

KŐSZEGI IMRE

ÖSSZKOMFORTOS ROBINSON

NNCL414-33Av2.1

DELFIN KÖNYVEK

Szerkeszti
RÓNASZEGI MIKLÓS

KŐSZEGI IMRE

ÖSSZKOMFORTOS ROBINSON

EGY BALSORS ÜLDÖZTE FELTALÁLÓ
FANTASZTIKUS TÖRTÉNETE

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 1970

KONDOR LAJOS RAJZAIVAL

© Kőszegi Imre, 1970

ELSŐ FEJEZET
*Egy balsors üldözte feltaláló
megkapaszkodik az utolsó szalmaszálban*

1.

Van, akinek az esze egész nap a lányokon jár, vagy aki mindig csak evésre-ivásra gondol. Én szünet nélkül, buzgón, megszállottan találmányokon töröm fejemet. Csodálatos, újszerű technikai ötleteket gyártok, miként könnyíthetném meg szellemes és olcsó gépekkel az emberiség életét. Előrebocsátom: eddig nem sok sikerrel.

Rájöttem például, hogyan lehet olyan – akár zsebben is elférő – fűrész készíteni, amely úgy vágja a fát, hogy mindjárt gyalulja is, fényezi is, eközben vegyi anyagokkal telíti, aminek folytán a kész gyártmány sohasem vetemedik meg, nem ad tanyát szúnak, nem korhad, nem penészedik. Szóval az én fűrészemmel megmunkált tetőgerenda, bútor, kerítés, kocsis, csónak, faeszköz örök életű lehetne.

Három nap, három éjjel dolgoztam a rajzokon, majd elkészítettem a csodálatos kis gép prototípusát. Aztán felajánlásra elvittem a Bútor- és Épületfa-kikészítő Rt-hez. A gyönyörű falburkolatokkal hivatkozó palotában a találmányi osztályt vezető főmérnökhöz irányítottak. Gyanakodva nézte terveimet, hallgatta magyarázatomat.

– Uram – szakított félbe hamarosan –, ne is folytassa. Hiszen az ön találmánya tönkreteszi a mi vállalatunkat. Ha minden gyártmányunk örökké tart...

– De kérem, az emberiségnek az az érdeke...

– Kívül tágasabb! – Gondoljon a millió és millió szegény fogyasztóra!

– Kifelé! Mars!

A főmérnök megnyomott egy gombot, s mielőtt még egy szót szólhattam volna, vasmarkok kihajítottak a palota elé, ki az utcára.

2.

Darab ideig csak álltam csüggedten a bejárat előtt. Vékony orrom még hosszabbra lógott le magas homlokom alól, hegyes államát megtámasztottam

jobb tenyeremben, úgyhogy középső- és hüvelykujjam hegye épp elérte keskeny barkóm végét. Gépiesen vakargattam szakállam szélét, s jobb könyökömet lapos mellemen nyugtatva úgy álltam ott, mint billent ormú kopjafa. Vagy mint egy kehes diák, aki éppen rosszul felelt biológiából. (Egy ilyen alkalommal neveztek el egykori osztálytársaim kehes, kókadtt kopjafának.) Végre erőt gyűjtöttem, s mozgásba lendítettem a kehes kopjafát.

Sivár külvároson bandukoltam át. Az üvöltő fűrésztelepek és rozszant bérkaszárnyák között poros grundok tátongtak. Az egyikken nagy futballmeccs folyt, rongylabdával. Odaálltam a képzeletbeli taccsvonalra, és irigykedve néztem a játékot.

Egyszerre csak dühös ordítás, majd vad dulakodás támadt a pályán. Odasiettem. Azon veszekedtek, hogy gólba ment-e a labda, vagy "kapufát" ért. Nehéz kérdés volt. A kapufát csak a földre dobott, rongyos, pecsétetes kabátok jelképezték.

– Miért nem csináltok, rendes kaput? – mutattam a telek sarkában hányódó szuvas gerendákra.

– Ki ér rá arra?!... Szerszámunk sincs!

Hacsak az a baj! Előhúztam zsebemből a csodafűrészt, és munkába vettem hat, megfelelő nagyságú, piszkosszürke gerendát. Egy óra sem telt belé, állt a szépen gyalult, halványsárga, pontosan illeszkedő, szabályos méretű két futballkapu. Néhány srác bemászott a közeli ócskavastelepre, hogy dróthálózt szerezzen.

– Ügyes kis masina, gratulálok! – nyújtotta kezét leereszkedően egy inas, izmos fiú.

– Köszönöm – mondtam. Szemem megakadt vékony lábán.

Észrevette pillantásomat.

– Cérnaláb Misi a szakmai nevem – mutatkozott be. – Nem vagyok éppen csonttörő csatár, de klassz a technikám.

– Én a te helyedben három pár harisnyát húznék – tanácsoltam.

– Csak egy pár van, az is lyukas – vont vállat a fiú. Megtapogatta a fűrészt. – És ezt direkt csak a futball végett tetszik használni?

– Dehogy! – Elmagyaráztam, mi mindenre jó az én csodaszerszámom. Ha ezzel készült volna házuk teteje vagy a szekrényük, sose lenne velük baj.

– Így sincs – nevetett Cérnaláb. – Mert nekünk se házunk, se szekrényünk.

– Hát hol tartjátok ruháitokat? – kérdeztem. – Magunkon – húzta meg gyűrött göncét.

- S éjszaka?
- Szeg van a falban.
- Leejtett állal bámultam a toprongyos gyerekhadat.

3.

Szokás szerint korgó gyomorral értem haza. Rutula néni – szokás szerint – barátságos mosollyal fogadott.

– Mi az eredmény, mérnök úr? – kérdezte hagyományosan.

– Egy-nulla – feleltem tömören.

– Meccsen volt? – álmélkodott a derék nő.

– Nem. A Kikészítenél vertek meg. Lesből kaptam a gólt, de a bíró megadta.

– Hogy magának mindig van kedve viccelni!

Hogy neki még mindig volt kedve mosolyogni! Már háromhavi lakbérrel voltam adósa. De Rutula néni még hitt bennem. Valóságos angyal volt. Külsőre nem hatott annak. Vékony, hegyes és hajlott orr görbült le keskeny, verteien ajka fölé, s csúcsos állán három, indián tollnak is beillő, hatalmas szőrszál lengett egy tekintélyes bibircsók közepén. Feszés, fekete fejkendőt, sima, sötét slafrokot viselt, az utóbbit egy seszínű köténnyel védelmezte a háztartás sűrű pizsokveszedelmei ellen.

– Ebédelt? – kérdezte szokás szerint,

– Nem, még nem. – Szokás szerint.

– Akkor tartson velem, ha nem veti meg szerény ételemet.

Azonnal leültem a hokedlira, és találmányaimmal szórakoztattam Rutula nénit, miközben ő megállás nélkül sürgött-forgott, tett-vett, járt-kelt, téblábolt, matatott. Vagdalt, reszelt, emelgette a fődőket, kavargatott. Nagy sokára ülhettünk le a konyhaasztalhoz. Megint nudlileves volt, vízben főtt marhahús petrezselymes krumplival. A leves ízetlen volt, a hús rágós, a burgonya vegyszerszagú.

– Asszonyom – mondtam ünnepélyesen –, ha valaha igazi feltaláló lesz belőlem, olyan gépet készítek, amely megfőzi kegyed helyett az ebédet. Megkíméli a sok vesződségtől.

Lelkem mélyén nem a vesződség elkerülésére, hanem a jobb ízekre gondoltam, de az áldott jó néni félreértett.

– A mérnök úr olyan helyes ember. Tudom, hogy nagyon leleményes. De kitalálhat-e emberfia olyan masinát, amely úgy megadná a helyes ízt az ételnek, mint az én dolgos kezem?

Háziasszonyom nem szerette a gépeket. Még a gáztűzhelytől is irtózott, mert szerinte a marhahús íze csak akkor "helyes", ha kétéves bükkhasáb égett alatta. Ezúttal is fáradhatatlanul igyekeztem őt meggyőzni a gépi civilizáció áldásairól.

4.

Másnap reggel Rutula néni azzal a közléssel ébresztett föl, hogy küldöttség keres. Máris belépett kamrácskámba Cérnaláb Misi két zömökebb sporttársával. Misi elnyűtt bársonyzekéjén még látszottak a tegnapi labdanyomok. Mezítláb volt, és egy pillanatig eltűnődtem, hogy cipője és harisnyája a szögön lóg-e most.

– Mérnök bácsi – kezdte Misi, s ekkor vettem észre, hogy nemcsak szekrényre és kefére, de talán szappanra sem telik szüleinek –, itt vannak a haverok. Kérik azt a "csodagattert", hogy ők is igazi kaput eszkábálhassanak a grundjukon.

Mondtam, hogy a gépet nem adom ki kezemből, mert még kárt tesznek benne, de szívesen fölszerelem a pályákat. Nagy volt azonban rémületem, amikor az ablakon át megláttam, hogy több száz kamasz vár rám az utcán.

– A város minden jobb rongyabdacsapata képviselve van – magyarázta Misi.

– És talán te vagy a rongyabdások elnöke? – tréfáltam.

– Igen – felelte Misi komolyan és szerénység nélkül – A technikám adja a rangot. Most profinak is hívnak...

Gondoltam, erősen fölívág a kisöreg. De tetszett a fiú.

Két nap, két éjjel jártam a külvárosok poros grundjait, mígnem az összes pályát korszerű kapukkal láttam el. Ki is próbáltunk minden darabot: öt-öt gyerek csimpaszkodott föl egyszerre a hét méternél hosszabb keresztgerendára. Ha meg sem ereszkedett alattuk, a grund kapitánya egy üres pálinkásüveget csapott a félfához. Ez volt az avatás.

Késő este értem haza, négykézlábra ereszkedve akartam elsompolyogni a konyha előtt, nehogy Rutula néni észrevegyen. De meglátott, rámnyitott, és

kérdezte a kétnapi eredményt.

– Nulla-nulla – mondtam, mert nem mertem bevallani, hogy mivel töltöttem két drága napot.

De ő, mintha sejtett volna valamit, szigorúan közölte:

– Ez tovább így nem mehet, mérnök úr. Én veszem kezembe a maga jövőjét.

5.

Ezt olyan szigorúan vette, hogy másnap be sem akarta engedni hozzám az ORONLI újabb küldöttségét. De Cérnaláb Misi befurakodott az oldala mellett.

– Hálánk jeléül – mondta tömören, és átnyújtott egy piszkos rajzlapot.

Díszoklevél volt Fölül betű szerint a következő szöveg:

"Igazolván, melnek főmutatója az Orsz. Rongylabda Liga elismerését vitta ki."

A szöveg alatt több száz aláírás, mint agyonvert pókok lábainak tömkelege.

– Nem tetszik? – kérdezte az elnök, látván meghökkenésemet

– A helyesírás kissé gyatra – sóhajtottam korholóan.

– Nem lehet minden tökéletes – magyarázta Misi. – A mérnök bácsi fűrésze is hibáz olykor, nem? – Fölháborodtam, Misi fölbátorodott. – Most meg micsoda új marhaságon tetszik törni a fejét?

– Kitaláltam a csöpögésmentes vízcsapot – feleltem felélénkültén. – Nézd csak meg, ott fekszik az első példány az asztalon.

Misi fitymálva forgatta kezében.

– Mi ebben a pláne?

– Sosem kell javítani, bőrizni, nem csöpög, nem pazarolja a vizet. Nagy megtakarítás.

Az elnök megvető mozdulattal visszadobta az asztalra a csapot.

– Mi otthon kútról hordjuk a vizet. A haverok is. Az egész környék. Inkább olyan gépet tessék kitalálni, amelyik elvégzi helyettünk a helyesírást.

Elvesztettem türelmemet. Az ágyban ülve előrehajoltam,

– Az a gép már megvan. Ott van a te kobakodban is. Az emberi agy. Tanulni kell, s amit megtanulsz, az megmarad a fejedben, az a tied, az "elvégzi" helyetted a helyesírást is. Nem elég futballozni, tanulni is kell! A tanult agy olyan tökéletes gép, amelyet mérnök sohasem találhat föl, még a

legokosabb se!

– Azért nem köll úgy kiabálni – mondta az ijedtség legkisebb jele nélkül a cérnalábú elnök. – Könnyű magának, nem a grundon született. De mi azért nem haragszunk. Ha szüksége lesz ránk, csak szóljon, megint eljövünk, mi jó tettért jóval fizetünk, mint a mesebeli tündérkirályfi.

A cérnalábú labda tündér ezzel fejébe csapta gyűrött, simléderes sapkáját, és társaival együtt köszönés nélkül távozott.

Rutula néni utána indult, s egy perc múlva vérvörös arccal tért vissza.

– Arcátlan kölykét! – méltatlankodott. – Tudja, mit mondott? Hogy maga egy lói

– Tessék?

– Én is ezt kérdeztem. S erre röhögve megmagyarázta, hogy kitaláló. No, ez se teszi be ide többé a lábát!

– Félek, az a helyzet – mondtam. Fájt, hogy többé nem fogom látni a mulatságos népséget, egyetlen megrendelőimet.

6.

Még aznap elvittem a csodacsapot a Víz- és Gázszerelvény vállalatok Csúcsirodájába. A Cérnalábtól szerzett tapasztalatok alapján ezúttal nem beszéltem a kisemberek érdekéről, hanem arra mutattam rá, hogy találmányom megoldja a vízművek világszerte állandóan fokozódó gondjait.

– Sose féltse a vízműveket – nevetett kedélyesen az igazgató. – Őnekik az a legnagyobb örömük, hogy minden nyáron napról napra rekordot javít a lakosság vízpazarlásból. Valami okosabbal jöjjön! – Barátságosan kitessekelt.

Hogy még nagyobb legyen szerencsétlenségem, éppen elromlottak a felhők összes vízcsapjai, és zuhogott az eső. Bőrig ázva értem haza.

– Egy-nulla – közöltem sietve Rutula nénivel.

Ő igen nyájasan megjegyezte, hogy nem baj, csak maradjak itthon, mert mindjárt jön Korcsulai bácsi, aki majd egyenesbe teszi a dolgomat, addig csak dolgozzam szépen a főzőgépen, hátha kisütök belőle valami okosat.

De én mindenekelőtt hozzáálltam, hogy megtalpaljam cipőmet. Lyukas talpamon ugyanis befolyt a lucsok. A Rutula néni hősi halált halt férjének holmijából elorzott harminckét kártyát már rendre elhasználtam, most valami új pótanyag után kellett nézmem.

Volt egy műanyag lemezlapom, amelyet szolma-detriális tömörítéssel antigravitációs anyaggá akartam átalakítani, de aztán abbahagytam a kísérleteket, mert a gyárosoknak ez sem kellett. Most én magam talán hasznát vehetem. Időközben ugyan egy kicsit ragadós lett, mert ráfolyt a kénsavas tromáldrit, amelyet egy automatikus fékezőanyag előállításához használtam, de éppen ezért a vékony kártyalapoknál hathatósabb védelmet ígért esős időben.

7.

Korcsulai bácsi igen tekintélyes férfiú volt. Arcának millió szarkalábja nagy életbölcsestől, orra alatt a hófehér Mikulás-bajusz nagy szívjóságról tanúskodott. Hamis tanúk voltak. Az öregfiú korlátolt volt és önző. Egyébként a hatalmas Rutten-Garholdy-acéltröszt, más néven Acélszág Részvénytársaság igazgatósági felhőkarcolójának volt a főportása. Minden reggel ő maga nyitotta ki a liftajtót a tankhasú, tartályfejű, lötyedt tokájú, lapátkezű vezér és félméteres szivarja előtt, miközben alázatosan melléhez szorította aranyzinóros sapkáját, amelyet egy tengernagy is megirigyelhetett volna. Szállásadónőmnek azzal hivatkozott: csak egy szavába kerül az én alkalmaztatásom, föltéve, hogy – mihelyt lesz állásom – feleségül veszem kissé bandzsító idősebbik lányát

– Mindent tudok, nekem ne is magyarázzon – emelte föl ráncos kezét a nagy súlyú portás, miután megérkezett, és én belekezdtem elektronikus aggyal működő főzőgépem ismertetésébe. – Én egy fiatal mérnökre csak ránézek, és már azt is tudom, hogy betartja-e a logaritmust vagy sem.

Elárultam neki, hogy birtokomban van minden lehetséges találmány képlete.

– Az hülyeség – nyilatkoztatta ki.

– Hülyeség? – bosszankodtam. – Ez a század legnagyobb matematikai eredménye. Száz és száz tudós kereste évtizedeken át...

– Hülyeség! – intett fellebbezhetetlenül Korcsulai – Amit én nem értek, az hülyeség. Húsz éve állok a főkapuban, hozzám tanulni járnak a főmérnökök. Ha én beviszem magát a kapun, azonnal ott is tartják.

Végül mégis meghallgatta kegyesen, hogy mit tud az én automatám. Megkérdeztem, vigyek-e magammal prototípust. Figyelmeztetett, hogy a

vezérnek szőke a prototípusa. Holnapután reggel vár a portán, de máris vegyem tudomásul, hogy állástalan diplomáshoz nem adja a lányát.

MÁSODIK FEJEZET

A világrónörökös futballcsapata

1.

A zöld frakkos álom-főfelügyelő halkán belépett a párnázott ajtón, aranyozott pálcikákkal csöndesen széttolta a csapágyon gördülő brokátfüggönyöket, és fölhúzta a hangtompítós rolókat, azután az önműködő vízszintezővel ellátott ágyhoz lépett, és tőle telhető bájjal elsuttogta:

– Tessék fölkelni. Már egy órát késünk, késegetünk. Kinn vár a franciatanár, a bányamérnök, a főkohász, az illemoktató, a zongoraművész és a futballtréner. Nem győzik a lábukat váltogatni.

Teddy párnás keze megkereste pufók, szeplős képében apró szemecskéit, és dörzsölni kezdte. Húsos pofáinak rengésétől kinyílt duzzadt szája, és így szólt:

– A tréner várjon, a többiek szálljanak le rólam. Föülte, és kimutatta korához képest monumentális hasikáját, hájas combját.

A zöld frakkos mélyen meghajolt.

– A kedves papa...

– Nem érdekel!

– És a reggelit illetően, ha szabadna...

– Mi van?

– Tejszínes ananászlé, kakaó, kalács, osztriga, pacsirtanyelv-pástétom, rák barna lében, tojás...

– Te vagy a tojás! – röhögött Teddy. – De te nem kellesz. Zsíros kenyér, az jöhet.

– A kedves mama megtiltotta.

– Nem érdekel. Zsíros kenyeret akarok!

– De nekem azt nem szabad...

– Akkor nem köll semmi! – A fiatalember a fal felé fordult, és tovább aludt.

2.

Az álom-főfelügyelő halkán kiosont az ajtón. Az előszobában közölte a talpra szökkenő urakkal:

– A trónörökös ma csak Kacsorek kettőt fogadja.

A nyelvtanár, a bányász, a kohász, az illemész és a zenész – kezében a nagy karimájú bur-a-burkalappal – kifelé indult.

A futballista diadalmasan nézett utánuk.

3.

A szóban forgó Teddy trónörökös Rutten-Gartholdy acélszászár elsőszülött fiacskája volt. A papa kiszámította, hogy mire a gyermek eléri nagykorúságát, Acélország Részvénytársaság pénzszekrényében, vagyis az ő zsebében lesz a világ ipari termelésének egy hatoda; ezért utódját az ebből adódó feladatok tökéletes betöltésére akarta nevelni. Teddyhez hatéves kora óta a világ leghíresebb professzorait szerződtették nyelvek, reális és humanista tudományok, művészetek és modor oktatóiul, ám eddig nem sok eredménnyel.

Az ifjúnak külön udvartartása volt, akár egy Habsburg főhercegnek, azzal a különbséggel, hogy tábornok-tornatanár helyett – korszerűen – Kacsorek kettő, volt magyar válogatott csatárt szerződtették.

Kacsorek magas termetét fekete sörény koronázta, mintegy arra figyelmeztetve, hogy a volt labdarúgóbajnoknak nemcsak kissé görbe lába, keskeny csipője és domború mellkasa vall rendkívüli egyéniségre, hanem hogy testének az a része is magasra tör, ahol az agy fészkel.

Kacsorek most már egy idő óta nem volt válogatott, hanem ő válogatott. Teddy acélfőherceg megbízásából sorra járta a külbelki grundokat, és a focizó együttesekből kiemelte azokat a neveltjével egyidős süvölvényeket, akiket arra lehet méltatni, hogy Rutten-Gartholdy Teddyvel együtt rúgják a bőrt.

A huszonegy válogatott krapek a lakosztály egyik melléktermében várta, hogy bemutassák.

– Nagyon flamósak vagyunk – türelmetlenkedett valamennyiük nevében Kropacsek Róbert, a langaléta kapus csodagyerek.

– Mondtam, hogy lesz haláli villásreggeli – csitította őket szakszerűen Kacsorek. – Csak előbb a bemutatkozás. Itt nálunk nem úgy megy, mint nálatok a rongyszerűség. – Aztán folytatta a fiatalok oktatását, egyelőre nem

labdarúgásra, hanem illemre. Közben igyekezett két párhuzamos sorban tartani a fiatalságot, de ez sehogyan sem akart sikerülni. – Klassz szerelést kaptok, prima csukákat – kecsegtette őket –, ha megnyeritek a főnök tetszését.

Nagy sokára két lakáj kitérte az ajtó két szárnyát, és belépett a "főnök". Éppolyan ifjú legényke volt, mint a huszonegy kiválasztott, de káprázatosan tiszta és gyönyörű ruha feszült eléggé nyápic testén. Cérnaláb Misi, aki kicsinysege folytán a második sor végén szerénykedett, rögtön azt számítgatta, hányszor kell fára mászatni vagy gánccsal felbukfenceztetni a tagot ahhoz, hogy ruhája az övékéhez hasonljon.

– Vigyázz, jobbra igazodj! – vezényelt Kacsorek, s kidüllesztette mellét a huszonegy tanítvány helyett is.

Az ifjú főnök megállt a kettős sorral szemközt.

– Pihenj! – intett kegyesen. Aztán elővette ünnepi alkalmakra tartogatott raccsolókészségét. – Kedves bahátaim, ezennel két csapattá alakítalak benneteket. Az egyiknek én leszek a főcsatáha. Nálam is az általános futballszabályok az ihányadók, de még két pahaghafust kell megtanulnotok. Egy: ha én tisztán állok, csak nekem lehet passzolni a lasztit. – Kettő: gólt kívülem csak az hughat, akinek én ehhez kifejezetten engedélyt adok.

Az "ihányadó" meg a "pahaghafus" már nevetéssel csiklandozta a külteki ifjak torkát, de amikor még az is elhangzott, hogy "hughat", kitört a nevetés. Hiszen világos! Gólt csak rúgni lehet, hugini soha. Aki hűg, az csatáh, de nem csatár!

– Csönd! – emelte föl hangját sértődötten a leendő "gólkihály". – Akkoh beszélhettek, ha én kérdelek. Akah még valaki valamit?

– Kacsorek úr kaját ígért – mondta Misi hátulról.

– Lesz. Előbb azonban dhesszt phóbáltok – rendelkezett Teddy. – Még előbb: fűhdés – tette hozzá, orrát fintorgatva.

– Én addig nem várok – tiltakozott Kropacsek, a langaléta kapus. Hátsó zsebéből elővont egy nagy, megviselt újságpapír csomagot, kibontott belőle egy zsíros kenyeret, és megfelezte szomszédjával.

Rutten-Gartholdy Tivadar leendő acélczászárnak összefutott szájában a nyál. Nagyot nyelt, odalépett a kapushoz.

– Adj egy harapást!

Kropacsek kihúzta szájából a félig elnyelt kenyeret, kettészakította, s a negyedét odanyújtotta piszkos mancsával:

– Nesze!

Kacsorek kettő majd elájult fölháborodásában, de Teddy szerencsére tömte a fejét, és nem törődött azzal, hogy az udvari jó modoron sérelem esett.

HARMADIK FEJEZET

Ablakon át lépek a világhír útjára

1.

Maga a főportás úr vitt fel liften a negyvenegyedik emeletre, s ott átadott a vezér titkárának.

– Mindjárt itt lesz a nagy főnök – biztatott a titkár, és leültetett

Rutten-Gartholdy Olivér őfelsége ezen a napon némi késéssel és nagyon rosszkedvűen érkezett irodájába. Minden ok nélkül ráförmedt Korcsulai főportásra, hogy holnapra borotváltassa le utálatos bajuszát, vagy kérje nyugdíjazását. A portás rémült arcának láttára azonnal jobb kedvre derült, de alig ült le íróasztalához, ismét fölpaprikázódott, mert a zöld frakkos álomfőfelügyelő, reszkető hangon jelentette, hogy elsőszülött fiacskája nem akar fölkelni, nem akar tanulni, nem akar reggelizni, és megint zsíros kenyeret kér.

– Pfuj, zsíros kenyér! – csapott az asztalra őfelsége. – Megint zsíros kenyér! Ez a Kacsorek gyűjti össze itt nekem a koszos prolikölyköket, azoktól tanulja Teddy ezeket a rémes szokásokat. Azonnal küldjék ide Kacsorekot!

Azonnal jelentették: Kacsorekot nem tudják hívni, mert a futballpályán van, oda pedig Teddy úr engedélye nélkül nem léphet be senki.

– Úgy! – Olivér császár elhatározta, hogy Kacsorek helyett megöli és megeszi az első idegent, aki elébe kerül ma.

Vesztemre a titkár engem jelentette be. Elfogódottan magyaráztam, milyen forradalmat jelent gépem a nép élelmezésében.

– Forradalom? – hördült föl a császár. – A koszos prolikat akarja jóllakatni?

– Ha nem kell vesződniük még krumplihámozással sem...

– Csak vesződjenek! Vagy dögöljenek meg! Nem elég, hogy az orosz bolsik dacolni mernek velünk?! Elég nekik a kenyér zsír nélkül! Vagy maga azt is géppel kenetné föl nekik?

– Erre még nem gondoltam...

– Aló mars! – üvöltött a vezér.

És már két titkár fogott, jobbról és balról.

2.

A szégyentől elöntött a forróság. Föltéptem galléromat, és a nyitott folyosóablakhoz álltam. Százötven méterre alattam zúgva rohant az élet. Elég volt ebből az életből! Kiléptem a negyvenegyedik emeleti ablakon.

A következő pillanatban már megbántam. Későn. Jöjjön hát a halál! Behunytam szemem; vártam, hogy a gyors zuhanástól elájuljak, mert féltem attól a pillanattól, amikor irtózatossal a köhöz ütődöm. Csak rá ne essem senkire – mintha ez lett volna utolsó, humanistához méltó gondolatom.

Jó időérzésem a rendkívüli helyzetben csődöt mondott A szabadesés gyorsulásának szabálya szerint... 6,67-szer 10 a mínusz nyolcadikon, centiméter a köbön, gramm mínusz 1, szekundum mínusz 2... én 72 kiló vagyok... Már régen palacsintává kellett volna lapulnom a kövezeten... Igaz is, a darált húsos palacsintát is föl kellene venni a főzőgép receptúrájába...

Kellemes szellő simogatta arcomat. Kinyitottam szememet. Az űrben lebegtem. Odalenn az autók és az emberek majdnem ugyanolyan kicsinyek és távoliak voltak, mint az ugrás előtt az ablakból... Tőlem jobbra az acéligazgatóság ötvenemeletes palotája lassan, nagyon lassan fölfelé kúszott a semmibe... Lehet, hogy az acélcsászárt fiával és egész adminisztrációjával együtt mennybe viszik az angyalok? De miért? És mi van velem?

Józan körültekintéssel megállapítottam, hogy a szél szárnyain lassan haladok, oldalt lefelé. Rutten-Garholdy palotája távolodni látszott. Hatalmas park kúszott alá, annak közepén tekintélyes nagyságú mesterséges tó csillogott. És azok a kis fehér pontok bizonyára hattyúk a vízen. A tavacsán túl növekedni kezdett az Operaház épülete, és hatalmas zengéssel harsogott felém az *Istenek alkonyából* az ősgermán ősvitézek kara. Csak nehogy szarvdíszes fejükön kössek ki – aggodalmaskodtam.

Milyen fölösleges – jutott közben eszembe –, hogy a hang fölfelé is terjed, noha ott rendes körülmények között senki sem fogja föl a zene rezgéseit.

Nagy, gyepes térség fölét értem, amelynek peremén árnyas fák alatt fehér padokon emberek ültek. Most egy fekete kalapos férfi fölugrott, és felém mutogatott. Olyan hevesen hadonászott, hogy elképzeltem, földre érkezésem után mint ront rám, és von felelősségre, hogy magyarázzam meg szabálytalan viselkedésemet.

Persze most már tudtam, hogy a ráfolyt kénsavas tromálhidrit hatására tökéletessé, pardon, csak tökéletesebbé vált és az esőie ellen cipőmbé helyezett antigravitációs szolma-detriális lemez akadályozta meg lezuhanásomat. Olyan egyszerű ez, annyit kísérleteztem vele! De hogyan magyarázom meg ennek a hadonászó örültnek és most már több tucat társának a tromál-, a kvadromál- és a szolmagyök fizikokémiai ellenhatásait? Ha legalább az épület közelében ereszkedtem volna alá, hogy Rutten-Gartholdy valamelyik szakembere is látna... Talán rögtön megvennék a találmányt?... De ezek a most már fel s alá rohangáló kerti törpék...

Már láttam, hogy a kertés térség közepén fogok földet érni. Már elolvastam a táblát: "Fűre lépni tilos!" Vajon a karszalagos parkőr nem fog megütni bot ja vaj?

... Abban a pillanatban, amikor antigravitizált talpam a gyepet érintette, a parkőr térdre roskadt előttem, eldobta botját, és két kezét az ég felé emelte. A többiek még tisztelték a tilalmi táblát, és az út kavicsára térdepeltek le. Ének zendült:

Mennyből az angyal Lejött hozzátok...

Ez én vagyok, az angyal! Úristen, most segíts, ha már az angyalod lettem! Ismerem én az imádkozó, túl buzgó embereket. Ha ezek most amúgy igazában hódolni kezdenek előttem, mint égi jövevény előtt, akkor lelkesedésükben ízekre tépnek szét, hogy becsületesen mindegyiküknek jusson belőlem egy kis csontszilánk emlék.

De én nem akarok még ereklye lenni! Ha már a negyvenegyedik emeletről épségben leérkeztem!

Az imádkozók fölkeltek, és felém siettek. Isten csak annyira segített, hogy eszembe juttatott egy közmondást: szégyen a futás, de hasznos.

Rohanva menekültem az ereklyegyűjtők elől.

3.

A fákon túl újabb tisztás következett, majd azon túl gyorsforgalmi autóút, amelyet mellmagasságban egyenesre nyírt puszpángsövény határolt el a parktól. Hátranéztem. A legalább száz főre szaporodott ereklyevadász sereg a

sarkamban volt. Elszánt szökkenéssel nekilendültem a zöld falnak.

Elhibáztam az ugrást? Túl nagy volt a lendület? Nem ismerem saját képességeimet? Nem számoltam antigravitációs fölszereléssel. Gyönyörű gátfutó-stílusban, előrenyújtott jobb lábbal szinte átrepültem a sövény, majd a kocsitűt fölött, s a park túlsó oldalán, sűrű mogyoróbokrok között újból füvet értem. Üldözőim szem elől veszítettek. Megmenekültem.

Hátrapillantottam. Legalább negyven métert ugrottam. Hol van ettől a jelenlegi világrekord? Kár, hogy nem fogják hitelesíteni, a szabálytalan pálya miatt.

4.

Otthon halottfáradtan elnyúltam a keskeny ágyon, de gondolataim pár perc alatt frissé villanyoztak.

Ember! – szóltam magamhoz. – Fantasztikus találmánynak vagy a birtokában! Megbolygathatod a vonzáson alapuló világrendet! Megtalálhatod azt az arkhimédészi pontot, amelyről a földgömböt kiemelheted sarkaiból.

Csak néhány hétig hitelezzen még Rutula néni, ameddig elkészülök nagyszabású munkámmal.

Egész éjjel írtam és számoltam.

5.

Másnap egész délelőtt és egész délután is számoltam.

Akkor megérkezett Korcsulai bácsi, és megmondta Rutula néninek, hogy én élnetlenségűen fráter vagyok, leveszi rólam a kezét. Nem adja feleségül lányát egy idiótához.

Rutula néni halkán közölte velem: költözzem el lakásából.

– Irgalmazzon! – kérleltem. – Éppen most találok föl azt, amitől az egész világ az enyém lesz.

– Ismerjük a maga találmányait – szólt közbe a főportás, akit a bajsztalanság jóságos Mikulásból mérges manóvá változtatott – Ez lesz a magáé! – Fügét mutatott.

– Csak egy kicsit legyenek még türelemmel! – rimáncodtam.

Korcsulai Manó legyintett.

– Kutjának kell már maga! Kiment a divatból a becses személye. Hát nem tudja, milyen szenzációk vannak? – Ezzel kezembe nyomta a legfrissebb esti lapot.

6.

A lap úgyszólván kizárólag csak becses személyemmel foglalkozott, anélkül, hogy – a főportás úrral egyetemben – tudta volna, hogy csekélységemről van szó.

A lap első oldalán szenzációs riport égi jelenségről, amely leereszkedett a Városi Nagyparkban, s eltűnt, mint annak idején Gábrriel arkangyal.

A harmadik oldalon a Szent Idők Konformista Egyház püspöke nyilatkozott, hogy itt az égi jel, térjen meg az emberiség az igaz vallásra... Beteljesült a Jelenések könyvének jóslata: "A harmadik angyal trombitála, és leesék az égről egy nagy csillag, égve, mint a fáklya, és esek a folyó vizeknek harmadrészére..." Mindenki hallhatta a harmadik angyal trombitálását, és több ezren látták az ember formájú égi csillagot a földre szállni, csak a lelki süketek és vakok tagadják, hogy ez okozta azt a nagy vízcsőrepedést, amelynek folytán a város egyharmada folyó víz nélkül maradt; beteljesült tehát az írás!

Az ötödik oldalon a Fizikai Intézet, a Meteorológiai Főállomás, a Légkörkutató Albizottság és a Repülésügyi Tudományos Intézet illetékesei kijelentették, hogy a tömeghisztéria egyszerű esetével állunk szemben. Senki sem látott égi jelt, nem láthatott, mert a tudomány mai álláspontja szerint égi jelek nincsenek, és nem lehetségesek.

A hetedik oldalon a hadügyminisztérium hivatalos jelentése volt olvasható arról, hogy szakértők vitathatatlan megállapítása szerint láthatatlan, újfajta ejtőernyővel ellenséges kém ereszkedett le városunkra, hogy felrobbantsa a vízműveket. Erről a gálád tervről már rég voltak megbízható jelentéseink, és a hadsereget nem érte meglepetésként ez a gyalázatos agresszió. Vastag keretben közölték, hogy aki a diverzáns ejtőernyős nyomára vezet, tízezer tallér jutalomban részesül.

A kilencedik oldalon egy ismert nevű pilóta szállt szembe minden ellenkező véleménnyel, és azt állította, hogy a lakosság minirepülőgépet látott. És ez csak azért szenzáció, mert nálunk illetékes tényezők az ő ismételt

figyelmeztetései ellenére is góliát-repülőgépeket gyártanak, s a korszerű minigépek fejlesztésére nem gondolnak. Most aztán láthatják a következményeket.

NEGYEDIK FEJEZET

Másodszor ugrom, ezúttal sötétbe

1.

Két nap haladékot kaptam Rutula nénitől. Ezalatt elkészítettem újszerű repülőgépem mintapéldányát. Nagyon egyszerű alkotmány volt. A gép teste 50X50 centiméter nagyságú antigravitációs lap, vagyis akkora, szolmadetriáltan tömörített lemez, hogy három ember éppen csak megállhat felületén, szorosan egymás mellett. Hat kis kengyelt készítettem a lábak számára.

Motorra is szükségem volt. Átmentem Grubancs szomszédékhoz, elkértem villamos ventillátorukat. Távozóban hozzám szaladt a kisfiúk, Szerafín.

– Mérnök bácsi, azt ígérted, csinálsz nekem egy lökhajtásos óceánjárót. Mikor hozod el?

– Holnap, föltétlenül – mondtam, és előlegül egy barackot nyomtam a fejére.

2.

Másnap hajnalban Rutula néni fölrázott álmomból.

– Itt van megint az a pimasz kisfiú.

– Céraláb Misi? Most alszom.

– Gondoltam, a mérnök úr adna neki egy-két pofont a lóért.

– Humanista vagyok,

– Meg... – az asszonyosság most jött elő a farbával – azt állítja, hogy pénzt hozott. Kifizethetné nekem a lakbért.

– Bocsássá be.

Misire alig lehetett ráismerni. Vadonatúj kordbársony öltöny volt rajta, lábán fényesre suvikszolt cipő.

– Klassz a szerelésem, mi? – dicsekedett. – Feltörtem. Profi lettem.

– Melyik a csapatod?

– ATE.

– Még sose hallottam róla.

— Nem fontos. Más üzletem lenne a mérnök úrral. – Lesütötte szemét, sapkáját gyűrögette.

– Csákód a régi. Újra nem tellett?

– Ezt csak grundi öntudatból viselem.

– Szép. Foglalj helyet.

A fiú leült, újságot húzott elő zsebéből. Még a mai szám is a rejtélyes repülővel volt tele. Misi fölívta figyelmemet egy hirdetésre. A Fémbirodalom Rt. – Acélország legnagyobb európai vetélytársa – nagy betűkkel harsogtatta: jelentkezzék nála a titokzatos égi repülő, óriási havi fizetéssel azonnal szerződheti, és bármily összegért megvásárolja találmányát. Jutalmat fizet a közvetítőnek is.

– Mit szól hozzá? – nézett rám huncut szemmel a kölyök. – Magát jól lepipálta ez az égi pilóta. Úgy látszik, ő még magánál is nagyobb kitaláló. De én sem a falvédőről léptem le. Én bejelentem magát nekik mint mennyei repülő Találjon ki valamit, a közvetítési díj felét odaadom.

– Mennyi a díj? – kérdezte izgatottan Rutula néni.

– Ezer tallér – bökött az újságra Misi.

– És aztán? – kérdeztem szigorúan.

– Legföljebb kihajítják, ha nem tud nekik repülni. De tőlem az ötszáz jogerős. Megéri.

– Meg – biztatott háziasszonyom.

– Nem – ráztam fejemet. Szemrehányóan néztek rám mind a ketten.

– Hátha ez a hirdetés csak csalétek – mentegetőztem. – Így akarják elkapni a diverzánst, akit a hadügyminisztérium keres.

– Ja, ha a mérnök úr f él... – legyintett Misi.

– Lakbérrel tartozni nem fél – epéskedett Rutula néni.

– Nem félek – jelentettem ki önérzetesen –, de éppen most kezemben van a lehetőség, hogy tisztességes úton boldoguljak.

Misi orrot mutatott.

– Kitaláló! Beee! – énekelte, aztán ugrott, és nyargalt kifelé.

Szobaasszonyom ezúttal nem üldözte.

Másnap ismét megjelentem a Rutten-palotában. Bebocsátást kértem a vezérhez.

– Nem magát dobtuk ki a minap? – kérdezte gyanakodva a titkár.

– De igen. Csakhogy azóta feltaláltam, hogyan repült Gábor arkangyal – mutattam csomagomra, miközben éhes szemem majd ráesett a titkár asztalán, porcelán tányéron magát kellettő, szép, nagy karéj zsíros kenyérré.

– Értem – bólintott a titkár. – Rögtön jövök! – És kisietett.

Mikor csapódott mögötte az ajtó, már kitaláltam, hogy kényszerzubbonyal fölszerelt ápolókért ment ez a fantáziátlan alak.

Hirtelen elótoppant egy kisfiú. Körülnézett, meglátta a titkár tízóraiját, fölvette, beleharapott, azután hozzám fordult, és lábával megrúgta a földre tett csomagomat.

– Mi ez a vafak? – kérdezte tele szájjal.

– Vacak a fejed! – feleltem kedélyesen.

– Nono, pofa be! Tisztességes hangon beszélj velem! – Bogozni kezdte a csomagom spárgáját.

– Ne nyúlj hozzá! – kiáltottam rá. Fölugrottam, és hónom alá szorítottam a gépet.

– Kuss! – nyelvelt a fiú, és bokán rúgott. Akkora pofont mértem a ripők ifjú bal arcára, hogy a kenyér visszarepült az íróasztalra, és végigzsírozta az iratokat. A kölyök bömbölve elrohant.

Amikor a titkár visszaérkezett két, birkózószerű, markos legénnyel, ugyanakkor kinyílt a másik ajtó is, és maga Rutten császár lépett elő, kézen vezetve a megpofozott gyermeket, másodszülött fiát. Intésére a két sportember megragadott, és bevonszolt a vezéri szentélybe. Vasmarokkal tartottak.

– Hogy merészelt megütni a fiamat?! – kiáltott rám Rutten-Gartholdy őfelsége.

– Mert vacaknak nevezte a világ legzseniálisabb repülőgépét.

A császár megismert.

– Maga az? Már megint itt van azzal a zsíroskenyérsütő ízével?

– Nem. Ő most Gábor arkangyal – szellemeskedett az idéetlen titkár.

– Barom! – intette le a vezér.

A kisfiú ekkor kitepte hónom alól a prototípus repülőgépet, és lehántotta róla a csomagolópapírt. A ventilátort elejtette a szerencsétlen, egyik szárnya

menten elgörbült. Engem kivéve mindenki hangosan röhögött.

– Ezzel akar maga repülni? – kérdezte a vezér.

– Igen. Ha adnak hozzá másik ventilátort. Ez épp jó lenne motornak – mutattam a vezér íróasztalán álló készülékre. – De kérek hozzá jó hosszú, könnyű huzalt.

– Vigyük? – kérdezte az egyik izomember, akinek csinos bajusza volt.

– Várjanak – rázta fejét Rutten vezér. – Hol akarja bemutatni a repülést? Itt a szobában?

– Nem, odakinn – intettem fejemmel a felhőkarcolót övező úr felé.

– Azt lehet – nevetett gonoszul a vezér. – Titkár úr, hozasson huzalt!

– Igenis, máris huzatom a huzalt – mondta kissé ütődötten a titkár.

Maga a vezér nyitotta ki az ablakot.

Letettem a párkányra az antigravitációs lapot, rádróztam a vezéri asztalról leemelt ventilátort, miután zsinórját húsz méterrel megtoldottam.

– Kérem, valaki jól szorítsa a dugót a kapcsolóhoz, nehogy odakinn áram nélkül maradjak – figyelmeztettem a titkárt.

– Maga – mutatott a vezér hüvelykujjával az egyik fogdmegre.

– Biztosítékul valaki jöjjön velem – kértem ezután.

– Én – ugrott elő a másodszület.

– Nem. Maga – mutatott a vezér a filmszínész bajuszosra.

– Kegyelem! – borult térdre az a vezér előtt.

– Gyáva fickó! Ezért tartalak? – méltatlankodott Olivér császár. – Röpülsz! Vagy vele, vagy egyedül.

Ráléptünk a párkányon elhelyezett lapra, lábunkat beakasztottuk a spárgahurkokba. Bekapcsoltam a ventilátort, átöleltem botcsinálta útítársamat, és kiléptem vele az ablakon. Vigyáznom kellett rá, mert ő nem viselt antigravitációs talpú cipőt, mint én. A sztárbajuszos nagyon félt, görcsösen belém csimaspaszkodott.

Én mindenekelőtt hátranéztem, és valóságos kéjjel szemléltem Rutten és társai bamba bámulatát. Ötezer előleg biztos, ezt olvastam le képükről.

Aztán lenéztem a mélybe.

– Nini, ott futballmérkőzés folyik! – mutattam társamnak.

De ő nem látott, nem hallott, csak reszketett.

Az ATE-Egy játszott az ATE-Kettő ellen, Acélhoni Teddy két bérelt csapata. Fehér ingben, piros nadrágban az Egy, kék mezben a Kettő. Kacsorek bíró zöld FTC betűs fekete trikóban rohagált a pályán.

Az Egy csatársora lendületesen támadott. Cérnaláb Misi boszorkányosan ügyes testcselekkkel átkígyózott a Kettő védelmén. Pedig azok tudták Kacsorek oktatta feladatukat: szabadon hagyták Teddyt, és igyekeztek elállni Misi útját.

– Itt vagyok! Vagyok! – kiáltozott Teddy, és kettőt tapsolt, hogy kéri a leadást. Vigyázott közben arra is, hogy ne fusson lesre.

Misit elgáncsolták, de ő csak egyet pördült tengelye körül, talpon maradt, kettőt szökkent, s mert váratlanul egy kis rés támadt két hátvéd között, oldalt állva, fordulásból úgy bekanalazta a labdát a kapuba, hogy Kropacsek, a Kettő langaléta kapusa oda se szagolt.

Ez nagy szabálytalanság volt! Gólt löni Teddy kapitány külön engedélye nélkül! De a csodás helyzetnek Misi nem tudott ellenállni. Remélte, hogy az akrobatához méltó lövés kiengeszteli a főnököket.

A trónörökös odarohant Misihez, és – se szó, se beszéd – pofon ütötte.

Kacsorek hatot fújt hármashangú bírói sípjába. Beleadta minden riadalmát, mert maga is grundi származék lévén, tudta, hogy kapu előtt, góllövés hevében egyetlen játékos sem ismeri el a felsőbb társadalmi osztályok előjogait. Az utolsó pillanatban ért a kakaskodó fiúk elé, megragadta Misit, aki már öklét emelte, és félrepöndörítette. A vékony gyerek hármat fordult, azután elvágódott, kettőt gurult, majd szétvetett karokkal, hanyatt elterült a gyepen. Azonnal talpra akart ugrani, de ekkor észrevett engem, pontosabban szólva azt, hogy két összeölelkezett alak száll a magasban, a semmin.

– Az anyja mindenit! Oda nézzetek! – mutatott föl ránk.

A két csapat sóbálványá kövült.

5.

Észrevettem, hogy odalenn megállt a mérkőzés, hogy a két csapat minket bámul, de figyelmemet hamarosan más kötötte le. Kis rántást éreztem, a repülő talpazat megbillent alattunk. Túl messzire repültünk el a felhőkarcolótól, rövidnek bizonyult a huzal, kirántottuk a kapcsolót a fali csatlakozóból. Intettem az ablakból bámulóknak, hogy húzzanak vissza a

dróttal.

Késő volt. Eközben ugyanis a propeller leállt, gyorsan süllyedni kezdtünk; a dugasz utánunk ugrott, ki az ablakon, és drótyján leereszkedett a mélybe. Léghajóm kormányozhatatlanná vált.

Utítársam hangosan jajveszékelt félelmében. Ráordítottam, hogy maradjon nyugton; de hiába csillapítottam, addig izgett-mozgott, míg végül a lábát rögzítő kengyelspárga elszakadt, és a sztárbajuszos lecsúszott a szolmadetriális műanyag talpról. A lap után kaptam, ő meg zuhanásában két kézzel átkulcsolta két térdemet.

Félelmetes gyorsasággal közeledtünk egy hatalmas, kerek faltömeghez. Szerencsére a szél az utolsó pillanatban oldalt sodort. Az igazgatósági felhőkarcoló eltűnt a hűtőtorony mögött. Nagyot csúsztunk lefelé, a magas kökerítés felé. Reméltem, kisebb zúzódásokkal megúszhatjuk a kényszerleszállást. Repülőgépemet hónom alá szorítottam – nem volt szabad idegen kézbe kerülnie! – fölhúztam lábamat, és így éppen csak átcsúsztam a kerítés fölött, de annak háromszoros szögesdrót magasítása lesodorta rólam ápolómat, a ventillátorral együtt.

A haszontalan tehertől megszabadultan nagyot szökkentem fölfelé, majd hosszú, lapos ívben leszálltam a futballpálya gyepére. Harsány ordítás üdvözölt. Elvesztettem eszméletemet.

6.

Rutten-Gartholdy vezéri képességekkel megáldott férfiú volt. Mihelyt látta, hogy a viszontagságos körülmények ellenére elég biztonságosan szállunk a levegőben, rögtön tisztába jött, találmányom irtózatos horderejével.

– Utána! – vezényelte, miközben jobb keze mutatójával követte haladásunkat.

A szolgálalkú titkár azonnal ki akart ugrani utánunk az ablakon, de miközben bocsánatot kért gazdájától, hogy kénytelen lesz hátat fordítani neki, a másik ápoló ölben leszedte a párkányról.

– A gyorsliften! – oktatta a vezér.

A titkár és az ápoló rohant az expresszlifthez. A másodszülött fiú – úgy látszik – nem bízott annak gyorsaságában, mert a lépcső korlátjára pattant, és azon száguldott le a negyvenegyedik emeletről. Tíz másodperccel meg is

előzte a két buzgó tisztviselőt, de aztán a kapu előtt együtt bámultak jobbra és balra; a gyári épületek, csőpályák és egyéb létesítmények tömkelegében seholy sem látták a légi szökevényeket.

A vezér tombolt dühében, hogy a "drága madár" elrepült. Azonnal mozgósította a gyári rendőrséget és tűzoltóságot. Megszólaltak a szirénák, lezárták Acélország kapuit.

7.

Pörge bajuszos, fekete szvetteres, a földön térdelő férfi hajolt fölém, és étert szagoltatott velem. Futballmezes fiatalok formáltak kört körülöttünk. Ahogyan tisztult látásom, sorra fölismertem közöttük az ORONLI vezérkarát. Vidáman mosolyogtak rám, csak Misi arca volt komor.

– Szóval nélkülem röpült – mondta zordul. – Ellopta az ötletemet. És legalább megkapta egyedül az ezer tallért?

Két kéz rést nyitott a játékosok körfalán és előbukkant egy újabb fiatalember.

– Mi az? Te ismered őt? – fogta meg Misi könyökét.

Cérnaláb kitepte magát a kérdező fogásból, és sértődötten elfordult.

– Ez egy feltaláló krapek, trónörökös úr, ismerem én is – felelt helyette Kropacsek.

– Én is! Én is! – jelentkeztek sorra a fiúk. – Csuda egy mandró. Tele van a zsebe bűvös masinával.

– Hogyan repült maga ide? – fordult hozzám Teddy.

– Ezzel, ni! – mutattam a műanyag lapot.

– Hiszen akkor ez a bűvös szőnyeg! – kiáltott föl a trónörökös. – Megveszem magától.

– Nem eladó – feleltem gögösen, még mindig a fűvön fekve. – Különben is felajánlottam már a találmányt Rutten-Garholdy vezérnek.

– A papának? – A fiú korához képest igen fejlett módon káromkodott egyet. Aztán a szvettereshez fordult. – Csóri! Ugye, eltört a pasi lába?

– Nem hinném – felelt a tréner, és nagy buzgalommal markolászni kezdte végtagjaimat.

– Ha én mondom, eltört mind a két lába – sziszegte erélyesen a trónörökös.

– Igenis, eltört – bölintott Kacsorek, és akkorát nyomott bal sípcsontomon,

hogy feljajdultam.

– No ugye? – mondta megenyhülten a vezér fia. – Akkor kórházba visszük. Hozzad, Csóri!

A fekete szvetteres könnyedén felnyalábolt a földről.

– Valamit értek a súlyemeléshez is – vetette oda az ámuló fiúknak, aztán elég kíméletlenül benyomott a pálya szélén álló, virágokkal telefestett, hatalmas autóba.

– A repülőgépem! – kiáltottam elhaló hangon.

– Jó helyen van – nevetett Teddy, beült a volán mellé, a másik ülésre fektette a műanyag lapot, és indított. – Mindjárt jövök, ti addig csak focizzatok – adta ki a parancsot a többieknek.

A futballpályát övező park keskeny, kanyargós útjain nagy sebességgel robogtunk, majd a várost elhagyva, széles országúton vágattunk tovább.

– Melyik kórházba megyünk? – kérdezte a tréner.

– Semelyikbe. Hozzad megyünk.

– Hát a lábtörés? – kérdezte bizonytalanul a tréner.

– Az csak trükk volt. Nyom vesztés – nevetett Teddy.

– Bocsánat – szóltam közbe –, de rólam lévén szó, elsősorban talán mégis én...

– Nem, maga az utolsó – szólt pökhendien az ifjú.

– Tiltakozom! – szedtem össze minden erőmet. – Én...

– Csóri, az érzéstelenítőt – parancsolt Teddy. Csóri bal kézzel erősen fogott, jobb kézzel zsebébe nyúlt, és előhúzott egy kis pisztolyt. Orromnak szegezte. Halk csattanás hallatszott. Többre nem emlékszem.

8.

– Csak azt ne mondják nekem – ordított Rutten vezér –, hogy beleesett egy kemencébe, és acél lett belőle!

A nyomozók, akik a kutatás eredménytelenségéről számoltak be, reszketve hallgattak. Vezetőjük végre erőt gyűjtött.

– Elnök úr, higgye el, nincs ok kétségbeesésre. Hiszen a pasas azért jött ide, hogy eladja találmányát Acélországnak. Világos, hogy hamarosan újból jelentkezni fog. Talán leszállás közben megütötte a bokáját, és most odahaza borogatja. Várjunk egy-két napig türelemmel. Ha nem keressük, szerényebbek

lesznek az igényei...

9.

Legközelebb ágyon ébredtem föl, piszkos huzatú ágyon, erős füstszagban. A sportember ágyamhoz lépett.

– Mit akarnak tőlem? – kérdeztem.

– Megmagyarázok mindent – ült le ágyam szélére.

– Kacsorek kettő vagyok, talán hallotta ezt a nevet a futball-világbajnokság alkalmából. Ez a kulipintyó az én titkos hegyi nyaralóm, ahol kondíció javítás céljából szoktam tartózkodni. Maga a vendégem. Ezennel bemutatom Rutten-Gartholdy Teddy trónörökös úrnak, akinek a maga bravúros repülése láttára az a zseniális ötlete támadt, hogy megalkotja az Ezer egy éj szaka meséiből ismert repülő szőnyeget. Ezen, hármásban fölkeressük az arab országokat, és a latiunkra önkívületi ámulatba eső együgyű népeket uralmunk alá hajtjuk.

– Remek, mi? – szólt közbe a leendő császár.

– Ő lesz I. Tivadar, minden arabok császára, én pedig Kacsorek Mohamed néven kormányt alakítok, vagyis én leszek a nagyvezér, plusz az olajforrások főigazgatója. Maga, ha akarja, a császári birodalom főgépésze lehet.

Elámultam ezen a baromságon.

– Felső és excellenciás úr – kísérleteztem némi hízelgéssel –, köszönöm a bizalmat. Sajnos, a repülő szőnyeg még nem egészen tökéletes. Csak leereszkedni lehet vele a magasból, legfőljebb olyan messzire, ameddig elviszi a szél, ameddig a gravitáció nem győzi le...

– Én már győztem az olasz Graváció ellen – legyintett a neves sportférfiú.
– Nem valami nagy csapat.

– Hallgass, Csőri, ez más – intette le a trónörökös, aki, úgy látszik, a fizikában eljutott már a vonzás törvényéig. – Mennyi idő kell a tökéletesítéshez?

– Hm. Ha jól felszerelt gyári laboratóriumok állnak rendelkezésemre, kísérletező műhelyek, sokféle nyersanyag... és minden jól megy, néhány hónap elég lehet.

– Szó sem lehet róla! – toppantott Teddy. – Én most, azonnal világhírű akarok lenni! Még ma!

– Erre nem vállalkozom.

- Legkésőbb holnap!
- Ez képtelenség – mondtam mentegetőzően. – A kedves papa bizonyára megadná a lehetőséget, talán előleget is kaphatnék tőle...
- Pénzt én is adok – szavalt az ifjú milliomos. – De műhellyel nem vacakolunk. Holnapra legyen meg a találmány. Mert az öregem előbb-utóbb megtalálja magát, és akkor...
- Itt nem találja meg – törte össze éledő reményeimet Kacsorek. – Erről a kulipintyóról nem tud senki rajtunk kívül. Hanem azok a gyerekek ott a futballpályán...
- Hú, a nemjóját! – csapott a fejére Teddy. – Megyek oda. De azt mondom, ha holnap visszajövök, készen legyen a találmány! Hozom a dohányt.
- De ilyen gyorsan...
- Ha nem, kiadom apámnak. És ahogyan én őt ismerem, ő rögtön a Böttger-stílusra fogja magát.
- Milyen csapatban játszik az a Böttger? – érdeklődött Kacsorek.
- Pár száz évvel ezelőtt ő találta föl az európai porcelánt – világosítottam föl a volt csatárt. – A szász király sziklabörtönben tartotta, nehogy elárulja a titkot.
- Pontosan – bólíntott Teddy. – Jól tudja. Nos, a papa átvette Erős Ágost király módszerét, és megközelíthetetlen várban őrizteti műszaki értelmiségét. Hát úgy siessen! Agyó!
- Korgott a gyomrom. Mondtam: éhes vagyok, de ha jóllaktam, talán eszembe jut, hogy mit tehetek öfensége gyors világhíre érdekében.
- Csóri, intézkedj – szólt az ifjú, és otthagzott bennünket.

ÖTÖDIK FEJEZET

A trónörökös világrekordja és egyéb csacsкасáгаim

1.

Kacsorek gyulai kolbászos paprikás krumplit főzött. Igen, ez aztán krumpli volt, nem olyan, mint Rutula nénié. Föl is jegyeztem noteszomba, hogy a főzőgép receptúrájába föl kell venni "Burgonya Kacsorek (FTC) módra" elnevezéssel.

Étkezés után a tréner összeszíjazta bal csuklóját az én jobb csuklómmal,

ruhástul lefeküdt mellém az ágyra, és azonnal horkolni kezdett. Felköltöttem, és figyelmeztettem, hogy ilyen állapotban nem tudok kitalálni semmit. Erre levette a bilincset, rám zárta az ajtót, és hamarosan a küszöbön leterített szalmazsákon folytatta a horkolást.

Tíz perc múlva megint felköltöttem. Megvolt az ötlet.

– Kacsorek úr, sürgősen szerezzen egy megbízható susztert!

– Megbolondult?

– Különleges talpú cipőmmel csodálatos atlétikai eredményeket lehet elérni. Jómagam negyven métert ugrottam távolba.

– Maga? Megeszem én azt a cipőt!

– Egye – nyomtam kezébe elnyűtt lábbelimet.

Mivel csak bambán nézett rám, két kezemet bedugtam a cipőkbe, kézállást csináltam az asztalon, majd felszökkenem a levegőbe.

– Hoz nekem susztert? – kérdeztem lebegés közben.

– Minek? Magam is értek hozzá valamit – felelte. Mire megjött Teddy, kész volt a futócipő. Fölhúzta, akkorákat ugrott benne, mint egy szöcske. A harmadik ugrás után zsebébe nyúlt, elővont egy bársonyzacskót, és hozzám hajította.

– Előleg. Holnap elindulok a toborzó újoncversenyen. Ha rekordot érek el, jön a második zacskó. Abban is száz darab arany lesz.

– De mi van a csapatokkal? – érdeklődött a tréner.

– Világturnéra küldtem őket – közölte Teddy.

– De hiszen tegnap elutasította a menedzser ajánlatát!

– Ma elfogadtam, azzal a föltétellel, hogy egyenesen a pályáról viszi őket a repülőgéphez.

– És?

– Azóta talán már Japánban rúgják a bőrt. Tőlük egyelőre nem kell tartani. Gyere, Csóri, eddzünk!

2.

Az újoncversenyen páratlan sikert arattunk. Teddy távolugrásban indult. Az első jelentkező 4,52-t ugrott, a második 5,15-öt. Ekkor következett Teddy. Nekiszaladt, nagyot dobbantott, kalimpált lábával a levegőben, azután földet ért, jóval a fölásott részen túl. Ügyetlenül visszahuppant a fenekére, és még

kezét is hátrattette. A tribün fölszisszent.

A versenybíróság lemérte az ugrást, azután összedugta fejét. A közönség sürgette az eredmény kihirdetését. Valakit elszalajtottak acélszalagért. Újabb mérés, aztán a megafon:

– Rutten-Gartholdy Tivadar első ugrása 9 méter 54 centiméter. Világrekord!

A lelátón az emberek felugráltak és összeölelkeztek.

A pályán az elnökség Teddyt csókolgatta. A nagy szakállú starter, aki annak idején tizenöt évig tartotta az országos rekordot 7,12-vel, leült a salakra, és hangosan zokogott a boldogságtól.

Hát ilyen még csakugyan nem volt! Egy pimf mazsola élete első ugrásával világrekordot állít föl! Mi lehet még ebben a fiúban?!

– A világ első atlétanemzete leszünk – jósolta az elnök könnyes szemmel.

3.

Már másnap reggel Rutten-Gartholdy Tivadar volt a világ leghíresebb embere. Csodaatléta, aki egyben Európa leggazdagabb iparmagnásának fia. A bel- és külföldi sport- és napilapok első oldalán Teddy életnagyságú arcképe. A további oldalakon a fiú és apja nyilatkozata az eszményi testkultúráról, a siker titkáról, kedvenc ételeikről. Valamivel hátrább a Kacsorek II. József csodatréner sportbeli pályafutásáról szóló kisregény első folytatása. Még hátrább: az Acélország Részvénytársaság egész oldalas hirdetése a Teddy elnevezésű, 9,54-es jelet viselő, univerzális rugóról, amely nem hiányozhat egyetlen sportember kocsijáról sem.

A kormány politikai szócsövének világhírű karikaturistája ezúttal nem politikai tréfát rajzolt, hanem Teddyt vetette papírra, amint szikrázó korona alatt lebeg az űrben. Alatta a szöveg:

*Acéltrösztben a trón rá vár,
salakon ő máris császár!*

Minden megkérdezett szakember, szaklap, szakelőadó és szakversenyző tökéletesen egyetértett abban, hogy amióta a világ fönnáll, ilyen sporttehetség még nem született. "Hazánk páratlan testi kultúrájának ékes bizonyysága, hogy

atlétikánk fáján ilyen ízes gyümölcs termett" – szögezte le vezércikkében egy híres író.

4.

Én a szolma-detriális tömörítéssel a világot akartam kimozdítani helyéből, ehelyett mindössze egy világrekordot javítottam meg. De el kell ismernem, a rekordot állító "ízes gyümölcs" nem volt hálátlan. Nemcsak a kétszáz aranyat adta meg, hanem utasítására Kacsorek kettő minden eszközt és vegyszert megvásárolt nekem, amit csak kértem. Újabb tromál-, kvadromál-, sőt kvintromál-hidrit infiltrációkat dolgoztam ki a degravitálás fejlesztésére. Dolgoztam. Elfelejtettem, hogy Kacsorek viskójának rabja vagyok. Boldog voltam.

A derék futballista is boldog volt, mert az anyagbeszerző funkciókon kívül, amelyeket úgyszintén nagy szakértelemmel végzett, állandóan nyilatkozhatott az újságoknak. Bejelentette, hogy Teddy hamarosan nyolc métert fog ugrani rúddal, ha sikerül ilyen hosszú bambuszrudat találni, vagy megfelelő műanyagból előállítani.

Boldog volt Olivér császár is, mert az egész világ elhalmozta gratulációival, a Teddy-rugóért pedig sort álltak a gyár kapuja előtt az alkatrész-nagykereskedők. Az acélkonszern gyorsan megvásárolt egy sportszergyárat, és megkezdte a minden eddiginél ruganyosabb Teddy-futócipő, Teddy-diszkosz, Teddy-síléc, Teddy-futball és a többi előállítását.

Teddy szorgalmasan készült a magasugrórekord megdöntésére. Belépett a Velocitas Atlétikai Klubba, annak tréningjeit látogatta Kacsorek kíséretében, akinek – nagy bánatára – nem volt szabad többé FTC betűs fekete szvetterét viselnie.

5.

Egy, csak egy ember volt boldogtalan: Kicorinszky távolugróbajnok. Nem bírt belenyugodni abba, hogy míg ő hat év fáradságos tréningmunkájával érte el az országos távolugrórekord két centiméteres megjavítását, addig az ismeretlenségből előbukkant protekciós tag csak úgy mirnix-dirnix fél

méterrel ugrott túl a világrekordon. Valami gyanúsat szimatolt. Módszeres nyomozásba fogott.

Először egy nőrajongót küldött Teddy nyakára, és elkunyoráltatott egy fűrtöt a hajából, hogy vegyelemeztesse, nincs-e benne valami sámsoni trükk. Majd körmönfont módszerekkel megvizsgáltatta Teddy köpetét és egyéb váladékait, hátha valamilyen titkos doppinganyagnak bukkannak nyomára.

Lengyel pálinkával itatta, és ravasz keresztkérdésekkel ostromolta Kacsorekot, de ez csak arra volt jó, hogy a dörzsölt tréner gyanút fogjon, és árgus szemmel örködjék mindenen, ami védencéhez tartozott vagy tartozott volt. Ennek az éberségnek köszönhető, hogy észrevette, amikor Kicorinszky masszörje el akarta lopni az öltözőből Teddy futócipőjét. Azt már nem! Kacsorek akkorát rúgott a masször gömbölyű oldalába, amekkora egy volt válogatott csatárhoz illik. Azután belső zsebébe sülyesztette a cipőket, és Teddyvel együtt azonnal hazajött, hogy haditanácsot tartsanak velem.

Kétségtelen ténynek fogadtuk el, hogy Teddy eredményei nemcsak lelkesedést, hanem gyanút is ébresztettek.

– Le akarnak leplezni – mondtam rosszkedvűen,

Teddynek ez egyszeriben kedvét szegte. Tartozik a Rutten-Gartholdy névnek azzal – úgymond, nagy meglepetésemre –, hogy nem keveredik valamiféle csalási botrányba, márpedig a féltékeny sportolók és a szenzációra éhes riporterek kétségtelenül azzá fűjják fel majd az ügyet.

– Mit akar tehát tenni? – kérdezte vészes gyanakvással Kacsorek.

– Visszavonulni. Eltűnök, mint az angyal – nézett rám Teddy –, akit a Városi Nagyparkban láttak leszállni. Jöttem, mindenkit legyőztem, azután a sportról komolyabb dolgokra tértem át.

– Ez helyes – mondtam. – Ez példamutató.

– Ezt nem lehet! Mi lesz Teddy őfensége világhírével? – kérdezte acsarkodva Kacsorek, de tudtuk, hogy elsősorban a saját világhírére gondol.

– Más téren is világhírű lehet még őfensége – jegyeztem meg.

– Úgy van – bólintott a trónörökös. – Leszek is. A magam erejéből!

6.

Teddy visszavonulási elhatározásáról gyászkeretes cikkekben, felháborodott kifakadásokkal számoltak be a lapok. Egy rádiókommentár

sürgette: ki kell deríteni, ki adta ezt a végzetes tanácsot a tehetséges, ám tapasztalatlan ifjúnak, és felelősségre kell vonni.

Három napig csak ebben a formában foglalkoztak ismeretlen személyemmel az újságok, azután visszatértek másik, kiderítetlen szerepemhez, anyagi minőségemhez. Támadták, szidták, gúnyolták a rendőrséget, hogy még mindig nem tudja, jó barát vagy ellenség volt-e az, aki az Operaház parkjában ejtóernyő nélkül leereszkedett a gyepre, azután úgy eltűnt, mintha nem is egy milliós város kellős közepén, hanem egy lakatlan keleti pusztaságon landolt volna.

Bámulatos módon senki sem beszélt, senki sem írt a második leszállásról, amelynek pedig szintén sok száz tanúja volt. Mindössze egy rövid hír jelent meg arról, hogy Sam Guric volt nehézsúlyú ökölvívó, birkózó vigyázatlanság folytán kiesett a Rutten-Gartholdy-felhőkarcoló hatvanhatodik emeletének egyik ablakából. A palota mindig példásan működő, kitűnő tűzoltósága ezúttal is résen volt, és páratlanul gyors bravúrral megmentette a szerencsétlenül járt sportember életét, aki a ponyvába zuhanáskor az ijedtségtől mindössze megnémult, jelenleg kórházban van ápolás alatt. Az orvosok remélik, hogy mihamarabb ismét visszatérhet az egészségügyi szolgálatba.

Amikor efölött csodálkozásomnak hangosan kifejezést adtam, Teddy nevetve megmagyarázta:

– Ami Acélországban történik, arról a mi sajtófőnökünk ad ki jelentést, és a lapok csak azt közlik, különben megvonjuk tőlük az anyagi támogatást, ami egyet jelent a halállal.

– És miért adták ki akkor ezt a hazug jelentést?

– Mert papa természetesen félre akarja vezetni a konkurenciát. Légy nyugodt, az ő saját rendőrsége szakadatlanul keres téged.

7.

Rutten-Gartholdy Olivér császár üzleti jelszavát a bibliából vette kölcsön. Átdolgozta: "Keressetek és találtok; és ha találtatok, még többet fogtok keresni."

Nem nehéz elképzelni, hogy az acélkonzern rendőrsége nyomomban volt máris. Lakásomon házkutatást tartottak. Különféle, ritkán használatos vegyszereket találtak. Később megállapították, hogy pontosan ugyanezekből a

ritkán használt anyagokból vásárolt nagyobb tételeket egy sportsapkás, FTC betűs trikójú, pödört bajuszos sportember. Bár ez a sportember azóta már – más okokból – szalmakalapot és sportszabású sötét zakót viselt, Acélország rendőrségének gyerekjáték volt megállapítania, hogy az illető anyagbeszerző Kacsorek II. József, s ekkor már igazán nem került fejtörésbe, hogy a futballtréner ócska viskójának ki a vendége.

Azon a napon, amikor éppen Teddy világhírének továbbfejlesztésére igyekeztünk kitalálni valami okosat, kopogtattak az ajtón, és belépett nem más, mint maga Olivér papa, az acélszászár. Kocsarek és én ijedten pattantunk föl helyünkről, Teddy kacagott

– Gratula, papa, ezt jól csináltad! Klassz hekusaid vannak. Skajah!

– Ne beszélj héberül, azt nem szeretem – mondta az apa derűsen. – Hát te szöktetted el Gábor arkangyalt?

Azt hittem, nagy jelenet következik, és a császár esetleg saját kezűleg lekever néhányat leendő utódjának, de akkor még nem ismertem kellőképpen a császári családok belső életét. A vezér letelepedett negyediknek az asztalhoz, elrendezte hasát és tokáját, szivarra gyújtott, azután igazán meglepő nyelvi modernséggel így szólt:

– Tehát a távolugrórekordod almás?

– Tied a bagolytojás – felelt kedélyesen a trónörökös.

– A sportolásnak tehát vége. – A papa vízszintes vonalat húzott a levegőbe.

– Sportban csálni nem szabad!

– Kérem, én azonnal el is mehetek – állt föl sértődötten Kacsorek. – Állandóan tömérdek, jobbnál jobb ajánlatot kapok...

Senki sem marasztalta.

Kacsorek gyorsan ledobta zakóját, lassan felhúzta FTC betűs szvetterét, s miután még mindig nem szólt senki egy szót sem, fejébe csapta sportsapkáját, és kiment. Köszönés helyett bevágta maga után az ajtót.

– No, ettől megszabadultunk – sóhajtott könnyedén a vezér. – Nézd, Teddy, én őszintén el vagyok ragadtatva tőled. Tehetséges, ügyes fiú vagy. Mondd meg, mit akarsz Gábor arkangyallal, aztán én is elmondom, mit akarok veled.

– A mérnök úr éppen rábeszélte arra, hogy sport helyett foglalkozzam komolyabb dolgokkal.

– Bravó! – biccentett felém a nagypapa. – Sokra becsülöm érte. Ha befárad az irodámba, kedves Neustein, csinos tiszteletdíjat vehet föl eddigi eredményeiért, és olyan szerződést kap, hogy kettéáll a füle.

– És én? – kérdezte a fiú.

– Nos, mit akarsz?

Apa és fia elég könnyen megalkudtak rajtam. Engem nem kérdeztek, én csak az alku tárgya voltam. Olivér császár egyszerűen a magáénak tekintett, s a fő kérdés az volt, hogy mennyi ideig leszek Teddy trónörökös műszaki nevelője. Teddy egy évre kért, de csak három hónapra kapott meg.

Amikor belenyugodott, rám kacsintott. Ezt úgy értettem, addig majd csak kitalálunk valamit, amivel meghosszabbítjuk azt a szabadságidőt, amely után be kell vonulnom Acélország találmányi osztályára.

8.

Szerettem volna gyakorlatban kipróbálni, hogy újabb kísérleteimmel mennyire sikerült fokoznom a szolmadetriális tömörítés antigravitációs hatását. Főként nagyobb tömegre vonatkozóan. Teddy egyik kimustrált Mercedesének fenekét háromszoros detriális műanyag réteggel vontam be, és a kocsit – a tröszt Vidovics nevű sofőrjének vezetésére bízva – elvittük úgynevezett roncsolójátékra.

Itt mindenki saját maga ócskavasat csinálhatott megunt, elnyűtt, eladhatatlan autójából, s eközben "pompás" szórakozásban is része lehetett, egyrészt saját járművének tönkretételével, másrészt mások hasonló irányú fáradozásának szemlélésével.

Ebből a célból egy kültelki futballpálya tribünje előtt nagy dobogót állítottak föl, amely oldalt is lejtett. Az autók erre fölfutottak, közben kissé oldalt billentek, majd a dobogóról a levegőbe repültek, s egy-két bukfenc után – aszerint, ki milyen sebesen merte vezetni kocsiját – lezuhantak és szétmentek. Jutalmat ígértek azoknak a vezetőknek, akik a leghosszabb ugrást végzik a halálra ítélt gépjárművel.

Mire Teddy kocsijára sor került, már annyi roncs hevert a dobogó mögött, hogy az ugró autók sorra beleakadtak és megfeneklettek. Nem úgy a jó öreg Mercedes. Elképedtem, milyen hirtelen gyorsult föl – persze, alig húzta a nehézkedési erő –, és legalább száz kilométeres sebességgel szökkent a dobogóról a magasba. Könnyedén elszállt a roncstemető fölött, még egy darabig emelkedett, majd lefelé ereszkedett és eltűnt. Tomboló taps kísérte.

Teddyvel kisieltünk a pályáról, hogy megkeressük a roncsot De nyoma sem

volt tört autónak ott, ahol az irány szerint találnunk kellett volna. Ellenben hatalmas tömeg állt a folyam partján, és izgatottan kiabált, hadonászott. Megtudtuk, hogy pár perccel előbb egy "repülő autó" – vagy talán repülő csészealj? – zuhant itt a vízbe, és hatalmas hullámot vetve elsüllyedt. Igen, már értesítették a tűzoltókat.

Jöttek is hamarosan, hangos szirénázással. Majd egy óra múlva búvárok szálltak le a folyam fenekére. De az öreg tragacsnak és fiatal sofőrjének nem akadtak nyomára.

Teddy vállat vont

– A sofőrség veszedelmes foglalkozás.

Én napokig rosszul éreztem magamat

9.

Rosszulétem kétségbeeséssé fajult, amikor kevéssel utóbb megjelent nálam a konzern egy főmérnöke, és hatalmas paksamétát tett le elé.

– A vezérnek az a kérése, ellenőrizze ezeket a számításokat.

A gyár elektromos agyával azt számították ki, hogy az elrepült Mercedes adatainak figyelembevételével egy ötventonnás tankot milyen sebesen lehetne mozgatni feleolyan erős motorral, mint amilyeneket most használnak az Elefánt-50 típusú legmodernebb páncélosokban.

– Nem kell magyaráznom önnek – mondta a főmérnök –, mit jelent, ha a mostani páncélzat megtartása mellett feleannyi nyersolajjal kétszer olyan gyorsan haladhatnak a támadó ékek.

– Tudom – feleltem. – Éppen ezért nem is foglalkozom ezzel.

A főmérnök csodálkozva nézett rám.

– Mit mondjak a vezérnek?

– Ezt. Hogy nem foglalkozom velem.

– Megállapodásunk értelmében – szólt közbe Teddy – a mérnök úr három hónapig csak az én műszaki képzettsémmel foglalkozik.

A főmérnök meghajolt és elment. Teddy megdorgált:

– Most még kihúztalak a csávából, de máskor ilyen ne üzenjél az öregnek. Ilyesmitől nagyon zabos lesz. Persze a főmérnök jelenteni fogja, hogy mit mondtál.

– Jelentse!

– Nono!

10.

Mivel a fizika és a matematika nem nagyon érdekelte Teddyt, igyekeztem olyan műszaki játékokkal foglalkoztatni, amelyekből megismeri a törvényeket és a módszereket. Fölhívtam figyelmét arra, hogy egyes gépek mennyi kellemetlenséget okoznak az embernek, s biztattam, hogy gondoljon erre akkor, amikor gépgyárak legfőbb vezetője lesz. Beszéltem neki például arról, hogy a sok gép miatt egyre elviselhetlenebb a zaj a földön, ezért tökéletesebb zajcsökkentőket kellene alkalmazni a gépeken. Igaz, hogy ez nagyon megdrágítja a gyártást. Az egyetemes zajcsökkentő gép lenne az eszményi megoldás, de ez még drágább.

Mivel azonban a pénz Teddynél nem számított, elkészítettem egy hangnyelő készüléket, amely a hulláminterferenciák ügyes szinkronjával nyolc-tíz méter átmérőjű körben minden zajt megsemmisített. Ilyen gép birtokában valaki bárhol függetleníthette magát a környezet hangjaitól, tehát például az utcán is olyan csöndet teremthetett maga körül, amelyet otthon élvezhet, különlegesen hangszigetelt szobában. Persze ha ennek az elektromos készüléknek a hatását egy egész városra föl lehetne erősíteni, az óriási eredmény lenne. De ehhez kétszer annyi áram kellene, mint amennyit a zajt okozó villamos gépek elfogyasztanak.

Teddy azonban remek játékot eszelt ki. Hangnyelővel felszerelt kocsiját megállította egy forgalmas utcán, s aztán figyeltük a hatókörbe lépő emberek rémült arcát, ijedt mozdulatát, amint fülükhöz kaptak; majd boldog mosoly öntötte el arcukat, amikor továbbhaladva ismét meghallották a járművek meghitt dübörgését...

Egy napon Teddy ötezer tallért számolt le elem.

– Eladtam a hangtalanítót papának. Csak az ötletet.

– Mire kell neki?

– Képzeld el, a tank nesztelenül közelíti meg az ellenséget!

11.

A zajtalanítónak mintegy ellentéte volt az "áruló alumínium" című játék. Különleges alumíniumötvözetre, amelyet Teddy lopatott el a papa egyik gyárából, plenexidos radioaktív bevonatot készítettem. Félvezetőkkel működő észlelő iránytű kapcsolódott az aprócska tömbhöz. Két-két ilyen készülék alkotott egy párt. Az egyik iránytűről mindig le lehetett olvasni, hogy hol és milyen messzire van a másik. Szinte hihetetlenül pontosan működött Parkokban leálltunk bú jócskát játszani gyerekekkel, és majd megőrijítettük őket "földöntúli" megtalálóképességünkkel.

Ha ezt az "öröktájélot" sikerül olcsó tömeggyártásban előállítani, milyen egyszerű lesz például marhák és más legeltetett állatok terelése...

HATODIK FEJEZET

*Sziklabörtönbe kerülök, de csodával határos módon
Megszöktetnek*

1.

Így játszogattunk Teddyvel. A nyelv- és egyéb tanárok pihentek, a hetek gyorsan repültek.

Még mindig Rutula néni albérlője voltam. Bár anyagi helyzetem folytán most már szállodában is lakhattam volna, nem tehettem meg vele, hogy akkor hagyjam el, amikor végre fizetni tudok a szobáért. Ő meg nagylelkűen nem emlegette többé azt, hogy tisztos özvegy létére a szomszédok pletykálnak róla... És megvédett a derék, bár önző főportástól is, aki minduntalan meg akart látogatni.

A három hónap végére ért. Nem akartam tankot gyártani. A város túlsó végében szobát béreltem álneven, ugyanerre a névre hamis úti okmányokat szereztem. A harmadik hónap utolsó napján búcsú nélkül távoztam Rutula nénitől, és másnap hajnalban új lakásomból is, egyetlen kofferral, hogy Párizsba utazzam.

A kapu előtt két zömök férfiú várt.

– Neustein úr? – kérdezte az egyik, és választ sem várva belém karolt.
– Szabad az öröktájélot? – mondta a másik udvariasan. Zsebembe nyúlt, és kivette a radioaktív tömböcskét.

Teddy elárult – tudtam azonnal.

A két zömök betessékelt egy nagy fekete autóba.

2.

Két zömök ember között ültem a kocsiban; jobbról-balról belém karoltak, keményen fogtak.

Kirobogtunk a városból, sokáig száguldottunk egy folyó mellett, majd meredek sziklavár felhajtójának macskakövein kapaszkodott föl velünk a jármű. Hosszú alagút következett, végül csukott, földött várudvaron kiszállítottak, és bekísértek egy ajtón.

Tágas dolgozószobába léptem, amelyben íróasztal, tervezőasztal és rajzasztal volt, üres könyvszekrények, polcok, kényelmes fotelok között. Jobbra kis szalon, balra hálószoba nyílt, zongorával. A hálószoba mellett márvány fürdőszoba.

– Meg van elégedve? – szólalt meg egy hang. Cifra bőrzekés, kucsmás, szakállas férfi állt az ajtóban. Meghajolt.

– Gittler Adolf várnagy vagyok, szolgálatára, ön itt Acélország Rt. vendége. Ez a lakosztálya, és amott van a sétálókertje.

A hálószoba alatt kicsiny kert volt, körbevezető aszfalt sétaúttal. A kert fölé minden irányból, ellentétes szögekben nagy sziklalapok magasodtak olyképpen, hogy az eget nem lehetett látni. A sziklába épített különleges reflektorok ellenben kívánatra mesterséges napfényt szolgáltatottak. A várnagy észrevette csodálkozásomat, és rögtön magyarázattal szolgált:

– Az ön gondolatait védi ez a mindenféle sugárnak áthatolhatatlan sziklafüggöny. Mint tudja, a tengerentúli konkurenciának agyletapogató készülékei vannak, ezektől meg kell védenünk azokat a találmányokat, amelyeket védenecink itt alkotnak.

– Letapogatni... tengerentúlról... olyan messziről? – tamáskodtam.

– Műholdak is vannak, kérem – figyelmeztetett a várnagy. – A többit majd megtudja a tudományos titkártól. Most felszolgáltatom az ebédet.

Ezüstön és stílszerűen Böttger, a porceláncsináló rab tudós arcképével díszített meissenai porcelánon heringsalátát, zellerkrémlevest, sült csirkét, spárgát és kompótot szolgáltak föl.

Ebéd után jelentkezett titkárom. Kért, hogy a kutatással kapcsolatos minden igényemet vele közöljem. Könyv, mérőeszköz, statisztika,

dokumentáció, rajzoló, gépíró... minden és mindenki rendelkezésemre áll. Acélország csak azt kéri tőlem, hogy a meglepő repüléseimhez használt anyaggal tegyem lehetővé hajók, tankok és repülőgépek erős, de könnyű páncéllemezeinek előállítását. Tudományos személyzet, sőt a szükséges számításokhoz elektronikus számológép is...

– Ne folytassa – szakítottam félbe. – Mondja meg a gazdájának, hogy ha itt rothadok is meg – az ablakok rácsára mutattam –, akkor sem vagyok hajlandó olyan találmányon dolgozni, amelynek segítségével embert lehet ölni.

– Ahogy gondolja, kérem – hajolt meg a titkár. Az ajtóból visszaszólt: – Üzenjen a szobainassal, ha mégis igénybe akarná venni tudományos szolgálatainkat.

3.

Egy hétig cinikusan élveztem a sosem képzelt, gondtalan jólétet, de aztán unatkozni kezdtem. Mindenféle békés találmányon törtem a fejem, ám papír és ceruza híján nem tudtam dolgozni. A második héten már majd felrobbantam a türelmetlenségtől. Ekkor a várnagy meghívott a lovagterembe.

Az ódon fegyverekkel díszített helyiségben helyet kínált.

– Kínzókamra? – kérdeztem elakadó lélegzettel, s vártam, mikor lépnek be a skarlátsuklyás pribékek, vagy mikor nyílik meg alattam a padló.

A várnagy mosolygott.

– Mozi.

A terem elsötétedett, egyik fala függönyként széthúzódott, s félhomályos képet tárt föl: sziklabarlang mélyén őskorba illő kovácsműhely, benne kezdetleges fűjtató, ócska üllő. Mellettük tornyosodott egy nagyon kövér férfiú, fején bozontos szőke parókával. Hájjas testét pompásan kidolgozott, piros bársonyszegélyes medvebőr takarta. Vézna lába szárán szíjfonatos bocskorféle volt.

Zene harsant, a parókás hájtömeg fölemelte kalapácsát, és ütni kezdte a vasat. Az üllő csengett, a kalapácsos ember harsányan énekelt:

*Nothung! Nothung!
hírneves kard!
miért kellé szétrepedned?*

*Szilánkra vágtam,
szilárd vasad,
a tűzön forral a tégely!
Hohó! Hohó!
hahaj! hajaj!
Nohung! Nohung!
nagyhírű kard!
ím, olvad az érced már!*

Törtem a fejemet: ha valakinek ilyen gyönyörű hangja van, ugyan miért ölt ilyen maskarát, miért fárasztja magát a neki láthatóan szokatlan és terhes kalapalással, s főként miért énekel ilyen hülyeségeket:

*Hahej, hohó!
Vértől pirultál egykoron,
kacagva nyaltad a vért!*

Pfuj kiáltottam közbe.

De velem nem törődött senki. Azzal sem, hogy a gyomrom rémisztően háborgott.

A zenekar harsogó crescendóban fortisszimózta Wagner harcra buzdító zenéjét, csengtek a cinek, döngtek a dobok, bögtek a harsonák, rikoltottak a kürtök, vijjogtak a hegedűk. Hallani lehetett millió kard suhogását, százmillió katona hurrázását. A medvebőrös tenorista immár némán csapkodta az üllőt.

Miután a klasszikus zenebona elhalt, felgyulladtak a villanylámpák. A zsinóros zekéjű várnagy hozzám fordult.

– Az eltört kardot – mondta, és szeme félelmetesen villogott – össze kell kovácsolnunk. Az elvesztett világháborúért, a versailles-i szégyenbékéért elégtételt kell vennünk!

Nem tudtam szólni. A düh összeszorította torkomat.

– Mit érez? – hajolt még közelebb, arcom elé Gittler.

A szájából vérszagot éreztem. Nagyot csuklottam. Fölkeltem.

– Hát nem kér részt a harcból? Siegfried dicsőségéből? – kérdezte a várnagy fogait csattogtatva. – Leigázzuk az egész világot! Reggelire megesszük Európát, ebédre Amerikát, vacsorára Ázsiát! – Vadul beleharapott

fotelom támlájának bársonyhuzatába, fogaival kitépett belőle egy darabot, és rágni kezdte. – Velünk jön? – hörögte közben. – Velünk jön?

– Bocsánat, rosszul vagyok, hánynom kell – szóltam, és rogyadozó lábon kifelé indultam.

4.

Újabb két hét múlt el idegsorvasztó tehetetlenségben. Már enni sem tudtam, érintetlenül vitték el szobámból a drága falatokat. Ekkor Teddy trónörökös állított be.

– Üdvözlöm, fenség – mondtam megvetően. – Méltóztatott elárulni?

– Én nem tehetek semmiről – hazudta. – Apám engem is félrevezetett. Azért hozatta ide magát, nehogy elrabolja az ellenség. De én azért jöttem, hogy kiszabadítsam.

– Igen? És mi az ára? – kérdeztem gúnyosan.

– Ez a szerződés – tette elém a papírt.

– Nem akarok hadigépeket gyártani!

– Hát?

– Játékokat akarok csinálni. Gyerekeknek.

– A fegyver is játék.

– Ne mondja!

– Felnöttek játéka – erősködött a trónörökös. – Az elaggott gyerekek, akik felnötteknek mondják magukat, fegyverrel játszanak.

– Ez istenkáromlás! – kiáltottam. – Én igazi, léleknevesítő játékokat akarok készíteni.

– Minden fegyverből idővel játékszer lesz – bölcselkedett tovább a milliomos kamasz. – És a legszelídebb játékban meglapulhat a leggyilkosabb fegyver ötlete.

Dacosan hallgattam.

– Hát meséljen, miféle játékokat talál ki mostanában – gúnyolódott látogatóm, akiről mintha minden gyermeki lekopott volna, amióta nem láttam.

– Gyönyörű játékokról álmodom – sóhajtottam. – Itt van például a "természetépítő ládikó". Apró léggömböket helkrión-gázzal töltünk meg. Ezek a töltet révén egy kis rövidhullámú impulzo-grahométer emisszióival jól kormányozhatók, a többféle térsűrűségű gáz, a más és más frekvenciával

ionizált szemtestecskék mozgásával. És így fenn a magasban tetszésünk szerint ritkíthatjuk és sűrítetjük a tarka léggömbök tucatjait vagy akár tízezreit. Erdőt varázsolhatunk az égboltra, vagy hegységet zuhataggal, amelyet átsüt a nap. De festhetünk az égre nonfiguratív, absztrakt képet is, eddig elképzelhetetlen fényhatásokkal. Gyönyörű lehetőségek! Beszélje rá a kedves papát!

Teddy megvetően mosolygott.

– Kell a kutyának! – mondta végül. – Állati bonyolult. És egy készlettel egy egész város játszik. Valami egyszerűbbet nem tud?

– Dehogynem! Gyermekkorom legszebb emléke. De az meg túl egyszerű. Spulnit kellene gyártani.

– Spulni? Mi az?

– Faorsócska. Régebben a gyárak ilyesmire csévéltek fel a cérnát. Mi alig vártuk, hogy elfogyjon a cérna, mert akkor megkaptuk a spulnit. Ó, csodálatos játékszer az! Guriga, csiga, orsó, tengely és még millió gépalkatrész, négy darab már autó, egy sor belőle egész vonat! És az a legnagyobb benne, hogy mindennél jobban fejleszti a gyermek képzelőtehetségét. A spulni mindig az, aminek ő látni akarja... És most már évek óta, sajnos, papírlapra tekercselik a gyárak a cérnát. Szegény gyerekek...

– No, vigyázzon, el ne sírja magát! – fölényeskedett Teddy. – Látja, ezt a találmányt megvesszük.

– Nem az én találmányom. Apám tanított rá...

– Mindegy. Nagyban fogjuk csinálni, kiálló csapokkal, rugós kapcsolókkal, nyomtatott mintakönyvet mellékelünk hozzá...

– Ne vegyék el a gyerek fantáziáját! – kiáltottam föl.

Teddy meg se hallotta.

– De mindenekeelőtt – folytatta – összeszedetjük és elégetjük a régi faspulnikat.

– Jaj, miért?

– Hogy biztosítsuk a Rutten-féle alumínium játékszerek megfelelő árszínvonalát – vigyorgott a fiú.

– Szörnyeteg! – kaptam a fejemhez.

– Ez a kis üzlet azonban nem menti fel magát a komolyabb feladatok alól. Írja már alá a szerződést!

– Nem, nem és nem!

– Akkor pedig itt fog elrohadni! – rázta az öklét Teddy. Még egy pillanatig

várt, aztán elsietett.

5.

Néhány hét múlt el megint, kétségbeejtő tétlenségben. Egyik sétám alkalmával fölfedeztem, hogy bármilyen ügyesen helyezték is el az égelzáró műsziklákat, tekervényes úton kimászhatom a függöny elé. Amikor ott kidugtam fejemet, legalább százméteres mélység tátongott alattam. Ahol csak egy kis bemélyedés volt a csaknem függőleges sziklafalban, azt mind betonnal egyengették ki. Lehetetlen volt a szökés.

Sajnos, annak idején az első zacskó aranyból új cipőt és ruhát hoztattam magamnak Kacsorekkal, s a régit eldobtam. Megbűnhődtem hiúságomért. Ha szolma-detriális betét volna cipőmben, akkor most bezzeg egyszerűen leereszknének a völgybe. Verhettem fejemet a sziklába. De mivel dühöm ettől sem csillapodott, előhoztam egyik zacskó aranyamat, és lehajítottam a mélybe.

A várnagy másnap hetvennégy pénzdarabot számolt le elem.

– A többit nem találtuk meg – mentegetőzött gúnyosan.

Tehát minden mozdulatomat figyelik! Olivér császárnak bizonyosan precíz kémgépei vannak.

6.

Az idegességtől nem volt már se nappalom, se éjszakám.

Nem merem határozottan állítani, hogy álom volt az, amit most fogok elmondani. De kétséges az is, hogy teljes valóság lett volna. Valami talán a kettő között. A technika századában miért ne lehetne álmokat előidézni, irányítani, kihasználni?...

Álmomból arra riadtam föl (ha ugyan fölriadtam), hogy ajtóm kinyílik. Előbb valamilyen fényesség áradt be, aztán belépett egy igen szép, fiatal nő. Bár lehet, hogy nem is nő, hanem csak nemtő, avagy más mitológiai személy. Szépsége mindenesetre fényesen sugárzott, így szólt:

– Albert! Ragadd üstökön szerencsédet!

És ez már gyanús volt. Mert ezt a mondatot gyermekkoromban százszor és százszor hallottam drága jó apámtól, aki idejekorán észrevette, hogy

természetemnél fogva gyámoltalan vagyok, g hogy távoli, eszményi célok jobban érdekelnek, mint a közeli, reális lehetőségek. Ezért buzdított oly gyakran:

– A szegény embernek minden kis lehetőséget ki kell használnia, azonnal. Albert, ragadd üstökön szerencsédet!

Apám kopasz volt, de aki ezt most mondta, annak gyönyörű, szőke üstöke volt, ha ugyan szabad üstöknek nevezni az olyan, aranyosan csillogó haj koronát, amilyen éjjeli látogatóm fejét díszítette. Mindenesetre kinyújtottam karomat, hogy megtapintsam az üstököt vagy szerencsémet, és mérlegeljem a lehetőségeket, a női alak azonban fűrgén hátralepett, és így szólt:

– Csak akkor lehet tiéd a szerencse, ha te szívvel-lélekkel Acélsországnak adod magadat.

Ez az otromba zsarolás még álmomban is (ha ugyan aludtam) felbőszített.

– Mars ki! – ordítottam, ahogyan csak a torkomon kifért.

A sanda szerencse álnok tündére nyomban eltűnt. Nem állhattam meg, hogy másnap délelőtt a várnagyot meg ne kérdezzem:

– Mondja, Gittler vitéz, nincsenek itt a várban hivatásos álomkísértők? Akik a maga parancsára éjjel beállítanak az álmatlanul forgolódo foglyokhoz, és szép szóval megakarják törni ellenállásukat?

A várnagy sunyin mosolygott.

– Én csak a bástyán állok őrt... A foglyok ilyen jellegű puhításával a lélekügyi mérnök foglalkozik.

Talán csak vetített kép volt a szerencse pimasz nemtője? Elfogott a méreg.

– Mondja meg a Freud tudományával visszaélő pszichomérnök barátjának, hogy ne fáradjon, az én lelkemben a béke zászlaja lobog, azt én el nem árulom!

7.

Egy igen tekintélyes külsejű tudós keresett föl. Néhány újabb matematikai kérdéstről, majd a legfrissebb műszaki újításokról tájékoztatott. Bizonyára bevezetőül, csak azért, hogy lássam, milyen komoly emberrel állok szemben.

Végre rátért jövetele céljára. Vendéglátóm – úgymond – hajlandó tudomásul venni, hogy nem akarok támadó fegyvert készíteni; de talán kötelességemnek érzem, hogy a békés lakosságot agresszív cselekményekkel

szemben védelmező fegyverekkel foglalkozzam. Megbízható ipari hírszerzők szerint ugyanis a tengerentúl sikerült olyan eljárást találni, amellyel a tárgyakat láthatatlanná teszik. Nem a régebbi elképzelésű, kémiai módszerekkel, hanem valamilyen optikai készülékkel, amely a fénysugarakat maradéktalanul elnyeli. (Talán olyanformán, ahogyan az én kis masinám szűk körben a hangot szüntette meg?) A nagy főnök azt kívánja, ennek az ellenfegyverét találjam ki, nehogy ellenséges repülőgépek láthatatlanul benyomulhassanak országunkba.

– Nem értek az optikához – tértem ki.

– De a minden lehetséges találmány képletével...

– Ennek a képletnek egyik tényezője az én személyes szabadságom – közöltem elutasítóan.

– Láthatja, hogy én, aki az Akadémia tagja vagyok, mégis...

– Én mégse! – vágtam közbe. – Én önt csak sajnálom.

Kimentem a kertbe sétálni.

8.

Úgy sejtettem, ez volt az acélszászár utolsó barátságos ajánlata, és fölkészültem az "erélyesebb" lépésekre, talán kínozni fognak?

Egyelőre csak álmaim gyötörtek. Volt egy visszatérő álmom: az, hogy olyan börtönbe zártak, amelyből semmi sem látható, csak a rabok és az örök. A fal, az ajtó, a priccs, a kübli láthatatlan. Félttem tehát mozdulni, nehogy nekimenjek a láthatatlan tárgyakra, és megússem magamat. De belső ösztönzés mégis arra kényszerített, hogy körbejárjam cellámat. Tenyeremet az érdes vakolathoz tapasztva megkerestem az ajtót, azon a kilincset, majd az ablakban a kettős vasrácsot. Közben hajnalodni kezdett, s a szürkületben azt láttam, hogy mellettem, fölöttem, alattam hasonlóképpen körbejárnak rabtársaim egy irányban, egyformán a falat tapogatva s a láthatatlan priccsot kerülgetve.

Tovább világosodott, feltűntek az utcán a dús koronájú fák, majd megjelentek a szemégyűjtő autók, később megindult az utcai tömegforgalom. Ekkor leroskadtam a priccsre, eltakartam szememet, és hangosan jajveszékelve hívtam a sötétséget. Mert ebben a börtönben, ebben az ördögien kiagyalt börtönök börtönében az volt a legrettenetesebb, hogy az ember

sohasem lehetett egyedül, öröm volt tehát a fölébredés, amikor végre négy fal között, a betonfüggöny alatt ismét egyedül lehettem meghitt gondolataimmal.

9.

Amikor egy éjjel megint visszatért a láthatatlan falu börtön rémlátománya, egyszerre csak recsegést-rofogást hallottam. Mintha bontanák a láthatatlan falat.

Fölültem az ágyon, lámpát gyújtottam. Fejem fölött megmozdult a tető. Földrengés? Ijedten a sarokba húzódtam. Egy vakolatdarab esett a homlokomra. Odanyúltam, véres volt a bőröm. Ez már nem álom, ez valóság!

Kiáltani akartam, de nem tudtam.

Láthatatlan, kemény markolókanalak ragadtak meg. Fölemeltek, aztán lassan lefelé vittek. Kétoldalt platánfák koronái emelkedtek fölfelé, majd megpillantottam a fák törzsét.

Vízszintesen végigfektettek valamin, ami aztán eliramodott velem. Lámpaoszlopok nyargaltak visszafelé... majd emelkedni kezdtem, és minden eltűnt a szemem elől.

10.

Sokáig nem tudtam, ébren vagyok-e, vagy kízó álmom tért-e vissza, új formában.

A föld egyenletesen távolodott. Hátamon feküdtem egy láthatatlan, szűk ládában. Kezemet alig mozdíthattam, máris valamilyen sima és kemény anyagba ütközött. De koporsóm – mert arra kellett gondolnom – csak tapintható volt.

Az egyre kisebbedő várost gomolygó pára fátyla kezdte beborítani, hamarosan végleg eltűnt minden látható, és tejfehér közegben lebegtem. Majd közeledő motorzúgást hallottam.

Egyszerre csak ládám nekiütődött valaminek. Nagyon tompa, nagyon gyöngye koccanás volt. Utána mintha két csiszolt felület egymáson súrlódott volna... Majd megláttam a tejszínű semmiben egy görbített ajtó fekete belsejét, s a következő pillanatban egy nagy repülőgép hasában feküdtem.

Emberek vettek körül. Láthatatlan ládám födelét fölnyitották, kiemeltek, gyöngéden fotelba ültettek, beszéltek hozzám. Szólni sem tudtam a meglepetéstől.

...Most mintha a kabin tetejére ütődött volna valami. Ijedten fölnéztem.

– Fölvesszük helikopterét, ami hoztátok – magyarázta valaki. – Minjárt menünk elébe. – Tenyerét karomra fektette, ez sokkal megnyugtatóbb volt zavaros szavainál.

Csakugyan felbőgtek a motorok. Ápolóm a faliszekrényből palackot és poharakat vett elő.

– Bír egy kortyantás – mondta. – Isznok önnek szabadulás siker.

11.

A repülőgép egy nagy hajó fedélzetére ereszkedett le. Mit kívánok? – ez volt az első kérdés hozzám. Aludni akartam, semmi mást. Lakosztályomba vezettek. A szekrényben ruhák, cipők, a fürdőszobában minden, ami tisztálkodáshoz szükséges. Az ágyon kiterítve csíkos selyempizsama.

Másnap ágyamba hozták a reggelit. Megfürödtem, felöltöztem. Ekkor egy elegáns fiatalember kopogtatott be, és bemutatkozott, mint úti marsallom.

– Ne bolondozzanak! – törtem ki. – Hol vagyok? Ki rabolt el?

– Mi megszabadítottuk önt – mosolygott finoman a titkár. – Értesültünk az ön felette kínos helyzetéről, és a hatalmas. Utten-Artholdy-konzern különrepülőgépet küldött az ön kiszabadítására. Ez sikerült, és ön most Mr. Euklidész Utten-Artholdy vendége.

– Utten-Artholdy? – álmélkodtam. – Bocsánat, ez a név csak két betűvel különbözik Rutten-Gartholdytól, aki engem...

– Ó, ne tévessze meg önt ez a külső hasonlatosság! Rutten-Gartholdy a koldus Acélország jelentéktelen főnöke... A mi Euklidész vezérünknek két betűvel kevesebbje, de hatszáz gyárral többje van! Ő mindnyájunk bálványa, akit csak Klidinek becézünk egymás közt. Tessék, itt van az ő szerződési javaslata, parancsoljon tanulmányozni. Öt nap múlva leszünk a kikötőben, addig ráér. Ha felvilágosítást, módosítást kíván, állok rendelkezésére.

Azért még mindig gyanakodtam, hogy csöbörből vödörbe, Ruttentól Uttenhoz kerültem.

Az elképesztően egyszerű szerződés azonban nem táplálta gyanúmat. Az

Utten-Artholdy Incorporation szerződtet három évre a találmányi osztály helyettes főmérnökének, évi 20 000 dallér fizetéssel. Munkámat hathavi tanulmányi szabadsággal kezdem, azután én teszek javaslatot, hogy mivel kívánok foglalkozni a konzern nyújtotta lehetőségek között. Szóval majdnem "korlátlan szabadságot" biztosítanak nekem.

Hatszor olvastam el. Miután semmiféle buktatót sem tudtam fölfedezni benne, aláírtam. Hívtam a titkárt. Leszámolt elem 5000 dallért előlegül. A hajón természetesen a vállalat vendége vagyok.

HETEDIK FEJEZET

A század legnagyobb zsenijét megillető fogadtatásban részesülök

1.

Azon a napon, amikor a láthatatlan repülőgép letett az óceánjáró fedélzetére, és erről jelentés érkezett Euklidész Utten-Artholdy elnöki íróasztalára, az ország csaknem valamennyi napilapja felháborodott cikket írt arról, hogy egy tengerentúli gálád nagyvállalkozó sziklabörtöneiben még mindig fogolyként őrizteti országának legnagyobb és legtehetségesebb feltalálóit, úgyhogy azok szellemi rabszolgaként sínylődnek.

Másnap, azon a napon, amikor a szerződést aláírtam, a lapok – némi késéssel – jelentették, hogy újvilági bátor önkéntesek megkísérelték az említett gálád kalandor sziklabörtönéből a rabok kiszabadítását.

A következő napon – ismét késéssel – részletek jelentek meg a támadás részleges sikeréről: kiszabadult Albert Neustein, századunk legnagyobb zsenije, aki megfejtette minden lehetséges találmány képletét.

A kiszabadult zseni – az olvasó kitalálhatja, hogy kiről van szó – ekkor még egyáltalában nem sejtette, hogy szerencsés szabadulása csupán egy nagyszabású választási kampány egyik mozzanata. Még kevésbé sejtette, hogy hős megmentői alkalomadtán készek üzletet kötni a tengerentúli gálád kalandorral.

2.

A megérkezés napján különrepülőgép hozta a hajóra a kikötő-újságírókat. A különszalonban fogadtam és tájékoztattam őket. Három óra hosszat faggattak, hogy mik a kedvenc lemezeim, szőke-e az esetem vagy barna, hiszek-e férfi és nő önzetlen barátságában.

Nagy megkönnyebbülésemre végre megérkeztünk a világ legnagyobb kikötőjébe. Szirénák bugása üdvözölt. Díszhintószerű autóba ültettek, és több sugárúton végighurcoltak. Eget verő üdvrivalgás és több százmillió konfetti meg szerpentin célpontja voltam. Öt nappal előbb még nem ismerték nevemet, most egy országnyi város felhőkarcolóinak kanyonjában milliós tömeg kendőlobogtatása, százezer autó dudálása, papírfelhők fergeteges kavargása ünnepeelt.

Minden idők legnagyobb fogadtatása volt e. – Írták másnap az újságok. – Nem kevesebb, mint 1417 utcaseprő négy óra leforgása alatt 113 vagonnyi szeméthulladékot távolított el a bevonulási útvonalról, míg Lindbergh ezredes diadalmenete csupán 112 vagonra rúgó örömszemetet eredményezett.

3.

Csak jóval később tudtam meg, mi volt az előzménye és igazi oka elrabortatásomnak és felmagasztaltatásomnak. Az amerikai mérnökök "kommunistagyanús" mozgalma. Ennek első jeleként – jóval kiszabadulásom előtt – több ezer férfi vonult fel az elnöki palota elé. Egyetemi fekete tógát viseltek valamennyien és négyszögletes masteri főveget. Nyakukban fényes, nagy nikkelkarika, amelyből lánc vezetett két csuklójukhoz és két bokájukhoz. A láncot csörgetve némán meneteltek, nyolcas sorokban.

A menet megállt a nagy fehér épület előtt. Ütemesen kiáltozták:

– Elég volt a szolgaságból! Szabadságot a mérnöki munkának!

A palotából kijött egy tisztviselő, és átvette a tüntetők emlékiratát, amely követelte, hogy:

1. tiltsa meg a kormány a modern rabszolgaságnak azt a formáját, hogy a gyárak a munkahelyeken beépített hangulatszondával ellenőrzik a mérnökök gondolatait;

2. vitassa meg a parlament, miként lehetne a mérnök tervező génuszát a haladás szolgálatába állítani, az elmaradott országok felvirágoztatására. Ma a

gyárok csak a régi találmányokat tökéletesítik, és kihasználatlanul hevertetnek több ezer olyan találmányt, amely egyszerű és olcsó gépek révén az egész világ civilizációját szolgálhatná.

4.

A gépgyárok trösztjének nyomozóirodája jelentette azt, hogy a feltalálók újabb támadásokra készülnek. Titkos agitátorok bujtogatják őket. Ekkor támadt a tröszt elnökének, Utten-Artholdynak az az ötlete, hogy engem meg kell "szerezni", mert minden találmány képletének birtokában könnyen sakkban tarthatja a berzenkedő mérnököket.

Persze szemmel tartották a saját gyáraikban folyó titkos szervezkedést is, amely – mint kinyomozták – a feltalálók kongresszusán készül újabb aljas támadásra. Az agitátorokat lefülelték, rendőrkézre juttatták, a megagitáltakat pedig megvesztegették és megfélemlítették, így nyugodtan néztek a kongresszus elébe.

Az elnöklő Utten-Artholdy fölényes biztonsággal jelentette be:

– Uraim, a fejlődés örök. Az emberi élet és az emberi test állandóan tökéletesedik, s az ebből adódó lehetőségeket a feltalálóknak hasznosítaniuk kell. Meg kell oldani mindenekelőtt a lakáson belüli közlekedés problémáját, mert egyszerűen nevetséges, hogy a mi századunkban, a mi technikai fejlettségünk mellett, a munkaidő fokozódó értékessége ellenére az ember még mindig ugyanúgy két lábon tipeg lakásában, mint George Washington korában, amikor még hintaszéket használtak a tétlenség céltalan mozgással való leplezésére, s a mennyezetről ócska és semmire sem használható hajómodellek lógtak le. A kongresszus követeli, uraim, hogy bocsássák az emberiség rendelkezésére a lakásban zajtalanul járó, kicsiny alapterületű, kényelmes, más gépek működését nem zavaró, gyors és egészséges szobautó első sorozatát.

A szervezett, majd leszerelt mérnök ellenzék megvesztegethetetlen vezére, C. I. Cero, mit sem sejtve, heves támadást intézett Utten-Artholdy ellen.

– Azt halljuk itt – kezdte –, hogy az ember szakadatlanul tökéletesedik. Én tagadom ezt! Két évtized óta évről évre módosítanunk kell az autók ülőhelyeit. Sajnos, nemcsak a nagyobb kényelem igénye miatt, hanem azért is, mert az emberi test állandóan satnyul. Autóink ülései évek óta degravallal készülnek;

így csökkentjük a gravitációs erő hatását az ülés fölött elhelyezkedő testre. Ez tehermentesíti a csontokat. De sajnos kiderült már, hogy a degravol alkalmazása meggyorsítja az emberi csontrendszer állandó gyengülését.

Cero a hatás kedvéért szünetet tartott, de hiába várta híveinek tapsát. Mégis rendületlenül folytatta:

– Klinikai vizsgálatok titokban tartott megállapításai szerint a túlzott gépesítés folytán saját erejéből nagyon keveset mozgó ember lába sorvadásnak indult. Országunkban tíz ember közül immár hatnak a térde vészes kihajlást mutat. E kór előrehaladtával országunk lakossága idővel elveszti járóképességét.

– Ugyan! Ugyan! – méltatlankodtak minden oldalon.

– Rémképeket lát!

– Uraim – erőlködött C. I. Cero –, arra volna szükség, hogy az ember ismét használja végtagjait. Vissza a természethez! Vissza a gyalogláshoz! Nem kell miniautó! Nem kell több gép! Ez az emberiség érdeke. De Utten-Artholdy vállalatai leszoktatják az embereket a mozgásról, hogy az ő gépei mozoghassanak helyettük, hogy...

– az állandóan erősödő, ellentmondó zúgás folytán C. I. Cero most már vörösre gyúlt arccal, rekedten ordított

– hogy az ő profitja gyarapodjék! Itt az utolsó pillanat, hogy megmentünk kétlábú mivoltunkat, mielőtt elsatnyult lábunk segítségére kénytelenek lennénk a földre eresztetni két tenyerünket, úgy, mint több százmillió évvel ezelőtt őseink...

– Maga a majom! – harsogta valaki.

Gúnyos nevetés zúgott végig a termen. Cero teljesen egyedül maradt. Most már megszállottan kiabált, üvöltött:

– Uraim! A mérnökség szent foglalkozás. Nem adhatjuk oda műszaki tudásunkat és képzeletünket nemzetrontó tervekhez. Ne vállaljuk a miniautó tervezését! Sőt, követeljük az autóipar teljes leállítását!

– Megörült? Hülye! Barom! – zengett a terem. – Tönkre akarja tenni az országot! Ki vele! Tébolydába! Menjen tányért mosogatni! – Öklök emelkedtek a magasba.

Cero – a fenyegető hangulat láttára – megfordult, és elhagyta a termet. Egy felháborodott autókereskedő utána sietett, és revolveréből kétszer rálőtt. A golyók nem találtak. A rendőrség C. I. Cerót saját érdekében őrizetbe vette, és csak azután bocsátotta szabadon, miután hosszú szakállt növesztett, és így

felismerhetetlenné tette magát.

5.

Utten-Artholdy látszólag győzelmet aratott, ám ő tudta legjobban, hogy csak a guruló dauernak köszönheti győzelmét. Újabb baljós jelek mutatkoztak. Egyes lapok mellőzték Cerónak az autó ellen tett, méltán népszerűtlen kijelentéseit, s csak azt hozták ki felszólalásából, hogy Utten-Artholdy gátolja az olcsó gépek gyártását. Ez súlyos vád volt éppen akkor, amikor Utten-Artholdy köztársasági elnöknek jelöltette magát.

"Hősi akcióval" ezért sürgősen elraboltak engem! Eleven cáfolata voltam annak, hogy a leendő elnök az új gépek ellensége. S egy huszárcsíny – különösen az ilyenkor gáládnak nevezett Rutten-Gartholdy ellen – mindig népszerű. Ha sikerül, biztos az elnökség!

Ezért lettem tehát egy időre a hősök hőse, és így kerültem díszes bevonulással Klidi vezér kilencvenemeletes igazgatósági felhőkarcolójának elnöki szentélyébe. A dagadt mellkasa fölött uborkafejjel ékes gyárvezér szivarral kínált, elbocsátotta kísérőimet, azután így szólt:

– Nos?

– Uram, el vagyok ragadtatva – mondtam, akkor még teljes őszinteséggel.

– Helyes, helyes. Kiszabadítottam önt börtönéből, és a világ leghíresebb emberévé tettem. Öt nap alatt! Ki csinálja ezt utánam? Ki? Ki?

– Senki. Senki.

– Most ide figyeljen! Ide figyeljen! Hat hónapig, ha akarja, ne csináljon semmit, csak nézelődjék. Azt akarom, hogy idegen ember szemével jöjjön rá, mi az a gép, ami nekünk legjobban kell. Akkor kap tőlem még hat hónapot, hogy megcsinálja azt a masinát.

– Uram, ez szinte hihetetlen!

– Maguknál odaát. Odaát. Maguknál kiuzsorázzák az agyukat. Itt szabadság van, tisztelt Neustein úr. Ez az ország a korlátlan lehetőségek országa, és az én trösztöm a korlátlan lehetőségek trösztje.

– Csak bámulni tudok – mondtam őszintén.

– Kap egy kocsit, sofőrrel, tolmáccsal és titkárral, járja be költségünkön az országot; álljon meg, ahol akar, beszélgessen az emberekkel, ismerje meg az egyszerű polgárt, a nyelvet, de főként a szokásokat, az igényeket. Aztán

mondja meg nekem, mit akar fölhalálni.

– Teljesen szabadon?

– Az én kikötéseim egy mondatban összefoglalhatók: azt csinálja meg nekünk, amire országunk polgárának legjobban szüksége van. Oké?

– Kérem... viszonzásul ezért a gesztusért... mielőtt útnak indulok, szeretném valamilyen kisebb találmánnyal bebizonyítani, hogy nem vagyok méltatlan az ön bizalmára.

– Hohó, tisztelt Neustein úr, ön sokkal nagyobb ember, és sokkal több pénzbe van nekem, semhogy kis találmánnyal álljon elő! De van itt egy égető, nagy probléma; kukkantson bele abba. Egyelőre elég, ha csak ötletet ad, aztán mi kidolgozzuk, s ha visszajön, maga tető alá hozza. Oké? A szobaautót akarom megcsinálni.

– Szobaautót? – csodálkoztam.

– Igen. Ezen gondolkozzék. Ez a század nagy ötlete. Ellenségeim azt mondják, hogy tönkreteszem majd vele honfitársaim lábát, mert végleg leszoktatom őket a járásról, csak azért, hogy még több gépet adhassak el nekik. Ez aljas rágalom! De képtelenség, hogy napjainkban is két lábon tipegjen az ember, úgy, mint George Washington korában, amikor a naplopó emberek ósdi hintaszékéből bámulták a mennyezetről lelógó, haszontalan hajómodellokat. Hát gondolkozzék a szobaautón... Most pedig nézze meg leendő munkahelyiségeit, a titkárom megmutatja. Ismerkedjek a dolgokkal. Fél négyre jöjjön vissza, kérem. Feleségem ebédre várja.

6.

A gyárvárosban egy külön pavilon a "Neustein-studio" táblát viselte. Három dolgozószoba, műhely, laboratórium és raktár volt a földszinten. Az emeleten négyszobás, berendezett lakás, nekem. Azonnal munkához akartam látni.

– Kaphatnék szolmagyököt, detriált? – érdeklődtem. – Meg aztán kénsavat, bromált, tromált, hidrogént?... Látom, van itt műanyagajtó.

– És fröccsöntő is, a legmodernebb – mutatta a titkár.

Csöngetett, bemutatta a pavilon gondnokát. Ő mindent elintéz.

– És egy kis benzinmotort is kérek. A legkisebbet. Hozzá való propellerrel.

Mindent megkaptam. Négy óra időm volt, pompás nyersanyagok és

tökéletes munkagépek álltak rendelkezésemre. Két óra alatt tisztes nagyságú antigravitációs műanyag lapot sajtoltam. Levágtam belőle kéttalpnyit, és behelyeztem cipőmbe. "Hátha itt is kirúgnak" – tréfálkoztam magamban.

Kielemeztem és kipróbáltam a kellő tömörítési és szigetelési fokot, majd rászereztem a kis motort a műanyag lapra, és a nagyműhelyben föl s alá röpdösve beszabályoztam, hogy fél méter magasságban mintegy öt kilométeres sebességgel szálljon velem a levegőben. Aztán gondosan becsomagoltam az egészet, és pontban fél négykor a vezérnél voltam.

– Csináltam valamit – mutattam a csomagot.

– Most egy szót se gépekről, feleségem nem tűri! – nagyképűsködött Klidi, és bemutatott egy agyoncicomázott, agyonmázolt, éltet asszonyságnak. – Vele csak művészetről szabad beszélni.

– És maguknak sem árt egy kis pihenő, igaz? – jegyezte meg az asszony, és úgy nézett rám, mintha bakfis volna. – És főként... én utálok a technikát.

7.

Csakhogy ez nem volt őszintén igaz. Alig indult el az autó a városon kívül fekvő kastély felé, Mrs. Utten-Artholdy rátámadt férjére:

– Munkásokat küldtél, hogy leszereljék az erdei függővasutat. Miért?

– Egészségügyi okokból – felelte a vezér. – Orvosok mondják, többet kellene járnunk, nehogy a lábunk elsorvadjon.

– De hiszen tegnap az újságban azt nyilatkoztad, hogy ez csak ellenségeid aljas rágalomhadjárata.

– Persze, hogy az! De azért mit lehet tudni? Csuklanom kellett.

– És én gyalog járjak a parkban? – méltatlankodott az asszony.

– Az én kedvemért, drágám.

– Az egész világ rajtam fog nevetni.

– Majd te nevensz rajtunk, ha a többiek lába térdben kigörbül.

Keserű volt a szám. Úgy látszik, a tengeren innen is előfordulj hogy egy nagy ember vizet prédikál, de bort iszik. Bosszantott, hogy annyira siettem a szobautó prototípusával, de örültem, hogy a Klidi-kastélyban nem szabad mechanikáról beszélni. Hallgatni fogok legújabb találmányomról.

Gioconda, vezérem felesége, megállás nélkül csacsogott. Főként Wagner-operákról. Ő maga is zongorázott, és Brünhilde szerepét énekelgette, de csak

saját magának. Reméltem, nekem sem fogja énekelni. Sohasem szerettem Wagnert, de amióta Siegfried jenek zenéjével akartak gyilkos fegyverek gyártására lelkesíteni, egyenesen utáltam.

A kastély mérhetetlen gazdagságról ordított; szerettem volna bedugni fületem, behunyni szememet. Arany-, ezüst-, ötvösmunkák, márvány-, opál-, bronz-, malachit berakások, a legnemesebb fák, művészi üvegek, a legcsodálatosabb brokátok, dús mozaikok, hihetetlen színpompájú keleti szőnyegek. Egy teremben csupa ritka kis hajómodell, a másikban elefántcsonttal, igazgyönggyel díszített, válogatott hintaszékek. Minden mesteri elrendezésben, mégis hivalkodóan ragyogott, és külön üvöltötte: a szolgaszemélyzet légiója szorgoskodik azon, hogy itt minden kifogástalan legyen, olyan kifogástalan, amilyen nincsen sehol máshol a világon. Ez a kifogástalanság volt az elviselhetetlen.

Szinte örültem, amikor végre valami ízléstelenséget mutattak be: Gioconda asszony huszonzét képmását, amelyet huszonzét híres festő alkotott. Valamennyi Brünhilde jelmezében ábrázolta a ház úrnőjét.

Vacsorához ültünk. A négy teríték közül egynek nem volt gazdája.

– Eddy megint elkésik – mondta a vezér szemrehányóan feleségének.

– A te mániád, hogy teljes szabadsága legyen – hangzott az éles válasz.

– Hány éves a fiatalember? – érdeklődtem.

– Tizen – felelte a ház úrnője,

– Tizen-hány? – kérdeztem csodálkozva.

– Mamája életkorára való tekintettel – felelte elég otromba röhögéssel a házigazda – Eddy élete végéig tizenéves marad.

– De Euk – förmedt rá felesége. – Ne a vendég előtt!

Micsoda parvenüség – állapítottam meg magamban némi elégtétellel. – Képzelem, milyen a fiuk!...

Nem kellett sokáig találgatnom. Szélvészfényként berobogott egy kamasz. Vaskos volt, izmos; mozgása szerint kölyök, de arca legalább tizenhat évesnek mutatta. Bozontos haja már túlnőtt a nyakán, és csapzottan lógott le hátára. Homloka fölött ellenben kisütött csigák göndörödtek. Nyakkendő nélküli, tépett, begombolatlan inget viselt. Pecsétes bársony kabátja jóval nagyobb volt az ő méreténél, mocsos fehér vászonnadrágjának jobb térdén szakadás éktelenkedett. Csavargó inkább lehetett volna, mint dallérmilliomos egyetlen csemetéje.

– Hogy nézel ki már megint, Eddy?! – sóhajtott anyja.

– Beee – mondta a fiú, nagy orrot mutatott anyjának, és a tálalóhoz szökkent. – Fácán! Jöhet! – kiáltotta, és kikapott a tálból egy darabot. Beleharapott, de kiköpte a falatot, a többit visszadobta a tálra. – Forró – nyöszörögte.

Tanácsstalanul állt darab ideig, majd lassan felém közeledett.

– Ki ez az új pók? – kérdezte, ujjal rám mutatva.

– Eddykém, mutatkozz be a vendégnek – szólt rá a mama.

– Ja, maga biztosan az a menő fej! – csodálkozott rám a fiú. – Nagyon örvendek. Csináltam magának valami meglepetést.

Kezembe nyomott egy radírgumit. Tétován forgattam kezemben.

Eddy, ne csináld! játszotta a szigorút a papa.

Tegye a szék alá, ha meri, észfej! szólt a fiú hozzám.

Bár a mama tagadóan rázta a fején tornyosodó ékítményeket, lehajoltam, és a szék lába alá tettem a gumit. Közben megszagoltam, és menten kitaláltam, hogy nagyot fog pukkanni.

Pukkant? Robbant! A szék lába kitört.

Nem vesztettem el lélekjelenlételemet. Nagyot ugrottam, és felhúztam a két lábam. Így az asztal magasságában megálltam a levegőben, s két kezemmel úszó mozdulatokat végeztem.

Eddy a tálalóig hátrált. Ott bekapott egy fácáncombót.

A szülők, akik már a durranásra felugrottak, hozzám siettek, megfogták két kezem.

– Csak nem esett valami baja, kedves Neustein?

Biztosítottam róla őket, hogy nagyon jól érzem magamat. És valóban, menyeeien élveztem a háromtagú család álmélkodását.

A komornyik kinyitotta az ablakot, hogy kiszellőztesse a füstöt. Eddy hozzám jött.

– Hob pfinálta? – kérdezte tele szájjal. – Irtó jó pofa!

Kérettem magamat egy ideig, mialatt lassan leereszkedtem a szőnyegre.

– Valami hasonló csekélységgel szeretném meglepni a fiatalurat – jelentettem be akkor. – Ha megengedik... – Kisiettem az előszobába, behoztam és kibontottam csomagomat. – Csak egy legyezőre volna még szükségem.

Uttenné átnyújtotta fekete strucctoll legyezőjét. Eddy kezébe adtam.

– Ez a kormány – magyaráztam neki. Ráállítottam a fiút a lapra, megindítottam a motort.

A műanyag lap Eddyvel együtt lassan fölemelkedett három láb magasra. A fiú azonnal fölfogta a kormányzás trükkjét, és ügyesen körbelegyezte légi járművét az asztal körül.

– A szobaautó! – kiáltott föl Utten-Artholdy, nekem esett és megölelt.

– A függővasút helyett – lihegte Utten-Artholdyné, megölelt és megcsókolt.

– Jaj! – sikoltott föl, mielőtt én jajdulhattam volna.

Eddy ugyanis váratlanul kikormányozta a gépet az ablakon, és eltűnt a sötét éjszakában.

Ijedten néztünk egymásra. Talán csak én tudtam igazában, milyen nagy a veszély. Ha sötétben süllyedni kezd a repülőlap, Eddy ki tudja, mire zuhan. És minden pillanatban nekirepülhet egy fának...

De a fiúnak volt esze! Egy perc múlva hangos rikkantással berepült a másik ablakon, ügyesen megbillentette a készülék orrát, s leszállt előttem a szőnyegre.

– Hogy a francba szuperál ez? – kérdezte kedves közvetlenséggel.

– Roppant egyszerűen – feleltem. – Szolma-detriális gyökkel tömöríteni az alapanyagot, és a tromáhidrit majdnem ellensúlyozza a 6,67-szer 10 a mínusz nyolcadikon satöbbiből adódó tömegvonzást.

– Aha! – A fiú megvakarta üstökét. – És ha a kelepanyagot hidratitával locsolom, akkor a felszálló erő mindig kimonálja a hatszor negyvenkettőt. Föltéve, hogy blégel a haccaré.

– Pontosan így – bólítottam a halandzsára.

– Ez a fiú zseni! – ájuldozott az acélszászár technikagyűlölő neje.

– Mama, te ehhez hatökör vagy – intette le a fiú. – De ez a mandró – mutatott rám – nagyon értelmes. És veszi a blattot.

– Fiam, hogy beszélsz anyáddal? – korholta a milliárdos.

– A mandrót nem órá értettem – mentegetőzött a fiú. – És izé... Einstein úr... ugye, úgy hívják?

– Neustein. Csak Neustein.

– Mindegy. Gépész, az gépész. Akar a barátom lenni?

– Boldogan – hajoltam meg kétszínűen.

– Akkor reggel eljövök magáért. Papa, egy napra nekem adod a masinisztát? – Közben hosszan rázta kezemet. – Holnap aztán jól kibeszéljük magunkat, mi ketten, értelmesek, blőd ősök nélkül – intett fejével szülei felé. – Viszlát, öreg fiú!

"Óseire" rá se rántott, úgy sietett el. Azok meg igyekeztek úgy tenni,

mintha azt hinnék, hogy én süket és vak vagyok.

Amikor azonban késő este maga Utten-Artholdy kísért el vendéglakosztályomba, a fenséges közvetlenséget hangoskodó kamaszmodorral keverő milliárdos meglepő érzelmesen búcsúzott tőlem:

– Uram, ön úgy látom, meghódította fiam szívét. Nem is tudja, milyen nagy dolog! Eddy elég makrancos, általában goromba... még velünk is kissé fennhéjázó... amolyan milliomi. Így hívják nálunk a pénzmágnások fiait. Kérem, érvényesítse nála befolyását jó irányban. A fiúnak sokat kellene tanulnia... Beszélje rá... Nem leszek hálátlan. És ne felejtse el, hogy amikor fiam átveszi örökségét, körülbelül hétszáznegyven gyár lesz az övé, a világ iparának majdnem kétharmada...

Amikor magamra maradtam, kis híján gög fogott el. Úgy éreztem, határtalan lehetőségek tárultak elém. Ha megtalálom a helyes pedagógiát, Milliomi révén döntő hatalmai nyerhetek arra, hogy megvalósíthassam világméretű terveimet.

NYOLCADIK FEJEZET

Milliomfiból nagy jövőjű játékgyárost csinállok

1.

Még ágyban voltam, amikor Eddy értem jött. Megmutatja a sporttelepét. Elindultunk a park egy tisztásán levő sportpályák felé. Én gyalog mentem, Eddy a repülőlapon keringett körülöttem.

Sűrű bozóthoz értünk. Mivel Eddy a műanyag lappal nem tudott a bokrok fölé repülni, leszállt róla, és átadta nekem, hogy cipeljem. Majd hirtelen ezzel fordult hozzám:

– Ugye, a papa megkérte magát, hogy neveljen engem jóra?

– Nem, nem így mondta.

– Mindegy, hogyan mondta. De rémes! Ha jó arcot mutatok valaki felé, papa azonnal megkéri az illetőt, hogy javítson meg. De aki megkísérli, azt én már dobom is...

Mielőtt válaszolhattam volna, egy nagy táblára mutatott:

Edward R. Utten-Artholdy

magánterülete
Külön engedélye nélkül
BELÉPNI TILOS!!!

– Akkor én itt visszafordulok – mondtam tréfásan.

– De hiszen én meghívtam magát! Külön meghívtam, ide, az én birodalmamba. Kérem, jöjjön! – Könnyes volt szeme.

Tudtam már, hogy a tegnap este meglátott határtalan lehetőségekhez göröngyös lesz az út. Főleg: alakoskodnom kell majd, amit nem szeretek, és valószínűleg rosszul is csinállok.

– Látom, valami titka van – mondtam, könnyedséget erőszakolva.

– Nézzen jól körül.

A sűrű bozótton túl különös kis ország volt Eddy birodalma. Itt egyszerre vége szakadt a széles, bitumenes útnak, innen keskeny" és kacskaringós csapás vezetett, tüskés bokrok között.

A sportpálya ellenben gyönyörű volt. Nagyszerű, körfutó salak, középen ugrópályák, amelyek dobbantóját és leugróját eltávolítható műanyag tetőzetek védték. A térség túlsó oldalán, már fák között, kis épület bújt meg. Onnan sietett elénk egy fekete bőrű ember.

– A pálya gondozója – mutatott rá Eddy. – Jim, rúdugrás.

– Igenis, master.

A pálya közepén beásott két oszlopon önműködő szerkezet vitte föl a lécet a gombnyomással kijelölt magasságig. Eddy átöltözött, Jim előhozott egy műanyag ugrórudat, amelynek hosszúsága ugyancsak szabályozható volt. Eddy négy métert állíttatott be, erős rohammal indult, de nem jutott át a lécen.

– Lejjebb kellene kezdenem – mondja csüggedten.

– Várjon! – Megsajnáltam. – Jim, segítsen!

A műanyag repülőlap szélére állítottam Eddy-t, fölrajzoltam lábát, kivágtam a formákat, és Jim fölerősítette a fiú cipőjének talpára. Meghosszabbítottam az ugrórudat, öt méterre tétettem föl a lécet.

Eddy legalább fél méterrel repült át fölötte. Sugárzó arccal rohant hozzám.

– Érré a lehetőségre én nem gondoltam! Pedig milyen kézenfekvő!

– Később rájött volna magától is – szerénykedtem.

– Ezzel hat métert is lehet ugrani.

– Számításom szerint nyolcat.

– De hiszen ez örjítő! Ha sikerül, kihívatom ide az Atlétikai Szövetséget, és

világrekordot ugrok nekik. Meg fognak örülni!

– Meg.

– Nem, nem fog menni – csüggedt el váratlanul szomorúan. – Jim hülye, nem tud nekem való rúdugró stílust kiagyalni. Pedig ő maga öten felül ugrik. Mezítláb. – Fenéken rúgta a fekete bőrű tréner-szertárost, majd hirtelen hátrafordult, hogy lássa arcomat, és leolvassa véleményemet.

Volt annyi lélekjelenlétem, hogy elnevettem magamat. Tudtam, hogy most le kell küzdenem rosszallásomat. Az emberszeretetről ráérek még neki prédikálni.

– Hálából megmutatom a sportkéglimet – karolt belém Eddy.

Az erdőszéli házikóhoz vezetett. A földszinten volt Jim szobája, konyhája, a szertár és a tornaszoba. Az emelet egyetlen helyisége Eddyé. Az ajtóban megállított a megdöbbenés. Fülledt izzadságszag volt a félhomályos helyiségben. A sarokban rongyos szalmazsák, piszkos lepedővel, a fekvőhely szélén és félig a poros padlón összegyűrt lópokróc. Elhajigált, széttépett könyvek, üres palackok, papírpoharak, plasztikzacskók, rongyok, teniszütők, labdák heverték szanaszét.

– Ide még Jim se teheti be a lábát – magyarázta Eddy. – Ez a szabadság csarnoka. Itt mindent szabad nekem. Nos, nem mer belépni? – Arcom elé hajolt, és szemét szemembe fúrta. – Van, aki visszaretten a szabadságtól, és elszalad.

– Nem félek. Nekem nagy terveim vannak magával – mondtam higgadtan.

– Akkor alászolgája! – felelte Eddy. – Gyűlölöm a terveket. – Kitérta előttem az ajtót.

– Nem megyek, amíg meg nem hallgat.

– Hm – hökkent meg. – Ez az én országom, velem itt nem lehet ellenkezni.

– Ez a szabadság hajléka! – mondtam emelt hangon. – Nekem nem szabad elmondanom, mit akarok? Kihallgatást kérek.

Ezzel levettem lábáról.

– Tessék – intett.

– Az én technikai képességeim határtalanok – kezdtem el. – A maga anyagi lehetőségei úgyszintén határtalanok...

– Nem, nem – tiltakozott, – Nem érdekel! Gyűlölöm az anyagi lehetőségeimet... Föl is út, alá is út! – Az ajtóra mutatott. – Amíg finom vagyok – tette hozzá gonoszul.

Valami szalutálásfélét műveltem jobb kezemmel, és kisiettem. Egy

szökkenéssel lenn voltam az emeletről, begrattam a motort, fölkapaszkodtam a már fölfelé lebegő műanyag lapra, jól megemeltem az orrát, és a fák fölött elsuhanva a műút fölé kanyarodtam.

Nem néztem hátra, de tudtam, hogy Eddy lomkamrája ajtajából tátott szájjal néz utánam.

2.

Késő délután magához kéretett Gioconda asszony. Csodálatos, azt mondhatnám, megindítóan kacér pongyolát viselt. Valósággal megkönnyebbültem, amikor közölte, hogy fia ügyéről akar velem társalogni.

– Ő a szó szoros értelmében imádja önt – kezdte.

Szabadkoztam, és törtem a fejemet, hogyan számoljak be neki ma délelőtti szakításunkról.

– Délben – folytatta a nő – bejött hozzám... ah, mily ritkán jó hozzám... csak azért, hogy nekem dicsérje önt.

Lehet, hogy jó taktikát választottam Eddy ellen? Persze nem tudhattam, Gioconda mama igazat beszél-e.

– Férfjammal együtt nagyon kérjük – folytatta –, éljen a befolyásával, és térítse jó útra a gyermeket. Rettenetes, hogy a mi családjában így viselkedjék valaki... Majd kisült tegnap este a szemem. És miért teszi ezt? Kérdem, miért. Hiszen itthon csak jó példát lát!

– Asszonyom, vannak jó példák... úgynevezett jó példák, amelyek taszítanak.

– Ne mondjon ilyet, kérem. – Gioconda asszony nagy nehezen küzdötte le ingerültségét. – A nyomor példája taszít, azt elhiszem, de az a példás jólét, amit mi nyújtunk neki, az csak vonzó lehet egy nemes ifjú lélekre!

– A legjobb ételtől is megcsömörlik néha az ember – fejtegettem. – Napjainkban nem ritkaság, hogy éppen jómódú, sőt gazdag emberek gyermekei láznak fel a szociális igazságtalanság ellen, és...

– Igazságtalanság? Az uram milliókat ad jótékony célra. És erre mindig felhívja fia figyelmét. Hogy ő is ezt tegye majdan.

– De egyes fiúk érzik, hogy ez nem oldja meg az igazságtalanságot, és tüntetni akarnak a túlzottnak vélt jólét ellen. Ezért járnak toprongyosan. Hogy megbotránkoztatást keltsenek... Vannak olyanok is, akik titkos kommunista

szervezkedésbe lépnek...

– Szent isten, csak nem gondolja, hogy Eddy...

– Nem tudom. De... érzésem szerint... vagy remélem... az ő lázadása nem őszinte, és nem teljes.

Gioconda asszony újból megsértődött.

– Ezt nem értem – vágott közbe ridegen.

– Úgy gondolom – már halálosan untam meddő oktatási kísérleteimet –, hogy Eddynk csak addig tüntet apja gazdagsága ellen, amíg ezt gondtalanul teheti. Vagyis ha nem volna külön háza, sporttelepe, mint ő mondja, saját birodalma, hanem nehéz munkával keresné a tandíjat, mint sok diák, akkor talán nem érezné jól magát a mocsokban...

– De kérem, ön egészen rosszul ítéli meg a helyzetet. És felfogása szinte sértő. Fiamnak vannak rossz tulajdonságai... kinek nincsenek?... de ő nem érzi jól magát a mocsokban, és ő nem hazudik soha. Ő mindent őszintén tesz. Ő úri családunk tagja, Ő egy milliomfi!

– Asszonyom, a kamaszkor problémái nem tisztelik a társadalmi határokat és az osztálykülönbséget...

– De én nem engedem, hogy ön a mi Eddynket egy kalap alá vegye akármilyen más gyerekkel! – Az asszony toppantott, fölállt. Nagyon haragos volt.

Én is fölkeltem helyemről. A fiú után most az anya is megvonja tőlem bizalmát. Nem kétséges, hogy ők ketten ellenem fordítják majd az apát is. Lehetőségek, tervek, isten veletek!

– Sajnálom, asszonyom – hajoltam meg –, hogy nézeteink nem találkoznak, de azt hiszem, kedves Eddy fiát éppen az tenné naggyá és boldoggá, ha ez a kettő ugyan együtt lehetséges, ha a születése biztosította előjogok nélkül, a legszegényebbek mélypontjáról kezdhethné pályáját, és a maga erejéből érvényesülne. Nem kell őt félteni, mert rendkívül tehetséges, hallatlanul intelligens...

– Ostobaság! – szakított félbe az asszony. – Miért mondana le önként a vagyonunk adta előnyökről?

– De ez javára válnék, és örömet szerezne neki. Írassák be nyilvános iskolába, ott a versengés kedvéért tanulni fog! – Mar alig bírtam uralkodni magamon az asszony csökönyös ostobasága és tudatlansága miatt.

... Ebben a pillanatban harsány rikkantás hallatszott.

Az emeleti ablakon kívül megjelent Eddy feje, majd törzse, s amikor végre

lába a párkány magasságába ért, előtűnt a "repülő szőnyeg" is.

A fiú lakosztályomban keresett, s miután megtudta, hogy anyjához mentem, magához vette a repülőlapot, és ideszállt vele.

– A masinisztának igaza van – ágált a párkányról. – Mama, neked gőzöd sincs a gyereknevelésről. Nem csoda, sose törődtem velem; mindig mással, sőt másokkal voltál elfoglalva...

– Eddy, megtiltom!

– Nem tilthatsz meg nekem semmit. Azért is elmondom a masinisztának, hogy eddig négy nevelőmet csábítottad el.

– Eddy, hallgass!

– Mindig nevelési problémákkal csaltad őket a budoárodba, úgy, mint most őt is, de nem akarom, hogy Neusteint is kihajítsa miattad papa.

– Te hazug kölyök! Elájulok! – Gioconda asszony sikoltozott, pirult, sápadt, a torkához kapott, lehanyatlott székére. Eközben kinyílt pongyolája, és előtűnt testének selymekkel nem takart, tetemes része is.

– Gyerünk innen! – kiáltott Eddy. Kezét nyújtotta, fölhúzott a párkányra, s együtt ugrottunk le. De közben volt ideje arra is, hogy nyelvet öltön ájuldozó mamája felé. Aztán könyökével oldalba döfött, és már odakinn, egészen más arccal így szólt: – Ne féljen, öregfiú, a mama mostantól kezdve a szövetségeseink lesz. Gyerünk a maga kéglijébe!

3.

Eddy levetette magát ágyamra, sáros cipőjét fölrakta takarómra.

– Akarta volna, hogy elcsábítsa magát az öreglány?

– Nagyon kérem...

– Mit halandzsál, hiszen maga észfej! Az én nevelőim két okból távoznak innen. Vagy, mert ellenállnak a mamának, vagy mert engednek a csábnak. Utóbbi esetben a papa intézkedik.

– A papa rögtön megtud mindent? – kérdeztem.

– Tőlem – vigyorgott Eddy.

– A kedves mamával egyébként csak magáról beszélgettünk – nyugtattam meg. – És azt mondta, hogy miután kirúgott a kulipintyójából, neki agyba-főbe dicsért.

A fiú sokáig némán, szemrehányóan nézett rám. Üstökét vakarta, majd

orrát piszkálta.

– – Mondja – szólalt meg végre –, miféle terve van magának énvelem? Nyilvános iskolába akar küldeni?

– Nem.

– Hallottam, mit beszélt mamának. Azt hiszi, csakugyan kiismert engem?

Elhatároztam, nem mondom neki, hogy szerte a világon sok millió kamasz esik át ugyanazon a válságon, amin ő, csak más-más külső körülmények között. Vállat vontam.

– Nem érdekel a maga jelleme, sem az iskolája... De nagy terveim lettek volna magával – ismételt meg a mondatot, amellyel délelőtt úgy felbőszítettem. – És magának nagy lehetőségei vannak.

Eddy hirtelen felült az ágyon.

– Micsoda terve van velem? Nyögje ki már!

– A lehetőségek nem érdeklik?

– Nem! – vágta rá habozás nélkül. Fölkelt, az ablakhoz ment, üstökét vakarta megint. Hirtelen megfordult. – Együtt csinálhatnánk valamit?

– Igen.

– Nyolcméteres ugrás?

– Sokkal komolyabbat. Milliószer komolyabbat.

– Elegem van a komoly dolgokból. Apám komoly dolgaiból...

– Én egészen másvalamit akarok – mondtam. – Talán éppen az... ellenkezőjét.

Az utolsó szóra Eddy felütötte fejét.

– Minek az ellenkezőjét? Ki ellen?

– Találja ki! – mosolyogtam.

– Apám ellen?

– Tud hallgatni? – kérdeztem halkán. Fölcsillant a szeme.

– Öhő.

– Csak a cél titok. Hogy a papa ellen. Érti?

– Értem. – Közelebb jött hozzám. – Tehát?

– Kezet rá! – Parolát kínáltam. Elfogadta. – Hát... gondolkozott már azon, hogy miért játszanak a gyerekek puskával, ágyúval, karddal, tankkal? Megmondom. Mert a gyárosok azt akarják, hogy felnőttkorukra már jól értsenek az igazi fegyverekhez. Más, olcsóbb és mulatságosabb játékokat kellene megkedvelteim a gyerekekkel. Én kitalálom, megtervezem az ilyen játékszereket, maga meg gyártja és terjeszti. Nagy vállalkozás, mi? Komoly

dolog. Benne van? Kérjen egy játékgyárat a papától.

– Nincs neki. – A fiú elnevette magát, – A papa irtó zabos, hogy nem akarom megtanulni mind a hatszáznégy gyárának nevét és micsodáját. Pedig rég tudom, ha azonban ezt kérdezi, bosszantására a világbajnok sportolók névsorát kezdem el fűjni neki.

– Az én kis stúdióm lehetne az alapja a játékgyárnak. Tudja, mit gyártanánk először? Olyan fapuskát, amely, ha megnyomják a ravaszát, gyermekdalt furulyázik.

Eddy megragadta kezemet.

– Állati! Beszélek az öregemmel.

4.

Utten-Artholdy annyira örült fia megkomolyodásának, hogy semmire sem tett ellenvetést, mindent elfogadott.

A papa értelmes ember volt; úgy vélte, hogy felesége tönkrenevelte egyetlen gyermeküket, s örült az új fordulatnak, bár rugóit természetesen nem ismerte.

A milliárdos felesége ellenben ama bizonyos beszélgetés óta nem óhajtott velem találkozni. Örültem ennek, mert önhitt butasága elviselhetetlen volt, s Eddy megsűgta:

– Amíg a mama nem áll szóba magával, addig jó a papánál.

Megvolt tehát a döntés. Eddy az én terveim szerint muzsikáló puskát fog gyártani. Ő lesz a gyárban a papa képviselője, később a mellé beosztott gazdasági és műszaki szakértők önálló főnöke.

Klidi figyelmeztetett, hogy az én merész gondolatomat nem mindenki merné kivitelezni. Ami pedig a fiát illeti:

– Aki jó játék puskát csinál – magyarázta –, az tankot és ágyút is jól fog csinálni.

Gúnyosan mosolyogtam.

KILENCEDIK FEJEZET

*Hasznos és érdekes tanulmányokat végzek,
hogy milyen gépre volna még szükség*

1.

A játékgár ügye két hét alatt egyenesbe került. Bámulatos volt Klidi vezér szervező ügyessége.

Ekkor azután indulnom kellett. Nekem komolyabb dolgokkal kell foglalkoznom, nem zenélő puskával – sürgetett az öreg.

Eddy meghatottságot mutatott, amikor elbúcsúztam tőle.

– A mesebeli királyfi – mondta legvégül – jeladó csodagyűrűt adott megmentőjének. Tegye el ezt a radírgumit. Tökéletesíttem a maga öröktájéolóját. Hordja mindig magánál. Ki tudja, mikor veszi hasznát?

Titkárommal, tolmácsommal és sofőrömmel rangrejtve utaztam, álnéven, állítólag azért, nehogy jóindulatú érdeklődésből valahol agyonnyomjanak kíváncsi tisztelőim.

Eleinte sokat álldogáltam a nagy áruházakban, és figyeltem, ki milyen gépet vásárol. Sokszor úgy álltam ott, mint egy barbár, mert a masinák egy részéről nem tudtam kitalálni, mire jók! Meg kellett magyaráztatnom, hogy a tisztogató-, sűrítő-, lerakó-, ritkító-, mosogató-, szárító-, nedvesítő-, lebegtető-, rögzítő-, hajtogató-, szétnyitó-, lerakó-, fölszedő-, aprító-, hámozó-, göngyölítő-, forgató-, dobáló-, gyúró-, keverő-, kereső-, villantó-, jelző-, mutató-, forrasztó-, ragasztó-, csöngető-, füttyülő-, billegő-, billegtető-, állító-, szabályozó-, simító-, érdesítő-készülékek milyen munkát vesznek ki az ember kezéből.

Aztán ott voltak a zenélő-, mesélő-, tréfáló-, láttató-, elfödő-, zötyögtető-, csiklandozó-szerszámok. Látszólag ellentétes célú, úgynevezett "szellemes" készülékek igen jól megfértek egymás mellett. Ott kellett például magát egy hamutartó, amely önműködően élesztette a ráhelyezett cigaretta paraszát, nehogy elaludjék. Közvetlen közelében sorakoztak viszont olyan hamutartók, amelyek önműködően eloltották a rájuk helyezett cigarettát, hogy ne füstöljön fölöslegesen. De vajon miről tudta a szerkezet, hogy a cigarettát csak odatették-e, vagy otffelejtették-e örökre? Erre a célra talán valamilyen harmadik szerkezet szolgál?...

A géposztályon fehérneműt is lehetett vásárolni, elektromos elemmel ellátott fehérneműt, amelynek piszkolódását villanyáram akadályozta meg. Volt ventilelektro ing, amelyben nem rakódik le az izzadság. A ruganyosítóval is fölszerelt fehérneműt este csak meg kell lebegtetni, aztán simán lefektetni, s

reggelre mosottnak-vasaltnak látszó ing várja gazdáját.

A miniatűrösztályon fölfedeztem, hogy a tengeren innen az ember sok régi vágya megvalósult már. Voltak szabályozható motoros rugók, amelyeket nem kellett felhúzni soha. Árultak nem morzsolódó dugót, nem görbülő szeget, célt nem tévesztő mágneses kalapácsot, amellyel lehetetlenség az ujjunkra ütni. Árultak táguló képeretet, amely alkalmazkodik a bele szánt kép nagyságához; árultak hűtött nyelű kályhanyitót és merőkanalat. Kínáltak önműködő fogót a palackba becsúszott dugók kiemelésére, elektronikus szűrőt, üzenetet megőrző telefont, beszélő telefonkönyvet, önmagát letisztító cipőtalpat, fűtött papucsot, a szobavilágítást fotocellás érzékelővel, skála szerint beállító szerkezetet, villanyerejű zsebirógépet, örökké működő öngyújtót beépített zenegéppel, a zseb belsejét és a nadrág felhajtóját tisztító porszívót, a harisnyaszem leszaladását jelző és a futó szálát megfogó berendezést, a fej fölötti hőmérsékletet napelemekkel automatikusan szabályozó kalapot, a kutya pórázát helyettesítő elektromos állat-visszairányítót, foszforeszkáló paplant és mágnes alkalmazása folytán le nem csúszó takarót, az autó defektjét jelző filmleadót, amely automatikusan lejátssza a hiba megjavítását oktató kisfilmet.

Se vége, se hossza nem volt az olyan masináknak, amelyek mindenféle pepecseléstől és fejtöréstől megkímélik az embert.

Nemcsak bámultam, hallgatóztam is. Nemegyszer ütötte meg fülemet ilyenfajta elragadtatott kiáltás:

– Csodás! Ilyen gép nincs sehol máshol a világon! Más országbeli azt se tudná, mihez kezdjen vele... Ők, szegények, még kézzel csinálnak mindent. Így szolgálta a gépesítés a túlzó sovinizmus új elferdüléseit.

Egy házaspár éppen handshakert vásárolt. Az asszony megbűvölten forgatta kezében a rózsaszínű, szalagokkal és műgyümölcs gyöngyökkel díszített készüléket.

– Lissy odalesz, ha meglátja! Ők egy hónapja vették az övékét, de hol van az már ettől!

– Majd vásárolnak ők is újat – jegyezte meg józanul a férj –, és az még ennél is modernebb lesz.

– Látja, uram, ez a mi gépgyártásunk nagyságának egyik titka – figyelmeztetett Patrick titkár. – Minden évben, minden fél évben mindenből új modell készül. S a fashionable ember akkor kénytelen eldobni a régit.

– Bocsánat – szakítottam félbe –, mire való ez a furcsa micsoda?

– Vibrátor. A kar és a kéz izmait edzi, nehogy elsovadjanak – magyarázta meg buzgón a titkár. – A mai nőnek nálunk már nem kell konyhai, takarítási munkákkal vesződnie, mindent elvégeznek helyette a gépek. A házi munka elmaradt mozgásait pótolja ez a gép. Ugyanígy vannak footshakerek is, az elmaradt járás izommunkájának pótlására.

2.

A sok új benyomástól fáradtan vonultunk föl este lakosztályomba. A legbelső szobában aludtam én, előszobámban Patrick titkár, a szalonban a tolmács és a sofőr. Nyilván Klidi rendelte el ezt így, aki indulás előtt négy szemközt figyelmeztetett:

– Kísérői egyben testőrei is. Bele kell nyugodnia. Nálunk teljes szabadság van, és ez sajnos a gonosztevők teljes szabadságát is jelenti. Vigyáznunk kell önre, konzernünk legdrágább kincsére. – Elnézést kérően mosolygott.

Én ezt túlzásnak találtam, de ezen az estén láttam, hogy milyen vigyázatosnak kell lenni. Amikor pórére vetkőzve beléptem a fürdőszobába, a zuhanyozó függőnye mögül hirtelen előugrott egy férfi.

Ijedten hátráltam az ajtó felé.

– Mit akar tőlem? – kiáltottam harsányan.

Az idegen kifordított tenyérrel válltól derékig végigsimított előrészen. Így adta tudtomra, hogy a szálloda egyenruháját viseli. Sebesen beszélt, mint aki betanulta a szöveget:

– Ne féljen tőlem, Mr. Neustein. Nevem C. I. Cero. Mérnök voltam, de mert fölhívtam a figyelmet a túlzott gépesítés veszélyeire, megfosztottak diplomámtól, s most tányért mosok a szálloda konyhájában.

– Mit akar tőlem? – rivalltam rá durván, majd gyanút fogva, hogy örültem állok szemben, nyájasan rámosolyogtam. – Mivel állhatok rendelkezésére, kedves uram?

De korábbi kiáltásomat nyilván meghallotta a titkár, és berontott; nyomában a tolmács és a sofőr. Mind a hárman egyszerre rántották elő pisztolyukat, és elsütötték. C. I. Cero hangtalanul leroskadt a fürdőkádba.

– Me... me... megölték? – hüledeztem, és bénultan bámultam a kádban fekvő egyenruhás embert.

– Ó, dehogy, ez a villanypisztoly csak elnémít és elkábít, vagyis

ártalmatlanná tesz – mosolygott Patrick. – Nagyon humánus fegyver. Nem hiányzik egyetlen titkár fölszereléséből sem. Ezzel megóvhatjuk védencünket a fölösleges tolakodóktól, kérdezősködőktől.

Mialatt a tolmács elvitette az eszméletlen C. I. Cerót, egy pillanattal az volt az érzésem, hogy talán nem is védelem, hanem inkább foglya vagyok ennek a három embernek.

– Mi lesz ezzel a szerencsétlennel? – kérdeztem. – Nem érte ártalom?

– Semmi. Legföljebb kiteszik állásából. Ha valóban csak őrült.

– Miért? Mi lehetne más?

– Például a konkurens, Ten and Tholdy ágense.

– Nem értem. Az is egy nagy tröszt?

– Koldus kis cég. Mint mondjuk, odaát Rutten-Gartholdy. Néhány tucat gyára van csupán. De persze szívesen elrabolná önt gengsztereinek segítségével.

3.

Természetesen nem érhettem be azzal, hogy némán bámulom a tökéletes gépi civilizáció áldásait. Meg kellett tudnom az emberek véleményét is. Utcán, vendéglőben és másutt, mindenhol találok megállítottuk az embereket, és megkérdeztük véleményüket.

Közlékeny volt mindenki, akivel csak szóba elegyedtem. Szinte kivétel nélkül valamennyien imádták a gépeket, és mintha csak azért robotoltak volna hetenként öt nap, öt éjjel, hogy a következő két napon a gépeknek mutassanak be áhítatos áldozatot.

Micsoda lehetőségeket kínáltak a gépek tucatjai! Százai! Ezrei! Sport, utazás, játék, hobby, zene, festmény, színház... készen házhoz hoztak mindent, amiért régen kimerítő előkészületeket, alapos tanulmányokat, nagy fáradságot, véres áldozatokat, halálos kockázatokat kellett vállalni.

Mennyi szórakoztatógép állt rendelkezésre! Annyi volt a gép, hogy nem maradt megoldandó feladat, de főként nem maradt idő gondolkozni, tépelődni, kitalálni.

– De hát hogyan – kérdeztem egyik embert a másik után –, ön nem vágyódik arra, hogy csöndben egyedül üldögéljen egy meghitt zugban, vagy minden zajból kikapcsolódva olvasson, behatolva egy mű szépségeibe vagy

saját gondolatait fűzőgetve?

– Ó, ez nagyon fárasztó! – ez volt mindig a válasz. – Én szórakozni akarok a pénzemért, nem behatolni... Amit nem ért meg az ember egyből, kapásból, az nem szórakoztat, az fáraszt. És egyedül lenni a legfárasztóbb.

Viszolygás fogott el. Úgy éreztem magamat, mint aki sokáig élt egy lakatlan szigeten, s mire visszatért a világ zajos forgatagába, gyökerében megváltozott minden. Olyan emberek közé kerültem, akik talán már az anyaméhben is féltek az egyedüllétől.

4.

A legizgatóbb látványosságok egyike volt az úgynevezett "gépkipróbáló osztály". Minden áruház alagsorában akadt ilyen, de önálló üzemek is voltak a lakosság szolgálatára.

A saját vagy a helyszínen bérelt gépet itt bárki szétszedhette, beolajozhatta, lecsiszolhatta, megreszelhette, kifényesíthette, megint összerakhatta. De voltak itt olyanok is, akik csak azért vettek bérbe fél órára valamilyen gépet, hogy működésében vagy esetleg csak zörgésében, berregésében, zötykölésében, sustorgásában gyönyörködhesse.

– A világ legboldergabb emberei – mélézött el Patrick.

Valóban, mámoros arcú emberek hajoltak a gépek fölé: tologattak, pepecseltek, bűgáltak, köszörültek.

– Fél dallér a használati díj egy órára. Böven megéri!

– De a zaj! – mondtam ordítva, fületem befogva.

– Ez? – nevetett Patrick. – Ez is zaj? Mi ez egy üzemhez képest!

– Képzelem, bele kell süketülni.

– Szerencsére – bólogatott a titkár. – Mert nálunk a munkásság körében ezért nem lehet suttogó propagandát folytatni. Nálunk csak ordító propaganda van. Aki pedig ordítva lázít, azt a rendőrség könnyen elkapja.

Hallgattam darab ideig, erőt gyűjtöttem a kiabáláshoz. Később megkérdeztem:

– Miért nem látok a gépkipróbáló osztályon fiúkat? Azok nem játszanak ilyesmivel?

– A fiúk dolgoznak ilyenkor – magyarázta a titkár. – Most nyár van, de nálunk a diákok nem vakációznak, hanem pénzt keresnek tandíjra, hogy aztán

egész évben iskolába járhasanak.

– És sohasem játszanak?

– Dehogynem! Az iskolában csak játszanak, jóformán sosem tanulnak. A főtantárgy a sport, a tananyag többi, szellemtudományi része nagyon könnyű. Nálunk a diák a két nyári hónapban robotol, tíz hónapig pihen.

– Ez nem helyes – vitáztam. – Nálunk nehéz a tananyag, s a pedagógusok attól tartanak, hogy a tanulás megkönnyítése szükségszerűen elernyeszti a szellemet. Ifjúságunk egy része máris hajlamos arra, hogy a technikáért való lelkesedésében a szellemtudományokat fölöslegesnek minősítse és elhanyagolja. Pedig alkotószellemnek szüksége van az állandóan változó, szakadatlan résenállást követelő szellemtudományok művelésére, és ennek rendszeres elhanyagolása olyan kényelmessé teheti az egzakt tudományokat művelő agyakat, hogy idővel a technikai leleményesség is csökkenni fog, míg nem a technikai barbárság szomorú korát leszünk kénytelenek elviselni.

– Látja, uram – mosolygott Patrick –, éppen ez az, ami nálunk nem fordulhat elő. Mi boldoggá tesszük az emberiséget. Mi a boldogság? A relatív megelégedettség. A boldogság mennyisége egyenes arányban nő a megszerzésére fordított fáradtsággal. A mi fiataljaink megoldoznak azért, hogy iskolába járhasanak. Tehát boldogok. A tudás azonban még soha senkit sem tett boldoggá...

5.

Amikor később véget ért a szünidő, és megkezdődött a tanítás, végre sikerült találkoznom az újvilági gyerekekkel is. Két hónapja voltam már úton, és éppen egy középváros híres játékáruházát akartuk megsejmelni. Rendörkordon állta kocsink útját.

– Csak gyerekekkel – közölte a rendőr őrmester. Értetlenül álltunk autónk mellett. A kordontól a játékáruház kapujáig hosszú sorban várakoztak az emberek, férfiak és nők. Valamennyien jól öltözött kisfiúkat fogtak kézen.

Patrick fölhívta telefonon az áruház vezérigazgatóját, s tőle tudtuk meg, miről van szó.

Utten-Artholdy új játékáruháza ma dobta piacra első különleges játékszerét, a muzsikáló puskát. Azért áll sort több ezer ember, hogy már az első napon megszerezze családjának az új találmány szenzációját.

Az autón magunkkal hozott különleges rádiótelefonon fölhívtam Klidi vezért, és jelentettem neki, hogy mit láttunk. A nagy férfiú hangjából napóleoni diadal zengett:

– Ez a huszonötödik város, ahonnan ilyen jelentés érkezik. Gratulálok, Neustein! Nagy diadal! Eddig egymillió darabra kaptunk utánrendelési. Több külföldi cég is érdeklődik. Eddy sajnálni fogja, hogy nem beszélhetett önnel, de sok a dolga; két régi szerelőcsarnokot kell átalakítanunk gyárhelyiséggé, a termelés fokozása érdekében. Ugye, megmondtam önnek?

Mit is mondott meg nekem diadalittas gazdám? Eszembe jutott. Búcsúzáskor, a zenés puska eshetőségeit latolgatva így szólt:

– Én a szerencse fia vagyok, Neustein. Nekem minden sikerül. Ezt a puskát rajtam kívül senki sem merné vállalni. De ha én kidobok az ablakon egymilliót, az ajtón hárommillió sétál be helyette...

Mindezt uborkaarcának olyan sanyarú savanyúságával adta elő, mintha legnagyobb bánatáról panaszkodnék. Úgyhogy akkor én a legvidámabb ábrázatommal kénytelen voltam így csillapítani:

– Csakhogy nekem meg, drága vezérem, olyan balszerencsém van, hogy épp a legjobb ötleteim mindig bedöglenek.

– No, akkor a flótás puskánál meglátjuk – mondta kissé megenyhülten Klidi –, mi erősebb, a maga balszerencséje-e vagy az én mázlim.

Lám, az ő szerencséjével még az én balszerencsém sem bír el!

6.

Mire a telefonbeszélgetést befejeztük, megjelent kocsinknál a vezérigazgató, és kért, hogy tiszteljem meg látogatásommal szerény, harmincemeletes játékalotját.

Csak néhány osztályt mutattak meg nekem, de már az is az idegeimre ment. Csak plüssmackóból volt ezerkétszázféle. Járó, bicikliző, autót vezető, hintázó, bukfencet vető, különféle nyelveken két-négy-ötven szót beszélő, sárga, barna, örvös, szürke, fehér, pöttyös, fekete, tigriscsikos, mosható fogú, nagy fülű, kis fülű, gumitalpú, posztótalpú, talptalpú (igazi medvetalpból!) játék állatok álltak végtelen sorokban a polcokon, és persze nemcsak medve, hanem zsiráf, majom, kutya, krokodil, antilop és strucc is, az egész nagy Brehm, végtelen választékban.

Amikor már lélegzeni sem tudtam a látványosságtól, bevezettek az áruház próbatermébe. A vásárolt játékkal itt fél óra hosszát lehet játszani. Ha ezalatt a játékszer elromlik, az áruház azonnal kicseréli. A körbefutó pamlagokon legalább háromszáz felnőtt férfi ült, és játszott az én flótás puskámmal. Célozgattak velem, elsütötték, hallgatták a zenét, rázogatták, belefújtak, egymás puskájának csövébe néztek.

– Reggel óta még egyetlen flótás puska sem romlott el – ordította fülemből az igazgató, túlbömbölve a pokoli zsvajt. – Gratulálok! Pedig láthatja, milyen ádáz kipróbálás folyik!

Tágra nyílt szemmel néztem körül az óriás teremben. Valami hiányzott nekem.

– Hol vannak a gyerekek? – kérdeztem.

Az igazgató átvezetett a szomszéd helyiségbe. Itt nem voltak pamlagok, ellenben a terem közepén hatalmas homokhegy emelkedett, és több száz gyerek buzgólkodott benne. Gyönyörű várak, alagutak, ródlipályák voltak épülőben és lerombolás alatt. A terem négy sarkában négy, gyerekek öltözött közlekedési rendőr irányította a nagyobb fiúkat, akik hat tornatanárnő felügyelete mellett körbefutó bakugrást játszottak egymás hátán. A zaj itt sem volt kisebb.

– Itt várják meg a gyerekek, amíg a papák kijátsszák magukat – üvöltötte fülemből az igazgató. – Most egy kis ünnepség lesz az ön tiszteletére.

Magasra emelt karjával jelt adott, mire hangszórók zengték el, hogy mindenki fáradjon Játékország dísztermébe, mert ott felköszöntik a muzsikáló játék puska kiváló feltalálóját, aki éppen az áruházban tartózkodik.

A pamlagos szobában a férfiak abba hagyták a játékot, megkeresték fiacskáikat, és velük együtt a rögtönzött emelvény köré sorakoztak. A dobogón három rendkívül csinos lány fogadott. Nyakamba akasztottak egy virágfüzért, átnyújtottak egy emléktáblával ellátott, ezüstbevonatú flótás puskát, egy okiratot, és mind a hárman megcsókoltak. Eközben egyszer éles fájdalmat éreztem bokámon, de nem tartottam illőnek, hogy ilyenkor lenézzek vagy vakarózzam.

Miután az ünnepség véget ért, valaki meghúzta kabátom szélét. Egy pulykatojáskepű ifjú volt, pontosan olyan, amilyenek filmekben szokták alakítani az ádáz, de mégis rokonszenves huligánt.

– Mit akarsz? – kérdeztem tőle.

– Én rúgtam meg az előbb.

– Kedves tőled. És miért?

– Mutassa a díszstukkert.

– Tessék.

Miközben lehajoltam, hogy vele együtt szemléljem az emléktábla föliratát, a fiú fülembe súgta:

– Idehallgasson, apafej! Ha tudni akarja, hogyan játszunk mi, lépjen olajra, és legyen pontosan négy óraker a 42. utca és a 117. keresztutca sarkán. Egyedül!

Visszaadta a flintát, újból bokán rúgott és eltűnt.

Gyorsan föl kellett mennem az áruház tetejére, mert éppen megérkezett Utten-Artholdy személyes nagykövete a tröszt helikopterén. Glendt főmérnök átnyújtotta nekem a cég legnagyobb kitüntetését: a gyémántokkal díszített platinaarany karóráát.

(Mások huszonöt évi munka után, nyugalmába vonuláskor kapják – figyelmeztetett Patrick titkár.)

7.

Indulnunk kellett Mrs. Utullahhoz. Kértem, hogy szeretnék egy jómódú család társas összejövetelén részt venni, s itt Kinnatiban meghívtak az említett irodalombarát özvegy koktélpartijára.

Terjedelmes, ízléstelen palotába léptünk be. Már rég feltűnt, hogy amilyen változatos és szellemes az áruházak géposztályainak árukészlete, olyan egyhangú és szellemtelen a bútorosztályok választéka. Ennek a gazdag és előkelő hölgynek a lakásán is hihetetlenül érdektelen és ízléstelen volt a berendezés.

Ugyanilyen "típusjellegű" volt a vendégek társalgása is. Ha gyorsírással jegyzem, ki mit mondott, a szöveg áttétele közben bizonyára azt kell hinnem, hogy velem történt valami baj, mert lehetetlen, hogy az úgynevezett legjobb társaság tagjai fáradhatatlanul ennyi lapos közhelyet ismételtettek volna. Gondolataik teljesen egyforma, előregyártott elemekből álltak, s ha néha valami "egyéni" bukkant elő, akkor az meg a vicclapokba kívánczolt.

Patrick mint egy keleti ország íróját mutatott be, mire azonnal az érdeklődés középpontjába kerültem. Round polgármester ezt kérdezte:

– Papírra nyomják maguknál a könyveket, vagy még papiruszlevelet

használnak erre a célra?

Bemutattam egy bibliofil Faust-kiadást, amelyet mindig magamnál hordok.

– Ez a Goethe írta, ugye, azt a *Hamlet* című filmet? – kérdezte valaki a hátam mögül.

A filmet egyébként mindenki látta, s parázs vita kerekedett körülötte. A polgármester figyelemre méltónak mondta, hogy Hamlet alakítója egy lapban úgy nyilatkozott: a hosszú szerep csak azért maradt meg hibátlanul fejében, mert mindig csak tökéletes rugózású Headshaker autón jár. Bezzeg azelőtt megesett vele, hogy egy-egy szó kiesett a fejéből. Senki sem gyanakodott, hogy ez a bárgyú közlés az autógyár fizetett reklámja volt.

A *Hamlet* film különben a musical műfaj szabályai szerint készült, és kizárólag elektronikus zenét "alkalmazott". Minden emberből és minden tárgyból a külső együttállásoktól függő zene áradt. Hogy a zene elhallgasson, a szereplőknek vagy a stúdió kellékeinek negyvenöt fokos szögben el kellett dőlniük. Ezt valamilyen, a karmesteri pulpitusról irányítható, titokzatos készülék idézte elő, úgyhogy az előadás bővelkedett meglepő jelenetekben.

Megjegyeztem, attól tartok, hogy ez a produkció kissé alárendeli a művészetet a technikának, de többen hevesen cáfoltak.

Ilyen beszélgetések közt nyakaltuk a vegyes italokat, mígnem az összejövetel véget ért. Távozóban hozzám lépett Mrs. Tutullah, mondván, hogy szeretne irodalmi nézeteimmel közelebbről megismerkedni, ezért legyen szerencséje hozzám ma vacsorára.

8.

Három testőröm alaposan beszívott a koktélpartin. Amióta engem őriztek, rá sem néztek alkoholra, alighanem ezért ártott meg nekik a sok keverék. Azt mondtam, ilyenkor rumot kell inni, s egy kocsmában beléjük nyomtam fejenként két decit. De amikor ilyen előkészítés után megmondtam nekik, hogy most egyedül elmegyek a 42. utca végére, mégis halálosan megrémültek.

– Azt nem lehet! Az a vi-vi-világ ve-vége. Ott ga-go-gengszterek ti-tanyáznak.

Végül belenyugodtak abba, hogy én megyek a kocsin egyedül, ők taxin követnek a 116. keresztutcaig. Ha két órán belül nem térek vissza, riadóztatják a rendőrséget.

A 117. keresztutcánál valóban vége volt a világnak. Egy rozzant viskó előtt állítottam le a kocsit (kísérőim vagy száz méterrel hátrább álltak meg), és egy pillanatra tanácstalanul álltam ott. Valaki rám pisszentett, az ócska léccapun kinyúlt egy kéz, és új javai hívott. Odamentem.

Három srác állt a kapuszínen. Fekete kámzsát viseltek, a negyediket az én fejembe húzták. Nem mondom, hogy nem féltam. Visszhangzó folyosón vezettek, csikorgó falépcsőn mentünk fölfelé, lefelé, majd kavicsos úton ropogott cipőm talpa, megint fölmentünk egy lépcsőn. Végül leültettek egy párnára, törökülésben, és levették fejemről a csúcsos fövet.

Félhomályos csűrben ültem, mintegy ötven-hatvan fiú társaságában. Valamennyien törökülésben kuporogtak, fejükön tolldísz, arcukon festett csíkokat viseltek, és valamennyien cseréppipát szívtak. Vastagon gomolygott a füst.

Egy fiú fölállt, és szónokolni kezdett. Mély torokhangon beszélt, egyetlen szavát sem értettem. Bokánrúgóm, akit csak most vettem észre, mellettem foglalt helyet, fülemhez hajolt, és rúgás nélkül közölte:

– Fekete Sastoll a szíu indiánok nyelvén beszél. Az a mi hivatalos nyelvünk. Magát üdvözi. Javasolja, hogy szívjuk el magával a békepipát.

– Halandzsázik Fekete Sastoll? – kérdeztem sűgva.

– Nem. Igazi szíu nyelven beszél. Ott ül a nyelvtanárunk mutatott a sarokba. Egy valódi, rézbőrű indián ült ott, közönséges utcai ruhában, hülyefiú-frizurával. A fiú folytatta felvilágosításomat. – Az én nevem Üdvözlő Soktojás. A magáé: Huncut Masina. – Pipát nyomott a kezembe, és taplós szerszámmal tüzet adott. Pokoli erős és bűdös valami kezdte marni a számát.

Fekete Sastoll közben már tört angolsággal folytatta:

– Üdvözölni Huncut Masinát, ki jött színi békepipát Vörös Bőr Wigwam fiaival. Kérni fehér testvért, ki van igazi puskának ellen, ismerni meg Wigwam fiait, akik Új Vadászterület Állam megalapítói.

Fölálltam, és köszönetet mondtam, hogy megismerhetem őket. Mivel szigorú időbeosztással utazom, és csak két óra időm van, kérem, mondjanak el magukról mindent. Kik ők, merre van hazájuk, és mit kívánnak tőlem?

Kertelés nélkül tájékoztattak, azon a furcsa nyelven, ahogyan szerintük Old Shatterhand idejében beszéltek Winnetou és testvérei a sápadtarcúakkal. Országuknak tagja lehet minden 6-18 éves "férfi", aki elfogadja programjukat. Az Új Vadászterület hadat üzen a felnőttek ostoba mániájának, amellyel mindent a gépekre bíznak, és ezzel elszakadnak az igazi férfias élettől. Ők az

őslakó indiánok természetes életmódjában látják az igazi boldog élet zálogát. A milliós városok körengeteget le kell rombolni, vissza kell költözni az erdőkbe. Gátat kell vetni az elpuhultságot egyre fokozó géparadatnak. Nem kell elméleti tantárgyakat oktatni. Mindenki tanuljon meg ellenben sátrat verni, gallyakból kunyhót építeni, vadállatoknak csapdát ásni, tört vetni, baltával és késsel célba dobni, szabadtéri tűzhelyen sütni-főzni, húst és gyümölcsöt szárítani, minden szükséges felszerelést saját kezűleg elkészíteni és természetesen nyomot olvasni, nesztelenül kúszni, állathangokat utánozni. Szóval a tagoknak el kell sajátítaniuk minden igazán hasznos tudományt, amit az utolsó mohikánok gyakorolnak, de a sápadtarcúak már rég elfelejtettek, mert algebrát, geometriát, irodalmat, földrajzot és gazdaságtant tanulnak...

Zavarban voltam. Hogyan kerülök én ebbe a vakmerő szándékú, civilizációellenes társaságba? Én, aki gépeket találok föl! Megkérdeztem.

A válasz úgy hangzott, hogy aki puskából flótát csinál, az már fölismerte a helyes utat. A puska gép, a flóta nem az. Bár ők fűzfakéregből csinálnak sípot maguknak.

– A szervezet tehát a fegyverek ellen van? – kiáltottam föl nagy örömmel.

– A modern fegyverek ellen! – javítottak ki. – Kiástuk a harci bárdot a gyorstűzelő fegyverek ellen. Az ismétlőpuska kényelemre, jogtalan biztonságérzetre szoktatja az embert. Az igaz férfi egy szál meztelen késsel megy neki a szürke hegyi medvének. Távcsöves puskával ötszáz méterről lepuffantani a békésen legelő zergét, ez szerintünk gyáva gyilkosság, barbárság.

Megtudtam még, hogy számos alosztályuk is van már. Ezekkel heves vitában állnak a program részleteit illetően. A drottei wigwamisták például azt kívánják, hogy a gép elleni harc jegyében autópusztító terrorcsapatokat kell szervezni. Ezek tagjai vállalják, hogy naponta legalább négy autótömlőt hasítanak föl indián késükkel a parkolóhelyeken. Aki eleget tett ennek a kötelességének, az feltűzheti övére a jelképes skalpot, a kis autókereket.

Ettől nagyon meghökkentem.

– A pusztítás sohasem vezet jóra – mondtam. – És különben is, ha elkezdik a géppusztítást, nehéz lesz megvonni a határt, hol kezdődik az elfogadható gép, amelynek megkegyelmeznek.

– Nincs kegyelem! – kiáltotta szenvedélyesen Fekete Sastoll. – Minden gépet el kell pusztítani! – Előrántotta indián baltáját, és megforgatta feje fölött.

Valamennyien követték a példát. Csak nekem nem volt tomahawkom. Én tehát pusztá kézzel mutattam a tetőre.

– És a villany lámpa? Dinamó, tehát gép szolgáltatja az áramot!

– Mi vízesésből kapjuk az áramot...

– De gép közvetítésével!

Még egyre rázták a baltákat. A nagy zörgésben nem hallottam a választ.

Időm, sajnos, lejárt. Búcsúzóul indián mintákkal díszített bőrvet csatoltak derekamra. Két műanyag scalp fityegett rajta. Kijelentették, hogy én kivételesen pneulyukasztás nélkül is viselhetem. Nekem ajándékozták az indián pipát is. Dohányt szerencsére nem adtak hozzá.

Távozóban megláttam, hogy az ajtó mögött gúzsba kötve lóg a falon egy szerencsétlen fiú.

– Miért tették ezt vele? – kérdeztem fölháborodva. Fölvilágosítottak. Álnok Porszívó a megbüntetett tag neve. Brigádot alakított háztartási gépek pusztítására. A brigád tagjai kötelesek voltak otthon és ismerősöknél – kellő óvatossággal – elrontani minden háztartási gépet. Remélték, hogy az állandó meghibásodás miatt a szülők visszatérnek az ősi kézimunkához.

Kiderült azonban, hogy Álnok Porszívó tisztességtelen megállapodást kötött egy szerelő-javító vállalattal, és jutalékot kapott a brigádja által elrontott gépek megjavításának árából. Ez méltatlan az indián erkölcshez!

Álnok Porszívó önkritikát gyakorolt, és ha még egy óra hosszát elviseli a kikötést mukkanás nélkül, úgy, mint Old Shatterhand, akkor kegyelmet kap, és újból teljes jogú tag lesz.

Az ajtón kívül fejemre húzták a kámzsát, és elvezettek. A kapuzínben három kísérőm háromszoros "houghhough-hajrá"-t kiáltott további gépellenes sikereimre, és magamra hagyott.

Az autó ott állt a kapu előtt. Beültem, indítottam. A taxihoz érve intettem a sofőrnek, hogy hajtson utánam. Testőreim mélyen aludtak a kocsiban. Ők aludtak, és én álmodtam?

9.

Mrs. Tutullah palotája még nagyobb és még ízléstelenebb volt, mint Mrs. Utullahé. Itt is díszes társaság gyülekezett a szalonokban, itt is nívótlan társalgás folyt. Nagy volt egyébként az izgalom, mert vendéglátónk új, up-to-

date ebédlőjét kívánta bemutatni a meghívottaknak.

Amikor két inas egybehangzóan jelentette, hogy a vacsora tálalva van, bevonultunk az újjáépített, valóban szokatlan és újszerű berendezésű ebédlőbe.

A tágas terem közepén nagy asztal terpeszkedett – barna fa, világos virágberakásokkal, s lapján minden ülőhely előtt apró csipketerítő, pohár és evőeszköz, telefon –, csak éppen a tányér hiányzott

Az asztal közepéből ezüstszobor magasodott föl, olyan, mint egy réges-régi gyümölcs- és süteményállvány oszlopa. Nagymamámnál láttam ilyet utoljára, kölyök koromban, de ez az ezüst nőalak legalább tízszerese volt az óma "aufzacc"-ának, s nem redőzött angyallebernyeget viselt, mint az, hanem szende álszeméremmel mutogatta teljes meztelenségét

A ferdére billentett, édes, mandula formájú arc ellenben egy Memlingszentet idézett, míg két vállából valamelyik hindu istennő tömérdek karja ágazott szét, s tartotta az egész mennyezetet elfoglaló, bordázott üveg tányéróriást

A nagymama tartóján egy torta vagy hat-nyolc narancs és alma fért el, ebben az üvegmedencében több mázsa élelmiszert lehetett tárolni, ám az alulról fölfelé nézdelődő vendég elől a homályos üveg egyelőre eltakarta, hogy milyen meglepetések várnak rá.

– Foglaljon helyet, drága mester, és tartson velünk, ha nem veti meg szerény ételünket.

A hang, a mondat félelmetesen emlékeztetett arra, ahogyan hajdanában egy tengerentúli, jólelkű özvegyasszony invitálta ebédre állástalan, éhező mérnök albérlőjét. De a titokzatos aufzacc-óriás most minden figyelmemet lekötötte.

– Ugye, ilyen nincs odaát Keleten? – beszélt tovább a ház úrnője. – Ez a híres Lucullus-masina. A tökéletesített gyártmány egyik legelső példánya. Telefonrendelésre önműködően készít el bármilyen ételt, s közben étvágygerjesztő híres festményeket vetít a tej üvegére.

Hát ez az? Hát mégis gép lett a régi ötletből? Nem a nagymama és nem Rutula néni emléke zavart meg, hanem a ködös sejtelem, hogy valami közöm van ehhez a masinához. De a monumentális rémség láttára most már valahogyan úgy éreztem magam, mint aki ráncos öregasszonyban ismeri föl gyermekkori bájos ideálját...

Úrrá lettem elfogódottságomon, és tárgyilagos hangon megkérdeztem:

– Ez tengerenineni gyártmány?

– Nem egészen. Itt készült, de odaát találta föl valaki; éhen halt szegény, mert ott nem tudták értékelní az ötletet. Állítólag maguknál odaát még olyan ósdi nézetek uralkodnak, hogy az ételnél fontosabb az étel elkészítésének játékos foglalatossága. És vendéglőkben az asztalnál főzik, keverik az ételt a pincérek.

Elborzadt fölkiáltásokat hallottam.

– Igen, igen – mondtam. – A latin népek szenvedélyesen szeretnek főzni, de más népeknél is előfordul ez a... kétségtelenül régi eredetű szemlélet.

Harsogva kacagtak az elmaradt tengerentúliakon.

– Nem inkább a katolikus böjti tilalmak buktatták meg a gépet? – érdeklődött Round polgármester.

– Nem – válaszolt helyettem az újlutheriánus egyház jelenlevő érseke. – Ezen a téren nagyon is liberális római kollégám.

– XI. Pius őszentségét nevezi kollégájának – magyarázta nekem rosszmájúan a polgármester.

– Nos, kezdjük el – szólt ünnepélyesen a háziasszony. – Mester, mondja be a terítékéhez tartozó telefonba, mit óhajt enni.

– Csak ön után asszonyom.

Az özvegy gyöngéden suttozta a tölcsérbe:

– Főtt marhahús tört burgonyával és paradicsommártással. – Aztán hozzám fordult. – Boldogult férjem legkedvesebb étele.

Én paprikás krumplit kértem sok hagymával, gyulai kolbással, kovászos uborkával, FTC módra.

– Költő vagyok – harsogta a polgármester, miközben fölvette teríték je telefonkagylóját. – Fácán sörben és citromlében párolva, csokoládés fasírttal töltve, fokhagymával bedörzsölve, hozzá ecetes ananász és besameles-gyömbéres kakukkfűmártás. Ugye, pompás költemény? – nézett körül diadalmasan.

Háborgott a gyomrom. Az érsekhez fordultam.

– Eminenciád nem félti a keresztyén társadalmat attól, hogy ez a gép Istentől a földi örömök felé tereli figyelmét?

– Nem, egyáltalában nem – hangzott a válasz. – Pulykamell ribizli-mártással. Sőt több időt hagy nekünk a szellemi élvezetekre. Egy kis rizsát is... – Rizs helyett rizsát mondott, ettől ideges lettem. – Régente a háziasszonyok főzésről beszélgettek vendégeikkel, recepteket cseréltek egymással. Most magasrendű dolgokról társaloghatunk!

– Úgy van, úgy van! – helyeselt a polgármester. – Hamarosan szükség lesz társalgási gépre is! Én, ha technikus volnék, a Lucullus mellé olyan, mondjuk, Szókratésznek nevezett masinát kapcsolnék, amely intelligens és hasznos, de mindenesetre emelkedett témákkal traktálná evés közben a társaságot.

– Ugyan kérem! – vágott közbe Smith áruház-tulajdonos. – Mi beszélgetni jövünk össze, nem pedig azért, hogy egy gép fecsegését hallgassuk. Akkor otthon maradhatnánk televíziót nézni.

Már megbocsátottam magamnak, hogy elvetélt főzőgép-ötletemmel ilyen szörnyűségre adtam alkalmat, mert a polgármester szavai egy új gép látományát villantották föl bennem.

– Igaza van a polgármester úrnak – szögeztem le. – Ilyen gépre van szükség. Szókratész masinája nagy szolgáltatokat tehetne a társaságoknak. Evés közben szépre és jóra tanítaná az embereket.

– Hahaha! – kacagott az áruház-tulajdonos. – Mester, maga kissé tájékozatlan. Szókratész rossz és fajtalan dolgokra tanította a gyerekeket. Ilyet nálunk nem tűrnek.

...A mennyezetet borító lapos és domború üveglapok villogni kezdtek. Kék és lila fények gyulladtak föl, aludtak ki, aranyos derengés támadt, azután a középső sík, felületen megjelent egy Braque-csendélet vetített mása: kék árnyékos fehér abroszon sárga burgonyák, bár lehet, hogy barna citromok.

Az ezüstsoborban megzörrent valami. Szép hasa redőnyre járt, kinyílt, s leereszkedett belőle egy siklópálya. Azon lecsúszott elém egy virágmintás paraszttól, tele pirosra paprikázott, párolgó burgonyával. Mikor éppen beledőftem villámat egy kolbászkarikába, megérkezett a polgármester "költeménye", majd sorra a többi étel.

De én már nem figyeltem oda, agyamban az új, a nagyszabású, a minden eddiginél nagyobb jelentőségű, sőt talán az egyetlen igazán fontos gép elméleti körvonalai kezdtek kirajzolódni. Az a gép, amelyre az Újvilágnak legnagyobb szüksége van, az a gép, amit Klidi és konzernje vár tőlem, az, amellyel megmenthetem a világot az – elgépiesedéstől.

TIZEDIK, FEJEZET

*Lehet-e agyat úgy tömni, mint libát?
Kacsorek előkerül, és megint felbolydítja a világot*

1.

A szállodában a portás azzal fogadott, hogy az elnöke vezér titkársága többször keresett telefonon, s végül is telexüzenetet hagyott. A sofőr a szalonban várt a táviratlappal:

"Mindent felülmúló siker. Hadügyminisztérium tízmillió igazi puskát rendelt, melyek lőnek, és ugyanakkor zenélnek. Fizetését fölemeltem negyvenezerre. Kormány kitüntette Békeangyal-rendjellel. Egész családom és trösztöm forró szeretettel gratulál. Utten-Artholdy."

2.

Rendkívüli körülmények között talán öngyilkos lettem volna ettől a katasztrofális diadaltól. Egyik legszebb gondolatom megint visszájára fordult. A zenélő puska hátrafelé sült el, és megölte a bájos békeötletet... Utten-Artholdynak újabb milliók, nekem újabb kudarc.

Szerencsére azonban "rendes" körülményeim között ért a lesújtó hír, és így kibírtam. Nálam a rendes körülmény az, hogy éppen elfelejtek minden régi rosszat, mert valami teljesen új, minden eddiginél jobb, fontosabb és jelentősebb találmányon jár az eszem.

Most csak igazán! Új találmányomnak minden rosszat ki kell küszöbölnie a földről!

Túl nagyot akarok? Nem lehet elég nagyot akarni! Az emberiség a technika legszebb és legnemesebb ötleteit minduntalan rosszra használja. A gyors repülőgépből fegyvert csinált, az atombontásból bombát épített, a rádióból tébolyító zajt halmozott... A baj gyökeréhez kell nyúlni: nevelni kell az emberiséget. Szépre és jóra. Ha hagyja, ha nem, nevelni kell, szépre és jóra! Jóra és szépre!

Ez lesz az én Szókratész-gépem feladata.

A félvezetős gyorstanító gép az én agyamban már régóta a közeljövő realitásai közé tartozott; a tegnapi társaságban döbrentem rá, hogy milyen sürgős szükség van erre a gépre, s ugyanakkor milyen alapvető nehézségei vannak.

Tanítás ugyanis csak akkor lehet eredményes, ha megelőzi a tanulás vágya. Lehet-e tudásvágyat ébreszteni géppel olyan embereknél, akik azt hiszik,

hogy mindent tudnak, mindenkinél többet tudnak, mindent jobban tudnak?... Új oktatóformát kell tehát kiagyalni, valamiféle gépesíthető pedagógiai fogást kell alkalmazni, hogy az önelégült emberek tanulóépet vásároljanak, bekapcsolják, hallgassák...

Ha ez megtörtént, akkor nevelhető lesz minden ember. Akkor nem kell félni többé attól, hogy visszaélés, félreértés kiforgatja a legnemesebb ötleteket.

Az a kérdés, hogyan lehetne rávenni Round polgármestert, Utullah asszonyt, a gépőrült felnőtteket és a gépgyűlölő fiatalokat, hogy nyissák meg agyukat az ismeretek, a szép és jó előtt. Ilyen gépre van szüksége a világnak.

S miközben Új-Szirakuza városa felé röpített az autó, egy csaknem otromba hasonlat jutott eszembe a megtervezendő gépről. A libát erőszakkal tömök kövérré. S úgy megszokja a tömést, hogy végül már kívánja, hogy tömjék. Az önelégült ember fejét addig kell tömni műveltséggel, míg végül már követeli az új ismereteket.

Igaz, Európa számos országában tilos a libát tömással kínozni, de olyan országról még nem hallottam, ahol Embervédő Egyesület tiltakozott volna a gyermekek éheztetése vagy a felnőttek esztelen zabálása ellen. És végre is itt jó szándékú kényszerről lenne szó.

– Van Új-Szirakuzában orvosi egyetem? – kérdeztem Patrickot.

– Hogyne. Nagyon híres egyetem. Különösen az ideggyógyászata nevezetes. Gépesített hipnózissal értek el feltűnő eredményeket.

– Nagyszerű! Ezek az én embereim. Gyerünk oda! Gépesített hipnózis. Talán ez segít a megoldáshoz.

A liba vagy lenyeli a kukoricát, vagy megfullad. Embert nem lehet ilyen választás elé állítani. De a hipnotizőr elhitetheti az áldozattal, hogy a torkába tömött kemény kukorica tulajdonképpen illatos lapulevél vagy puha csalán.

3.

Gondolatok jöttek, ötletek kapcsolódtak. Egyre jobban hevített az alkotó töprengés boldogsága. De közben furcsa érzés nyugtalanított. Mintha ötödik útitársam is volna az autóban... Szakadatlanul éreztem koponyámban valami nyomást, motozást. Egyszer kíváncsian, másszor sürgetően tapogatta valaki az agyamat. Hamarosan tébolyító fejfájást kaptam ettől a nyugtalanító érzéstől. Port vettem be, s elmondtam Patricknak rémlátomásomat. A derék titkár

elnevette magát.

– Nem lát ön rémet, mérnök úr. Technikán jár, ugye, az esze?

– Igen. Honnan tudja?

– Lábunk alatt, az ülés alá van beépítve az agyvizsgáló, pontosabban ötletészlelő automata. Ha ön technikai problémát kezd boncolgatni magában, az áram rögtön bekapcsol egy gondolatvetítőt Klidi asztalán.

Megsemmissülten hallgattam. Majdnemhogy visszavágytam Gittler vitéz sziklabörtönébe.

4.

Amikor már negyedik órája vágattunk az autópályán, Patrick bánatosan így szólt:

– Klidi ideges lesz. Ön abbahagyta a gondolkozást.

– Béna az agyam, amióta észrevettem ezt az... izét. Ha egyedül lennék, talán ismét megmozdulna a fantáziám... őszintén szólva... szeretnék egy kicsit sétálni. Lábamat mozgatni, tudómet kiszellőztetni. A mozgástól megindul a képzeletem is.

A három testőr összenézett, mintha egymás gondolataiból igyekeztek volna megnyugvást meríteni. Sétálni? Hm. Ki hallott ilyet? Igaz lehet, hogy valaki sétálni akar?... Egy ilyen bolond feltalálóról még ezt is el lehet hinni?

Az autót már jó ideje fölfelé kanyargóit, és egyszerre csak sűrű erdőbe futott be, hatalmas fenyőfák gótikus templomába.

– Itt... egy kicsit... csak fél órát... – könyörögtem nekik. – Sétálni, egyedül... Mozogni. Mozogni!

A kocsit lassított, a három testőr haditanácsot tartott. Amikor egy tisztáshoz értünk, az autó letért oda az aszfaltútról. Itt a betoncsík szélén gyalogolásra alkalmas, keskeny ösvény kínálkozott

– Ne menjen messzire – kérleltek. – Ilyen nagy erdőben... ki tudja... vadállatok vagy rablók lehetnek...

Megindultam a túlevelek ruganyos szőnyegén. Nagyszerű hangulat fogott el rögtön. Visszaszóltam:

– Ígérem, ha eszembe jut valami, rögtön újragondolom, mihelyt a kocsiban leszek.

Száz lépést sem tettem, surrogást hallottam hátam mögül. Megállt

mellettem egy autó, a vezető kihajolt.

– Elvigyük? – Megráztam fejemet. – De szívesen...

– Sétálni akarok.

– Mindenki ezt mondja, akinek nincs autója

A kocsni utasai kacagtak. A vezető várt még egy pillanatig, azután vállat vont, és gázt adott.

Mosolyogva mentem tovább, de hamarosan elment a kedvem a mosolygástól, mert fél perc múlva megint kocsni állt meg mellettem, és csaknem szó szerint megisméltődött az előbbi jelenet.

Az erdő sűrűje felé kémleltem, de az sétára alkalmatlannak látszott. Nem akartam megszegni ígéretemet sem. Meggyorsítottam lépéseimet, de így is sorra megálltak mellettem a kocsnik, és "liftet" kínáltak.

A nyolcadik autót küldtem el. A reménytelenség karmozdulatával megálltam, hogy visszaforduljak. Már is mellettem termett a kilencedik.

– Ez a ronda nem akarta fölvenni? – kérdezte a vezető.

– Nem, uram, én...

– No, ugorjon föl, mert utol akarom érní azt a silány frátert, hogy megmondjam neki a magamét, így bánni egy tengerentúlvál! Ön az, ugye?

– Igen.

– Persze, szegény tengerentúlvál. Még kocsija sincs...

Ketten már mellettem álltak, gyöngéd erőszakkal karon fogtak, és ellentmondást nem tűrő nyájassággal beemeltek a kocsiba.

– Segítség! – kiáltottam kétségbeesetten. – Segítség!

De a kocsni már hatvan mérfölddel robogott. Útitársaim barátságosan veregették vállamat.

– Ne féljen, nem vagyunk mi rablók.

Patrick egy bokor mögötti őrhelyéről szemtanúja volt elraboltatásomnak. Egy percig tartott, amíg a kocsit beindították, kihozták a fák közül, és a rablók után iramodhattak.

Szerencse, hogy a jószívű aszfaltbetyárok az első útszéli autóscsárdánál meginvitáltak szendvicsre és sörre; így aránylag rövid üldözés után szerencsés véget ért kalandom. Vagy inkább: kalandunk.

Patricknak és Dereknek még órákkal a veszély elhárítása után is remegett térde az izgalomtól. Ők tudták, milyen veszély fenyegetheti védencüket, s főként hogy az én elraboltatásom esetén milyen veszély fenyegeti őket.

Kedves fiú volt mind a három testőr, és alighanem a testőrség volt igazi szakmájuk. Derek legalábbis nagyon tehetségtelen sofőrnek mutatkozott, amikor ezen a napon teljes sebességű haladás közben leállt a motor. Az autópálya szélére gurult a kocsival, fölemelte a motortetőt, és tanácstalanul vakargatta fejét. Patrick fülembe súgta:

- Az agyvizsgáló némelykor passzív teret okoz. Ilyenkor leáll a motor.
- Mit tehetünk?
- Rádión segítséget kérünk a gyártól.

Nem kellett sokáig várnunk, helikopter ereszkedett le mellettünk, s elsőnek Eddy ugrott ki belőle, kifogástalanul elegáns ruhában. A nyakamba ugrott.

– Hello, Berci! Épp ott voltam, amikor indult a köpi, gondoltam, eljövök. Már olyan régen láttam magát! S annyi minden történt azóta!

Leültünk az út menti asztal-pad csoporthoz, az árnyas fák alá, és megbeszéltük a fuvolázó puska sikerét.

– A gyáripárban azóta szerencsés flótásnak neveztek el engem – újságolta Eddy, majd elmondta, hogy a konkurencia kígyót-békát kiált ránk, sőt a Ten and Tholdy-tröszt egyenesen bosszút esküdött ellenünk. Ez pedig veszedelmes cég, gengszterekkel téteti ártalmatlanná ellenfeleit. – Megvan még a radírja, amit adtam?

- Hogyne volna! – Előkotortam zsebemből.
- Adok helyette egy másikat. Tökéletesítettem az öröktájolót.
- Jó, jó – nevettem –, de azt elfelejtette megmondani, mire való ez, és hogyan kell használni.

– Nagyon kérem, ne nevéssen – méltatlankodott Eddy, akinek modora is örvendetesen megjavult a felelős feladattól. – Ez komoly dolog. Ha veszélybe kerül, belenyúl a zsebébe, és két ujjal jó erősen összeszorítja a gumit. Hetet számol, azután eldobja.

- Szóval mint egy régimódi kézigránátot – nevettem.

Eddy sértődötten elfordult.

- Remélem, nem lesz rá szüksége.

- Jó, jó – mondtam békítőén, és zsebre dugtam a gumit.

A helikopterrel érkezett mérnök lázasan dolgozott autónkon. Láttam, hogy új alkatrészeket helyez el a motorházban. Az a gyanúm támadt, hogy valami

újabb, intenzívebb agyletapogatót építenek be a kocsiba. Ezen a bőszi igyekezeten nevetnem kellett. Hiszen amin most töprengök, azt én úgyis elmondom majd a főnöknek.

A helikopter pilótája közben hozzánk sétált, letelepedett harmadiknak az asztal mellé. Letette sisakját. Lyukacsos peremű bádogdobozt vett elő iszákjából, abból kenyeret, szalonnát, friss hagymát csomagolt ki, sőt öntött egy kis papírdarabra, előhúzta zsebkését, és falatozni kezdett. Egyet szelt a kenyérből, egyet a szalonnából, aztán két ujjával rakta a szájába a kettős falatot, s ilyenkor a bicska hegye a füle mellett sétálgatott. Bal kézzel vette föl a bakfistestű, kívánatos hagymákat, megmártogatta a sóban, aztán bekapta.

Nagyot nyeltem. A pilóta észrevette, megkínált; szép szelet barna kenyérré helyezett egy adag szalonnát, tetejére hagymát tett, elővett egy kisebb bicskát, kinyitotta, átnyújtotta a szendviccsel együtt.

– A sómat használhatja bökött fejével az asztal felé.

Hangja nagyon ismerős volt, de egyelőre reménytelenül bajlódtam a kívánatos falattal, az kötötte le figyelmemet, mert amikor számba akartam rakni, leesett róla a hagyma, aztán második kísérletre a szalonna. Fél szemmel a pilótát figyeltem; bámultam, milyen ügyesen bánik a bicskával, és arra kellett gondolnom, igazuk van a latin embereknek, ha nem hajlandók lemondani az étkezést előkészítő foglalatosságokról, mert ezek nagyszerűen fokozzák az élvezetet. Már-már szégyelltem magamat, hogy főzőgépet alkottam, s a híres római ínyencről fennhézóan Lucillusnak neveztem el.

– Ízlik? – kérdezte a pilóta.

– Jobb szeretem nézni, ahogyan maga eszi. Attól étvágyat kap az ember.

A pilóta elnevette magát. Nevetése ismerős volt.

Megtörülte száját, előhúzott nadrágszára zsebéből egy kis csutorát. Kicsavarta, ivott belőle, aztán kezembe nyomta. Zavartan forgattam a furcsa jószágot. Eközben az én emberem a szemembe mosolygott, és most már a nézésében is valami gyanúsán ismerősét fedeztem föl. Ekkor lassan kigombolta fehér műbőr pilótazubbonyát.

Leesett az állam. Torkig érő fekete szvetter tűnt elő, mellén hatalmas, zöld FTC betűkkel.

– Kacsorek! Maga az?

– Én – állt föl. Letette a szalonnás kenyeret, megtörülte tenyerét, azután kezét nyújtott.

– Hogy kerül ide?

– Kijöttem az Újvilágba. Ki hitte volna, hogy ezeknek a majmoknak nem köll a foci? Nem fogják föl még azt sem, micsoda művészet a keményre fölfújtt bőrnek lábbal való igazgatása... Szerencsére, mint tudja, értek még egyhez s máshoz, így lett belőlem pilóta.

– Szabad? – szólalt meg Eddy. Vágott a kenyérből, szalonnából, s ügyesen falatozott, a hagymáról sem feledkezve meg, mintha csali Magyarországon tanulta volna. Most vette észre a nagy zöld betűket. – Maga sportember? – kérdezte.

– Meghiszem azt! – ragyogott föl Kacsorek pilóta szeme. – A futball-világbajnokságon ezüstöt nyertem, mert a biztos aranyunkat elcsalta a bíró. Értek úszáshoz, pingpongozáshoz, vívásához és atlétikához is. Én voltam tréner például Rutten-Gartholdy Tivadarnak, amikor...

– 9,54-re javította a távolugrás világrekordját?

– Pontosan.

– Csodás teljesítmény!

– Eléggé! – Kacsorek kettő hüvös megjegyzésén érződött, hogy még nem felejtette el Teddy árulását.

– Rúdugráshoz nem ért?

– – Már hogyne értenék, kérem!

– Akkor mihelyt hazaérünk, elkérem magát a papától tréneremnek...

– Indulhatunk, igazgató úr! – kiáltott a mérnök.

– Ez én vagyok, az igazgató úr – vágott felém szemével büszkén a fiú, aztán búcsúzásra nyújtotta kezét. – Remélem, mielőbb hall rólam.

A helikopter fölszállt, mi vágtattunk tovább.

6.

Az új-szirakuzai egyetemi városban nyolc teljes napot töltöttem. Nem bírtam még elég jól a nyelvet, hatókör vagyok az orvostudományhoz, alapos próbára tettem tehát a professzorok, adjunktusok és tolmácsok türelmét, de ők utolérhetetlenül kedves buzgalommal álltak rendelkezésemre, noha olykor alighanem az volt az érzésük, hogy egy szabályos örült faggatja őket a hipnózis gépi lehetőségeiről, a szomnambulanciáról, az Alfa-60 és az LSD-25 idegkomputerokkal folytatott kísérleteikről.

Többször érdeklődtek, van-e konkrét célja tanulmányaimnak. Ilyenkor csak

részletötleimeimről beszéltem, amelyek viszont nekik teljesen érthetetlenek voltak. Ilyen volt például a préselt szömegőrzésnek nevezett elképzelésem: a kimondott szavakat rövidítve, gyorsírási jelekkel kell rögzíteni az agyban, olyan gép segítségével, amely mintegy összepréseli a hallottakat, s levágja a fölöslegeket, akár a mezőgazdaságban használt szalmapréselő gép, amely kicsi kockába sűrít több mázsa takarmányt, anélkül, hogy értékét csökkentené. Ezt akarom végrehajtani a gondolatokkal.

– Teljes képtelenség – ez volt egyhangú véleményük.

– Ebből csak szalmacséplés lesz – tréfált egy professzor.

– Birtokomban van minden lehetséges találmány képlete – figyelmeztettem őket.

Még sok mindenre kíváncsi voltam, amikor a nyolcadik napon mégis búcsút mondtam a híres agyklinikának, mert már attól féltem, hogy ott marasztalnak a zárt osztályon ezek az igen kiváló, de kissé fantáziátlan elmeorvosok.

7.

Továbbutazásunk másnapján újabb szenzáció kavarta föl a világsajtót. Edward Utten-Artholdy, az egész világon "nagyra becsült" acél- és géptröszt elnökének tehetséges fia 8 méter 14 centiméterre javította a rúdugrás világrekordját.

Sürgönyben üdvözlöttük a világrekordert és trénerét.

A tröszt elnöke nem örült fia sportbeli sikerének. Ő éppen azon fáradozott, hogy fiát fölvétesse valamelyik egyetemre, de hiába ajánlott nagy összegű alapítványokat, középiskolai végzettség nélkül még az acélcászár fiát sem akarták fölvenni.

Azonkívül az egyik lap elnevezte Eddy-t – mint aki ugrásával legyőzte a vonzási törvényt – Súlytalan Milliommfinak. Ez kínos volt. Egy súlytalan fiú apja nem lehet a köztársaság elnöke!...

TIZENEGYEDIK FEJEZET

Eddy újból a sport rabja lesz,

de radír gumijával kiszabadít a gengszterek karmaiból

1.

Még egy napig Új-Szirakuzában maradtam, mert kísérőim azt mondták, hogy mit sem tudok a tengerentúli kultúráról, ha nem láttam a város új színházát. Elmentünk tehát színházba.

Kétségtelen, hogy a színház önmagában is látványosság volt. A nézőtér 6247 személyre szólt, az államban az első, világviszonylatban a hetedik hely illette meg a színházak nagyságrendjében. Csak balettet, musicalt és strip-tease-t játszott.

Márvány előcsarnokából mozgópadló vitte a nézőket a nemesfa burkolatba öltöztetett ruhatárba, ahol automaták vették át, az előadás ideje alatt portalanították és gyűrődéstelenítették a kabátokat. A ruhatárból önműködő cipőtisztítóval ellátott mozgólépcső vitte a nézőket az alumínium lebegőfolyosókra, a színüveg büfékbe, a fajanszmosdókba vagy az akusztikai textiltakolattal burkolt nézőtérre.

A csúszásmentes székközökben különleges fényjelek irányítottak mindenkit a helyére. Az ülőhely kartámasztójában felnyitható fiók volt, benne látszővek, halláserősítők, tartalmi kivonatok. Az ülés elfoglalója maga szabályozhatta, hogy totált akar-e látni vagy premier plánt, a zenét kívánja-e erősebben hallani vagy a szöveget, s hogy alsó-, közép- vagy felsőfokú magyarázatokat kíván-e hallani a fülkagylójában.

Aznap este a *Mozartiana* című balettelőadás felsőfokú élő kísérőszövege például közölte minden egyes tánclépés, perdülés, forgás, szökkenés, megállás, keringés, libbenés francia nevét és nehézségi fokát. Nem csoda tehát, hogy kettős *tour*, bravúros *boule* vagy magas *ballon* után mindig taps dörgött, mint ahogyan egy úszóverseny műugró-számában jutalmazza a közönség a jól sikerült csukafejest vagy harmadfél Auerbach-szaltót.

Ez a taps darabokra szaggatta szét a zenét. De a káprázatos színpadi jelmezek és a félmeztelen szereplők tömege, páratlan ügyessége, a pazar díszlet, a színpadi trükkök megállás nélküli sorozata, tüzes lelkesedésben tartotta a közönséget.

Szünetben megismerkedtünk egy rokonszenves, jóképű fiatal férfival. Előadás után az előcsarnokban megvárt, és vacsorára invitált bennünket, hogy értékeljük együtt az előadást. Egy közeli éttermet ajánlott, amelynek lucullusos különterme – úgymond – maga is látványosság.

Itt az aufzacc tartóoszlopa nem meztelen ezüslány volt, hanem fából faragott tehénpásztor, színpad-hű cowboy-öltözékben. Tiszteletére marhapecsenyét rendeltem, rásütött tükörtojással, Chateaubriand módra, hozzá szalmaburgonyát.

A beszélgetés vontatottan indult, annál szenvedélyesebb volt a váratlan folytatás. A cowboy-szobor hasa némi kattogás után tágra nyílt, ám abból nem étellift és marhapecsenye, hanem két marcona, álarcos rabló pattant elő, nyakában géppisztollyal, kezében késsel. Egyik a titkárra, másik a tolmácsra vetette magát; elnémították őket, mielőtt nyikkanhattak volna.

Ugyanekkor a színházbeli nyájas idegen erősen kábító szagú zsákot húzott fejemre. Begyömöszöltek valamiféle szűk nyíláson – talán a Lucullus tehénpásztorának hasán – azután elvesztettem eszméletemet.

2.

Klidi beszélni akart Eddyvel, Eddy azonban nem jelentkezett. A vezér telefonáltatott a játékgyárba; ott azonban senki sem tudta megmondani, hogy napok óta hol tartózkodik az igazgató. Erre a vezér – nem nagy fejtörés után – kitalálta, hol rejtőzik fiacskája.

Munkában a konzern fővezére nem ismert tréfát; helyettesétől, sőt még fiától is elvárta a legszigorúbb munkafegyelmet. Még kevésbé tűrte azt, hogy vezető tisztviselők magáncéljaikra vegyék igénybe beosztottaik munkaidejét, így például ugrást gyakoroljanak egy gyári pilótával.

Egy helikopterről utasítást dobott le a sportpályára. A játékgyár igazgatója azonnal jelentkezék a vezérigazgatónál. Kacsorek pilóta azonnal repüljön Alaszkába, és gépevel együtt álljon az ottani piritpörkölő rendelkezésére.

3.

Eddy csak késő este jelentkezett a palota ebédlőjében. Az ablakon röppent be, műanyag lapon állva. FTC feliratú, fekete magas nyakú és izzadságszagú pulóvert viselt régi, piszkos vászonnadrágjához. Az asztalt körülrepülve ezt kiáltozta:

– Így nem lehet kibabrálni egy gyárigazgatóval! És Kacsorek azonnal jöjjön vissza hozzám!

– Elcsaptalak! – üvöltötte Klidi.

A fiú erre lenyelte dühét. Hidegen felelt:

– Akkor végleg átköltözöm a sporttelepemre. Amúgy is új terveim vannak. Ökölvívást fogok tanulni Jimtól. Azt mondja, hogy két év alatt pehelysúlyú világbajnokot csinál belőlem.

– És közben laposra verik az orrodát – siránkozott Gioconda asszony.

– Tudok én vigyázni, mama – legyintett a fiú, és az ablak felé kormányozta repülőlapját.

– Becsukni az ablakokat! – ordította az apa. Az inas Eddy orra előtt becsapta a táblákat. Eddy leugrott a szőnyegre, és toporzékolt.

– Add vissza az igazgatói állásomat! Ki csinálta a furulyázó puskát? Nem szégyeníthetsz meg a gyáram előtt!

A gyárvezér bömbölt:

– Visszahelyezlek, ha megígéred, hogy végleg abbahagyod a sportolást, rendszeren bejársz a gyárba, azonkívül leteszed az érettségid, és beiratkozol az egyetemre!

– Minek? – kérdezte a fiú lebiggyesztett ajakkal. – Te se tanultál, mégis menőfej lettél!

4.

Ekkor megszólalt a telefon, és jelentették, hogy a cég tanulmányúton levő feltalálóját elrabolták, két testőrét pedig átszúrt szívvel, holtan találták egy vendéglő különszobájában. Utten-Artholdy megsemmisülten dőlt hátra székén.

– Vége a nagy terveknek... – sóhajtotta.

– Hacsak meg néni találjuk Bercit – szólt higgadtan Eddy.

– Ismered te a gengsztereket? És a rendőröket? Soha az életben nyomát sem fogjuk találni.

– Bízzál tudásomban, papa. Nemcsak széklábat tudok én robbantani.

Elővett zsebéből két, radírgumi formájú valamit, és megnézte óráját. Kijelentette: tíz perc múlva tudni fogja az én tartózkodási helyemet. Az egyik radírt otthagya az ebédlő asztalán – senki egy ujjal ne nyúljon hozzá! –, a

másikkal föllépett a repülőlapra.

- Ablakot! – szólt az inashoz.
- Mi ez a vacak? – szólt utána a papa, a gumira mutatva.
- Vacak a fejed! – felelt a fiú. – Ez automatikus lézeremittáló transzmitter.
- És kirepült az ablakon.
- A papa az ablakhoz rohant.
- Tudatlan kölyök! – ordított a fiú után.

5.

Jámbor ökör, a Déli Geng ügyvezetője jelentette Mr. Chibbais-nek, a Ten and Tholdy anyagbeszerző igazgatójának, hogy a rablást végrehajtották.

- Él?
- Él.
- Kár!
- Azt hittem, szükségük van rá.
- Persze, jó lenne – mondta gondterhelt arccal az érdemes anyagbeszerző.
- De sajnos, Mr. Neustein már leszerződött az Utten-konzernhoz.
- Revolver az oldalához, és leszerződik magához. Az anyagbeszerző felsőhajtott.

– Kedves Jámbor ökör, magának fogalma sincs arról, micsoda förtelmes dzsungel a gépgyártás! Nem olyan tiszta üzlet, mint a magáé. Ha mi erőszakkal dolgoztatjuk azt a pasast, akkor Utten jogbitorlási port indíthat minden újdonságunk miatt, ráfizetjük ingünket-gatyánkat.

- Szóval öljük meg a tagot?
- Ha lehetne, kérem.

Jámbor ökör gondolkozott, mennyi pótdíjat kérjen. Mert egészen más tarifa, rablás közben véletlenül lepuffantani valakit, mint előre megfontoltan kivégezni, akár az állami bakó.

Chibbais igazgató megérezte, hogy nagy vágás készül, ezért szükségesnek vélte kifejteni:

- Persze, nekünk ez sem teljes elintézés. Mert ma ugyan ez a Neustein még pótolhatatlan koponya, de nem adok sok időt, s egy másik technikai zseni mindent megcsinál, amit ő az önök további eljárása következtében el fog mulasztani. Ha egy találmány a levegőben van, akkor előbb-utóbb" megcsinál

ja valaki...

- Sok a дума – szólt a kagylóba Jámbor ökör. – Hús darab százaz.
- Tizenöt.
- Tizennyolc.
- Oké!

6.

Kedves Pofa éppúgy nem szerette a brutális ügyeket, mint főnöke. Jámbor Ökör sem. De neki kellett a piszkos munkát elvégeznie, mert a Déli Gengnél fegyelem volt, és kívülről senki sem ismerte tartózkodási helyemet, még Jámbor Ökör sem.

Redves Pofa először megmotozott, mert hullá zsebében nem szeretett kotorászni.

– Ne haragudjon rám, kedves uram, hogy elveszem óráját – vigasztalt –, de magának most nem lesz rá szüksége. – Még ő vigasztalt, pedig határozottan rosszkedvű volt.

Nyugodtan türtem, hogy kifosson. Tudtam, hogy rabság kezdetén barbár országokban elveszik a fogoly holmiját. Meg sem kérdeztem, kinek a nevében történik mindez. Fatalista vagyok.

Redves Pofa zsebébe süllyesztette pénztárcámat, nyakkendőmet, logarlécemet, töltőtollamat és golyósírómat.

– Hát ez mi? – forgatta ujjai közt azt a radírgumi formájú valamit, amit külső kabátzsebemben talált.

– Nem tudom pontosan – feleltem. – Valami amulett. Megvéd a baj ellen. Azt mondták.

Redves Pofa nem szerette, ha firundevancigolnak vele.

– Ne hadovázz, hapsi! – mondta szigorúan. – Okosabb, ha köpsz. Tudom, menő fej" vagy...

A válaszra várva előbb megszagolta, majd ujjjaival kapargatta, végül szájába vette a radírt, megnyalta, és óvatosan megharapta.

"Ssssss" – hallatszott ebben a pillanatban. Kékes lángsugár csapott ki a gengszter szájából, ő maga pedig némán eldőlt.

Leguggoltam mellé, kigomboltam zekéjét, szívét dörzsölgettem, lélegeztettem. Hiába. Meghalt.

Ott feküdt mellette a megfeketedett valami. "No, ez elég meleg lehetett" – gondoltam magamban, és óvakodtam hozzányúlni.

7.

"Sssssss" – szisszent a kis készülék az Utten-sporttelep kerti házában. Eddy fölébe hajolt, iránytűjével pontosan bemérte az annak felületén keletkezett keskeny csíkot. Berajzolta a térképre, aztán röpiült vissza a kastélyba. A másik készülékről is felvitte a térképre a fekete csík irányát.

– Megvan – közölte.

– Szabad tudnom, mi ez a hókuszpókusz? – epéskedett a papa.

– Csak Berci tartózkodási helyét volt szerencsém megállapítani – közölte fennhéjázón az ifjú.

Euklidész akkorát ugrott, mint egy indián olimpiai bajnok.

– Hogyan? Hogyan?

Eddy egy pillanatig gondolkodott, elárulja-e apjának: eredetileg csak meg akart tréfálni azzal, hogy alkalomadtán zsebemből távirányítással felrobbant egy kis játék bombát, s ezt most "visszafelé", gyakorlati célra alkalmazta. Végül úgy döntött, nem árulja el. Okosabbnak vélte, ha így válaszol:

– Megmondom neked, papa, nem bíztam testőreidben, ezért adtam Bercinek egy saját gyártmányú lézeremittáló transzmittort. Tudod, amivel a székeket szoktam felrobbantani, a mama bosszúságára, így gyerekjáték volt megállapítanom, hol tartózkodik kiváló feltalálónk. Tessék, itt van, berajzoltam a térképre. Küldj érte. És nagyon kérek, a jövőben ne nevezdél tudatlan kölyöknek.

Ezzel visszarepült sporttelepére.

Azonnal mozgósították a gengszterelhárító rendőrséget. Két tankzászlóalj körülvette a közép-chussettsi erdőt. Innen csatárláncban haladtak a rendőrök a megadott célpont felé, és megtaláltak, sőt majdnem agyonlőttek, amikor hajnalban halálos éhesen ehető bogyókat kerestem az erdőben, hiszen az este a lucullusi Chateaubriand-sültet nem volt időm megenni...

8.

Az Utten-gyárvárosban és az Utten-kastélyban egyáltalában nem voltrészem olyan fogadtatásban, mint amilyenre halálos veszedelemből megszabadult értékes ember számíthatott. Sőt, Euklidész vezér keserű szemrehányásokkal fogadott: miért is jutott eszembe, hogy rúdugró tréner ajánljak Eddynek, most én vagyok felelős az átkozott fejleményekért; kárba veszett mindaz a fáradság, amit távollétem idején oly eredményesen fordítottak Eddy nevelésére.

Amikor bátorkodtam megjegyezni, hogy nem kellett volna Eddy-t elcsapni, és még egyszerűbb lett volna Kacsorekot megvesztegetni – az elnök-vezér letorkolt, hogy ne akarjak mindent jobban tudni. Készítsem el javaslatomat, hogy milyen gépet kellene gyártani.

9.

Este kopogtattak ablakomon. Eddy állt ott, jobb lábbal a párkány szélén, ballal a repülőlapon. Beugrott, leült, keresztbe vetette lábát.

– Honnan tudja, hogy megjöttem? – csodálkoztam.

– Hm. Nekem köszönheti, hogy egyáltalában itt van – felelte ingerülten, s elmesélte, hogyan derítette föl hollétemet a lézeremittáló segítségével.

Bocsánatot kértem tőle, amiért lenéztem az életmentő készüléket, s megjegyeztem: ugyanolyan könnyen meg is halhattam volna tőle, ugyanúgy, mint Redves Pofa.

– Értelmes ember nem vesz szájába radírgumit – intézte el az esetet Eddy. – De mit szól ahhoz, hogy apám kirúgott az állásomból? A világrekord miatt.

– Rájött a csalásra? – kérdeztem meglepetten.

– Miféle csalásra? – ámult el Eddy.

– Hát... hogy az a rekord nem kóser. Addig, ameddig nincs mindenkinek ugyanolyan repülőtalp a cipőjében.

– E... erre nem gondoltam – hebegte.

– De azért tény.

– Nem tudja senki – keresett Eddy újabb menedéket.

Láttam, hogy igazságérzete viaskodik benne a hiúságával.

– Az a fontos, hogy mi tudjuk. Illetve, hogy maga. De a sport csak akkor sport, ha sportszerű.

– Miért nem figyelmeztetett előbb?! – kiáltott föl fájdalmas hangon a fiú.

Leroskadt ágyamra. Láttam, hogy sírással küszködik.

– Persze, én is hibás vagyok – ismertem be tárgyilagosan. – De nem akartam elrontani a maga örömét. Aztán meg ha okos és tisztességes, mindent jóvátehet.

– Látja, így kell velem beszélni – ült fel Eddy az ágyon. Megszorította kezemet. – De apám csak ordítani tud, anyám meg örökké nyafog. Pedig bebizonyítottam nekik a játékgyárban, hogy nem vagyok már gyerek! Hogyan mehetnék vissza oda?

– Kérjen bocsánatot.

– Apámtól?

– Nem. A főnökétől.

– Soha! – Ökölbe szorította kezét. – Úgy kitolok a fáterral, hogy az eget is harmonikának nézi! Tudom, most azért zabos, mert nem tudott az egyetemre beprotezsálni. Hát most beiratkozom én. A saját erőmből. Belépek egy egyetemi sportklubba, azzal a föltétellel, hogy előadásra nem járok!

TIZENKETTEDIK FEJEZET

Szakítok az ördöggel, mert nem akarok gépistent gyártani

1.

Teljes erővel a munkába vettem magamat, és sikerült megfeledekznem az Utten-Artholdy család viszályáról.

A játékgyár nem sok dolgot adott nekem. Kitűnő kezekben volt a vezetés. Eddyre nem volt szükségük. Új ötletem olyan játék ágyú volt, melyből – ha elsütik – fehér galambok szállnak ki. Klidi elfogadta, de még csak meg sem dicsért. Gondoltam, talán vár vele, amíg a hadügyminisztérium is rendel igazi galamblövő ágyúkat.

Szabadon járhattam-kelhettem a városnyi gyártelepen, mindent megnézhettem. Sok időt töltöttem a "Művészet" föliratot viselő részlegben, ahol ámulva – ám nem minden borzongás nélkül – szemlélhettem, milyen gépek készülnek, és milyen gépek terveződnek a tömegek boldogítására.

Gyártás alatt állt már a Perspire-féle zenekultivátor, Félelmetes találmány, elképesztő masina!

"Nem kell többé zenét tanulni, se billentyűverést, se vonónyúzást, se kottát,

nem kell nagy szekrényekben gramofonlemezeket és magnószalagokat gyűjteni, nem kell senkinek fejét törni elméleteken, és főként nem kell melódiák összelopkodásáért úgynevezett zeneszerzőket drágán megfizetni. Ön megnyom egy gombot a Perspire-féle kultivátoron, és minden oké. Van azon billentyű több mint száz! Jókedv, duhajság, rosszkedv, viháncolás, letargia, melankólia, szerelmi bánat, magányosság, veszekedés anyóssal, üzleti bosszúság, rossz emésztés, katzenjammer... amit csak akar, helyesebben: ami az életben csak előfordulhat, billentyűkbe rendszerezve. Szóval megnyomja a kiválasztott gombot, és a gép kikeveri önnek a megfelelő zenei koktélt, amelytől elmúlik bánata, jókedve lesz, mint a francia pezsgőtől. Mindent megkaphat, tánczenét, zümmögőkórust, stilizált madárcsicsergést, patakcsobogást, igazi népdalt, ritmikus dobolást, tánczenét, zenei fürgeteget vagy halk szellőt, őszi esőhangulatot, hegyi pásztor kürtjét, szánkócsöngést; a zseniális Mr. Perspire gépe minden művésznél ügyesebben létrehozza a legalkalmasabb zenés hatásokat."

Mindezt a készülék egymillió példányban már kinyomtatott ismertető prospektusából másoltam ki.

A szomszéd pavilonban a festészet gépesítésével foglalkoztak. A Hitler Adolfról elnevezendő festészeti alkotógép klaviatúrája és elve hasonlítani fog a zenekultivátorra. A tulajdonos lenyomja a megfelelő gombot, s a gép vetítőjén szeme láttára jön létre a "hangulatának megjavításához vagy fokozásához alkalmas" festmény vagy szobor. "Agyaggal, festékkel nem kell többé a kezét senkinek bepiszkítania, nem kell nagy pénzeket kidobni műkincsek beszerzéséért, nem kell órákat elvesztegetni tárlatokon. Ez a gép megteremti a valódi funkcionális művészetet."

– Mit szól hozzá? – kérdezte mindezek előadása után a pavilon főmérnöke.

– Ke... kérem – hüledeztem –, nem gondolja, hogy semmiféle gép nem ébreszthet az emberben olyan fölemelő gyönyörűséget, amelyet a művészethez csak kicsit is értő, vonzódó ember érez, amikor Mozart zenéjét hallja, vagy Michelangelo szobrait nézi?

– Mit mond?... Ugyan! Hát nem tudja, hogy a műélvezés csak hangulat, csak sznobság? Csak hajbókolás nagygyá kikiáltott nevek előtt!

– Nem, nem, százszor nem! – tiltakoztam.

– Meglátja, nagy siker lesz – csillapított a főmérnök. – Már tervezzük a versfárgó és novellakészítő gépet is.

Nem, ez nem lehet igaz, ez csak rossz álom – ismételtettem magamban

egy álló napon át. Ilyen gyilkos gépet nem szabad a világra szabadítani. Ez rosszabb az ágyúnál, bombánál, mert ez a lelket öli meg!

2.

Végre elkészült elaborátumom. Benyújtottam. Egy hét múlva meghívást kaptam az elnök-vezérhez.

– Sok emberrel beszéltem – kezdtem mondani –, mindenféle figyeltem szórakozásaikat, kikérdeztem őket vágyaikról, s végül, azt hiszem, sikerült gép ötletébe fogalmaznom az ön kívánságát, azt, amire az átlagembernek legjobban szüksége lenne.

– Kíváncsian várom – mondta Klidi, mintha nem olvasta volna beadványomat, és még sokkal előbb nem tapogatta volna le agyamat.

– Nos... rég sejtem, hogy a gépi és az eszmei művelődés között megbomlott az egyensúly. Más szóval, a kultúra nem tart lépést a civilizációval, az ember általános ismeretei egyre jobban elmaradnak műszaki ismeretei mögött. Még nagyobb baj, hogy a sokféle gép kezelésének könnyűsége elvakítja az embereket, nem veszik észre kultúrában való elmaradottságukat, és éppen a legtudatlanabbak valósággal gőgösek nem létező tudásukra. A probléma kettős: hogyan lehet gyorsan megadni a hiányzó alapműveltséget, és ezt megelőzően hogyan lehet fölébreszteni a tudásvágyat? Mert az utóbbi nélkül nem lehet eredményes a tanulás.

– Helyes, helyes – bólintott Klidi. A messzeségbe nézett. – Mint tudja, ez utóbbi... hm... személy szerint is érdekel. Eddy fiam...

– Tudom – bólintottam én is. Örültem, hogy ezt a kényes pontot nem nekem kellett előhoznom.

– Milyen gépre gondol tehát?

– A nagytömeg számára olyan tanító-tanuló gépet szerkesztenék, amelynek segítségével egy év alatt bárki behozhatja az iskolai évtized... és a tanterv mulasztásait. És megismerheti mindazt, ami a nagyvilágot illető tájékozottságából hiányzik. Ez elképzelt gép naponta mintegy kétszáz oldal figyelmes, ismételt – elolvasását vagy száz oldal szó szerinti megtanulását teszi lehetővé, félvezetők különleges koncentrációjával.

– Száz oldalt? – tünődött Klidi. – Miből? Milyen tananyagból?

– Akármilyen nehéz tudományból – feleltem. – Persze egyszerűbb

dolgokból többet is.

– Jó. Azt mondja meg, mennyi idő alatt szerezhethet valaki a gép segítségével emberfölötti tudást.

– Emberfölötti tudást?... Erre nem gondoltam. Előbb tisztázni kellene, mi az emberfölötti. Jófejtűtanuló képzett oktatókkal, ügyes tanulmányi rend és fokozott teljesítményű gép esetén... mondjuk, öt év alatt annyi tudást gyűjthet össze, amennyi emberi agyban talán nem volt még soha.

– Öt év? Hamarabb nem lehet? Hamarabb nem? – A vezér szeme állandóan a végtelenben révedezett.

– Talán hamarabb is.

– Mikor lehet megkezdeni a kivitelezést?

Közöltem vele: tulajdonképpen elindíthatnék a prototípus építését, de szeretnék még kísérleteket végezni a félvezetők újfajta kombinációival. Ha ugyanis ezek beválnak, tekintélyes megtakarítást lehet elérni a sorozatgyártásban,

– Fölösleges – közölte a vezér.

– Ezer gépnél ez négymillió dallér – figyelmeztettem.

– Maga csak ne spóroljon az én pénzemmel! – ripakodott rám nyersen a főnök. – Ne spóroljon. Azonnal kezdje építeni a gépet. Mindent bele, ne sajnálja a pénzt! Ne sajnálja!

Lelkes boldogsággal távoztam. Igen, itt lehet dolgozni. Így lehet dolgozni, ha nem kell krajcároskodni.

3.

Napi munkám közben, mintegy pihentető kikapcsolódásul, folytattam az egyes gyárak tanulmányozását. Egy napon a gyárváros túlsó végében működő, titokzatos "Szi-kutató" elnevezést viselő műhelyt kerestem föl.

– Mi olyan automatán dolgozunk – tájékoztatott a főmérnök –, amely önmagát tökéletesíti.

Megmutatott egy hűtőszekrényt, amelyet elektronikus aggyal kapcsoltak össze. Ez az "agy" följegyezte, rendszerezte mindazokat a hibákat, zavarokat, amelyek a hűtőgép működése során előfordultak, azután fokozatos, bonyolult áttételek segítségével kiküszöbölte a hűtőgépből a hibákat.

Kétségtelenül zseniális volt az ötlet, és igen szellemes a megvalósítás

rendszere.

Megjegyeztem, hogy a gépgyártás ezzel maga alatt vágja a fát, vagy legalábbis a fő üzleti lehetőséget veszélyezteti. Ha ugyanis a gép önmagát tökéletesíti, lesz-e mód arra, hogy évről évre valamilyen jelentéktelen újítással "tökéletesítsék" és kiirtsák a divatból a régi hűtőgép- stb. modelleket?

– Ettől nem kell félni – hangzott a magyarázat. – Elektronikus agyat nem vásárolhat magánember. Legföljebb a mérnöki feltalálómunka válik idővel fölöslegessé.

– Előbb a mérnök, aztán minden ember. Hosszú távon ez a gép végül kiirtja feltalálóját, az embert – mondtam keserű tréfául.

De a kalauzoló főmérnök nem ismert tréfát. Körülnézett, azután fülemhez hajolt.

– Kolléga! Lehet, hogy az ember fölöslegessé válik, de ez csak átmenet lesz.

Meghökkenem.

– Én még átmenetileg sem szeretném fölöslegessé tenni az embert a földön – jegyeztem meg, most már elég élesen. – Ezt nem tartanám méltónak emberi mivoltomhoz.

– Kolléga! – Vezetőm arcát eszeveszett dölyf szállta meg. – Az én munkám már több mint emberi. S talán az öné is, nem gondolja? Mi istennek segítünk alkotni Istent. Új istent!

Hátraléptem, hogy jobban a szemébe lássak.

– Az önmagát újjászülő gép – folytatta ő fölemelt mutatóujjal – már maga az isten. És ez a gépisten fogja újjáalkotni a világot. Biztos lehet benne, hogy ez az új világ tökéletesebb lesz a mainál. Különösen, ha addig elérjük azt is, hogy a gépistent igazgató emberisten mindent tudjon, amit csak tudni lehet. Igaz?

Szűkre húzta szemnyílását úgy nézett rám, hipnotizálóan.

Ijedten hátráltam eszelős tekintete elől. Ez az ember örült! A gépalkotás örültje!

4.

De vajon nem vagyok-e én is örült? Szintén a gépalkotás örültje? Ez jutott eszembe éjjel, amikor már órák óta álmatlanul forgolódtam ágyamban.

Mennyivel vagyok én különb, mint az önjavító gépisten főmérnöke? Ő fölöslegessé teszi a szakértelmet, én fölöslegessé teszem a szorgalmat. Mi lesz az emberből, ha fáradság nélkül megszerezheti azt a tudást, amelyért az előző nemzedék még ifjúságának legszebb éveit áldozta föl? Lesz-e értéke a tudásnak, ha egy kapcsoló bekattintásával ugyanúgy megszerezheti akárki, mint a villanyfényt vagy a rádióhangot?

Az ember ellenségei vagyunk! Ördögök vagyunk!

Láttam magamat és kollégámat. Egymással szemben álltunk, fehér köpenyben. És köpenyünk alól két-két lóláb állt ki. Aztán közénk lépett a nagy Klidi, az ő fehér köpenye alól is lóláb kandikált ki.

Ő a főördög. Az ő kezében van mindnyájunk munkája, s csak ő tudja, miféle gépistent hozunk létre. Verejtékben fürödtem.

Fölültem, villanyt gyűjtöttem. Egyedül voltam a szobában, de tisztán hallottam az elnök-vezér hangját:

"Mennyi idő alatt szerezhet valaki ezzel a géppel emberfölötti tudást?"

Mit akar ő az emberfölöttivel? Ezt nem tisztáztuk!

Mire gondolt a főmérnök, amikor arra célzott, hogy a gépisten mindent tud, amit csak tudni lehet?... Hallott ő valamit, amit előttem titkolnak?

Szörnyű gyanúm támadt, hogy mit akar Utten-Artholdy az én géppemmel.

Nem, azt soha!

Színvallásra kell kényszerítenem főnökömet, mielőtt elkövetném a hibát. A végzetes bűnt az emberiség ellen! Sürgős kihallgatást kértem.

5.

A vezér emberevő kedvében volt. Fia nevével tele voltak a lapok.

A kiváló atléta elindult a Harold Egyetem atlétikai versenyén. Magasugrásban 2,71-re, távolugrásban 9,88-ra, rúdugrásban 8,21-re javította a világrekordot. A Harold Egyetem tiszteletbeli doktorává avatta a fiatal atlétazsenit, hogy fölmenthesse az előadások látogatása alól, de mégis az egyetemi színekben indíthassa az országos bajnokságon. Eddyt azonnal besorozták az olimpiai keretbe is.

– Elnök úr – tértem azonnal a tárgyra –, itt az ideje, hogy megbeszéljük, milyen tanrendre készüljön oktatógépem, a Szókratész.

– Ezzel ne fáradjon – vicsorított az öreg Klidi. – Ne fáradjon. Ezt mások

csinálják, pedagógus és egyéb szakemberek. Szakemberek. És ha megengedi, a gépnek nem Szókratész, hanem Euklideion lesz a neve. Rólam – hajolt meg felém kissé gúnyosan. – Ha beleegyezik, ezért külön ötezer daliért vehet föl.

– Köszönöm – mondtam kissé csalódottan. – De nem tudhatnám legalább azt, hogy milyen lesz a tanterv?

– Dehogynem! Olyan gépet fogunk csinálni, kedves barátom, amely az ásványtan, kémia, kohászat, bányászat, föld- és természetrajz, geológia, fizika, matematika, geometria maximális anyagát sűríti be a fejbe. A fejbe. Ilyként a tanulás alá vont egyén... napi százoldalas teljesítménnyel... a szó valódi értelmében Übermensch, azaz emberfölötti ember lesz, aki percek alatt megoldhat olyan feladatokat, amelyekben a mai, közönséges számítógépekkel felszerelt, ötven akadémikusból álló válogatott testület két év alatt sem tud abszolút biztossággal helyes döntést hozni. Igaz?

– Lehet – bólintottam. – De gondolkoznunk kellene, nem idézünk-e föl veszélyt, ha sok százezer ilyen embert szabadítunk a világra. Végre is mi leszünk ezért felelősek. Ezért akarom én a gépet csak az általános és főként a humanista művelődés szolgálatába állítani. Szakember van elég, de humanista annál kevesebb...

– Ne folytassa! – szakított félbe Klidi. – A felelősséget természetesen én vállalom, nem ön. A humanista műveltség fölösleges, értéktelen. És én nem akarok százezer Übermenschet előállítani. Csak egyet. Egyetlenegyet.

– Csak egyet? De hiszen ez még veszélyesebb! – kiáltottam föl.

– Nem. Nekem nem. Mert ez az egyetlen ember az én kezemben lesz. Ez az Übermensch az én Eddy fiam lesz! – Diadalmasan nézett rám.

Felugrottam, leroskadtam.

Ez borzalmas! Előfordult már a történelemben, az uralkodást öröklő családok idején, hogy méltatlan kézbe került a hatalom. De ez az idő szerencsére elmúlt. De ilyen hatalmat adni egy ilyen gyerek kezébe!

– Nem! Nem! Nem! – kiáltottam. – Ehhez nem adom oda magamat!

– Megőrült?! – rivallt rám Klidi. – Megőrült?!

– Maga az örült! Maga az ördög! Maga ördög! – ordítottam. – Egy percig nem maradok itt. Nem szolgálom az ördögöt!

– Szerződést akar szegni? Vigyázzon!

– Nem szolgálom a világ leigázását!

– Gondolja meg, mit beszél. Gondolja meg!

– Nincs mit meggondolnom. Jó napot!

Sarkon fordultam és elrohantam. Ha antigravitációs cipő van a lábamon, egyszerűen kiugrom az ablakon. De így a lépcsőn vágattam le, odalenn beugrottam kocsimba, és elrobogtam.

Otthagytam az ötezer dalléros külön pótdíjat, otthagytam lakásomat, csekk-könyvemet, terveimet, otthagytam egész eddigi életemet.

6.

Robogás közben hirtelen eszembe jutott: mi lesz, ha megcsinálják a gépet nélkülem? Hiszen a teljes dokumentáció a tröszt birtokában van! Megfordultam a kocsival, és elszáguldottam az erdei úton Eddy birodalmának határáig. Könnyen megtaláltam a gyalogösvényt.

A pályán Eddy éppen futott, torkig érő, FTC betűs szvetterben. Elém jött.

– Én is szakítottam a papával – mondtam elfúló hangon.

– No látja! Nem lehet dolgozni az öreggel. És miért?

– A tanuló gép miatt.

– Helyes. Nagyon helyes. Minek az ifjúságot gyötörni?

– Az öreg azt akarta, hogy csak a maga számára, egyetlen gépet csináljak. És a világ minden tudományát a maga fejébe tömjem.

– Csipiszt az orrára! – nevetett Eddy. – Ha volna esze, láthatná, hogy megtanulom én azt, ami nekem kell. Ő se tanult. Én meg már úgysis díszdoktor vagyok.

– Örülök, hogy így látja – mondtam megkönnyebbülten. – Mert ez a tanulás, megmondom őszintén, nem veszélytelen. Az ember nem liba. Az illető, vagyis maga, beleőrülhet a tantömésbe.

– Maga rendes ember. Köszönöm. – Eddy megszorította kezemet. – Megengedi, hogy ezentúl Bercinek szólítsam?

– Meg, Eddy. Tehát egyetért velem?

– Halálosan. Úgy átejem az öreget, mint ide Kamcsatka – röhögött.

– Véd- és dacsövetség? – nyújtottam jobbomat.

– Oké! Egymás nélkül semmit.

– És most még egyet. Eddy, nem hagyná abba az atlétikát?

– Éppen hagyom. Csak még elindulok a bajnokságban. Hálából a díszdokiságért... Meg aztán nézze... mi a sport? A test edzése. A futás, ugrás satöbbi. Azt csinálom én. Hogy öreg manusok a testedzés köré mindenféle

egyesületet alapítanak, versenyt rendeznek, eredményt mérnek, rekordlistát vezetnek, érmet osztogatnak, az az ő hobbyjuk. Ugrok én nekik rekordot, hadd játsszanak velem!

- Hát szóval: ellenállunk a papának? – kérdeztem búcsúzóul.
- Halálosan, Bercikém!

TIZENHARMADIK FEJEZET

*Mialatt nyomorba zuhanok,
a többiek az én Euklideionommal küszködnek*

1.

Stúdióm személyzete – helyettesem és utódom, Warren mérnök irányításával – éjjel-nappal dolgozott az Euklideion megalkotásán. Bolton professzor vezetésével ipari és pedagógiai szakemberek megkezdték a tananyag élősűrítését. Az élősűrített anyagot különleges írógépekről különleges lyukasztásokkal különleges szalagokra kellett átírni. Öt különleges gépirónó gyártotta a különleges tekercecseket.

2.

Eddy egyszerűen nem válaszolt a szülők üzeneteire. Az ő külön "országába" nem mertek behatolni, mert elképzelhető volt, hogy akkor a fiú birtokháborítás címén följelenti apját, és az újságok pecsenyét sütnek belőle.

Klidi elrendelte, hogy ostromzár alá kell venni a sporttelepet, ki kell éhezteni a fiút. A tökéletes végrehajtás érdekében megvásároltak tizenhét telket, amelyek szomszédosak voltak a park Eddy birtokában levő részével.

Az ostrom irányítójának föltevése szerint az erdei lakban legföljebb egy hétre elegendő enniavaló lehetett.

3.

Jelentkeztem a Ten and Tholdy találmányi osztályán.

- Ön Albert Neustein?
- Igen.
- önnek hároméves szerződése van az Utten-konzernhez.
- Igen, de én...
- Sajnálom, nem is tárgyalhatunk önnel.
- Föltaláltam egy transzformátort, amely a levegő elektromosságából ad áramot kisebb erőgépek hajtásához.
- Sajnálom, Neustein úr. Ha ön maga Einstein volna, akkor sem szerződhetném.
- De hiszen nemrég még el akartak raboltatni! – törtem ki dühösen.
- Ugyan kérem! Csak nem képzeli, hogy egy komoly vállalat ilyen eszközökhöz folyamodik? Volt szerencsém!

4.

Euklidész Utten-Artholdy az újságokból értesült, hogy fia kiszabadult az ostromzárból, és jelenleg Dél-Amerikában javítja a világrekordokat a Harold Egyetem válogatott atlétacsapatával.

Intézkedett, hogy a blokádot meg kell szigorítani.

5.

Telefonon jelentkeztem új ötleteimmel a Celtic and Wanderers finomműszaki cégnél. – Itt Mbert Neustein beszél.

- A feltaláló? – kérdezte a titkár.
- Személyesen akarok...
- Kérem, ne fáradjon ki hozzánk. Nem fogadjuk.

6.

Az Utten-Artholdy-kastélyhoz melléképületet toldották, és megkezdték benne a világ első, Euklideion elnevezésű oktatógépének felszerelését. Az új épületszárnyban kapott lakosztályt Warren mérnök és Bolton

pedagógusprofesszor, továbbá Ganderer mineralógus. Az oktatást ugyanis ásványtannal akarták megkezdeni. Az elnökvezér olcsón szerzett, de sokat ígérő új bányaterületeinek gazdasági és politikai kiaknázására akarta kiképezetni reményteljes fiát.

A főtárgy tehát általános géptan mellett az ásványtan legyen. A melléktárgyak: geodézia, geokémia, általános fizika, atomfizika, kohászat, matematika, trigonometria, mélyépítés, geometria, geográfia.

A tanterv elkészült, az oktatás megkezdését már csak az késleltette, hogy Utten junior az egyetem baseball-együttesével Kaliforniában turnézott. Boltonnak és Ganderernek egyelőre be kellett érnie azzal a feladattal, hogy a vezér feleségét szórakoztassa. Ezen a téren azonban mind a ketten súlyos fogyatékoságokat árultak el. Nem tudtak sem bridzsezni, sem teniszezni, következetesen elkerülték a park kék vizű úszómedencéjét, és nem érdekelte őket a pompás zenegép sem (amelyet hamarosan fel fog váltani egy művészi kivitelű zenekultivátor), de a háziasszony fő hobbyjához, a portréfestéshez sem tudtak érdemlegesen hozzászólni. Mrs. Utten-Artholdy született Gioconda Smith szemére vetette férjének, hogy szakbarbárokkal népesíti be otthonát.

Warren mérnök sem értett a portrékhoz, de szerencsére komoly érdeklődést mutatott a kastélyban látható harminchét női képmás közös eredetije iránt, s így Gioconda asszony egyelőre nem bánta, hogy az Eddynek küldött üzenetek, fenyegetések felbontatlanul, "ismeretlen" jelzéssel jönnek vissza.

A kezdés pedig egyre késett. Eddy a baseball-turné befejeztével átrepült Floridába, vitorlásversenyekre, s a lapok szerint a Tourist Trophyra trenírozott.

Úgy látszik azonban, hogy az elnök-vezér Eddy távollétében sem nélkülözte a bizalmas házi információkat. Ennek lehet tulajdonítani, hogy Warren főmérnök hirtelen kilépett a konzern szolgálatából, és most már főmérnök hiánya miatt is késett a gép megindítása.

7.

Eközben számos gépgyártó vállalatnak ajánlottam fel szolgálataimat. Mindenholnan elküldték. Szerződésszegővel nem tárgyalnak.

Egy szikár és jólelkű, de idősebb titkárnő barátilag figyelmeztetett:

– ön feketelistán van, uram. Vissza kell mennie az Utten-konzernhez,

különben...

- Különben?
- Különben éhen hal. Hacsak nem vállal edénymosogatást.

8.

Klidi papa végül elküldte Miami egyik főtisztviselőjét, hogy szakítsa ki kedvelt sportjai közül a világ leendő bányakirályát. Közölje vele: ha hazajön, helikopterszárnnyal Royal autóval ajándékozza meg.

- És mit kíván a papa ennek, ellenében? – kérdezte az elcsapott gyárigazgató.
- Semmit. Csak jöjjön haza.
- Megyek.

9.

Másnap Eddy kipróbálta a repülőautót. Kitűnőnek találta, de rövidtávra – úgymond – sokkal praktikusabb a Neustein-féle repülőlap.

– Kisfiam – mondta az elnök-vezér apa –, nem panaszkodhatol, volt részed mindenféle szórakozásban. Most arra kérlek, próbáld ki a tanulógépet. Csak próbáld ki. Ha nem tetszik, nem használod, és visszamész a játékgyárba igazgatónak.

Ezt a fogást az oktatói kar ajánlotta. Első leckének ugyanis olyan anyagot állítottak össze, amely véleményük szerint megkedveltet! a tanulást az "alannyal".

– Megpróbálok – mondta Eddy –, de kérdezlek, nem veszélyes ez a gép? Az ember feje végre is nem liba gigája, hogy csak úgy megtömjék. Hátha beleőrülök?

– Isten ments! – sikoltott föl Gioconda mama. Határozatba ment, hogy az Euklideiont előbb máson kell kipróbálni.

– És még egyet – szólt távozóban Eddy. – Távollétemben szegény Jim meghalt. Alighanem éhen veszett. Vitessétek el hulláját a sporttelepemről...

Shawhair, állás nélküli fiatalember hajlandó volt a veszélyes próbát kiállni. Meg is jelent a kitűzött időben a kastély műszaki szárnyában, de Eddy-t sehol sem találták. Elrepült a Royallal sasra vadászni. Csak este került elő.

– Holnap? Nem, holnap nem lehet – mosolygott. – Garden partyra hívtam a Harold Egyetem atlétáit.

Végre a negyedik napon megtartották a próbát. A kísérleti alany természetesen nem részesülhetett abból a tudományból, amellyel Eddynek a világot kell leigáznia, s a tudományszomj-ébresztő anyagot sem akarták fejébe pumpálni – minek az egy ilyen éhenkórásznak? Bolton javaslatára Mózes első könyvét lyukkártyázták a fejébe.

Az előszámítás szerint a kísérleti alannak 93 percnyi töltés után fűjnia kellett a beletömött anyagot. A milliárdos család mind a három tagja ott izgult. Miután Shawhairról levették a szorító- és sugárzókészüléket, azonnal beszélni kezdett:

– Nab mot pigye kévét abós ropok se kát zoma zsla bebsé nab árok sőd netsze zit zász fe zsója lah gemsé... – és így tovább.

Csak nagy sokára derült ki, mit mondott. Először ugyanis egy szavát sem értették, de ő csak megállás nélkül hadart tovább. Akkor azután magnóra vették beszédét, és lassítva hallgatták le. A szövegnek így sem volt semmi köze a bibliához. A keleti nyelvek tucatnyi szakértője hallgatta meg az "előadást", de semmire se mentek a furcsa szöveggel. Végül az egyik tudós javasolta, hogy írassák le a szöveget a tanítvánnyal. Ekkor kitudódott, hogy szegény Shawhair nem tud írni-olvasni.

A vállalat dokumentációs osztályának vezetője merő kíváncsiságból önként jelentkezett próbára. A töltés befejezése után azonban ő is halandzsázni kezdett. Amikor leírták vele a betanított szöveget, pontosan ugyanazt írta le, mint amit a magnó örökített meg Shawhair előadásából.

– Nab mot pigye kévét abós...

Valami értelemnek kell lenni ebben a szövegben! A kévét abós kifejezést az egyik orientalista tudós keletihéber tájszólásban "föld és ég" megfelelőjének vélte. Az Akadémia azonban, amelytől ellenőrző véleményt kértek, semmi alapját nem látta ennek az állításnak. Különben is honnan vette a gép a héber szöveget? "Értelmetlen halandzsa" – ez volt a nagy tekintélyű tudóstestület végső véleménye.

Akik eddig ádázul vagy nagyképűsködve törték fejüket, most már kuncogtak és összenevettek. Neustein gépe használhatatlan ostobaság. Persze, hogyan is hitték el, hogy az agy munkáját géppel regulálni lehet? Az egyik professzor a "Bábel-keverő" gúnynevet sütötte masinámra.

Utten-Artholdy dühöngött. Sajnálta a gépbe ölt rengeteg pénzt, fáradságot, ravaszkodást. Persze már rég látnia kellett volna, hogy Neustein szélhámos, aki úgy becsapta őt, mint a mesebeli takácsok Pomádé királyt. Most itt áll alsóruhában hívei előtt, és szégyenét csak még növeli, hogy a balsikerű gépet nem Szókratészról, hanem róla nevezték el. A kudarc tehát az ő nevéhez fűződik.

Eddy csak kevéssé titkolta kaján örömét. Mulatott a gép bukásán, a tudósok tehetetlenségén és mindenekfölött apja bosszúságán. Nem állhatta meg, hogy olykor maga is ne idézgesse a kusza szövegből. Mígnem egyszer csak fölkiáltott:

– Hiszen itt értelmes szavak is vannak! Csak megfordítva. Például tíz, száz, hal... Nézzük csak!

Először megmosolyogták a csacska ifjú fölfedezését, de aztán elakadt a lélegzetük az egyszerű megoldástól. A megfejthetetlen szöveg visszafelé olvasva így hangzott:

– És meghala József száztíz esztendő korában, és bebalzsamozták, és koporsóba tevék Egyiptomban...

A szöveg pontos volt, az Euklideion nagyszerűen dolgozott, csak éppen fordítva, hátulról visszafelé tanított. De félelmetes fölismerés volt, hogy az élettelen anyagból levő gép a maga sületlen mondatait rá tudta kényszeríteni a tanult, fegyelmezett, élő emberi agytekervényekre.

Eddy diadalmasan ismételte, hogy lám, ő fejtette meg a "tudományos" titkot, noha iskolába sem járt. Warren utóda, Glendt főmérnök majd elsüllyedt szégyenében, mert nyilvánvalónak mondták, hogy az összeszereléskor követtek el hibát.

Úgy is volt. A gépet nem kellett egészen szétszedni, hogy rájöjjenek: a fényhatással működő komputerből kimaradt a lencserendszer egyik objektívje...

Most aztán Eddynek verhetette fejét a falba, mert az újabb előpróbákon a gép jól működött, és a dokumentációs osztály vezetője 93 percig tartó "tanulás" után simán fújta Mózes első könyvét, az elejétől kezdve:

– Kezdetben teremté Isten az eget és a földet. A föld pedig kietlen és pusztá

vala... – és így tovább, egészen József haláláig, bebalzsamoztatásáig és koporsóba tételéig.

11.

Eddynek állnia kellett szavát, és rendelkezésre kellett bocsátania fejét, hogy beletöltsék az első leckét s az annak sorai közé elrejtett tanulási vágyat. De hát Eddy sportember volt, és nem lehetett vele egykönnyen kikukoricázni.

Majdhogynem ünnepélyes "Veni Sancte" előzte meg a tanulás kezdetét. Gioconda asszony elhívatta a katolikus püspököt, és megáldatta vele az Euklideiont. (Az ezt követő villásreggeli során a tájékozatlan püspök finoman szemrehányást tett: miért nem inkább Aquinói Szent Tamásról neveztek el a gépet?)

Végre a délszaki növényekkel díszített üvegcsarnokban Glendt főmérnök bekapcsolta a szalagtekerceket és a fénytapogató leolvasókat, bemelegítette az erősítőket, majd összehangolta a több irányú sugárzókat. Gioconda homlokon csókolta a kényelmes, aktivizált fotelban elhelyezkedett fiát, álszerűen a háttérbe vonult. Glendt megnyomta az indítót, az Euklideion halkán zümmögni kezdett, s villogó lámpácskák jelezték szakértőnek és laikusnak, hogy áramlik már a masinában a professzorok szűrte és sűrítette tudomány.

Az első "gépen közvetített" anyag a genetikai mineralógia volt. Plinius könyvének ismertetésével kezdődött, majd Avicenna megállapításait magyarázta. Agricola, Steno, Romé d'Islay, Haüy, Valerius, Cronstedt, Bergman, Klaproth, Berzelius munkáinak hasznos összefoglalása után tért rá a sűrítmény Abraham Werner alapvető könyvének részletesebb és kritikával spékelt ismertetésére. A 117 percre ütemezett tekercek körülbelül a vegyészmérnökképzés első három hónapjának anyagát voltak hivatottak a leendő ásványkirály és világcászár fejébe tölcésézni.

Amikor az utolsó tekercs kifutott, és zöld színű, vibráló fény jelezte, hogy a hipnózisadagoló kikapcsolt, leszedték Eddy fejről a rászertelt és felcsatolt közlöket. Eddy meg sem mozdult.

– Jaj, mi történt? – rohant oda izgatottan Gioconda mama.

A. S. Clepios, aki orvosi minőségben volt jelen, rövid vizsgálat után megállapította, hogy a fiatalember kétszeres adag altatót vett be, s mélyen

aludt az egész töltés alatt. Mindenesetre kiderült, hogy az Euklideion alvó emberrel nem megy semmire.

12.

Euklidész papa visszavonult dolgozószobájába a makrancos ifjúval.

– Fiam, Eddykém, amit mondtam, állom. Ha nem akarsz tanulni a géppel, ne tanulj. Akkor kidobtam az ablakon félmillió daliért...

– Hű, papa, micsoda klassz jachtot vehettél volna nekem ezen a pénzen!

– ... de még egyszer figyelmeztetek: akkora gyárbirodalomnak leszel a vezére, hogy nagy és komoly tudásra lesz szükséged, és...

– Papa, te se tanultál!

– Maholnap már nem is lesz elegendő az én tudásom.

– Akkor tudod mit? Tanulj te ezzel az Eukmicsodával. A hatalom a családban marad, és te leszel a világ legokosabb pókjja.

– Hogy aztán te meg fáradság nélkül örökölj mindent! – fortyant föl az apa.

– Ezt ni! Tudod te, milyen keserves volt az én fiatalságom?

– Hagyjuk a propagandát, papa – legyintett Eddy.

– Kitagadlak! – ordított Euklidész.

– Amiért véletlenül több altatót vettem be a kelletténél?... Ez nem lenne méltányos, papa.

– Szóval hajlandó vagy éber állapotban újabb próbát tenni?

– Természetesen. Hiszen megígértem. S amit én megígérek... A te fiad vagyok!

13.

Mérhetetlenül untam már a tányérok mosogatását és öblögetését. Újfajta mosógépen törtem a fejemet. (A mostaniak ugyanis olyan sok tányért törtek, hogy kifizetődőbb volt emberekre bízni ezt a piszkos munkát.)

Egy napon új kartársat kaptam; szemüveges, középkorú férfit.

– Mintha már találkoztunk volna – néztem rá. – Szabad a becses nevét?

– C. I. Cero.

– Igen, igen! – kiáltottam föl. – A szerelő, akit a fürdőszobámban... izé...

hatástalanítottak.

– Én vagyok, Mr. Neustein.

– No, most végre elmondhatja, mit akart akkor a fürdőszobámban.

Cero tárgyilagos szavakkal közölte: figyelmeztetni akart, hogy vigyáznom kellene az emberek végtagjaira.

Végtagjaira? Kacagtam. Én az emberiség satnyuló lelkét mentettem meg azzal, hogy nem voltam hajlandó egy zsarnoknak kiszolgáltatni a leigázás gépét!

Ekkor még halvány sejtelmem sem volt arról, hogy az Euklideion elkészült, némi viszontagságok után működtetésre alkalmasnak látszik, s csak Eddy jellemszilárdsága és ravaszsága folytán nincs még használatban.

C. I. Cero azonban borúlátó volt. Miután aprólékosan előadtam neki, hogy miért vesztettem el főmérnöki állásomat, földhöz vágta a kezében tartott tárgyért, hogy két kézzel foghassa fejét.

– Szerencsétlen ember! – hörögte. – Maga ennek a gyilkos tolvajnak kiszolgáltatta az emberiséget! Ez a csirkefogó briganti maga nélkül meg fogja csinálni a gépet.

– Csinálhatja – nevettem. – Eddy ellenáll. A fiú szerencséjére nem akar tanulni.

– És ha mégis leveszik a lábáról? Ha elárulja magát? Akkor Klidi minden további gaztette a maga lelkén szárad.

– Jaj, kérem, ne mondjon ilyet! Ezt én nem bírom elviselni. Én... én inkább megölöm magamat.

– Későn! Kin segít most már azzal?

– Hát mit tegyek?

– Mit? Mit? Rohanjon vissza Klidihez, csókoljon neki kezet, kérjen tőle bocsánatot, könyörögje vissza magát, aztán robbantsa föl a gépet.

– Nem, azt nem.

– Mit nem? – Cero fuldoklott a méregtől. – Fél robbantani?

– Nem. Kezet csókolni...

– Maga komolytalan ember! Értse meg, vissza kell mennie! Vállaljon minden föltételt. Aztán szabotáljon. Neveljen humanistát, filozófus császárt abból a bűdös kölyökből. Csináljon belőle egy széplelkű milliárdost. Akkor az öreg Klidi halála után maguk ketten új aranykorszakot hozhatnak a világra.

– Ez volt az én szándékom is... – vallottam be. – De Cero úr, ön nagyobb fantaszta, mint én. Nérót a bölcs Seneca nevelte. Néró mégis megölte anyját,

fölgyújtotta Rómát...

– Meg kell próbálnia! Meg kell próbálnia! – verte Cero a mosogatót, hogy csak úgy zengtek a tányérok.

De én egyelőre nem tudtam rászálni magam a megalázkodásra.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

Megismerem a tehetetlen bűvészinás kínjait

1.

Az Euklideion következő próbatételét mindenféle ünnepélyes külsőség nélkül hajtották végre. Miután az utolsó tekercs is kifutott, és az utolsó jelzőlámpa is elaludt, kiszabadították a gépből Eddy-t, s ő frissen és mosolyogva állt a vizsgáztatók elé.

– Mit tud Berzeliusról? – hangzott az első kérdés. A fiú szó szerint felmondta a lecke erre vonatkozó részét.

– Sorolja föl a kristályrendszereket.

Eddy elmondta a hét rendszert és újabb kérdés nélkül a harminckét osztályt. Majd kérdésre az ásvány kémia alapjait ismertette, kifogástalanul. A professzorok és a szülők sugárzó arccal bólogattak.

– Van-e összefüggés az ásvány vegyi összetétele és kristályszerkezete között? – folytatták a kérdezést.

– A kristályok paraleloid összefüggése nyilvánvalóan kettősjelentőségű – fújta Eddy. – Az oktaéder és az ikoszaéder síktörésének mangánérc jelenléte esetében való kapcsolatában, mert a kettős törés olyan szögirányokat involvál, amelyek átírhatatlanok.

– Hogyan? Hogyan? – kérdezte a főmérnök, homlokát dörzsölve. – Ez nem egészen világos.

– ...Olyan szögirányokat involvál – folytatta Eddy –, amelyek a kristály vegyi összetételének és a kristály vegyi összetételének és a kristály vegyi összetételének és a kristály vegyi összetételének és a kristály...

– Tovább, tovább – súgta Glendt.

– Így nem tudok, ha beleszólnak – rázta fejét a fiú, és többé nem szólt egy szót sem. Akármit kérdeztek tőle, csak fölnezzett a mennyezetre, és azt ismételte: – Üres, üres...

Ganderer kifejtette azt a véleményét, hogy a gépben újabb hiba keletkezett. Valamiféle zárlat, kapcsolási zavar.

Bolton professzor annak a gyanújának adott kifejezést, hogy a géppel csak magoltatni lehet, de az így betáplált tudásban nincs kombinatív képesség.

Utten-Artholdy szakadatlanul káromkodott. Végre megszólalt Eddy:

– Véleményem szerint az urak elrontották Neustein masináját. Én nem vállalom, hogy ezzel rajtam kísérletezzenek. Ki tudja, milyen agybajt fogok kapni a végén... Csaó!

Ezzel visszavonult sporttelepére.

2.

Pár nappal később két idegen toppant be a mosogatóhelyiségbe. Pisztolyt szegeztek mellünknek.

– Melyikük az a Neustein?

– – Én vagyok... – S ijedtemben elejtettem a kezemben tartott nedves tányéroszlopot.

– Csak kábítópisztoly, nem köll berezelní – nyugtatott meg az egyik fegyveres egyén.

– Darabja tíz cent... levonják... – néztem szomorúan a tányércserepeket.

– Fizesse ki! – szólt az első pisztolyos, és egy bankjegyet nyomott Cero kezébe. – Maga pedig, Neustein, velünk jön!

C. I. Cero térdre vetette magát.

– Rabló urak, nem kell a pénzük! Inkább én adok egy tízest... csak ne vigyék el őt! – rimánkodott. – Ha ő most elveszti szabadságát, akkor... a gépisten a világ nyakára ül. Csak Neustein mentheti meg az emberiséget. Eresszék szabadon!

Mialatt megkötöztek, az egyik pisztolyos szelíden igyekezett lecsillapítani barátomat:

– Nyugodj meg, öcsi... Látom, neked inkább agymosogatóban lenne a helyed... No gyerünk, Neustein!

Még sokáig a fülemben volt Cero hisztériás zokogása.

3.

Még akkor is, amikor – nagy meglepetésemre – megérkeztünk Utten-Artholdy kilencvenemeletes irodaházába, s eloldották kötelékeimet. A liftben elhatároztam: ha bejutok a vezérhez, lába elé borulok, mint tékozló fiú, és mindent vállalok...

Két tényező akadályozott meg abban, hogy ezt a nagy ostobaságot elkövessem. Egyrészt: a két, pisztolyos igen keményen fogta karomat, úgyhogy moccannom sem lehetett. Nyilván attól féltek, hogy meg akarom ölni a gépcsászárt. Másrészt: a nagy Klidi, amikor a hátsó bejáraton egyenest elébe állítottak, olyan utálatosan fogadott, hogy képtelen voltam eleget tenni mosogató-mérnök bajtársam intelmének.

Klidi ugyanis úgy akart megalázni, hogy közben a nagylelkűt játszotta. Közölte velem, hogy megsajnál, kezét nyújtja felém, hogy kiemeljen a sárból, ahová saját hibámból zuhantam. Mérnöki állást nem adhat szerződészegőnek, de fölvesz gépésznek az Euklideionhoz, háztartási alkalmazottként.

Rögtön átláttam a szitán. S úgy látszik, az ördög néhány pillanatra Klidiből átköltözött belém, mert – tőlem egészen szokatlanul – sátáni kacajt hallattam, majd ezt kérdeztem:

- Szóval nem akar tanulni a fiú? A vezér hápogott.
- Hááát... ami azt illeti... izé... túlságosan leköti a sport.
- Az ő korában majdnem természetes – vontam vállat.
- Eddy már nem olyan fiatal.
- A mai fiatalságnak az az egyik legfőbb baja – kezdtem nagyképűen okosítani Euklideszi –, hogy nem játszott eleget.
- Ugyan! Eddynek mindig rengeteg játéka volt!
- Igen, ez a baj – folytattam a játékot. – A mai gyerekekkel azt a hibát követik el, hogy alig vették kézbe az egyik játékot, máris újat ajándékoznak nekik. Én gyerekkoromban hetekig játszottam egy cérnaorsóval...
- Kérem, a mai fejlett játéktechnika idején...
- A cérnaorsó, vagy röviden spulni, kérem, fejleszti a gyermek fantáziáját, mert egyszer vágató lónak látja, másszor száguldó repülőgépnek... – Észrevettem, hogy Klidi gyanakodóan figyel. Nagy bátran folytattam: – Ez a sok okos játék megöli a fantáziát. Hovatovább a felnőttek élete is csak abból fog állni, hogy gombokat nyomogatnak...

Euklidész az asztalra csapott.

- De ezeket a gombokat, vegye tudomásul, az egész világ számára az én

Eddy fiam fogja gyártani! Eleget papolt! Nem érdekelnek a hülye elméletei...

– Kérem – vontam vállat. – Akkor most elmehetek?

– Nem! – Euklidész megint az asztalra csapott, aztán megfújta a kezét, majd csöndesebben így beszélt. – Valamilyik pancser mérnököm belemiskárolt a masinába. Ad egy: maga azonnal hozza rendbe a gépet. Ad kettő: győzze meg Eddy-t, hogy nem fenyegeti őt semmi veszély. Értettem?

– Értem. És csak azután menjek vissza mosogatni? – szemtelenkedtem tovább.

– Itt marad! – ordított Klidi. – Főmérnök-aligazgatónak, maga gazember! Vállalja?

Úgy tettem, mintha gondolkoznék, aztán egykedvűséget színelve kinyögtem:

– Jó... megpróbálhatom...

4.

Eddy kijelentette: addig nem óhajt velem találkozni, amíg Kacsorekot is vissza nem kapja. Így volt időm, hogy részletesen kidolgozzam új taktikámat. Reméltem, Eddy hajlandó lesz tanulni, hajlandó lesz olyat is tanulni, aminek tudásáról egyelőre hallgatnia kell. Végre is dacszövetséget kötöttünk!

De lehetővé teszi-e mindezt az ellenőrzés?

5.

A neves futballtréner megérkezését követő napon Eddy papájának dolgozószobájában fogadott. Nagyon örült a viszontlátásnak. Klidi is ott volt, és elég barátságosan viselkedett.

– Neustein, hozza rendbe a gépet. Beleegyeztem, hogy Eddy próbaképpen sportanyagot tanuljon. Ez az ő kívánsága. Mr. Kacsorek is rendelkezésre áll.

Miután négy szemközt maradtunk, Eddy oldalba döfött.

– Mit szól hozzá, Berci, milyen nyájas a tag! Megengedi, hogy sportot tanuljak! Haha! Hogy oda ne tántorogjak! Megmondom magának, klassz a masinája, de látni fogja, hogy én a gépnél is sokkal okosabb vagyok! Boldogságomban megöleltem Eddy-t.

6.

Méltó akartam lenni tanítványomhoz, és én is taccsra játszottam. Nyolc álló napig állandóan szétszedtem és összeraktam az Euklideiont, amelynek semmi baja sem volt. De közben mindenesetre láthatatlanná tettem minden olyan jelzőt, amely a működést vagy nemműködést elárulja, így csak én tudhatom, mi van a géppel.

Glendt főmérnök és stábja gúnyos mosolygásokkal figyelte munkálkodásomat a gyanús gép körül.

Kacsorek közben összeszedte mindazokat a sportkönyveket, amelyekből nézete szerint Eddynek tanulnia lehetett. Tíz gépíró nő szakadatlanul gyártotta a lyukasztott tekerceket.

Az első oktatási napon sporttörténettel és egészségtannal foglalkoztunk. Ment, mint a karikacsapás. Másnap kísérletképpen beadagoltunk jókora mennyiségű anatómiai tudományt is. Eddy egyvégből elsorolta az emberi test több mint háromszáz csontjának latin nevét és leírását.

A második héten az Újvilág mindenféle bajnokainak névsorát kívánta Eddy bemagolni. Megtörtént. Aztán kijelentette: illenék fölvensni fejébe az antik olimpiák eredményeit is. Mivel azonban ez nem állt rendelkezésre, másnap betanítottuk a modern olimpiai bajnokok teljes névsorát, eredményeikkel.

– És mit ömlesztünk holnap a fejembe? – kérdezte Eddy a leckemondás végén, mérhetetlen tudományzomjában.

Bevágta a világ összes baseball-eredményeit, húsz évre visszamenően a nagy csapatok összeállítását. Csak úgy köpte a neveket, számokat, soha nem tévedett.

– Képzeld ugyan ezt ásványtanból, kémiából! – kecsegtettem álszent szemforgatással Euklideszt.

Bolton epésen megjegyezte:

– Várjuk meg... Ezzel a tudással legfőljebb sportújságíró lehet a fiatal ember!

– De nyolc nap alatt hetvennyolcezer adatot tanult meg – hetykélkedett Kacsorek, aki természetesen már vérbeli professzornak hitte magát, s remélte, hogy mihamarabb katedrát is kap.

Eddy kétnapi szabadságot kért, hogy elkápráztassa barátait és sporttársait

bámulatos memóriájával.

7.

Eddy visszaköltözött a kastélyba, lény íratta haját, mindennap kétszer inget váltott, túrte, hogy a szabó kifogástalan és testére illő ruhákkal lássa el. Naponta csak két órát töltött tevékeny sporttolással, Kacsorek professzor irányítása szerint. Ennyire okvetlenül szüksége van egy hízásra hajlamos fiatalembernek.

Tanácsomra Kacsorek többször megemlítette az elnökevezérnek, hogy fiának állandóan izmosodik a lába. Az öreg, aki, úgy látszik, mégiscsak lelkiismeret-furdalást érzett, hogy elsorvasztja a világ lábizmait, boldog lett ettől a közléstől.

A gép hibátlanul működött, én meg törhettem fejemet, hogy mit tegyek, amikor Eddy megunja a sporttanulást, vagy az apa kevesellni fogja a tananyagot, és előáll a világcsászárhoz illő tantervvel. A "tantestület" legutóbbi értekezletén már sürgette a "komoly" munka megkezdését.

Sikerült elfogadtatnom, hogy a sportoktatás befejezése után irodalmi és filozófiai eszméket töltsünk Eddy fejébe, és ebből lassan vezessük át az egzakt tudományok területére. De azt kívánták, olyan irodalmi anyagot válasszunk, amely fölébreszti a trónörökösben a természet iránt való érdeklődést, így kell majd fölébreszteni benne "a föld kincseinek kiaknázására irányuló szenvedélyt".

8.

Ez kapóra jött nekem. Én persze a természet megszerettetésével egészen másfelé akartam terelni Eddynek érdeklődését.

Amikor megkértem a fiút, hogy az én kedvemért hallgasson meg néhány irodalmi előadást, mert szeretném tudni, erre is használható-e a gép, kissé gyanakodva nézett rám.

– Irodalom?... Minek?... No, nem bánom, a maga kedvéért... De nehogy nekem tudománnyal is próbálkozzék! Vigyázzon, túljárok én a maga meg a gép eszén!

A gépírók megint fűgén lyukasztgatták a papírtekerceket, és hamarosan töltésre készen állt az új anyag, amelynek Eddy a sportörületből át kell vezetnie más ismeretek tengerére.

Választásom Jean-Jacques Rousseau-ra esett, a XVIII. század eme nagy elméjére, aki kétszáz évvel ezelőtt megérezte, hogy a civilizáció Nesszosz-inge előbb-utóbb égetni fogja az ember testét. Keserű egyéni tapasztalatai alapján azt vallotta: menekülni kell a társadalomtól, hogy megtaláljuk önmagunkat. Ez talán túlzás – jegyeztem meg a tekercesen –, de kétségtelen, hogy projekcióra kell törekednünk: vágyainkat nem a civilizáció mesterkéltégeibe, hanem magába a természetbe kell belehelyeznünk.

Rousseau szerint "aki visszatér önmagához, azonnal érzi, mi a jó, mi a szép; nem szükséges őt tanítani egyikre vagy másikra". Ennek ürügyén elmondtam az *Új Héloise* meséjét is. Kiemeltem a szép és jó, a fontos és a rút fogalmainak bizonytalanságát, abban a reményben, hogy ezekről Eddy majd tőlem fog részletesebb fölvilágosítást kérni, s akkor élőszóval, ellenőrizetlenül elvezetem azokhoz az eszmékhez, amelyek egy filozófus-császár lelkét kell, hogy betöltsék.

De miután fölébredt a hipnózisból, Eddy nem kérdezett semmit.

– Hogy van? – kérdeztem én.

– Köszönöm, jól.

– Mit hallott?

– Semmit.

– Semmit?

– Semmit.

– Altatót vettél be megint? – fakadt ki a papa.

– Nem, nem. Isten bizony, nem!

Másnap megismételtük a leckét. Az eredmény ugyanez a semmi volt. Eddy kijelentette: nem hallott semmit. Átvizsgáltam a gépet, nem találtam hibáját. Bolton és Ganderer kaján ábrázattal hallgattak. Utten-Artholdy annak a véleményének adott kifejezést, hogy az anyag túl nehéz. Jó, szép, rút – ezek különben is fölösleges fogalmak. Ami hasznos, az fontos, ezt kell tanítani. Minek ez a sok bölcselkedés? Könnyebb, hasznos irodalmat kell Eddy fejébe tölteni – fejezte be.

– Talán detektívregényt? – kérdeztem.

– Inkább azt, mint olyan baromságokat – epéskedett ő –, hogy a civileket égetni fogja a nyloning.

9.

A következő negyvennyolc órában a kínok kínját szenvedtem át. Csődöt mondott a gépem? Vagy föléem nőtt, és nem parancsolok már neki? Kieresztettem a szellemet a palackból, és most Eddy azt teszi velem (és velem), amit akar? Bűvészinás vagyok, akit saját seprűje nyakon önt egy dézsa vízzel? Vagy ördög, aki önjavító gépet alkot, s egy napon fölöslegessé teszi önmagát?

Mindennek tetejébe nem tudtam, mit szeretnék jobban: a gép teljes csődjét-e és velem teljes bukásomat vagy a gép sikerét? Amely kezdetben az én sikerem lesz, de mi történik azután?... Ha Eddy az irodalomtól nem a természet szeretete, hanem a természet kiaknázása felé halad?

10.

Egyelőre szót fogadtam Euklidésznek. Lyukasztós szalagokra leírtam a teljes Robinsont, és két "ülésen" beadagoltam Eddy fejébe.

– Meséljen Robinsონról – szólítottuk föl a második töltés után.

– Nem tudok róla semmit – jelentette ki Eddy. Leesett az állam. Ha ez sem kell neki, akkor a gép csakugyan értéktelen – gondoltam.

Euklidész olyan megvetően nézett rám, hogy elállt lélegzetem.

– Mondom, hogy a gép csak magoltat – jegyezte meg Bolton. – Az anyag talán ott ül valamelyik agytekervényben, de nem jön elő. Nem lehet előhozni. Mert, kérem, az agy működése még ma is titok. Hogyan bírna vele egy vacak gép?...

Az utolsó sértő megjegyzést már nem hallottam. Bolton ugyanis nagyszerű ötletet adott. Hátha megrekedt valahol az anyag, s csak elő kell húzni.

– Kérem, figyeljen! – szóltam hirtelen elhatározással Eddyhez. – Mivel harmadik fiú voltam a családban, és nem fogtak semmiféle mesterségre, fejem már korán tele volt...

– ...kalandos tervekkel – kapott a szón a fiú. És fújta tovább. – Apám ekkoriban már jócskán megöregedett, és taníttatni akart...

Euklidész szigorúan nézett rám, és felvonta szemöldökét.

– Mi ez? Mi ez?

– Szó szerint mondja a Robinsont – súgtam oda diadalmasan.

– ...már amennyire a házi nevelés megengedte – folytatta Eddy gondolkodás nélkül. – Mindenáron tengerre akartam szállni, de ez a szándékom, apám tilalmába ütközött, s nem egyezett anyám és házunk barátainak meggyőződésével és véleményével sem. Ez a vágyam tehát valósággal végzetesnek látszott, és mintegy űzött ama nyomorúságos élet felé, amely később osztályrészemül jutott.

– Jaj, Eddy, ne folytasd! – könyörgött Gioconda mama. – Ilyet hallgatni sem bírok.

– Apám megfontolt és bölcs ember volt – folytatta Eddy rendületlenül –, ezért előre látta sorsomat. Egyszer reggel szobájába hívott, és megkérdezte, hogy a vándorlás vágyán kívül mi indít még arra, hogy elhagyjam a szülői házat és hazámat, noha itthon jó összeköttetésem révén kiváló lehetőségem nyílik arra, hogy vagyonomat gyarapítsam, könnyen és kellemesen éljek...

11.

Lehet, hogy igaza van Boltonnak? Gépem hasznavehetetlen. Mert betölti az anyagot az agyba, s ha bedobok egy szót, mint automatába a pénzdarabot, akkor az agy gépiesen föl is mondja a leckét – de az ilyenfajta "tudás" értéktelen. Ha az agy nem emészti meg, nem dolgozza föl az ismeretanyagot, akkor az Euklideion csak az agy nyelőcsöve lesz...

Örültem, és kétségbe voltam esve. A csődnek sem örülhetek sokáig, mert bizonyára jön valaki, és tökéletesíti gépemet...

Remény és kétség között hanyódtam. Átkoztam a percet, amelyben először gondoltam találmányra...

Ott ültünk, álltunk félkörben, a karéj közepén Eddy, félig lehunyt szemmel, és mondta a Robinsont szünet nélkül, rogyásig, mint ahogyan a bűvész seprűje hordta a vizet a kútról megállíthatatlanul. A gépi rövidítő- és tömörítőszerkezettel 174 perc alatt leadott könyv teljes szövegét mondta Eddy – mintha az összepréselt szalma magától szétnyújtózna. Hamar kiszámítottam, hogy a teljes elmondáshoz körülbelül 1500 percre, azaz 25 órára lesz szükség. Lehet ezt bírni hanggal, étlen-szomjan, állva, pihenés nélkül?... Ebből katasztrófa lesz!

Magamon éreztem a szülők és a professzorok vádoló és reménykedő

tekintetét: ha elindítottam ezt a félelmetes szózuhatagot, akkor állítsam is le. Különben... különben?...

Bejött Kacsorek, kezében gerellyel és diszkosszal, hogy tréningre hívja növendékét. Egy pillanatig reménykedtem, hogy a sport csábítása mindennél erősebb hatással lesz a fiúra, de Ő nem látott, nem hallott, csak darálta a szöveget őrzítő egyhangúsággal, mintha géppé változott volna. A tréner körülnézett, aztán ő is szemrehányóan rám szögezte tekintetét

Tennem kellett valamit. Fölkeltem, és körüljártam a gépet, mindenhová benéztem. Fölfedeztem, hogy a jelfogók még dolgoznak, a tekercsek forognak, a tapogatók működnek, a sugárzók üzemben vannak... De hogyan tarthatják Eddyt bűvös hatókörükben, amikor már rég kibontottuk az "alanyt" a telepatikus hatókörből?... Talán az áram kilép valahol a vezetékből? Akkor miért csak Eddyre hat?

Ezt meg kell vizsgálnom. Ha az Euklideion elektronikus úton is működik, amire sohasem gondoltam, akkor ebben félelmetes lehetőségek vannak. Akkor az, aki gyanútlanul áll a gép közelében, a sugárzás hatása alá kerülhet, és nemcsak bemagoltathatunk vele valamit anélkül, hogy tudna róla, hanem akár olyat is tétethetünk vele, ami nincs szándékában. A leggonoszabb embert is jó cselekedetekre kényszeríthetem...

Elöntött a forróság arra a gondolatra, hogy a már-már tragikus véletlen milyen csodálatos új lehetőség elé állított. Vigyáznom kell! Senki se sejtse, hogy a gép még működik!

– Rőgtön jövök – mondtam, és szobámba siettem. Fölkaptam egy jókora darab szolma-detriális műanyag lapot, és visszasiettem vele a gépterembe. Eddy még egyre mondta, mondta... Anyja mellette térdelt, és kezét csókolgatta.

Kinyitottam az ablakot. Kacsorek segítségével ráállítottam Eddy a lapra, jobb lábamat beakasztottam a kengyelbe, bal lábbal ellöktem magamat a padlóról. Sikerült. Fölemelkedtünk, éppen a párkány magasságáig. Két ügyes testmozdulattal kikormányoztam a repülőlapot az ablakon.

Lefelé süllyedve már tíz méterre lehattunk a faltól, Eddy félig lehunytt szemmel még mondta a Robinsont:

– Elveszetten hevertem kajütömben, A vihar egyre tombolt. A bűnbánat marcangolt, és vártam a halált... – Ekkor tétován abba hagyta, kinyitotta szemét, és természetes, eleven hangján folytatta: – De szeretnék egyszer igazi tengeri vihart átélni. Csuda izgalmas lehet!

A "varázslat" véget ért. Leereszkedtünk a park pázsitjára. A szülők és a professzorok, élükön a leggyorsabb lábú Kacsorekkal, éppen kirajzottak a kapun, és rohantak hozzánk.

Eddy csodálkozva hallgatta izgatott kérdéseiket hogyanól és kábulatáról. Én meg fölhasználtam az alkalmat, visszarohtam a gépterembe, és elállítottam a masinát.

12.

Rettenetes izgalom uralkodott a kastélyban. Klidi föl s alá járt, ordított és káromkodott. Gioconda a díványon feküdt és zokogott. Klidi a gyárországát, Gioconda fiát féltette.

Az oktatás szünetelt. Mi a gépteremben körülültük az asztalokat, és epés megjegyzésekkel gyötörtük egymást. A professzorok kényelmes másodállásukat féltették, én az új fölfedezés veszedelmei miatt idegeskedtem.

Csupáncsak Eddy nem viselte meg a Robinson-katasztrófa. Derűsen járt-kelt az oktatók és a szülők között Lehet, hogy előre megfontoltan ő rendezte ezt a komédiát? Lehet, hogy ez a ravasz kis fickó még engem, a gép alkotóját is félre tud vezetni?

– Nem akar pihenni egy kicsit? – jött oda hozzám gyanús mosollyal. – Jöjjön velem a városba, remek dolgot találtam ki. – Belém karolt, és magával húzott.

Beültünk Eddy kis sportkocsijába, behajtottunk a belső városba. Ott parkolót kerestünk, majd lementünk a földalatti Vasút állomására. Éppen jött egy szerelvény, a várakozó tömeg meglódult, és – szokás szerint – összegabalyodott a kiszállni akarókkal. Az ajtók eltorlaszolódtak.

Most figyeljen! súgta Eddy.

Nagyot toppantott, mire kétméternyre fölemelkedett a levegőbe. Ekkor föl húzta, majd kinyújtotta a két lábát, úgyhogy vízszintesen elnyúlt a fejek fölött a levegőben. Helló! Jöjjön utánam, ha tud! kiáltotta le nekem, és két karjával mellúszó mozdulatokat végezve besiklott az egyik koci ajtajának szemöldökfája alatt.

Vadul tolakodtam, hogy utána jussak, de lemaradtam. Éles sípjel hallatszott, az ajtók becsukódtak, a vonat elindult. A lemaradtak feje fölött megjelent Eddy, aki közben a koci másik ajtaján kiúszott. Közelembre érve

megint függőleges helyzetbe akart fordulni, de akkor kitört a botrány. A tömeg sűrűn állt, Eddy nem talált helyet lábának, s cipője előbb egy vállat, majd egy kalapot súrolt. Mind többen néztek fölfelé. Előbb dermedten bámulták a levegőben evickélő fiatalembert, aztán elismerő kiáltások hangzottak, mert nyilvánvalóan azt hitték, állás nélküli artistát látnak, aki a végén majd tányér özni fog. De az egyik megrúgott öklét rázva kiabált:

– Garabonciás! Vigyázat!

Erre sokan menekülni kezdtek, tolongás támadt. Eddy elvesztette türelmét.

– Vigyázzon, mert a fejére lépek! – szólt le egy keménykalapos férfira.

– Te vigyázz, szemtelen kölyök! – ordított az, és esernyőbotját a röpködő fiú felé szögezte.

Eddy kirúgta az ernyőt a férfi kezéből. Néhányan nevettek, de a többség dühösen ordított:

– Gyere le! Te haszontalan! Azonnal! Disznóság! Eddy nyelvet öltött a lehangosabb csoport felé. Láttam, hogy a várócsarnok végéből egy rendőr közeledik.

– Zsaru. Lógás! – figyelmeztettem tanítványomat. Eddy erre hanyatt feküdt a levegőn, s talpával a bolthajtást rugdalva elfutott, akár a mennyezeten szaladó pók. Gúnyos kiáltások, harsány rikkantások kísérték.

Mikor végre a kocsijában ültünk, a fiú kihúzta inge alól a degravitációs lapokat, és kipirult arccal szuszogta:

– Remekül sikerült! Majd megvesztek, mi? Nagyszerű érzés a tömeg fölé kerekedni! Lenézni az emberekre! Félték tőlem, igaz? Megéreztek, hogy az urukat látják!

Nem bírtam megállni, hogy meg ne jegyezzem:

– Amikor én ereszkedtem alá a papa irodájából, s megláttak, a tömeg letérdelt és imádkozott. Megéreztek jó szándékomat.

– Imádták magát? – ragyogott föl Eddy arca. – Ez kéne nekem is! A vadak közé kellene utaznunk a műanyag lappal!

– De a papa... – próbáltam ellenkezni.

– Bízva csak rám!

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

*Az új Robinson nevelőjével együtt
hajótörést szenved*

1.

Hazaérkezve, Eddy papája elé vonszolt.

– Papa, tudod, mire jöttem rá? A tanulás legegyszerűbb módja az utazás. Bejárom a földet, megnézem a világot, amelynek ura leszek. Jó? – A papa gyanakodva hümmögött. – Reklámot csinálok neked útközben. Jó? Csak fél évre, papa!

– Fél év? Hm. Neustein, maga addig rendbe hozná a gépet?

– Bercinek velem kell jönnie – vágott közbe Eddy. – Ő lesz az útimarsallom.

2.

Néhány nap múlva Klidi hívatott.

– Döntöttem – közölte. – Eddy kissé gyerekes, túlbecsüli a sportot. Hallom, a földalattin is éretlenkedett. Nem szeretem az ilyesmit. Eddy-t mielőbb férfivá kell érlelni. Érti?

– Hó... hogyan? – rémültem meg. Talán emberérlelő gépet rendelnek?

– Eddy elmegy önnel utazni. És közben Robinson lesz belőle. Útközben hajótörést fognak szenvedni, lakatlan szigetre kerülnek, ott saját erejükből kell megélniük. Ez megérleli Eddy-t, a kemény megpróbáltatások férfit faragnak belőle. Igaz? És amikor hazatérnek...

– És ha nem térünk haza? – vettem közbe. – Robinson, tudtommal harminc évig sínylődött szigetén, amíg megmentették. Meg is halhatott volna, betegségben, kígyómarástól...

– Hahaha – röhögött a vezér –, vele ez nem fordulhat elő! A hajótörést én rendezem meg. Érti? Egy sziget közelében, amelyet titokban megvásárolok. És természetesen kígyótlánitok. A mentőcsónakjukon, amellyel partot érnek, ott lesz minden, amire egy korszerű hajótöröttnek szüksége lehet. És mihelyt belefáradnak a robinzonkodásba, rádiójukon segílyt kérnek, és mi megmentjük magukat. Nos?

– Elnök úr – mondtam –, Robinson több száz évvel ezelőtt élt, ha egyáltalában élt. Azóta megváltozott a világ, mások a társadalmi körülmények, nincsenek már vademberek..."

– Majd lesznek – intett le Klidi türelmetlenül. – Kitétetek a szigetre néhány idomított vadembert Vagy még jobb: a szomszéd szigetre kitétetem Pénteket és Csütörtököt. Két jól betanított színészt...

– De a mai fiatalságnak már nem Robinson az ideálja.

– Eddynek ő legyen! Robinson ügyes kereskedő, kiváló szervező, körültekintő gyarmatosító, okos hadvezér és tengernagy. És kemény ember. Nem eladja megmentőjét rabszolgának? És mi az első szó, amelyre Pénteket megtanítja? "Főnök!" – Klidi ünnepélyesen magasra emelte mutatóujját. – Robinson mindig parancsot ad Pénteknek. Parancsot. Érti? Robinson uralkodónak született, akár az én Eddym, akit tizenéves korában megteszek egy sziget uralkodójának, hogy ott gyakorolja, miként kell majd a világot igazgatnia. Remek! Remek!

– Kérem szépen... – agyam lázasan kutatott kifogások után – ma nincsenek királyok. Ma Robinson köztársasági elnök lenne egy kétszemélyes köztársaságban.

És nincs már rabszolga-kereskedelem; hogyan adhatná el Pénteket?

– Bízsa csak az én Eddymre! Ő főnöknek született. Ha az én fiam, akkor el tud adni mindent!

Láttam, hogy nem bírok Utten-Artholdyval. Ő meg hozzám lépett, megveregette vállamat.

– Meglátja, nagyon szép élményben lesz része magának is. Én fizetek mindent.

Lehunytam szememet. Hangulatos képet véltem látni. Mélykék ég alatt heverünk tábortűznél, kettesben Eddyvel. Tenyerünk, tarkónk alatt, úgy bámuljuk Dél Keresztjét és a többi, szikrázó csillagot. Fűszeres, langyos szél simogatja arcunkat. És én filozófiára, emberszeretetre tanítom Eddy.

"Vállald – ismételtette bensőmben a hang, amely válságos pillanataimban már nemegyszer adott rossz tanácsot. – Hat hónapig kettesben járhatod a világot tanítványoddal. Fogékony lelkét megtöltöd humanista eszmékkel. Mire hazaértek, Eddy nemesített emberpalánta lesz, melyen a legszebb virágok fognak nyílni, az emberiség javára."

– Igaza van, elnök úr! – kiáltottam föl. – Remek ötlet!

– Persze, Eddynek nem szabad gyanítania, hogy mi rendeztük a robinzonságot – figyelmeztetett szigorúan Klidi. – Ő világ körüli útra indul, s minden csak véletlen, ön, mint mérnök, gyakorlati ember, ugyebár? Tud szerelni, főzni, ásni, varrni, építeni, ért a mezőgazdasághoz,

állattenyésztéshez?

– Valamennyire – mondtam szerénykedve. – De van egy ötletem, elnök úr. Kacsorek kettő legyen Péntek. Ő a világ legtalpraesettebb embere!

3.

Az Utten-Artholdy Művek anyagbeszerzési osztálya már két hét múlva megvásárolt egy lakatlan szigetet Eddynek, s attól húsz kilométerre egy másikat Pénteknek. Két vadászt kiküldtek a ragadozók kiirtására. Azután két tucat kecskét, ötven nyulat és száz gyöngytyúkot szállítottak Eddy leendő szigetére. Búzát, burgonyát, kukoricát, kendert és napraforgót ültettek el. Egy hajórakomány uszadékfát elszórtak a parton.

Kacsorek a szerep tanulása végett színleg szabadságra utazott, ezalatt megbarnította bőrét, és szakállat növesztett. Csütörtök szerepére H. Emmelet neves félvér színészt kapta társául.

N. A. Gitch ismert hollywoodi rendező feladata volt a hajótörés rendezése. Ennek kezdetben objektív nehézségei voltak, mert személyszállító hajóval egyetlen hajóstársaság sem vállalta az elsüllyedési scénáriót. De Euklidész nagyvonalúsága kivezette az új robinzonád hajóját a baljós szirtek közül.

– Veszünk egy egész hajóstársaságot – rendelte el.

Négy nap múlva a konzern birtokába került a NorthSouth Line, vele együtt a *President King* nevű, 8000 tonnás személyszállító hajó.

4.

Egy napon Gioconda asszony hívatott. Kegyvesztettségem óta először. Föllélegzettem, amikor szalonjában találtam Mr. Rocka főanyagbeszerzőt is. A szigetre szállítandó felszerelések negyven sűrűn gépelt oldalra terjedő listáját tanulmányozták. Volt abban minden, étel-ital, készülék, gép, anyag.

– Mr. Rocka nagyon lelkiismeretes és buzgó, de kissé fantáziátlan – nyafogta a vezér neje. – Készruhát az én Eddym nem viselhet, de nincs a leltárban se szövet, se szabó. Mr. Rocka azt állítja, hogy Mr. Robinson kecskebőrből csinált magának ruhát. De az nagyon vastag, ormótlan, és Eddykém nyáron nem járhat bundában! Azt sem akarom, hogy véres bőrhöz

nyúljon.

– Én majd segítek neki – próbáltam megnyugtatni a melegszívű anyát.

– Ezért hívtam – bólított búvölő mosollyal Gioconda. – Végre is maga feltaláló. Nem tudna olyan kecskéket előállítani, amelyek prémje vékony, könnyű, és divatos mintájú, s mindjárt villámzárral volna ellátva, hogy fiacskám fáradság nélkül... izé... lehúzhassa róluk.

– De asszonyom, az elnök-vezér úr éppen a fáradozást és a leleményt jelölte meg célul!

– Mit ért Euk az ilyesmihez? Ő nagyvonalú, de maga zseniális. Csinálja meg, kérem!

Mr. Rocka a háta mögül integetett, hogy csak vállaljam. Engedtem tehát a hölgy mosolyának, és igent mondtam.

5.

Végre eljött az indulás napja.

Miután a kendőt lengető Utten szülők eltűntek a kikötő mólója mögött, siettem lakosztályunkba, és kofferomból kiraktam az asztalra Jean-Jacques Rousseau műveit. Ami nem sikerült tanítógépemnek, azt végrehajtom én: "hajótörött" államunkat a nagy humanista és gondolkodó elvei és útmutatása alapján fogom fölépíttetni Eddyvel.

De merész álmaim hajója már egy perc múlva léket kapott, mert Eddy ezzel robbant be a kabinba:

– Berci! Elfújtam az első tisztnek az összes tavalyi és ideai rugbyeredményt. Hanyatt esett. Azt mondta, nincs még egy ilyen koponya a világon.

Észrevette, hogy savanyú arcot vágok. Odajött, kivette kezemből Rousseau Vallomásait.

– Már megint ezzel akar gyötörni? – húzta el száját. – Hiszen tudom én ezt! "Ugyanaz az álokoskodás vitt romlásomba, mint a legtöbb embert, aki arról panaszkodik, hogy nincs elég ereje, amikor már ideje nincs ahhoz, hogy fölhasználja. Csak a mi hibánk, ha nehéz az erény gyakorlása..." Szavaljam még tovább? – nézett rám huncut képpel. – "A jó cselekedetek egyik előnye, hogy fölemelik a lelket, és képessé teszik arra, hogy még jobbat cselekedjék, mert az emberi gyöngeség oly nagy, hogy jótétszámba kell venni a tartózkodást is, ha kísértést érzünk..."

– Hát maga ezt tudja? – roskadtam le egy székbe.

– Hiszen géppel maga töltötte belém, de én már akkor is úgy untam ezt a sok blablát, hogy inkább kukának tettem magamat, csak ne kelljen felmondani.

Kézmozdulattal jeleztem, hogy vigasztalhatatlan vagyok. Többre már nem volt erőm.

– Ez a Rousseau már öreg pók – folytatta Eddy. – Egy új ismerősöm épp az előbb magyarázta el nekem, hogy ma már Lenin elvei szerint kell átalakítani a világot. Róla mit tud?

Akkor nevén kívül még alig tudtam többet Leninről, mint hogy néhány évvel előbb ő alapította meg a szovjet államot, amelyre többé-kevésbé titkolt reménykedéssel tekintenek a világ munkásai.

– Nézze – mondtam ijedten –, magának nincs szüksége Leninre. Nem használhatja műveit. Felejtse el a nevét is. Az egy főkommunista.

– Éppen ezért érdekel – harcolt Eddy. – Apám gyűlöli a kommunistákat. Tehát biztos, hogy igazuk van. Bercikém, tanuljunk az úton Lenint, jó?

Kis híján elájultam. Nemcsak hogy állásomat vesztem, de az elnök-vezér börtönbe is zárat, ha "megfertőzőm" fiát a kommunista tannal – ennyit biztosan tudtam.

Jobbik eszemre hallgatva azonban igent mondtam, abban a reményben, hogy ami nem tilos, az esetleg nem is kívánatos Eddynek.

6.

Mialatt tanítványom – a tanulásról megfeledkezve – a gazdag hajóutasok fényűző életét élte, nekem tömérdek dolgom volt: a kapitánnyal és a filmrendezővel apróra megbeszéltem a "cseles" hajótörés lebonyolítását. Megkönnyítette a játékot, hogy mi ketten Eddyvel a hajó tatján levő, az utasoktól teljesen elkülönített díszlakosztályt foglaltuk el. A forgatókönyv szerint az utazás nyolcadik napján, a Palanganosz-szigetek közelében a kapitány próbariadót rendel el. A négyszáz közönséges utas a fődélzeten gyakorlatozik majd egy ideig a mentőmellénnyel, miegymással, elhelyezkedik a mentőcsónakokban, végül az ebédlőben megissza az ingyen hajnali szíverősítőt, mielőtt visszatérne kajütjébe, folytatni az alvást.

Ezalatt mi ketten – mintha a hajó valóban süllyedne – saját, külön

csónakfedélzetünkről észrevétlenül leereszkedünk a vízre, és "elmenekülünk" a mintegy 50 kilométerre eső, Alfa jelű szigetre, amelynek később Eddy az én javaslatomra az Utten nevet fogja adni.

Eddy még a kikötőben gyakorlatozott a motorcsónakkal, én pedig titokban megtanultam a navigálást. "Robinsoni" készleteink a motoros mentőcsónakban várták a "hajótörést".

Kacsorek-Péntek és H. Emmelet-Csütörtök is velünk utaztak a *President Kingen*, de Eddy előtt persze nem mutatkozhattak. Ha majd az utasok a gyakorlat után már az ebédlőben papramorgóznak, ők előjönnek, vízre ereszkednek, és a másik motorossal elindulnak a Béta jelű – később Giocondának keresztelendő – szigetre, hogy onnan egy alkalmas napon átkeljenek hozzánk, és eljátsszák a hatásos emberevő-jelenetet.

7.

A hetedik nap délben sűrű, sötét felhők borították el az eget, zuhogott az eső, orkán kerekedett, és egyre esett a barométer. A kapitány tájfun közeledésétől tartott.

Este már irtózatos hullámokat vetett az óceán. A hajó teste recsegett-ropogott, nyöszörgött a víztömegek csapásaitól, s amikor az elfutó hullám tetejéről mély vízszakadékba zuhantunk, akkorákat csattant a hajó hasa, hogy nem lett volna csoda, ha a következő pillanatban kettéhasad.

A legtöbb utas fülkéjében feküdt, szörnyű kínok között, mi azonban Eddyvel jól bírtuk a tengert, és alaposan be is vacsoráztunk. Éjfélkor, amikor Eddy már aludt, fölmentem a parancsnoki hídra. A kapitány közölte relém, hogy a tájfun, bár csak a szélében haladunk, eltérített bennünket irányunktól, de a hajó helyzetét még nem sikerült meghatározni, mert nem látni csillagokat, s az iránytű – mintha mágneses viharba kerültünk volna – megbízhatatlanul táncol erre-arra. Bár valószínű, hogy a tenger most már egy-két órán belül lecsöndesedik, mégis előfordulhat, hogy a hajnali áliadót el kell halasztani, amíg a *President King* az Alfa és a Béta sziget közelébe ér.

Visszatértem lakosztályunkba, és ruhástul ledőltem a kanapéra. A vihar érezhetően gyengült, már csak hosszú hullámhegyek emelték-ejtették a hajót, de ezek is mind szelídebbek lettek. Elbóbiskoltam.

Egyszerre csak hatalmas dörrenésre ébredtem. A rakétajel! Sziréna szólt. A

kapitány tehát alkalmasnak látja a helyzetet a hajótörés eljátszására. Fölkeltettem Eddy-t: riadó!

– Mi történt? – kérdezte szemeit dörgölve.
– Veszélyben a hajó! Föl kell készülnünk, hogy mentőcsónakba szálljunk.
– Igazi, komoly veszély? – örvendezett a fiú. Két matrózunk berontott.
– Süllyed a hajó! – kiáltották. – Súlyos léket kaptunk! Gyorsan, meneküljenek! – És sürgettek, hogy ugorjunk a mentőcsónakba. Nagyszerűen játszották szerepüket.

A sziréna egyre szólt. A fedélzetet sűrű lábdobogás reszkettette. Rakéták durrogtak.

Eddy magára kapta ruháit, bedobáltuk kofferjainkat a motorosba. Még a könyves ládát kellett beemelni, de nagyon nehéz volt. Eddy-t kértem meg, hogy segítsen. A csónak peremén a láda megbillent, aztán lezuhant a tengerbe. Egy pillanatig az volt az érzésem, hogy tanítványom szándékosan szabadította meg magát ettől a "ballaszt"-tól.

A tenger már elég nyugodt volt. Keleten sárgás fényben játszott, bár a nap még nem kelt föl. A hajó körül vöröses fény tükröződött a vízen. Beszálltunk. A matrózok ügyesen kifordították a darukat, leforgatták a tartóláncokat. Simán vizet értünk. Eddy megindította a motort.

– Gyorsan el! – ordított utánunk az egyik matróz.
– A kapitány? – kérdezte Eddy.
– Ő – mondtam – utolsónak hagyja el a hajót, miután minden utasát biztonságba helyezte.

Pár száz méterre voltunk már a *President King*től, visszanéztem. Hatalmas füstoszlop szállt fölfelé, vörös és sárga lángok csaptak ki a hajó oldalából, állandó kiáltozás hallatszott, tűz ropogott, láncok csörögtek. Félelmetes zaj volt. A kapitány (vagy Gitch rendező?) nagyszerűen állította be a jelenetet, azt meg kell hagyni – mormoltam magamban.

Eddy figyelmét eleinte teljesen lekötötte a motor. Ügyesen manőverezett a hullámok között, és közben válla mögött hátraszólt:

– Nem kellene mentenünk?
– Nem, nem – mondtam gyorsan. – Ez a kapitány dolga. Mindenkinek megvan a kijelölt helye valamelyik mentőcsónakban. Ez itt csak a mi kettőnké. És nagyon kell igyekeznünk, nehogy a süllyedő hajó örvénye elkapjon.

– És azután mi lesz?

– A távirász állandóan ismétli a segélykérő jelt. Hamarosan itt lesz egy-két hajó, és fölveszi a csónakokból a hajótörötteket.

– Minket is?

– Természetesen – mondtam tettetett aggodalommal.

– És akkor nincs tovább veszély? – kérdezte Eddy elkéseredetten. – Berci, lógjunk meg! Isteni lenne így kettesben kóborolni az óceánon ezzel a kis csónakkal!... Ha meguntuk, mi is tudunk SOS-jelet adni, és akkor minket is kihalásznak.

– Föld! – mutattam a radarkészülékre. – Ismeretlen föld van előttünk! Látja?

– Menjünk oda! Jó?

– Megpróbáljuk. Kikötünk, ott leszünk pár napig...

– Hosszabb ideig! Legyünk Robinsonok!

Úgy tettem, mintha némi fontolgtatás után beleegyeznék. S elégedetten mosolyogtam magamban. Eddy nem fogott gyanút. Igazi hajótöröttnek tudja magát, mialatt a *President King* utasai vidáman szüresölik a kapitány ginjét, és büszkén mesélik egymásnak, hogy ők egyáltalában nem ijedtek meg...

TIZENHATODIK FEJEZET

"Namulaba minaovada uvokeki csumaga benomuki..."

1.

A nap csaknem merőlegesen kúszott föl az égre, és a hatalmas vízfelületről visszaverődő sugarak fény és meleg valóságos özönével árasztották el kis hajónkat. Gyorsan haladtunk, szél hűtötte testünket. Hullámhegyek tetejéről Eddy sűrűn körülkémlt, de néni látott mentőhajót, amely elől szöknünk kellene. Ellenben már szabad szemmel is észlelhettük a szigetünk fölött megtelepedett felhőket. Később megmutatkozott a keskeny partvonal. Áramlatba kerültünk, a csónak futása meggyorsult.

A szigethez közeledve azonban kisebb sebességre kapcsolunk, nehogy zátonyra fussunk. A sima, homokos partvonalból néhány kis halom emelkedett ki. Már kivettük az egyes fákat is. Kókuszpalmák – magyaráztam Eddynek, miközben a parttal párhuzamosan haladtunk, erős hullámverésben. Kikötésre alkalmas öblöt vagy folyótorkolatot kerestem. Sok volt a kiálló és a víz színe

alatt lapuló éles szikla, és éppen ekkor hirtelen leállt a motor.

Az áramlat a part felé sodort, a törő hullámok a sziklák felé löktek. Eddy a motorral bajlódott, én egy rúddal próbáltam távol tartani a csónakot a veszélyes szirtektől. Az első kettőnél sikerült manőverem, a harmadiknak azonban nekicsapódtunk, s a következő törőhullám feltaszított az oldalára. Zátonyon voltunk! A meg feneklett hajó sorsa kiszámíthatatlan. Gyorsan partra kell jutnunk készleteinkkel.

Szerencsére kéznél volt a csónakban az egyik szolmadetriális műanyag lap. Megraktam holmival, levetköztem, és a vízbe ereszkedtem. Két kézzel tartottam a "tutajt", s lábtempóval kiúsztam a partra. Leraktam mindent a homokba, azután siettem vissza.

Eddy hamar megunt az "egyhangú" rakodást, fölfölszaladt egy kis dombra, hogy körülnézzen. Jelentette, hogy körös-körül látni a tengert.

Éppen csak elkészültem a fuvarozással, és holtfáradtan roskadtam le a tábornűz mellé, amikor már lezuhant a vaksötét éjszaka.

2.

Fölbredésem után első pillantásom a motorost kereste. Nyoma sem látszott. Felköltöttem Eddyt. Kértem, hogy reggeli után a repülő szőnyeggel cserkészsze végig a sziklákat, hátha találunk használható és partra menthető roncsokat. Én meg hozzálátok az adóvevő rádió fölállításához.

– Szó sem lehet róla! – tiltakozott a fiú.

– Kapcsolatot kell keresnünk a világgal – érveltem. – Értésíteni kell a szülőket, hogy hajótörést szenvedtünk.

– Nem! Nem! – makacskodott Eddy.

Nem mondhattam meg neki, hogy erre ígéretet tettem apjának. Ezt mondtam:

– Ha jelentjük a kedves papának, hogy itt biztonságban vagyunk, bizonyosan beleegyeznek, hogy egy ideig itt maradjunk.

– De nem, nem! Berci, maga nem ismeri anyut. Napjában tízszer ide fog rádiózni, hogy mit tegyek, mit egyek, mit ne felejtsek el... Ez nem robinsoni élet.

– De aggódni fognak...

– Aggódjanak! Úgy van rendjén, hogy szülők aggódjanak a gyerekekért.

Nem rádiózunk!... – Rövid szünet után így folytatta: – Inkább szerezzünk egy vadnőt.

– Vadnőt?

– Hát... izé... nőnemű vadembert. – Eddy kacsintása nem hagyott kétséget afelől, hogy miféle nő kellene neki.

– De itt nincsenek vadak – mondtam. És most már egy pillanatig sem késlekedhettem az átnevelés megkezdésével, még ha Rousseau-nk a tenger fenekén pihent is. Ünnepelesen szóltam: – Eddy, beszéljünk komolyan. Először is vegye tudomásul, hogy vadember nincs.

– Nincs? – csodálkozott. – Már megcivilizálták mindet?

– Hallgasson végig! A civilizáció talán még nem jutott el a világ minden zugába, de kiváló emberek már évszázadokkal ezelőtt leszögezték azt az igazságot, hogy a primitív népek nem vadak, nekik is van kultúrájuk...

– Aááá! Színes ember nem ember. Papa is mondja.

– Eddy, a színes ember ugyanolyan ember, mint mi...

– Akkor isten nem festette volna feketére a pofáját – érvelt a fiú.

– Eddykém, jó, nem ugyanolyanok. Más színűek, ez kétségtelen, de ez lényegtelen. Ellenben más emberek azért, mert sok mindenben különbek nálunk. A civilizáció nem rontotta meg őket, nem ismerik a hazugságot, a természetben élnek, természetes módon, megélik a természetből, nincs szükségük a máséra, jók az idegeik, mert nincsenek zajt okozó gépeik...

– Ojjé, nemhogy televíziót, de talán még gramofont sem láttak! Ha megszólaltatom nekik, leborulnak előttem, és imádnak! Halálos! Elhozta a hajóról a gramofont meg a lemezeket?

– Romlatlan, jóindulatú emberek – folytattam rendületlenül –, békés vagyonszövetségben élnek, nincs bennük hatalomvágy...

– Ezért nagyon alkalmasak szolgának.

– Tanítanunk kell őket, és tanulnunk kell tőlük. Hallott, ugyebár, a nemes vademberről?

– Aki embert eszik – röhögött Eddy. Felsóhajtottam. A fajgyűlölet előítéleteit nehéz lesz kigyomlálni tanítványomból, de szeretettel és türelemmel föltétlenül sikerülni fog.

– Folytassuk a berendezkedést – mondtam.

De Eddy unta már a "hurcolkodást". Arra ráérünk még – magyarázta. Fontosabb lenne körülnézni a szigeten: él-e itt ember, milyen állatok vannak, hol lehetne házat építeni, kertet csinálni? Tudja ő, mi a feladata egy

Robinsonnak.

Sejtettem, hogy "vadnőt" akar keresni. Az okos enged – gondoltam. A sziget különben is lakatlan, a vadállatokat Rocka barátunk előre kiirtotta, ha ugyan voltak.

– Jó – mondtam. – Induljon hát földérítésre. Nézzen meg mindent alaposan, aztán este számoljon be róla, mit látott. Én addig folytatom a hurcolkodást, egyedül.

– De eszébe ne jusson rádiózni! – mondta Eddy eléggé pimaszul.

Vállára vetett egy kétsövű puskát, táskájába töltényt, kolbászt, kétszersültet, csokoládét és banánt rakott, azután nekivágott a szigetnek.

3.

Nem bajlódtam a rádióval. A repülő szőnyeg kismotorját szedtem szét, mert nem akart megindulni.

Délben olyan erővel sütött a nap, hogy komolyan aggódtam Eddy ért, aki fejfödő nélkül indult útnak. Eszembe jutott: Robinson egyik legelső dolga volt, hogy kecskebőrből napernyőt készített. Én műanyagból gyártok majd kettőt, ha lesz villanyáram.

A táborhelyet följebb költöztettem a partról, árnyékos fák alá telepítettem a két sátrat, külön napellenzőt feszítettem föléjük. Esőlevezető árkot ástam.

Eddy alkonyatkor érkezett haza. Arca és térde pecsenyevörösre égett, feje tetejére zsebkendőt kötött. Diadalmas mozdulattal egy jó méter hosszú kígyót hajított elém, amelynek feje cafatokban lógott, nyilvánvalóan a közelről belelőtt sörétektől.

– A többi besiklott a bokrok közé, és eltűnt – közölte.

– De hiszen ez mérges kígyó! – rémülöztem.

– Nem félek tőlük, láthatja – rúgott Eddy a tetem felé.

A főanyagbeszerző – úgy látszik – nem nagyon ért a kígyóirtáshoz. Vagy kocavadászokat küldött.

– Ez semmi – folytatta Eddy. – Vademberek is vannak a szigeten. Lányomokat láttam. A partig vezettek, de nem tudtam továbbmenni, mert egy meredek szikla elzárta utamat. Holnap elviszem magammal a bűvös szőnyeget, átrepülök ott, és elejtek egy-két vadembert, míg csak nem imádnak – csapott puskájára.

– Ha itt kígyók vannak – aggodalmaskodtam –, akkor a legsürgősebb, hogy kerítéssel vegyük körül a tábort, nehogy éjszaka bekússzanak sátrainkba.

– Jó, csinálja meg – vont vállat a fiú. – Én vadászni megyek.

– A repülő szőnyeggel baj van – folytattam, higgadtságot erőltetve magamra. – A motorja sajnos nem működik, s ma úgy láttam, gyengült a lap antigravitációs hatása is.

– Hozza rendbe – jelentette ki Eddy. – A maga találmánya. Mi van vacsorára?

– Zöldborsós sertéskonzervet melegíték. Jó lesz?

– Utálom. Koldus négerek eledele. Miért nem ég a villanytűzhely?

– Az áramfejlesztőt csak holnap szereljük össze...

– Az is a maga dolga. Én vadászni megyek.

4.

Reggel Eddy fölkészült a vadászkirándulásra. Közben így szólt:

– Fogjon egy-két halat vacsorára. Nem szeretem a borsós konzervhúst.

Majd megpukkadtam mérgemben. Mit nem adott volna az igazi Robinson egy ilyen konzervért! Az öreg Klidi nevelő hatást vár a szigetétlettől. Ismeri is ő a fiát! Vagy éppen hogy nagyon jól ismeri, s ilyenfajta pimasz "önállókodásra" gondolt, amikor arról beszélt, hogy fia főnöknek, királynak született.

Eddy vacakolt egy ideig a kismotorral, aztán félredobta.

– Miért nem csinálja már meg? – kérdezte.

– Csak ha előbb maga segít fölállítani a nagy áramfejlesztőt – próbálkoztam megint a pedagógiával.

– Frászt – mondta Eddy. – Fogjon halat. Én megyek vadászni.

És én bolond, még aggódva néztem az arcátlan kölyök után! Vigasztaltam magam, hogy az a néhány megmaradt kígyó elmenekül majd előle, vademberek pedig nincsenek, Eddy csak képzelődött.

Robotoltam egész nap. Rengeteg időm ment el az áramfejlesztőre, mert sehogyan sem tudtam üzembe helyezni. Sorra megvizsgáltam minden alkatrészét, de nem találtam meg a hibát. Szerencsére volt annyi bikulbános kénsaveszenciánk, amennyiből hetekig elláthatjuk akkumulátorainkat.

Újból számba vettem a készleteket, és elámultam Rocka gondosságától.

Szegény Robinson Crusoe élete kockáztatásával tutaj ózta el a hajóroncsról azt a néhány gerendát, szerszámot és csekély élelmet, amelyből kezdetben életét tengette. Eddy meg úgy kapott "házhoz" mindent, mintha nem is lakatlan szigeten, hanem a Fifth Avenue-n telepednék le. Így nem lesz szüksége alkotó leleményre, hogy miből készítsen ruhát, hogyan építsen házat, mit főzzön. A robinsoni életnek rá aligha lesz nevelő hatása, ha a kunyhóban gázpalackos hűtő és fűtő van, villanyfőző, – szárító és – daráló, – fűrész és – hegesztő. Nem hiányzott a teljes víkendfelszerelés sem. Még ébresztőóra is volt! Pehelykönnyű műanyag léceket is adott velünk Rocka, nyomtatott használati utasítással, hogyan lehet a lécekből órák alatt üzembiztos tyúkólat és kecskekarámot összeállítani. Szegény Crusoe évekig vágta, fűrészelte, döngölte, kötözte a maga kerítését!

A nap folyamán többször próbálkoztam a motorokkal, teljesen eredménytelenül. Ez kissé aggasztott. A telepek árama gyenge a rádiózáshoz. S ha Eddyt nem sikerül rendszeres munkára fognom, készleteink nem lesznek elegendők hat hónapra. Csak abban reménykedhetem: Klidit nyugtalanítani fogja, hogy ígéretem ellenére nem kap hírt fiacskájáról, és türelmetlenségében elindít egy hajót a szigetéhez.

Eddy rosszkedvűen tért haza. A lábnyomok eltűntek – újságolta. A sziklán ezúttal sem tudott átjutni, és egész nap nem látott se kigyót, se más állatot.

– Kecskét vagy nyulat sem? – kérdeztem izgatottan.

– Nem.

– Gyöngytyúkot?

– Azt sem. Csak valami kis kenguruféle állatot láttam, de az olyan kicsi, és olyan vad, hogy nem sikerült puszkavégre kapnom. Sok a sirály, nagy szulák is vannak, de azok húsa, úgy tudom, ehetetlen.

Hm, hová lettek Mr. Rocka háziállatai? Mégiscsak élhet itt valami vadállat, amely elpusztította őket!

– Akkor hát konzerven fogunk élni – mondtam. – Van vagy száz zöldborsós sertésünk. Gyümölcsfát nem látott?

– Az nem érdekel. Miért nem ég a villanylámpa?

– Rossz az áramfejlesztő, és takarékoskodni kell a kénsavval.

– Egy vacak benzinmotort sem tud elindítani?

– Nem – feleltem.

Amikor a reggeli elfogyasztása után Eddy ismét cihelődni kezdett, hogy elmegy vadászni, erélyesebb hanggal próbálkoztam:

– Nagy szükség lenne arra, hogy itthon maradjon. Van, amit nem tudok egyedül elvégezni.

– Ne dirigáljon nekem!

– Én vagyok az idősebb, és...

– De én vagyok a főnök!

– Főnök?

– Igenis! Maga az alkalmazottunk. Eleget okvetetlenkedett. Itt én szabom meg a rendet.

– Ne tréfáljon!

– Nem tréfálok. Ismeri Robinson könyvét?

– Hogyne.

– Nos, emlékszik Robinsonnak és első alattvalójának találkozására? Szó szerint idézem. Maga tanított rá: "A fekete letérdelt, majd homlokát a földre fektette, megfogta lábamat, és saját fejére illesztette. Ez annak a jele volt, hogy örökre rabszolgámnak tekinti magát." Nos – fordult hozzám –, térdeljen elém, hogy hú alattvalómul fogadjam. – Ujjával lába elé mutatott.

– Megőrült?! – kiáltottam föl. – Most már elég a komédiából!

– Hogy beszél az uralkodójával?! – rivallt rám a fiú, pontosan azzal a hanghordozással, ahogyan apja szokott ordítani az irodájában.

Elképedve bámultam a hatalmi pulykatébolytól megszállott, fölfuvalkodott kamasz arcába. Kijózanítsam egy pofonnal? Nem, nem tehetem. Az emberiség békés jövőjének bölcsőjéből eleve száműzni kell a testi fenyítést, és egyetlen pofonnal örökre elidegeníteném magamtól tanítványomat.

– Nos, mi lesz?! – kiabált Eddy répavörös arccal. Elfordultam, és szótlánul a tengerre bámultam. Most, a lenyugvó nap fényénél kétségbevonhatatlanul megállapítottam, hogy a látóhatár peremén nem felhőpamacs ül, mint eddig véltem, hanem egy másik sziget. Kacsorek szigete. Vajon mikor jön már?

– Figyelmeztetem, hogy a lázadásért halálbüntetés jár – szavalta Eddy.

Nem mozdultam.

– Vagy legalábbis száműzetés. Felkacagtam.

– Estig meggondolhatja magát – rikácsolta a tébolyult fiú. – Ha nem hajlandó letenni a hűségesküt, ne találjam itt! – Ezzel elindult útjára.

Egy pillanatig sem haboztam. Annyi fegyvert, szerszámot és élelmiszert csomagoltam össze, amennyit csak elbírtam vállamon, és elindultam ellenkező irányban. A parton mentem, sima terepen, mígnem egy kis dombhoz érkeztem, amelyet kiterjedt banánliget borított. Itt nem halhatok éhen – gondoltam. Leraktam holmimat, és még négyszer fordultam. Délutánra állt a sátram, s a fákra lógatott ládákban helyeztem el mindent, amire egy hét alatt szükségem lehetett.

Most alapos leckét kap a fiú – gondoltam.

6.

Ötödik napomat töltöttem már a magányban. A banánfák árnyékában üldögéltem, a fák leveleiből vettem magamnak ágyat, hallal s a fák gyümölcsével táplálkoztam. Bámultam a tenger ezerszínű fényjátékait, figyeltem a madarakat, bogarakat, és barátságot kötöttem azzal a furcsa kis állattal, amely talán a mezei nyúl és a kenguru származéka lehetett – én legalábbis nyúlgurunak neveztem el –, s amely már a harmadik napon tenyeremből ette a banánhéjat, és hallgatott a "Pacsi" névre. De a negyedik napon elmaradt, hiába hívtam, mint ahogyan hiába vártam Eddyt is. Pedig oly biztosra vettem, hogy egy-két nap múltán elősompolyog, bocsánatot kér, vagy arcátlanul csak megjelenik, és úgy tesz, mintha semmi sem történt volna.

Mennél később jön, annál engedelmesebben jön – vigasztaltam magamat.

De voltak kétségbeesett óráim is, amikor arra gondoltam, hogy talán az én tanítógépem sugárzásai háborították meg Eddyt, s én vagyok az oka a nagyzási tébolynak, amely itt a sziget magányában hatalmába kerítette.

Ezen az ötödik napon én is vállamra vettem puskámat, és elindultam, hogy jobban megismerjem a szigetet. Fölkapaszkodtam a hajlékomat hordozó domb legmagasabb pontjára, és ott fölmásztam egy magányos fára. Első megállapításom az volt, hogy meglehetősen változatos terepű a sziget. Utten vezér leírásából sokkal kisebbnek képzeltem. A tiszta időben elég jól kivehettem a szomszéd szigetet is, amely rövid darabon vastag vonalként megszakította a látóhatárt. Kacsorek most már nem várthat sokáig magára.

Harmadik megállapításom nagy meglepetés volt: a sziget legtúlsó végében keskeny füstoszlop emelkedett a magasba. Ott emberek vannak! Vajon itt látta-e Eddy a lábnyomokat? S hogyan lehet, hogy őt nem vették észre?

Nyugtalanúságom percről percre nőtt. Az egyedül hagyott Eddy nagy veszélyben lehet. Ki kell nyomoznom a füstoszlop titkát. Nem hagyhatom bajban védencemet, aki talán csak azért nem jelentkezik, mert máris ellenséges indulatú törzs foglya. Árkon-bokron át elindultam az idegen tábortűz felé.

Két órája meneteltem, amikor erősödő füstszagot véltem érezni. Semmiképpen sem lehettem már messze a tábortól. Óvatosan lépdeltem, hogy ne üssek zajt. Amikor éppen megpihentem és körülnéztem, ágak reccsentek a közelben. Azonnal hasra vetettem magamat egy fatörzs mögött.

Néhány perc múlva barna bőrű, félmeztelen embert láttam közeledni. Gondtalanul gázolt a magas fűben, a sűrű cserjék között. Valami zsákféle volt nála. Amikor öt méterre ért hozzám, hirtelen ráfogtam fegyveremet.

– Állj! Ki vagy? – kiáltottam angolul.

Ostoba kérdés volt, de hatásos. A barna bőrű ember rémülten eldobta zsákját, térdre roskadt, kezét az ég felé emelte, és értelmetlen szavakat kiáltott:

– Namulaba... minaovada... uvokeki... csumaga... benomuki...

Mivel láttam, hogy nincs nála fegyver, megengedtem, hogy térden csúszva közeledjék, s eközben igyekeztem valami értelmet kihámozni egyre ismételt szavaiból. De sikertelenül.

Amikor egészen hozzám ért, leborult előttem, két kézzel megfogta lábamat, és földre fektetett fejére helyezte. Mit nem adott volna Eddy, ha vele csinálják, ezt a marhaságot – gondoltam magamban. Hangosan nevetnem kellett. Képtelenség, hogy manapság még ilyen, Péntek korabeli "vadak" legyenek. – Ki vagy? – kérdeztem ismét angolul.

– Csumaga uvokeki benomuki – ismételte.

A "benomuki" szó nagyon ismerősen hangzott, s egyszerre csak eszembe jutott, hogy Defoe regénye szerint Péntek így nevezi az ő bennszülött istenét.

– Te Csütörtök vagy? – kérdeztem erre angolul.

– Szörzsdé. Jesz. Szörzsdé! – kiáltott föl erre egyszerre bámulatosan pontos angolsággal.

Most már kacagtam.

A bozótból újabb reccsenések hallatszottak, s előbukkant egy barna bőrű, bozontos szakállat és állatbőr ágyékkötőt viselő, nagyon izmos férfi.

– Hello, Dzsek, abbahagyhatja – szólta a térdelő barna bőrűre, s lábát fenekéhez értette. – Ez nem a főnök, hanem csak a segéd tisztje, Mr. Neustein. – Kezet nyújtott. – Ő pedig Mr. Emmelet, Hollywoodból.

- A "rabszolga" fölállt és meghajolt.
– Mr. Kacsorek! – hüledeztem.
– Én hát. Mit keres maga itt?
– Mit keresek? Ez Alfa, a mi szigetünk...
– Téved, ez Béta, a mi szigetünk – rázta fejét Kacsorek. – És hol hagyta a bajnok urat? Vagyis a főnököt, ha úgy tetszik.
– Eddy, éppen belebolondult a főnökségbe! – kiáltottam.

TIZENHETEDIK FEJEZET

Hiába keresik a President King hajótörötteit

1.

A *President King* kapitányának utasítása volt arra, hogy a "hajótörés" szerencsés lebonyolításáról hajója szikratávírója útján azonnal tegyen jelentést az elnöknek.

Múltak a napok, Eddynek már Alfa szigetén, a *President King*nek Guayaquilben kellett lennie, de nem jött jelentés sem innen, sem onnan, de még amonnan sem. Az Utten-kastélyban fölállított rádióállomás hiába hívta Eddy hullámhosszát.

A harmadik napon a Suvába tartó *Jolly Joker* bárka jelentette: a nyugati szélesség 150. és a déli hosszúság 11. foka táján fölfogta a *President King* SOS-jeleit: "Aknára futottunk, robbanás okozta lék ki javíthatatlan, húsz percen belül elsüllyedünk."

Mozgósították a tengerészet és a repülés mentőalakulatait. Napokig pásztázták a katasztrófa színhelyét, ismételten elrepültek Alfa, és Béta sziget fölött; emberi lénynek, mentőcsónaknak, tutajnak sehol semmi nyomát nem lelték. Hivatalos jelentést adtak ki: a *President King* az óceán hullámsírhába merült, teljes személyzetével, valamennyi utasával, köztük Utten elnök fiával és annak kísérőjével, Neustein feltalálóval.

A biztosító fizetett.

Gioconda gyászruhát öltött.

Utten-Artholdy vezér százezer dallér jutalmat tűzött ki annak, aki hírt hoz fiáról. Azonnal milliók esküdtek rá, hogy felfogták rövidhullámú rádiójukon Eddy segélykérő jelzéseit.

Hollywood megvásárolta a *Trónörökös a dzsungelben*, című őserdei filmsztorit. Brigitte M. Beauty műlovarnő elhatározta, hogy világhírét és vagyonát a film főszerepének eljátszásával fogja megszerezni. Evégből mindenkit megelőzve neki kell megtalálnia a gépcsászár trónörökösét. Társult egy mellőzött rendezővel, P. B. Naught repülő akrobatával. Vásároltak egy kimustrált vízirepülőgépet. Együtt elrepültek Quitóba, hogy onnan kutassák át a hajókatasztrófa színhelyének környékét.

2.

Utten-Artholdyt fölkereste a hadügyminisztérium megbízottja. Érdeklődött: hajlandó-e eladni Alfa és Béta szigetet a Pentagonnak?

– De kérem – mondta megrendültén a vezér –, a fiacskámnak még szüksége lehet rá.

– Az állam hajlandó kétszer annyit adni a szigetekért, mint amennyiért ön vette – mondta a tábornok.

– Olyan sürgős? Várjunk egy kicsit. Hátha a fiam...

– Nyakunkon a háború!

– Szent isten! Ki ellen?

– Még nem tudjuk. Vagy a németek, vagy az oroszok ellen.

– Kérem, a fiacskám... az én legdrágább kincsem...

– A hazának támaszpontok kellene, akármilyen drágán!

– Én a fiam támaszpontjául vettem meg...

– Megadjuk a vételár háromszorosát!

– Az más. Első a haza – bólintott Utten vezér, és aláírta a szerződést.

TIZENNYOLCADIK FEJEZET

Egy szigetállam berendezkedik

1.

Kacsorek különb feltaláló volt mindenki másnál, ő önmagát is mindig föltalálta.

Rögtön kitalálta azt is, hogy a *President King* hajót igazi baleset érte, amit

én csak most, tőle tudtam meg.

A hajnali robbanás rögtön "gyanús" volt neki. "Ez igazi robbanás volt" – közölte partnerével, H. Emmelettel. S mindenkit megelőzve rohantak különmotorosukhoz. Mire a hajó nagy lánggal és füsttel égni kezdett, ők már messzire jártak.

A radar jelezte sziget azonban csak a negyedik napon bukkant föl a látóhatáron. Mikor végre a sziget közelébe értek, elfogyott a benzinjük. A dagály szerencsére bevitte a csónakot egy folyócska torkolatába.

Végső erejükkel sátrat vertek, s miután kialudtak magukat, ma reggel beöltöztek jelmezükbe, s elindultak, hogy terepszemle után átevezzenek a másik szigetre, a mi szigetünkre. Ekkor legnagyobb meglepetésükre belém ütköznek.

– Mert ez az Alfa sziget – magyaráztam. – Maguk eltévedtek.

– Maguk tévedtek el – jelentette ki Kacsorek fellebbezhetetlenül.

Nem volt értelme, hogy erről vitatkozzunk. Komolyabb bajok voltak.

Elmondtam nekik, hogy Eddy megvadult, nem lehet vele értelmesen beszélni, békességben együtt élni. Ezért legjobbnak vélem, ha azonnal hazamegyünk. Mivel azonban Eddy nem enged rádiózni, legokosabb, ha az ő motorosukon a mi benzinünkkel átkelünk a szomszéd szigetre, és onnan adjuk le az Utten-Artholdy családnak a segélykérő jeleket.

– Azt már nem! – háborodott föl Kacsorek. – Fél évig itt maradunk! Könnyű magának, havi fizetése van. De mi a kollégával napi föllépti díjra szerződünk.

Ez a durván anyagi érv valósággal mellbe taszított. Nekem ilyesmi sohasem jutott volna eszembe. Én nem a könnyű életért, az ingyenutazásért, hanem azért vállalkoztam a féléves útra, hogy kiszakítsam Eddy a szülői környezet káros befolyásai közül, s megneveljem – minek is? – humanista nagyvállalkozónak vagy – kissé zsurnalisztikusan – emberszerető gépcsászárnak. Lehetséges ilyesmi egyáltalában? A feladat bizonyára emberfeletti, de éppen ez izgatott benne.

De hát akkor mit riadozom most? A robinsoni magány – a sors kegyetlensége folytán – tulajdonképpen tökéletesebbé vált. Akaratlanul igazi hajótöröttekké lettünk, a jellemfejlesztőnek remélt körülmények közül maguktól kihullottak a veszélyesen játékos tényezők. Mi az, ami ilyen körülmények között most mégis visszaretent nagyszabású kísérletem folytatásától, helyesebben megkezdésétől? Hogy tanítványom kissé

makrancos, én meg pedagógushoz nem illően türelmetlen voltam? De ezt jóvá lehet tenni...

Vagy inkább az viszolyogtatott, hogy most láttam meg teljes meztelenségében az Utten-féle "rendezvény" giccses voltál? Félek, hogy ki tudja, mivel folytatódik majd az úgynevezett "emberevő-jelenet"? Sejtettem, hogy ez a két komédiás sok mindenre kapható lesz, hogy minél tovább húzzaapidíját. De éppen ezért van rám szükség. A komédiát lassan le kell állítanom. A vezetést át kell vennem. Az emberi méltóságot kell képviselnem Alfa szigetén. Ha kell, megnevelem a két "feketét" is.

Igen, a játék fölé kell kerekednem, még akkor is, ha a cél érdekében olykor magam is komédiázásra kényszerülök...

– Jó, maradjunk – egyeztem bele. És sóhajtottam, mert sejtettem, hogy nagy áldozatot hozok, veszélyes játékba bocsátkozom.

Vállaltam tehát, hogy visszatérek Eddyhez, kibékülök vele. Ha ez megtörtént, jelt adok társaimnak; akkor előjönnek, eljátsszak Péntek és Csütörtök belépőjét. S aztán igyekszünk négyesben berendezkedni a Robinsonok életére.

2.

Másnap délelőtt elindultam Eddy tábora felé.

Alig tettem meg fél kilométert, irtózatossá zaj ütötte meg fületem. Vad, "west"-zenét bömbölt a rádió. Aha, fél egyedül a fiú – gondoltam magamban elégtételérzéssel.

Fölkapaszkodtam egy kis dombra, hogy kikémleljem, mi folyik "odaát". Nos, Eddy "alattvalókkal" népesítette be magányos farmját. A műanyag karámok egyik rekeszében három pacsiféle nyúlgyűrű búsult, a másik, nagyobb részben pedig hófehér szulamadarak döcögtek, és idétlen rikácsolás közben emelgették megnyírt, tehetetlen szárnyukat.

A karám közepén hangszóró bömbölt a földön, mellette állt Eddy, és egy hajlékony vesszővel csapkodva, nyilván arra akarta idomítani a szerencsétlen tengeri madarakat, hogy libasorban járják körül a vadul recsegő, félelmetes valamit.

Néhány perc múlva Eddy megunt a fáradságos és eredménytelen idomítást. Belerúgott az egyik madárba, átugrott a korláton, és tarka sátra elé

szaladt. Nemsokára bűgő, egyre magasodó hang hallatszott. Eddy egy hatalmas parittyát forgatott kezében egyre sebesebben. A rádió bömbölését, a fogolymadarak és a fölöttük keringő szabad társaik vijjogását is túlvisította a parittya elviselhetetlen sivítása.

Közelebb osonva végre kivettem, hogy a parittya végén valami kosárféle van. A kosár egyszerre csak elvált a kötélről, és lassuló ívben elrepült a tenger fölé. Ekkor derült ki, hogy nem a forgó kötél vijjog, hanem a kosár, illetve a kosárba zárt kis állat, az egyik szerencsétlen nyúlgyuru. Miután a kosár a tengerbe zuhant, elhallgatott a félelmetes, ijedt gyermek sikoltozására emlékeztető visítás.

– Gyilkos! – kiáltottam, és rohanni kezdtem, hogy ha már a szerencsétlen kis állatot nem menthetem meg, legalább egy hatalmas, gyors pofonnal térítsem emberségre az ifjú süvölvényt.

Eddy meglátott. Sarkon fordult, és beszaladt a sátorba.

Én futás közben teljes erővel belerúgtam a karám egyik lécfalába, úgyhogy az kidőlt, s a rab állatok hangos sivalkodással szétfutották.

"Ekkor ugrott elő Eddy a sátorból. Puska volt kezében, rám fogta.

Megálltam. Mit tegyek? Föltartsam kezemet? Inkább öljön meg! Széttártam kabátom két szárnyát, és kifeszítettem mellemet:

– Ide lőjön! – kiáltottam elfúló hangon.

Eddy egy pillanatig mereven állt, célzó tartásban, aztán eldobta a puskát, hozzám futott, és nyakamba borult.

– Berci! – kiáltotta. – Tudtam, hogy vissza fog jönni hozzam.

Tulajdonképpen semmi csodálatos sem volt abban, hogy visszatérésem drámai körülményei nagy hatással voltak Eddy fogékony lelkületére. Jó gyerek volt ő, mint ahogyan minden gyerek jónak születik, de "megvadította" a mérhetetlen gazdagság és szüleinek szerencsétlen beképzeltsége.

– Most én vagyok Robinson Péntekje – mondtam megindultan.

– Nem, nem – tiltakozott Eddy. – Maga az én fehér testvérem a lakatlan szigeten. Mint a derék öreg spanyol, akit Robinson kiszabadított a kannibálok karmai közül. Belátom, Péntek csak színes ember lehet, aki szolgának született.

– Senki sem születik szolgának – mondtam szelíden. (Csínján kell adagolni a nevelést – intettem magamat.)

– Kár – bólított Eddy. – Akkor lenne, aki elvégezze itt a piszkos munkát.

– Lássunk hozzá mi magunk – indítványoztam. Egész délután együtt

dolgoztunk a tábor szépítésén, alkonyatkor együtt horgásztunk, pompás eredménnyel Derús békességben tértünk nyugovóra.

3.

Reggel én ébredtem előbb. Két helyen gyújtottam tüzet, ezzel adtam jelt a két "színes"-nek, hogy jöhetnek. Eddyt csak akkor keltettem föl, amikor már kész volt a reggeli. Hálálkodott és mentegetőzött, amiért nem segített a főzésben.

Közeledett az óra, amelyben két vademberünknek meg kellett érkeznie. Hívtam Eddyt, hogy kapaszkodjunk fel a dombra, szedjük banánt. Fegyvereinket otthon hagytuk, hogy több gyümölcsöt vihessünk haza.

Leültünk egy kiemelkedő sziklára, ahonnan hosszú partrészletet beláthattunk. Miközben itt pihentünk, Eddy izgatottan megragadta karomat.

– Feketék, ott ni! – suttogta, és a távolba mutatott. Két sötét bőrű ember baktatott egymás mögött a parton. Vállukon íj, kezükben nyilvesszők. – Nálunk nincs fegyver...

– Legalább nem fognak félni tőlünk, és nem támadnak meg – okoskodtam.

A "feketé" meglassították lépéseiket. Az egyik vesszőt tett az íjra, kilötte. A parton egy szulamadár széttárta szárnyait, majd visszazuhant a homokra, és tehetetlenül vergődött.

A másik színes ember futni kezdett.

– Gyönyörűen fut – bólintott Eddy szakszerű elismeréssel.

– Minden fekete szépen szalad – magyaráztam. – Defoe szerint Péntek is nagyszerű futó volt, emlékezhetik rá a Robinsonból.

– Igen, igen, de ennek a vadembernek szinte... modern stílusa van. Esküdnék rá, hogy angol tréneredtől tanult. Ez a Donaldson-féle karmunka!... Tökéletes! – Eddy mosolygó szemmel nézett rám, majd elnevette magát. – Talán a nyilazást is tréneredtől tanulta?

– Adjunk jelt nekik – indítványoztam.

– Hahó, hahó! – kiáltott azonnal Eddy. Fölugrott a szikla tetejére, és két karral integetett.

A két "benszülött" észrevett bennünket. Megálltak, tanakodtak. Majd mind a ketten nyilvesszőt tettek a húrra, és lövésre készen megindultak felénk.

– Nem félnék tőlünk – kacsintott rám Eddy. – Én se félek tőlük. Hahó!

Hahó! – Széttárt karokkal állt a szikla tetején.

Bátorsága határozottan lenyűgöző volt. Igazi színes bőrűek meghökkentek volna.

Amikor a két jövevény néhány lépésnyire volt tőlünk, hasra vetették magukat.

Benomuki... benomuki! kiáltozták.

Eddy rám mosolygott, azután leugrott a szikláról, és a "benszülöttekhez" ment. Követtem. Megállt előttük. A szakállas azonnal megragadta a fiú jobb lábát, fejére tette, és így könyörgött:

Benomuki... csamingi nolkok uvokeki, benomuki!

Eddy lehajolt, és megérintette a "fekete" vállát.

Üdvözlöm, kedves Kacsorek kettő. Köszönöm a hódolatot. Mostmár fölkelhet.

A banánköteg kiesett mindkét kezemből. Kacsorek talpra szökkent, és nekem rontott.

Miért árult el?! És akkor miért hagy komédiázni?

Eddy leült a földre, és hajlongva vihogott. Emmelet a földön térdelve hátravetette felsőtestét, úgy bámult bennünket. Aztán ő is nevetésben tört ki.

A fiú elmorzsolta öklével könnyeit, aztán megszólalt:

– Sokkal korábban kell fölkelniük, ha engem át akarnak dobni. A futóstílusáról azonnal megismertem Kacsorekot.

Elment a jókedvem. Én magam is éppoly együgyű és fantáziátlan alaknak bizonyultam, mint Klidi, aki ezt a cirkuszt kitalálta. Nem szólva Gitchről. Mindannyian elképzeltük, hogy ezt az éles eszű és gyors szemű fiút becsapathatjuk ilyen együgyű színjátékkal. De annál jobb – gondoltam –, most nem kell tovább komédiázni!

– Szóval tréfa volt az egész – nézett rám Eddy szigorú szemrehányással. – Maga is benne volt a pakliban?

– A kedves papa parancsára – szégyenkeztem.

– Úgy, ő is? Talán a hajó elsüllyesztése is? – kérdezte Eddy.

– A hajó sajnos valóban elsüllyedt – vallotta be Kacsorek. – De a sziget igazi. Az elnök úr vásárolta magának.

– Szóval itt sem szabadulhatok a papától – mérgelődött a fiú. – Nos, ez nekem nem kell. Hazamegyek! – csapott a levegőbe.

Kacsorek és Emmelet abban a pillanatban ismét térdre borult előtte, ezúttal azonban őszintén,

– Kegyelem! – szavalta a színész. – Maradjunk! Mi napidíjat kapunk. – Eddyből kitört a nevetés. – Hűségesebb rabszolgái leszünk! Igaz, Kacsorek kolléga?

– A leghűségesebbek.

– De nekem nem kell apám szigete – toppantott Eddy. – Átmegyünk oda – mutatott a látóhatárra.

– Az elnök-vezér úr azt a szigetet is megvásárolta – közöltem lesújtó tárgyilagossággal.

Eddy dühösen járt föl és alá.

– De hát – állt meg – akkor mit ér az, hogy nem jelentkeztem rádión? A papa így is tudja, hol vagyok. Még a mamát sem tudom istenigazából megrikatni.

– Ne gondoljon bosszúállásra – neveltem Eddy t. – Örüljünk a szép szigetnek, a szabad életnek, gondtalanságnak.

– Alakítsunk szigetállamot! – kiáltott föl Kacsorek.

– No tessék, itt az új színház! – bosszankodtam.

– Mire való alakítani... – kezdtem.

– Remek, ki kell osztani a szerepeket – ágált a színész.

– Helyes – bólintott Kacsorek. – Eddy úr lesz a kormányzó.

– Mit szól hozzá – nézett rám a megkísértett fiú.

– Nem a cím a fontos – magyaráztam.

– Magának nincs humora – legyintett Eddy. Éreztem, hogy magamra haragítottam.

– Tisztelettel felhívom a kormányzó úr figyelmét – fontoskodott Kacsorek –, hogy volt már egy gazdám, aki rám akarta bízni arab császárságának fővezéri és miniszterelnöki tisztét. Ezt a kis szigetet is jól eligazgatnám.

– Helyes, maga lesz a kancellárom – nevezte ki Eddy derűs arccal a nagyravágyó tréneret. – És maga? – fordult hozzám.

– Én leszek az alattvaló – gúnyolódtam. – Végre az is kell.

– Magát kinevezem szárnysegédemmé – mondta Eddy. Láthatóan halálos komolyan vette a nevetséges államosdit. – Emmelet úr lesz az alattvaló.

– Három rangviselő, egy rangtalan – epéskedtem.

– Miért akar mindent elrontani? – förmedt rám tiszteletlenül a "kormányzó".

– Hajó a láthatáron! – harsogta ekkor Kacsorek, mielőtt kioktathattam volna Eddy-t.

A jelzett irányba néztünk. Kis fekete pont volt látható a tengeren. Előhoztam messzelátómat, s abban megállapítottuk, hogy egy vitorlás tutaj hanyódik a hullámokon. Felénk tart.

– Újabb alattvalók érkeznek – figyelmeztetett Eddy gúnyos kárörömmel. – Talán a *President King* hajótöröttei.

– Csak aztán meg ne tudják, hogy mi otthagytuk őket a pácban! – jegyeztem meg.

– Remélem, nem fog nekik fecsegni. Én – húzta ki magát Eddy – örömmel fogadom őket szigetemen.

– De előbb el kell hogy ismerjék uralkodói mivoltát – bókkolt Kacsorek uralkodója előtt.

Néhány óra múltán már látszott, hogy a tutajt szigetünk túlsó vége felé sodorja a szél. Eddy odaküldte Kacsorekot.

– De előbb átöltözöm, ha megengedi – szólt Kacsorek. – Kancellár létemre mégsem járhatok ágyékkötőben!

Öltözködés közben – úgy látszik – kidolgozta kancellári programját, mert miután újból megjelent – ismert fekete trikójában, melyre ezúttal feltűzte a világbajnoki ezüstérmet –, azt mondta Eddynek, hogy előterjesztéssel kíván élni

Eddy azonnal átvette nagyképűségét.

– Halljam! – szólt, és fölívta fejét

– Mielőtt az új alattvalókat hűségesküre bocsátanám – mondta Kacsorek –, előrebocsátom, hogy az uralkodásban igen fontos a szerklé.

– Mi az a szerklé? – érdeklődött az újonc kormányzó.

– Az államfő kegyesen megszólít minden krapekot, így tudja meg, hogy mi a vágya a népnek, és mindjárt mond is valami okosat. A boltenburgi világbajnokság után csapatommal együtt fogadott az ottani királynő, és személyesen gratulált nekem. Amikor meghallotta, hogy hová való vagyok, mindjárt azt kérdezte, milyen volt nálunk a termés. Mondtam: nagyon jó, én magam tizenkettőt rúgtam ebben a bajnokságban. "Hát maguknál rúgják a gabonát?" – kérdezte a királyné. "Nem gabonáról, hanem góltermésről beszélek, felség" – világosítottam föl. "És milyen termék az a gól?" – érdeklődött nyájasan őfelsége. Tájékoztattam a labdarúgás mikéntjéről, így hát mind a ketten sokat tanultunk. Ő a gólról, én az uralkodásról. Mondhatom, gólt lőni nehezebb, mert ott vannak a háttédek meg a kapus.

Nem tudtam nevetni ezen a sok bárgyúságon. Kacsorek komolyan beszélt,

és Eddy – sajnos – örült ennek a bohóckodásnak. Társadalmi iskola helyett politikai operett vár rám – keseregtem némán. Lestem az alkalmat a beavatkozásra.

4.

A tutaj fennakadt egy sziklán. Kacsorek kötelet dobott oda, és partra segítette a hajótörötteket. Egy idős holland, a lánya és három javakorbeli férfi voltak a *President King* menekültjei, akiket a véletlen vetett össze a hányódó fatákolmányra. Közöttük volt szerencsájukra Hobbins tengerész, ő eszkábált vitorlát a menekültek nélkülözhető ruhadarabjaiból, öt napja csak nyers halat ettek, tengervizet ittak; rettenetes állapotban voltak. Kimerültén terültek el a szárazföldön, még annyi erejük sem volt, hogy megszívják Kacsorek rumos üvegjét.

Elsőnek aztán a matróz szedte össze magát. Elkérte a fiaskót, egy hajtásra kiitta a maradékot. Megköszönte és megkérdezte:

– Kaja nincs?

– Lesz, lesz minden – mosolygott leereszkedően Kacsorek. – Jó helyen vannak. Négyen élünk ezen a szigeten, saját jószántunkból. Ez ugyanis Utten-Artholdy acélszászár Eddy fiának magánszigete, ő tehát itt voltaképpen uralkodó. Van itt minden: étel, ital, csónak, puska, motor, rádió, frizsider, zenegép.

– Szüret! – kapott erőre a matróz. – Hé, mufurcok! – kezdte rázogatni társait. – Talpra! Csuda mázlink van! Összkomfortos szigetre kerültünk!

A többiek nehézkesen tápázkodtak föl ülő helyzetbe.

– Pihenésre van szükségünk és valami könnyű ételre – nyöszörögte az öreg hollandus.

– Lesz minden, apuskám! – veregette a vállát Kacsorek. – Én vagyok a sziget kancellárja, én elintézek mindent. Ha rám hallgatnak. Csak az a fő, hogy az acélszászár fiát, bármilyen fiatal is, kellőképpen tiszteljék. Kissé érzékeny lélek, mint afféle sportember, de nem haragszik, ha királynak titulálják.

– Szólítom én császárnak vagy szentatyának is, csak enni, meg inni adjon – szólt a matróz. – A hajótörött kartársak egyetértenek velem?

Helyeslésnek szánt, bágyadt nyöszörgés volt a visszhang.

– Idehallgassanak, emberek! – szólt Kacsorek. – Ha egy kicsit összeszedték magukat, felvonulnak a kormányzó elé. Leteszik a hűségesküt, aztán kapnak mindent. Értem?

5.

Néhány óra múlva megérkezett táborunk elé a különös menet. Kacsorek sorba állította őket, aztán mély hajlongással jelentette Eddynek, hogy az új alattvalók felsorakoztak az esküre.

Nehéz volt nevetés nélkül végignézni az "alattvalók" során. Legelől állt Drojver, a sovány, ősz, rozoga hollandus, kifogástalan sortban, de ing nélkül. Mellette egy öregedő, szőke nő – a lánya – egy szál, neki térdig érő férfiingben. Csapzott haja mellére lógott, szeplős arcát égési hólyagok borították. A lány után következett a matróz, kék keresztcsíkos trikóban, rongyos barna pantallóban, s végül két középkorú, nagyon jelentéktelen alak, akik gyűrött utcai ruhát, nyakkendőt és puha posztókalapot viseltek.

– Alázattal jelentem – harsogta Kacsorek –, öt fő hajótörött. A menekültek megfelelően tájékoztatva lettek a megállapított helyzetről és a sziget minémiségéről. Valamennyien örömmel köszöntik a tulaj ömagasságát, és készséggel följánlják munkálkodásukat a sziget üdvére. – Meghajolt, és belépett a sorba. Onnan folytatta: – Kormányzó úr, a legénység alázattal várja a szerklét.

Eddy bólintott, megköszöri torkát, és így válaszolt:

– Tisztelt alattvalók! Elfogadom ajánlkozásukat, amellyel az én parancsnokságom alá helyezték magukat. Kérem, hajlandók-e letenni az esküt a föltétlen engedelmessegre és arra, hogy senki addig nem távozik mellőlem, amíg én erre engedélyt nem adok. Esküdjenek meg arra is, hogy utolsó csepp vérükig harcolnak értem. Föltételezem, hogy önök jó szándékú, keresztény emberek, akik tudják, hogy szabadulásukat csak tőlem várhatják, és ezért életre-halálra kitartanak mellettem.

– Esküszünk! – kiáltotta Kacsorek.

– Esküszünk! – mormolták a többiek.

– Helyzetünkben – folytatta Eddy – szükség van arra, hogy egy ember parancsoljon, s minthogy ez az én szigetem, ez az egy ember csak én lehetek. Parancsaimat Kacsorek kettő kancellárom tolmácsolja. Persze alkotmány is

lesz.

– Éljen Kacsorek! – kiáltotta Emmelet

– Akkor a kormány most visszavonul, hogy megalkossa a sziget alkotmányát – jelentette be a kormányzó.

– A szerklé – súgta Kacsorek.

– Ja igen – bólintott Eddy kissé zavartan. Odalépett a sortos öreghez, kezét nyújtott neki. – Milyen volt a termés? – kérdezte tőle.

– Nagyszerű – mondta lelkesen a kérdezett. – Ez idén rengeteg volt a gesneriana Keukenhofban.

– Maguknál így hívják a tizenegyest? – érdeklődött az államfő.

– Tizenegyes? Olyan tulipán nincs – csodálkozott az öreg. – Én főként gesnerianákat termeszték.

– Ah úgy – mondta Eddy kormányzóhoz illő bölcs ábrázattal, és továbblépett. – ön kisasszony vagy asszony? – kérdezte a keszeg nőtől.

– Hajadon vagyok, és az is maradok – szolt az, szemét lesütve.

– Akkor a szigeten gyenge lesz a gyerektermés – szolt vigyorogva a mellette álló matróz.

– Ez már audiencia – jegyezte meg rendreutasítóan Kacsorek. – Így hívják királyilag a belebeszélést.

– Én a belebeszélést nagyon értem – szolt a matróz. – A nevem Hobbins. Olvasta kormányzó úrfi Péhovardtól a *Pizskos Fredet*? Abban van egy illető Fülíg Jimmy, aki egyszerű hajós, mint én, mégis egy király tanácsadójául lépett elő. És milyen nagyszerű tanácsokat adott nekije! Hogy aszongya: a legfontosabb elsajátítani a kifejező módot. Meg hogy nála saját agyúlag kelt a gyanú. És dátum helyett, hogy ambó dominó. Klassz! – Nagyot kacagott. – Sokat tanultam Jimmytől, és szívesen az új ország rendelkezésére bocsátom.

– Köszönöm. – Eddy kezét rázott a bőbeszédű matrózzal, majd hátrafordult hozzám. – Szárnysegéd! Ha egyszer újból rendelkezésünkre áll az Eukmicsoda, ezt betáplálhatná nekem, ezt a Péhovardot.

E pillanatban még jobbnak láttam, ha "veszem a lapot".

– Parancsára – hajoltam meg.

– Addig esténként talán Hobbins úr mesélhetne nekünk róla – indítványozta Kacsorek.

– Készséggel, kormányzó úrfi – hajlongott Hobbins.

– Kormányzó úr – figyelmeztette Kacsorek.

– Kormányzó uraság – hajolt még nagyobb a matróz. – Ha parancsolja,

akár most is. Állati már az eleje is. Ennek a Fülíg Jimmynek valaki kést döfött a hátába, de ő nem hagyhatja kihúzni, mert akkor elvérzik. Jó, mi? – Jobb keze ujjai hegyével megpöccintette Eddy kormányzó mellkasát. – És Piszkos Fred igazi, emberséges államférfi, mert nem húzza ki ellenfele hátából a bicsakot.

Mindenki nevetett. Hobbins vérszemet kapott.

– Ha valaha államférfi leszek, Piszkos Fred lesz a mintaképem.

A két posztókalapos egyszerre hajolt Kacsorek jobb, illetve bal füléhez, de még hallottam, mit súgtak:

– Most mi következünk. Le kell venni a kalapot?

– Persze.

– Akkor menjünk tanácskozni – fordult hozzám Eddy.

– Mi még hátravagyunk – mondta egyszerre a két posztókalapos.

– Ja igen – fordult felénk Eddy. – Maguk ikrek? – mutatott egyforma kalapjukra.

– Nem, kérem, mi csak a tutajon ismerkedtünk össze – hangzott a válasz. Egyszerre és egyformán beszéltek, csak a két száj mozgása árulta el, hogy két helyről jön ugyanaz a szöveg.

– Ahhoz képest máris elég jól megértük egymást – jegyeztem meg.

– Igenis, nagyon jól megértjük egymást – felelték megint teljesen egyszerre, egyformán, egyhangúan és egyöntetűen. – Mi lélekben egyek vagyunk, öröm tölti el szívünket, hogy erre a pompás szigetre kerültünk; boldogok vagyunk, hogy ilyen bölcs kormányzatunk van, és már előre örvendezünk a szép és jó alkotmánynak, amellyel bölcs vezetőink meg fognak ajándékozni bennünket.

– Tökéletes alattvalók – bólintottam Eddy felé.

– Tökéletesek. – Eddy kezét szorított velük. – Ismerik Fülíg Jimmy t? – kérdezte tőlük.

– Nem – felelték egyszerre, s egységesen rázták fejüket. – Még nem volt szerencsénk megismerni, de igyekezni fogunk ezt a mulasztásunkat Hobbins úr jószágos segítségével, mielőbb behozni.

– Úgy legyen! – mondtam, s uralkodtam undoromon.

– Akkor hát menjünk tanácskozni – intett Eddy nekem és Kacsoreknak.

Elindultunk. Némi távolságra Kacsorek megállt.

– Nagyszerűen csinálta a szerklét – hízelgett pimaszul.

De Eddynek ez kevés volt.

– És az eskető beszéd? – kérdezte.

– Csodás volt – licitált magára a tréner-kancellár.
– Berci, nem ismert rá a beszédre? – fordult hozzám Eddy, érezhetően elégedetlenül.

– Ismerős volt a beszéd – mondtam végül kelletlenül.

– Robinson. Nem emlékszik? Igaz, nem szó szerint idéztem, hanem átdolgoztam a szöveget, amit belém pumpáltak.

Nekidőltem egy eukaliptuszfának, hogy el ne vágódjam. Akkor az én gépem mégis használható, mert nemcsak magoltat. Eddy alkalmazni tudja a tanultakat.

Hiszen akkor az én gépem segítségével leigázhatja a világot, ahogyan akarja! Minek is találtam föl azt az átkozott tanulógépet?...

6.

– Tetszik nekem ez a Fülig Jimmy – ezzel nyitotta meg Eddy a kormány legközelebbi ülését.

– Egy kissé beképzelt – mondta féltékenyen Kacsorek. – Mint mondtam már, én is értek valamit az Uralkodáshoz.

– És én? – kérdezte sértődötten a fiú. – Úgy érzem, egyenesen uralkodónak születtem!

– Ez igaz! – mondtam némi hízelgéssel, mert elérkezettnek láttam az időt arra, hogy a nagyszájú kancellárt kiszorítsam Eddy kegyeiből, s akár játékos formában is, kezembe vegyem a dolgok irányítását. – De éppen ez kötelezi is!

Ezek után előadtam, hogy a sziget lakosságának megnövekedése folytán komolyan foglalkoznunk kell az ellátás kérdéseivel. Például háziállatokat kell szerezniünk, akárhonnán.

– Áááá, minek? – legyintett az ifjú kormányzó. – Csak nem fogunk kecskét fejni, mint Robinson?

– Itt vannak erre a célra az alattvalók – adott lovat főnöke alá a kancellár.

Rámutattam, hogy ebben az esetben is Eddy feladata az intézkedés. Földerítő utakat kell szervezniünk. A holland tulipánültetvényes létesítsen farmot. Hobbins a két posztókalappal építse föl a szükséges házikókat. Elfogadták javaslataimat.

A bőséges, korai vacsora után kihirdettük erre vonatkozó rendeleteinket a népnek, azután mindannyian pihenőre tértünk.

Másnap korán reggel megkezdődött a munka. Kacsorek és én kiemeltük a csónakunkból a tenger fenekére hullott négy benzinkannát, és átvittük a sziget túlsó oldalára, a sértetlen motorcsónakhoz. A motort azonban

– sajnos – egyesült erővel sem tudtuk megindítani. Ezért úgy határoztunk, hogy mindenekelőtt gyalog körbejárjuk szigetünket, és így derítjük ki, hogy voltaképpen melyik szigeten vagyunk. Ha itt megtaláljuk az Utten-, illetve Rocka-féle raktárt, a kecskéket és a gyöngytyúkokat, akkor ez az Alfa sziget. Ha itt nincs tartalék élelmiszer, hanem csak egy csónak, akkor a Bétán vagyunk, s a készletekért előbb-utóbb akárhogyan át kell mennünk a szomszédos szigetre.

Egyik irányban Eddy és Kacsorek, a másikban Emmelet és én indultunk el. Négyórai gyaloglás után újból találkoztunk. Nem láttunk se csónakot, se raktárt, se élő állatot.

– Marad a takarékoskodás – szögeztem le. Hazaérkezve a hollandus jelentette, hogy terem a szigeten, banán, citrom, szőlő. Nem lesz vitaminhiány.

– De hol szerzünk friss húst? – nyugtalankodott a kancellár.

– Van itt kókuszpálma – folytatta Drojver. – Annak a diója étel, a gyümölcs héja edénynek használható, de faszenet és fogport is lehet készíteni belőle. A nedve pompás pálmabort szolgáltat.

– Hurrá! Azt csináljunk – szolt közbe Bobbins.

– Levele ernyőnek és kalapnak is alkalmas – folytatta a hollandus. – Bár csak kevés fa van, de szaporítása nagyon egyszerű.

– Mennyi idő alatt lesz termővé a fa? – érdeklődtem.

– Nyolc év alatt – felelte tudós mezőgazdánk.

– Hát meddig akar maga ezen a szigeten rostokolni? – kérdezte ingerülten az egyik posztókalapos.

– Robinson harminc év alatt virágzó paradicsomot teremtett pusztá szigetéből – magyarázta lelkesen az öreg.

– Harminc évig akar élni még maga, öreg szivar? – fakadt ki Hobbins.

A vaskos tapintatlanságra csönd következett.

– Az ember mindig éljen úgy – magyarázta Drojver sértődöttség nélkül –, mintha egy egész emberöltő lenne előtte. És persze azért legyen készen arra is, hogy holnap elérheti a halál...

– Ön bölcs ember – hajtottam fejet a hollandus előtt.

Eddy megérkezése vetett véget a beszélgetésnek. Hobbins felugrott, és mélyen meghajolt. Miss Drojver felszolgált a sült banánt.

Egyelőre igen demokratikus módon, mind a kilencen a tábortűz körül kuporogva költöttük el ebédünket. Kacsorek azonban sűrűn célozgatott arra, hogy a kormánynak tulajdonképpen asztalnál és külön kellene étkeznie.

Mosolyogtam ezen a nagyképűségen.

7.

Másnap arról tanácskoztunk: a nehéz, használhatatlan motoros helyett könnyű csónakot kellene építeni. Hobbins azt állította, hogy ő mestere az indián kenu építésének, s a szigeten bőven akad erre alkalmas fa.

Már másnap nekiállt fát keresni. A kivágott törzset görgőkön a part közelébe gurítottak, és megkezdtek kidolgozását tűzzel-vassal, a szó szoros értelmében, mert részben kiégették, részben faragták a hatalmas törzset.

Kormányzónk megtekintette a munkálatokat, és annyira el volt ragadtatva, hogy Hobbins matrózt ott a helyszínen fregattkapitánnyá nevezte ki. Az előléptetett arcáról azt olvastam le, hogy némi készpénzért vagy még inkább egy üveg rumért szívesen elcserélné ezt a kétes értékű címet. Akkor még sejtelmem sem volt a matróz karrieréségéről.

8.

Miss Drojver csúnyácska volt, nem is éppen fiatal, a férfiakra csak loppal nézett, és egész nap különvonultan ásott, kapált, gyomlált. Az érdeklődőknek szűkszavúan csak annyit mondott, hogy apja, aki fiatalkorában egy indiai gyarmaton növénytermesztéssel foglalkozott, takaros veteményeskertet akar létesíteni.

A kertészkisasszony tehát semmiképpen sem volt vonzó jelenség, mégis balsejtelem gyötört, mert mivel magányos szigetünkön nyolc férfi él együtt egy nővel, előbb-utóbb veszedelmes vetélkedés fog támadni, s viszálykodásnak veti el magvát – éppen a leendő veteményeskertben.

Elsőnek Hobbins matróz vetett szemet az idős leányzóra. Több ízben célzást tett arra, hogy a sziget egyetlen nőlakójának nem lenne szabad kivonnia magát a közösségi életből.

– Itt mindenki úgy él, ahogy akar – jelentettem ki.

– Nono, maga liberális! – szemtelenkedett erre. – A főnök, úgy tudom, a parancsuralom híve.

Mondtam, hogy én jobban ismerem Eddy-t, hiszen a tanítványom.

– Tényleg olyan nagy menő a papa? – kérdezte Hobbins.

– A világ leggazdagabb embere.

– Szóval igaz lehet, amit Kacsorek mondott, hogy bőkezűen megjutalmaz majd bennünket?

– Elképzelhető.

– Tehát érdemes a fiát szolgálni?

– Gondolom, igen. De csak becsülettel!

– Hogyan tudjuk értesíteni az öreget? Hogy megmentettük a fiát, jöjjön értünk.

– Van rádiónk, de a fiatalúr nem engedi fölszerelni.

– És miért nem?

– Mert ő szeret itt élni.

– Én is szeretnék itt élni, ha volna egy jó nőm. Nem beszélne érdekekben azzal a holland misszel?

– Nem. – Faképnél hagytam.

Ellenben figyelmeztettem a lányt, hogy óvakodjék a durva lelkű matróztól.

– Júlia nem fél – nevetett az öreg Drojver. – Megtanítottam egy remek ütésre. A tolakodó legényt úgy orron vágja, hogy annak örökre elmegy tőle a kedve.

Elnéztem Júliát, aki éppen elment a kertet locsolni. Nem néztem ki belőle ekkora erőt. Vékony termete inkább törékenynek látszott. Gyönyörűen mozgott: mint szegfű a finom szélben.

Amikor visszatért hozzánk, meg is mondtam neki. Hálás mosollyal nyugtázta. Szép, tiszta, barna szeme volt.

9.

Az öreg Drojver panaszkodott, hogy zsebrádiója elnémult, mert a telepe kimerült. Nem tudnék segíteni? Mondtam: van kénsavunk, telepünk, próbáljunk meg valamit.

10.

Eddy azt találta ki, hogy a repülő szőnyegről fog szigonnyal halakra vadászni. De a kismotor még mindig nem járt. Nem lehetne-e, hogy a partszéli magas szikláról leugrik, és a műanyag lapon hosszú ideig kering a víz fölött? Mondtam, hogy ez képtelenség. Már a kirakodáskor észleltük, hogy gyengült a lap antigravitációs hatása. Talán a sós víz kikezdte a tömörítést.

– Ennyi idő alatt már igazán kitalálhatott volna valamit – fakadt ki türelmetlenül Eddy.

– Az egyik posztókalapos finommechanikus. Ha végzett a csónaképítéssel, megkérem, hogy vizsgálja meg a motorokat.

– Magánál jobban állítólag senki sem ért a motorokhoz – szólt gúnyosan a fiú. – Miért szabotál?

– Én csak az elmélethez értek. Más a gyakorlat.

– Igen, más. Ezért ajándékozza az én nyersanyagaimat Drojvernak. Noha megtiltottam a rádiózást! És nagyon lekötelezne a szárnysegéd úr, ha nem hirdetné lépten-nyomon, hogy én csak diák vagyok, és hogy itt minden a papámé. Hogy én csak parancsolgatni tudok, de elintézni csak a papám.

– Úgy látom, valaki megrágalmazott – mondtam szeliden.

– Majd kiderül, hogy ki a rágalmazó. A motorok pedig két napon belül induljanak meg!

A Froigen nevű, posztókalapos műszerésszel töviről hegyire átvizsgáltuk a motorokat. Nem volt semmi látható bajuk. De továbbra sem voltak hajlandók működni.

Drojvernak ellenben sikerült megjavítania rádióját. Nyomatékosan figyelmeztettem: más ne lássa, ne hallja, mert Eddy idegesíti a rádiózás.

11.

Egy kis jóakarattal idillinek volt nevezhető életünk. A szép, dús növényzetű szigeten könnyen elviselhető, kellemes, száraz meleg uralkodott, esőnek semmi nyoma. Az élelmezés gondját még nem vettük elég komolyan.

Még az első "katasztrófa" is mulatságos volt. Legalább én magam és még néhányan mulatni tudtunk rajta. Eddy motorcsónakján majdnem minden megvolt, amire csak egy kultúremlernek szüksége lehetett; lavór, szappan és

mosószer is. Kofferünkben fél tucat ing, miegymás, táborunk, közelében jó vizű patak. Mosás és váltás nem okozott gondot

Nem okozott gondot két embernek. De most kilencen voltunk, akik közül ötven félmeztelenül menekültek el a hajóról...

Szóval: mosószer, szappan hamar elfogyott. Talán pazarlóan osztogattam, de szerencsére ezzel Eddy nem törődött.

Miss Drojver a tengerből két nagy követ hengergetett a patak mellé, és – keleti szokás szerint – ahhoz csapkodva mosta ki fehérneműkészletét, amely hálóingnek használt kombinéjából és apja egyetlen selyemingéből állott. A két posztókalapos, Kacsorek és én követtük a példát, majd Emmelet is megjelent a tréfásan mosókonyhának tisztelt fényes köveknél a maga és a kormányzó fehérneműjével. Hobbins elvből nem mosott, ebben is Piszkos Fred tanítványa volt. Nagyon kedélyes órákat töltöttünk a mosodában. A szokatlanul könnyű, selymes tapintású köveken igen gyorsan tiszta lett minden.

Az öröm két napig tartott. A harmadikon – majdnem egyszerre – minden frissen mosott ruhadarab, foszlóssá vált, s ahogy felhúztuk, cafatokra ment szét. Ing, nadrág, harisnya ronggyá lett. Hobbins röhögött rajtunk.

– Két eset van – mondotta Drojver. – Vagy a mi civilizált fehérneműnk nem bírja ki a csapkodást, amely az indiai háziszóttéseknek meg se kottyán, vagy ez a furcsa kő tartalmaz valamilyen vegyi anyagot, amely szétroncsolja a fonálrostokat.

Én igazán csak nevetni tudtam.

12.

A két posztókalapos, Froigen műszerész és Rogenif könyvelő fölkeresett. Zavartan húzogatták zakójukat, amely alatt nem volt ing.

– Nem tudna rajtunk segíteni, szárnysegéd úr? Rettenetes az embernek ing nélkül járni. – Még mindig egyszerre beszéltek.

Csak azért nem nevettem, mert féltem, hogy megsértődnek.

– Kérem, ezen itt nem lehet segíteni. Itt nincs fehérneműs bolt, de divat sincs, etikett sincs, hála istennek!

Megdöbbenően néztek rám.

– Mi a jó abban, hogy nincs bolt?

– Nézzék – magyaráztam –, odahaza az ember valóságos rabja a

szokásoknak, a megszokott tárgyaknak. Itt ez a kényszer megszűnik. Itt önök ing nélkül is járhatnak, ezért sokkal szabadabbak. Nincsenek bezárva a házak közé, a hagyományok közé.

– De éppen ez a borzasztó. Seholy egy ház. Mindenütt csak fák.

– De milyen gyönyörű fák! Nézzék csak meg jól. Egészen mások, mint az otthoniak.

– Mi otthon sem nézegetjük a fákat – vont vállat teljesen egyszerre Rogenif és Froigen. – És nézdelődésből nem lesz az embernek inge.

– Sohasem érezték a városban – kérdeztem –, milyen baj az, hogy az ember elszakadt a természettől?

– Csak itt érezzük – szóltak –, milyen baj, hogy elszakadtunk a várostól. A természet kemény és szűrös és maszatos. És kényelmetlen. Meleg víz csak házak falából folyik. Fákból nem.

– Ez kétségtelen – mondtam kissé már bágyadtán. – A meleg víz nekem is hiányzik, de bőven kárpótolt érte a természet. Látják azokat a sokszínű, csillogó, fényes, lepke nagyságú madárkákat?

– A városi múzeumok és állatkertek is tele vannak velük.

– De elnézni, mint röpködnek szabadon; élvezik a gyorsaságot.

– Ott a repülőgép.

Láttam, hogy reménytelen az eset. Három ingem maradt. Kettőt nekik adtam. Boldogan húzták föl. Szomorúan néztem őket, sajnáltam őket.

Rogenif már elment, Froigen még kezemet szorongatta. Megragadtam az alkalmat.

– Miért beszélnek maguk szavalókórusban?

– Önnek elárulom. Barátomnak beszédhibája van. Pszt!

TIZENKILENCEDIK FEJEZET

Államcsíny, Fülíg Jimmy modorában

1.

Már az eddigiekből is látható, bármilyen kicsiny volt szigetországunk, éppen elegendő és sokféle teendő akadt. Elvégeztünk mindent, és a szigeten a berendezkedés igen jól haladt. Elérkezettnek láttam az időt, hogy mint az államfő szárnysegéd címet viselő nevelője – vagy finomabb kifejezéssel:

filozófiai tanácsadója – is teljesítsem kötelességemet.

Amikor legközelebb Kacsorekkal együtt elkísértem Eddy a csónaképítőkhöz, alkalmas pillanatban belefogtam a fejben előre megfogalmazott kiselőadásba:

– Nálunk tulajdonképpen ugyanolyan szigorú munkamegosztás uralkodik, mint amelyet Platón képzelt az ő államában. Itt még csak az hiányzik, hogy a vezető kaszt – ujjammal diszkrétén előbb őrá, aztán magamra mutattam – kidolgozza a rendszer tudományos elméletét és bölcséleti alapjait. Az eszme a legfontosabb, az idea; ez a nevelés legfőbb célja.

– Elég a blablából – intett le a kormányzó, akit a "nevelés" szó, úgy látszik, még mindig idegesített. – Maga mondja, hogy jól megoldottam a munka szervezését. Apám fia vagyok. Az ő gyáraiban négymillió ember dolgozik, gyakorlatilag tehát ennyi alattvalója van, ha nem is olyan teljes értelemben alattvalók, mint az enyéim. Apám se tanult ideált, mégis minden rendben van agyarakban. Minek tanulnék én, nálam is rend van.

Rámutatott a csónak körül szorgoskodó emberekre. Közben ugyanis a "hajótelepre" érkeztünk. A vízi jármű törzse már készen volt, tömítve. Most az árbocot faragta a két posztókalapos. Hobbins odalépett hozzánk, és levett sapkával várta, hogy köszönhessen.

– Mégis azt mondom – fejtegettem tovább –, hogy igazán jó államot csak úgy lehet létesíteni, ha figyelembe vesszük azt, amit Platón mond, hogy tudniillik az érzéki világon kívül eső eszmei világ, a szellemi szubsztanciák világa csak intuícióval ragadható meg. Az egyedi, konkrét dolgok ezekből az ideákból következnek. Az érzéki világ mozog, ezért abban minden relatív, az eszmei világ azonban abszolút, és ezért mozdulatlan.

Eddy nevetett.

– Nekem csak hadd mozogjon minden! A platói érzelmeket átengedem másoknak, én gyakorlati uralkodó vagyok.

– Úgy van, ha szabad magamat így kifejeznem – szólt közbe Hobbins fregattkapitány. – A kormányzó úr őfőméltóságának igaza van. Én nem ismerem azt a Platnit, de én sem kedvelem az érzelgős dolgokat. Akár nőkről van szó, akár másról, Fülíg Jimmyvel tartok, aki aszongya: "Gyerünk, bele!" Igaza van?

– Igaz, kapitány – bólintott Eddy méltóságosan, – és megveregette Hobbins vállát, amit ez szégyenletesen alázatos meghunyászkodással viselt el. Majd kihúzta magát.

– Főméltóságos kormányzó! Legyen szabad alázattal fölhívnom figyelmét a kormányzásnak egy eddig elhanyagolt ágazatára, amely érzésem szerint igen fontos. A külpolitikáról van szó.

– A külpolitikáról? – ismételte meg Eddy olyan hangon, mintha nem röstellné, hogy erre eddig nem gondolt.

– Igenis, alázattal – hajlongott a buzgó tengerész.

– Piszkos Fred és Fülíg Jimmy sohasem mulasztották el, hogy a király országának nemzetközi helyzetét messzemenően ne elemezzék. Szerintem sürgönyözni kellene a nagyhatalmaknak.

– Nem, erről szó sem lehet – szólt erőlyesen Eddy.

– Akarom mondani, véleményem szerint szó sem lehet arról, hogy a nagyhatalmakkal szóba álljunk. Jöjjenek ők ide, ha akarnak tőlünk valamit.

– Még csak az kellene! Ide ne jöjjenek!

– Igenis, alázattal, akarom mondani, ide ne jöjjön semmiféle nagyhatalom, mert ellátom a baját. De szomszédainkkal tudatni kellene, hogy meg vagyunk alakulva, hogy elismerjük határaikat, és békés jó viszonyban kívánunk élni velük.

– De hát nincsenek szomszédaink – szólt közbe Kacsorek kancellár. Hangja elárulta, hogy nagyon féltékeny a matróz politikai sikerére.

– Hogyne volnának! – Hobbins a távoli szigetre mutatott.

– Az a mi szigetünk – szóltam közbe.

– Még nincs bebizonyítva – erősködött Hobbins. – Követet kell küldeni a szigetre. Ilyen alkalmakkor nagy lakomát lehetne rendezni. A diplomata mind piás ember!

– És odaát lakomára mindjárt megeszik a mi nagykövetünket – vágott közbe Kacsorek kancellár.

– Aki fél, ne menjen követségbe – vágott vissza Hobbins tengerész. – Piszkos Fred a legvadabb szigeteken is kísétált, de sohasem félt, hogy megeszik.

– Talán nézzük most már a csónakot – szóltam közbe, hogy elejét vegyem a komoly viszálynak.

– Már csak a vitorla körül vannak problémák – jelentette a fregattkapitány.

– Én már készen volnék vele, de hátráltatnak.

– Ki merészeli? – kérdezte Eddy. – Miért nem jelenti?

– Én merészelem – jelentkezett Kacsorek. – Én ugyanis felül széles, alul keskeny vitorlát rendeltem.

– Az a birkalapocka-vitorla itt nem alkalmas – legyintett gögösen Hobbins.
– Én vagyok a szakember.

– A kormányzó úr tudja, hogy én sportban nem tévedek – hajolt meg Kacsorek. – Többször nyertem vitorlázóbajnokságot.

– Maga? Abban a vacak szárazföldi országban? – röhögött Hobbins. – Lavórban vitorlázott?

– Vacak ország?! – hördült föl az FTC volt válogatott csatára. – Vegye tudomásul, van nekünk egy akkora tavunk, hogy mindenki tengernek mondja!

– Tó nem tenger, taliga nem szekér – húzott nagy vonást a levegőbe Hobbins. – Szárazföldi patkány mindig szárazföldi patkány marad, még ha egszser sikerült is idejében elmenekülnie a süllyedő hajóról.

– Sértegetsz? Piszok! – üvöltött a kancellár. Ugrott egyet, és jobbkezes horogütéssel úgy állón vágta a fregattkapitányt, hogy az szó nélkül eldőlt.

Az egyik posztókalapos odaugrott, és újjával a levegőt ütögetve, hangosan számolt tízig. Akkor levette kalapját, és legyezni kezdte vele alélt főnökét.

Hobbins föltápászkodott, és neki akart rohanni a tréner-kancellárnak.

– Kaphat még egyet – mondta az vérszomjasán, és ökölvívóállásba helyezkedett.

– Kancellár, megtiltom, hogy az én jelenlétemben, az én szigetemen verekedjenek – állt Eddy védelmezően matróz kegyence elé. – Kövessen a sátramba, Hobbins kapitány! – Megfordult és elindult. A tengerész követte.

– Most jön a mőszerolás – nézett utánuk elkeseredetten a kancellár. – Folyton fúr és fűrészsel engem a kormányzónál.

– Mondja már, mi baja lehet – vigasztaltam nevetve, – Az öreg Klidi rangjától függetlenül adja a föllép ti díjat.

– Igen, de hátha pótdíjat adna a kancellári címhez – érvelt Kacsorek.

Az volt a gyanúm, hogy a túlbuzgó trénert nem annyira a fösvényisége, mint inkább hiúsága és címkórsága gyötri. Titokban örültem annak, hogy silány bohóckodását háttérbe szorította a még silányabb hízelgés. Reméltem, hogy a két vetélytárs végül nevetségessé teszi egymást Eddy előtt, a "kormányzó" ráun a mind ízetlenebb uralkodósdira, mellőzi egymás ellen áskálódó rossz szellemeit, átlendül a másik végletbe – és akkor elkövetkezik az én időm.

Sajnos, megint tévedtem.

2.

Amikor délben letelepedtünk a tűz mellé, Eddy azt mondta Kacsoreknak: rendeznie kell ügyét Hobbinszal, elégtételt kell adnia.

– Bármikor kiállók visszavágóra – hetykélkedett a magabiztos tréner.

– Mondtam már, hogy nem tűröm a verekedést – intette le Eddy szigorúan kegyvesztett kancellárját.

A kertészet felől nagy sietve, majdhogynem loholva jött az öreg Drojver. Hozzánk érkezve kimerültén leroskadt, és lihegve közölte:

– Szenzációs hír! Most hallgattam a rádiót... – Intettem neki, hogy hallgasson róla. De folytatta: – Az amerikai kormány hivatalos jelentést adott ki arról, hogy tengerészeti egységek birtokba vették Alfa és Béta szigetet, amelyeket Utten-Artholdy elnök-vezérigazgató adott át a hadügyi kincstárnak támaszpont céljaira, mert... azt mondta a rádió... az ő fiának immáron... így mondta, immáron... nincs szüksége a szigetekre. – Fáradtan szuszogott, megtörölte homlokát. – Én ezt, kérem, nem értem. Tökéletesen nem értem. – Szemrehányóan nézett előbb Eddyre, aztán énrám. – Hát látta itt valaki az amerikai flottát?

Elsőnek Kacsorek ocsúdott föl. Nyilván gyors felfogóképességét akarta bizonyítani, amikor harsányan így szólt:

– Akkor tehát ez a sziget sem nem Alfa, sem nem Béta! Igaz?

Megdöbbszent csend támadt.

– És ezt maguk nem tudták? – háborodott föl az öreg hollandus. – Akkor ön engem félrevezetett, kancellár úr! – És ujját vádolóan szögezte Kacsorek felé.

A szerencsétlen tréner nem tudta kivágni magát. Nagyokat nyelt, vörös arccal hápogott, hebegett.

– Miért követte el ezt? – fordult feléje szigorú arccal Eddy kormányzó.

A helyzet valóban kínos volt. Hallgattam, figyeltem.

– Mindent megmagyarázok – állt föl váratlanul Hobbins fregattkapitány. – Kacsorek úr hazudott nekünk...

– De kérem! – ugrott Kacsorek.

– Csönd! – rivallt rá a kormányzó.

– Nekem rögtön almás volt Kacsorek úr fogadó beszéde – folytatta még hangosabban Hobbins –, és azonnal kontrollt alkalmaztam a kormányzó úrnál. Tőle megtudtam, hogy az apacsászár úr valóban Alfára küldte őket, de Kacsorek úr rossz navigálása folytán itt hajótörést szenvedtek. A kormányzó

úr élt jogával, és az ismeretlen szigeten inkognitót alkalmazott, ami az uralkodó családok szent joga, hogy ténylegesen nyugta legyen a kedves mama incidenseitől. Tisztelettel javaslom, hogy az inkognitót folytassuk a kormányzó úrral együtt. Az agromókus kartárs pedig ne féljen, mert ha zúr lenne, ami ki van zárva, amíg én itt vagyok, akkor azonnal leadjuk az SOS-drótot, és személyesen az acélszászár révén folyamatba lesz téve megmentésünk.

– Éljen! – kiáltotta teljesen egyszerre a két posztókalapos.

A hollandus egy ideig még mozgatta a száját, végre bölintott.

– Hiszen nem sürgetem én az indulást. Találtam itt egy eddig ismeretlen Laetuca-félét. Szeretném tanulmányozni.

Kacsorek, aki kékült-zöldült az irigységtől vetélytársának talpraesett beugrása közben, kísérletet tett tekintélyének helyreállítására.

– A kormány nevében van szerencsém bejelenteni, hogy az eddigi diszkréciójának vége. Ez itt Eddy úr magánszigete, tehát a szomszéd sziget ismeretlen föld, amelyre vonatkozólag általánosan érvényesíteni kell felségjogunkat. Küldjünk oda követet, majd partra szálló erőket.

– És a békés szomszédság? – kérdeztem riadtan.

– Maguknak itt már nincs szavuk – vágott közbe Eddy. – Hallgassanak! Én kívánok nyilatkozni.

– Halljuk! Halljuk! – tapsolt Hobbins.

– Ezennel ünnepélyesen és nemzetközileg kinyilvánítom – szavalta – Eddy kormányzó –, hogy ez a sziget kizárólag az enyém. Szigetemet ettől a perctől kezdve Eddóniának hívják, én pedig a korlátlan császára vagyok.

– Éljen Eddónia császára! – rikkantotta Hobbins.

A két posztókalapos fölállt, szólanul megemelte kalapját Eddy felé, azután leült. Mi, többiek, hallgattunk. Eddy ezt láthatóan fölbosszantotta.

– Az új helyzetre való tekintettel – folytatta – felszólítom Kacsorek kancellárt, hogy a szokásoknak megfelelően adja be lemondását.

– Ké-kérem, ezt ne-nem kívánhatja – dadogta Kacsorek halottsápadtan.

– A lemondást elfogadom – mondta Eddy. – Az alkotmányt felfüggesztem, és kikiáltom a katonai diktatúrát. A diktatúra vezetőjévé Hobbins fregattkapitányt nevezem ki tengernagyi és hadügyminiszteri címmel. Egyben megbízom a hadsereg fölállításával.

A két posztókalapos fölállt, és kalapját némán megemelve meghajolt Hobbins felé.

Mosolyogtam. Mert ekkor még mindig volt kedvem mosolyogni.

3.

Eddónia császárság megalakulása főként csak külsőségekben változtatott életünkön. Hobbins kinevezte hadnaggyá Froigent és Rogenifet. A két hadnagy átvitte sátrát a kormányzósági negyedből császári palotává előléptetett körletbe. A két posztókalapos hadnagy magas kerítést épített a "palota" köré. Egyenruha gyanánt ezentűl letűrt karimával viselték kalapjukat. Eddy kunyhójának tetejére zászlót tűztek, zöld alapon nagy, fehér E betű volt a felségjelvény.

A császár, egyelőre horgászni járt, harmadmagával. Ebédjét Miss Drojver vitte a kerítésig, ott az őrt álló hadnagy átvette tőle. Elnéztem a strázsáló Rogenif hadnagyot, aki minden nyolc másodpercben – órával ellenőriztem – megtekerte nyakát.

– Fáj valamije? – kérdeztem részvétellel. Fejét rázta.

– Maga csak kettesben tud beszélni? – faggattam. Fejét rázta.

– Hogyan lett magából testőr hadnagy? – kérdeztem.

Többszöri nekidurálás után így felelt:

– Obbins olt önököm, ő jánlotta.

– Ha egyedül beszél, akkor így beszél? – ámuldoztam.

Rogenif kétszereset rántott nyakán, aztán felelt:

– Erekkoromban pám indig eladványokat inált ekem. Elírta az lső etűt, én iegészítettem. Egszoktam. Ossz okás.

– Agyon ossz – mondtam. – Sten ele, ogenif adnagy! – S faképnél hagytam.

Mióta a világ fönnáll, minden diktatúra megtalálja a neki való embereket, akik engedelmesen kitöltik a betűk helyén üresen hagyott pontokat.

4.

Emmelet színész egy napon fejnagyságú kővel a kezében állt a tengerparton, és magában beszélt. Amikor hozzáléptem, rám mosolygott.

– Voltam a császárnál. Udvari kamaraművésszé nevezett ki, és megengedte,

hogy nevémet Hamletre változtassam. Mivelhogy Shakespeare-t játszottam a másik világban.

– Gratulálok!

– Köszönöm. És megbocsát. – Elfordult, tovább szavalt: – E koponyának egykor nyelve volt. Egy államférfi agya is lehetett, kinél most a számár... a számár... vagy udvaroncé, ki oly édesen tudja mondani: jó reggelt, édes úr!...

5.

Titokban fölkeresett Kacsorek, és rábeszélte, hogy szökjünk át a rádióval a szomszéd szigetre. De még hozzá se fogtunk a részletek megbeszéléséhez, mintha csak megneszelték volna szökési tervünket, a posztókalaposok összeszedtek minden rádióalkatrészt, minden motort és minden löfegyvert, s a kerítésen belül helyezték el.

Átköltöztem a kertgazdaság közelébe. Ez volt a szigeten az egyetlen hely, ahol még dolgoztak. Drojver fáradhatatlanul kísérletezett mindenféle növényvel, mintha semmi más nem érdekelné a világon. Igyekeztem segítségére lenni. Sokat beszélgettünk a növényvilág csodáiról, amelyekről Drojver mindenkinél többet tudott. Eddig csak kívülről bámultam a természet nagyszerűségét, most behatoltam műhelytitkaiba is. Szinte óránként jutottam újabb és újabb fölfedezésekre; minden apróság izgalmas szépsége, elképesztő szabályossága és lenyűgöző változatossága nagyszerű gondolatokat ébresztett bennem.

A császárosdival nem sokat törődtünk. Egyetértettem Drojverrel, hogy itt is gonosztevők és együgyűek szövetkeztek ostobaságra, nem először a történelemben. Mit tehetünk e magányos szigeten? Meg kell várnunk, amíg elunják a nagyképűsködést, és az élet visszatérhet rendes medrébe. Akkor nekiláthatunk annak, hogy megszabaduljunk a robinzonságból.

Hobbinsnak most már egyszerre nem volt fontos a rádiózás. Most már ő is fegyverrel járt. Egyszer megállított.

– Hallom, Drojver kisasszony után koslat. Meg ne próbálja őt lecsapni kezemről, mert nagyon ellátom a baját!

Igyekeztem megnyugtani az újdonsült tengernagyot, hogy nem érdekelnek Júlia kisasszony bájai.

– Úgy, már a keresztnevén szólítja! – hördült fel a diktátor.

Továbbment, majd visszafordult, és némán megfenyegetett öklével. Mosolyogtam. Mert akkor még mindig tudtam mosolyogni.

HUSZADIK FEJEZET

Egy reménybeli filmszínésznő meghódítja Edward császárt

1.

Egyik napon déltájban egyre erősödő mormogásra lettünk figyelmesek a kertészetben. Én mertem először kimondani a hihetlent:

– Repülőgép!

Néhány pillanattal utóbb Miss Drojver megpillantotta a gyorsan nagyobbodó gépmadarat. Kétmotoros vízirepülőgép volt, hatalmas pontontalpakkal. Nagy köröket írva ereszkedett lefelé. Kétségtelenül észrevette szigetünkön az emberi élet nyomait.

Emmelet és Kacsorek futva jöttek a part felől, és már messziről kiabálva kérdezték, látjuk-e a gépet,

– Segítsenek vízre bocsátani a csónakot! Mindnyájan lerohantunk a partra, és görgőkön vízre toltuk a csónaktestet Kacsorek beleugrott, és evezni kezdett

Közben a repülőgép motorja elhallgatott. A gép merész nyolcassal rásiklott a tengerre. Rögtön elkapta egy hatalmas törőhullám, és csaknem felborította. A következő hullám zátonyra lökte a gépet Még egy hullámcsapás, és kettétöri a gyöngé alkotmány!

Kacsorek csónakja is csaknem felborult, de végül ügyesen megállt a repülőgépnél, a szikla hullámvédelmében.

A gépből két utas mászott ki.

– Eddy Utten? – ordított egyikük, Kacsorekra mutatva.

A volt kancellár a partra mutatott, ahol már Eddy is megjelent háromtagú hadseregével.

– Hurrá! – visított a másik repülő. – Győztünk! Miénk a százezer dallér!

2.

A két idegen, miután szerencsésen partra került, odarohant Eddyhez. Brigitte M. Beauty műlovarnő – mert ő volt a visító pilóta – azonnal játszani kezdett.

– Hello! – kiáltott föl, és szenvedélyesen széttárta két karját. – Ez aztán a szerencse! Önök megmentették életünket, miután mi ide jöttünk, hogy megmentünk az önödét. Dupla bunkó!

Eddy érdeklődve mustrálta a nőt, de sértődött tartózkodással beszélt:

– Az én életemet nem kellett megmenteni.

– Dehogynem! – szavalt Brigitte. – A kedves papa már nagyon aggódik. Igazán kár, hogy a röpcsinek valami baja esett, máskülönben már fordulnánk vissza magával, és estére a kedves mama keblére ölelhetné a Milliomfit!

Eddy kihúzta magát, és szikrázó szemmel kiabált:

– Nagysád, ennek a szigetnek én uralkodója vagyok, és itt nem szokás az én szavamba vágni! Én nem kértem magát, hogy mentsen meg, én itt nagyon jól érzem magam. Ha ellenben maguk itt akarnak maradni... és úgy látom, sajnos, kénytelenek, mert a vacak masinájuk tropára ment... akkor először le kell tennük az alattvalói hűségesküt.

Nem volt már kedvem nevetni. Szomorúan álltam a háttérben. Eddy hatalmi tébolya mind magasabban lánkol az újabb és újabb tápanyagtól.

Brigitte M. Beauty bővülően mosolygott. Naughtra kacintott, majd közelebb lépett Eddyhez, meghajtotta jobb térdét, ahogyan egy Pompadour-film statisztériájában tanulta, s legalattvalóibb hangon ezt duruzsolta:

– Bocsánat, felség! Ezer pardon és grácia árva fejemnek. Ünnepelesen kijelenteni, hogy én, Brigitte M. Beauty filmsztár és kísérőm, Mr. Naught, navigátor és főmenedzser egyaránt mély megtiszteltetést érzünk, hogy felséged megszentelt országának varázslatos szépségű földjére tehattük lábunkat. Boldogok lennénk, ha felségednél elnyerhetnők az alattvalói méltóságot. – Mélyen meggörnyedt, és intett kísérőjének, hogy térdeljen le ő – is.

Eddy előrelépett, és kegyesen bólíntott.

– Örömkre szolgál. Hajlandók tehát letenni a hűségesküt, ahogyan szigetországunkban szokás?

– Igen, felség.

– Akkor hát boruljanak le előttem, és szorítsák homlokukat a földre.

A műlovarnő megrántott Naught pilótazekéjének szélét.

– Csináld! Százezerért, te örült!

A menedzser vállat vont, és a homokba fektette fejét. Ezt a jelenetet beveszi a filmbe is – határozta el.

Eddy előbb Brigitte, aztán Naught fejére helyezte poros szandálját.

– Tengernagy, az eskümintát!

Hobbins elővett zsebéből egy üres papírlapot, és mintegy arról olvasta:

– Alulírottak ünnepélyesen kijelentjük, hogy I. Edward úrnak, Eddónia császáranak hú alattvalói leszünk. Parancsára életünket és vérünket áldozzuk érte, és minden kívánságát alázatosan teljesítjük, végrehajtjuk és beváltjuk.

– Örök időkre szolgálóimmá fogadom önöket – hangzott a magasból a császári szózat.

3.

Brigitte külsejének leírásával nem vesződöm. Külseje csak esetleges volt: a festett haj, ragasztott szempilla, lakkozott bőr, kitömött ruha és egyebek lehántása után vajon mi maradt volna belőle?

Brigitte művésznő cirkuszi produkciókra és hosszútávú táncolásra edzett has- és derékizmai révén alattvalóból egy nap alatt kegyencnővé lépett elő. Mire megtanította Eddy a szoros összesimulásban járandó bo-bo-bomo-bo és az átkarolást-taszítást váltogató anfracteux nevű legmodernebb táncokra, a tapasztalatlan fiatalember bős szerelemre gyulladt az egykor szép repülőgéptörött iránt, és nem volt más vágya, mint hogy teljes hatalmú Lajosa legyen magát kellettő Pompadourjának. Ennek érdekében – anélkül, hogy világos tudata lett volna róla – kész volt alávetni magát az udvarhölgy minden szeszélyének, hajlandó volt engedelmeskedni minden kívánságának.

Naught hiába figyelmeztette partnerét, hogy ne vesztesse az időt a "bolond kölyök" szédítésére. Minden erőt arra kellene összpontosítani, hogy mielőbb visszatérjenek a kontinensre, és bebiztosítsák a zsákmányt: a százezer dalléros jutalmat, a film főszerepét, a rendezői megbízatást, továbbá, hogy kiaknázzák a sajtóban kínálkozó óriási lehetőségeket. Brigitte csak nevetett, és megfricskázta Naught orrát.

– Ugyan már, ti, férfiak, ehhez nem értetek. Sokkal nagyobb tétről van itt már szó. Ha nekem minden jól sikerül, te egymagád veheted föl azt a rongyos százezer dalcsit.

Csakhogy P. B. Naught ezt a nagyobb tétet igen kockázatosnak tartotta.

Nem akart belekeveredni olyan kalandba, amellyel magukra haragítják a milliárdos apát.

Mit is akar Brigi egy kiskorú fiúval? Csak nem akar feleségül menni az Utten-vagyonhoz?

– Nem kell mindjárt házasságra gondolni – magyarázta a nagyravágyó kegyencnő. – Beérném, ha Utten papa nagyobb összeggel kárpótolna azért, hogy bolond fiacskáját lebeszélem magamról.

HUSZONEGYEDIK FEJEZET

*A császár szeretné meghódítani a szomszéd szigetet,
de csúfos kudarcot vall*

1.

Eddy nem érte be azzal, hogy volt már császársága, kegyencnöje, háromtagú hadserege és hat engedelmes alattvalója. Ki akarta terjeszteni birodalmát, meg akarta hódítani a szomszéd szigetet, amely most már kétségtelenül idegen terület volt.

Elhatározta tehát, hogy megkettőzi haderejét, flottát szervez, és ezért mindenekeelőtt nagygyűlésre hívta össze alattvalóit. Hobbins nyitotta meg a gyűlést:

– Idehallgassanak, alattvalók! A haza veszélyben van. Önökre vár a főlemelő feladat, hogy megmentsék. Átadom a szót a császár úrnak.

Eddy szenvedélyesen beszélt. Bizonyára Brigitte tanította meg előadni. Kifejtette, hogy – ó, borzalom! – szigetünk partjain ismételtelen látott lábnyomokat, elégett csontdarabokat és kihült zsarátnokot.

– Nem kétséges, hogy a szomszéd szigeten kannibálok laknak, akik ide járnak át pokoli lakomáik kivitelezése végett.

Megint Robinson – jutott eszembe, és megint szemrehányásokkal halmoztam el magamat. A parancsolási örület, az állandó fölesketés után most a kannibálveszély – ezt a sok ostobaságot mind én töltöttem Eddy fejébe átkozott tanítógéppel.

– Ezzel megsértik szuverenitásomat, országom felségterületét – folytatta Eddy. – Ez túrheterlen! Ez megtorlást kíván! De az egész emberiség érdekében is kötelességem, hogy az embrevésnek véget vessek, a civilizáció szent

nevében. Isteni parancsom van, hogy elpusztítsam, kiirtsam a vadembereket!

Száz szónak is egy a vége: nekem, Naughtnak és Kacsoreknak önként jelentkeznünk kellett a hadseregbe. Két brigádra oszolva éjjel-nappal őriznünk kellett a partot, figyelni a tengert, hogy fölkészülhessünk a "támadó vadak méltó fogadására". Eddy, Hobbins, a két nő és Drojver nem vett részt a part őrzésében, így hárman-hárman tizenkét óránként váltottuk egymást.

2.

Brigitte repülőgépéről kimentettünk ötven kiló csokoládét, ugyanannyi tejport, több száz doboz kétszersültet és mintegy száz, borsós sertéskonzervet, továbbá két gallon rumot. Ez utóbbit a hadügyminisztérium azonnal lefoglalta, de Hobbins egy-egy kupicával a császárnak és kegyencnőjének is kiutalt belőle.

Amíg ezek a készletek tartottak, teljes csönd, boldogság és gondtalanság uralkodott a szigeten. Drojver és lánya a kertészetben pizmogott. Hobbins többnyire részegen aludt sátrában, Eddy és Brigitte nem volt látható sehol. Az ügyeletes három ór a parton ténfergett, vagy hátát köveknek támasztva nézte a tenger fényváltozásait. A másik csapat aludt, evett vagy mosott, szóval élte a békés katonaeletet.

Lestük, de hiába, hogy felbukkan-e hajó vagy repülőgép a látóhatáron. Végre is most már számolnunk kellett azzal, hogy Eddyn kívül Brigitte-et is keresni kezdik. De a végtelen óceán a habok játékán kívül semmi más látnivalóval nem szolgált.

Hobbins egy józan pillanatában elrendelte a haditengerészet fölállítását. A bödöncsónakról leszereltette saját tervezésű vitorláját – "nehogy valamelyik disznó meglógjon" – magyarázta. Két lapát volt a hajtóerő, mialatt a part menti sziklákat körülhajóztuk, hogy földerítsük, melyik partrészen fenyegethet partraszállás. Egy puskás hadnagy mindig a parton követte a csónakot, azzal a paranccsal, hogy lője le a csónakban ülőket, ha eltávolodnak a parttól.

Egy napon Naughttal csónakáztunk, az egyik posztókalapos felügyelete mellett. Amikor egy nagy szikla eltakart bennünket, mondtam, tréfáljuk meg a kalapos krapekot, a szikla fedezete alatt evezünk ki a nyílt tengerre.

Rogenif nem törődött manőverünkkel; bizonyosan szép, vonalzóit kettős könyveiről ábrándozott, képzeletben teleírta őket számokkal, amelyektől nem

látni az erdőt.

– Szent isten! – kiáltott föl egyszerre Naught, és a zsebéhez kapott.

Ijedtemben majd elvesztettem evezőmet.

– Jár! Mit szól hozzá, jár! – ujjongott Naught, és orrom elé tartotta villanyborotváját.

– No és? Az a dolga, hogy járjon. Nem?

– Ember! Amióta a szigeten vagyok, még egyszer sem sikerült megindítanom.

– Kimerült a telep.

– De hiszen most megindult! Érti? – És gyorsan borotválni kezdte soknapos sörtéjét.

Amikor már fele arcával elkészült, lövés durrant. Rogenif észrevette "szökésünket", és figyelmeztetésül a levegőbe lőtt. Azonnal megfordítottuk a csónakot, és teljes erővel a part felé eveztünk. Amikor ismét a szabályos közelségben voltunk, behúztuk a lapátokat, Naught folytatni akarta a borotválkozást.

– Megállt – nézett rám bambán. – Nem jár. – Nagyot káromkodott.

– Hm. Akár a benzinmotorok – motyogtam elrévedezve.

3.

Hogy nemcsak a benzinmotorok, hanem a kis villanymotor is leállt, ez nem hagyott nyugton. Ültem a fűben, hevertem sátramban, banánt szedtem, mostam, vagy lapos kavicsokkal a parton kacásztam – mindig csak erre kellett gondolnom. Valami összefüggés lehet a két jelenség között – ezt súgta ösztönöm. Ezer kombinációt vettem föl, cáfoltam meg. Semmi értelmes okot nem találtam. Akárcsak a sok motor, az én agyam sem forgott már. Akasztófahumorrallyal azt mondtam: szerencse, hogy ott történt ez, ahol nem kell semmit feltalálnom.

Közben három napig esett az eső. A magas felhőboltozatról lelógó foszlányokból megállás nélkül zuhogott a zápor. Mindenki fedél alá húzódott, csak Drojver bújta szakadatlanul kertjét, mert az esőtől gyors csodákat várt. Cipőjét vízhatlan műanyag kendőkkel kötözte körül, fejére-hátára sátorlapot borított, így guggolt palántái között.

Az őrzáratok szüneteltek. Ilyen időben a kutya sem eszik embert – érvelt

Kacsorek exkancellár, aki időközben kibékült Hobbinszal, és szívósan dolgozott azon, hogy visszaférkőzzék Eddy kegyeibe.

A háromnapos eső feldúlta a kedélyeket. Mindenki arra gondolt, arról beszélt, hogy ezen a szélességi fokon hathetes eső is lesz majd. Mit fogunk akkor tenni, és főként mit fogunk akkor enni?

De amikor ismét kisütött a nap, virágok borították el a réteket, fényesen csillogott a víz, mindenki folytatta csekély foglalatosságait, s egyszeriben visszatért a derű.

4.

Csak a császár volt elégedetlen. Elunta a várakozást. Most egyszerre miért nem jönnek a vadak? – dühöngött. Emberevőkre volt kiéhezve az ifjú imperialista. A tengernagy-hadügyminiszter új haditeranggal állt elő: csalogassuk ide a vadakat. Gyűjtsünk nagy tüzeket a legmagasabb halmokon. Eddig ez tilos volt, nehogy ránk találjon és megmentsen bennünket a civilizáció egy eltévedt hajója, most parancs lett abban a reményben, hogy a kíváncsi kannibálokat támadásra ide csalogatja.

A "hadsereg" kétszeres éberséggel figyelte a látóhatárt, mialatt a sziget legmagasabb kiemelkedésén, Eddyhalmán Drojver és lánya állandóan táplálták a jelzőtüzet.

Szabad időmben éppen aludtam sátramban, amikor hívatott a császár.

5.

Most léptem be először Eddy új hajlékába. A sziget körülményei között valóban "császári" palota volt. Tágas fakunyhó, nagy asztal, igazi székek, villanylámpa, széles fekvőhely, polcok, fogasok.

Eddy elég barátságosan fogadott. Talán anyjától leste el a pöffeszkedő leereszkedésnek ezt az éppen még elviselhető módját. Jobbján ült Brigitte, balján Hobbins, oldalt állt Kacsorek, akinek tulajdonképpen őrségen kellett volna lennie.

– Mostanában kissé elhanyagol – kezdte Eddy.

– Nem rajtam múlik – mondtam önérzetesen. Eleve elhatároztam, hogy én

a fiút továbbra is mint tanítványomat és nem mint császáromat fogom kezelni.

– No hagyjuk! Mi van a motorokkal? A két nap letelt!

– Valamivel többet tudunk már – feleltem némi öngúnnyal. – A villanymotor sem jár. Kár tehát nappal is a telepek áramát fogyasztani – mutattam az égő villanykörtére –, mert aztán ha elfogy...

– Nem erről óhajtok önnel beszélni – szakított félbe Eddy. – Froigen majd rendbe hozza a motorokat.

Némán megbiccentettem fejemet.

– Kacsorek kettőnek van igen életrevaló javaslata – szólalt meg a tengernagy-hadügyminiszter.

– Igen, van. – Kacsorek kettő, egyet lépett előre. – Midőn négy-nullra vertük a Laziót Rómában, csapatommal megtekintettük a várost is, és ott hallottam egy illető idegenvezetőtől, hogy náluk minden valamirevaló császár egyben istenként is működik. Ezért bátorkodtam előterjeszteni, hogy mi, alattvalók, egyhangú lelkesedéssel kiáltsuk ki Edward császár urat istenné.

Brigitte tapsolt Azt hittem, rögtön felrobbanok a méregtől.

– Nagyon értelmes javaslat – bólintott Eddy. – Hiszen még Robinsont is istennek tekintette alattvalója, Péntek.

Nem akartam Eddy-t vezérkara előtt megszegényíteni. Nem akartam rápirítani Kacsorekra, a régi bajtársra sem, aki olyan féltékeny és olyan műveletlen volt, hogy nem is sejtette, milyen felháborító ötletet adott ennek az éretlen kölyöknek és gonosztevő hergelőjének. De mégsem tudtam gúnyomat féken tartani, mert így szóltam:

– Pénteknek bőven volt alkalma arra, hogy urával-istenével négyszemközt beszélhessen.

– Mit akar ezzel? – kérdezte az istenjelölt.

– Négyszemközt szeretném kifejtani véleményemet.

– Akkor magánkihallgatáson fogadom – bólintott császári tanítványom. – Azaz Kacsorek kettő maradjon itt.

Hobbins és Brigitte Beauty mély hajlongások között kivonultak.

– Azért kértem, hogy Kacsorek maradjon – kezdte Eddy –, mert ő tud arról, amit senkinek sem szabad megtudnia... Ugyanis hogy a kikiáltás spontán következze be, azt találtam ki, hogy a partra összehívott alattvalóimnak a vízben járva fogok megjelenni. Erre a csodára csak isten képes, így tehát én is; illetve azért is vagyok isten, mert erre képes vagyok. Műanyag reptülő szőnyegem segítségével. Ennek hatásáról csak mi hárman tudunk, és ez

természetesen eskü alatt hármunk titka marad.

Hevesen, egyre hevesebben ráztam fejemet; Eddy abbahagyta, és ingerülten rám förmedt:

– Mi baja?

– Én ezt, kedves Eddy, nem vállalom. – A császárkölyök hápogott. – Először is vegye tudomásul, hogy a műanyag lap szolma-detriális tömörítése nyilván meglazult, talán a sós víz hatására...

– Csináljon egy új lapot!

– Új lapot nem tudok készíteni, mert az áramfejlesztő motor nem működik, aoteles áramot pedig így pazaroljuk... – Újra a lámpára mutattam.

Eddy nyomban lekattintotta.

– Ezen ne múljék.

– De ha van áram, ha lesz áram – folytattam emelt hangon –, akkor sem vagyok hajlandó ilyen szélhámosságba belemenni. A csaló rekordokat sem szerettem, de hát az csak játék volt, nem ártott senkinek. De felnőtt emberekkel felnőtt embereknek ilyen silány komédiát nem játszom. Én mint felelős nevelője tiltakozom az ellen, hogy ilyen buta javaslatokat meghallgasson, elfogadjon. Ha kétezer évvel ezelőtt egy világbirodalom vezetője szükségesnek látta, hogy alattvalói istennek tekintsék, ez a korszellemből adódott, és a bálványimádáshoz képest talán haladásnak minősíthető... De csaknem fél évezreddel Kopernikusz után, annyi felvilágosult és racionális évszázad múltán, a tudomány mai fejlettsége mellett csak elmebeteg, örült vagy részeg javasolhat elfogadásra olyat, hogy valaki hamis trükkel a vízen akarjon járni, isten képében akarjon tetszelegni. Ez aljasság, ez hülyeség, én ehhez a gyalázathoz nem adom oda magamat.

– Elég! Elég! Felségsértés! – rikácsolt Eddy toporzékolva. – Őrség! Tengernagy!

– Parancs! – toppant be a tengernagy egy matróz buzgalmával.

– Letartóztatni! – mutatott rám a császár. Kacsorek megragadta ingemet, és rázni kezdett.

– Rám értette, hogy részeg? Én soha nem iszom!

– Nem, a vetélytársára – mondtam. – Térjen észhez, Kacsorek. Nem látja, hogy mibe ártja magát?

– Szóval én vagyok az örült?! – dugta öklét orrom alá Hobbins.

Júlia kisasszony módszerére gondoltam, és orron vágtam a tengernagyot. De előbb meg kellett volna tanulnom az ütés trükkjét. Mert Hobbins orrát

ugyan elöntötte a vér, de nem ájult el, hanem úgy rúgott hasba, hogy én estem össze eszméletlenül.

6.

Kalodában ébredtem föl. A földön ültem, a császári palota kerítésénél. Két gerenda közé vájt kerek lyukakban volt a lábam szára, két felsőkaromat derekamhoz kötötték, és azzal együtt a kerítés egyik oszlopához láncolták. Fejemtől jobbra és balra két cédula fityegett. Az egyik: "Etetni-itatni tilos." A másikon: "Így jár a felségsértő, hazaáruló, békebontó, nőmolesztáló egyén." A szövegeket Júlia olvasta föl nekem, aki mellettem kuporgott, és tenyeréből banánnal etetett.

Alkonyat volt. A palotából jövő mélyhangú hortyogás ütemekre tagolta a csöndet. Előbb vizet kértem, mert rettenetesen szomjas voltam, ezután suttogva figyelmeztettem Juliát, hogy tilos velem törödni.

Mivel nyilván az én "molesztálásommal" vádolják mosolygott a hervadt lány, úgy vélem, több mint emberbaráti kötelességem, hogy ápoljam magát. Mindig ilyen szép, kerek mondatokban beszélt.

Köszönöm. Gondolja, hogy itt kell éjszakáznom?

Sajnos igen. Azt hallom, Fülíg Jimmy népítélettel halálbüntetést akar magára kiszabtatni.

És gondolja, hogy a nép elítél?

Biztosra veszem.

Talán maga is a halálomra szavaz?

– Természetesen. Nem fognak ugyanis megkérdezni. Hát nem ismeri a népítéleteket?

– Azt hittem, ilyen kis népnél nem lehet csalni – sóhajtottam. – Mit gondol, agyonlőnek, vagy vízbe fojtanak?

– Ne tréfáljon ilyesmivel.

Elnevettem magam, pedig nagyon fájt a kötés.

– Egy biztos: kerékbe nem törnek. Mert nincs a szigeten kerék. A legősibb, azóta is legzseniálisabb találmány ide nem jutott el.

– Lába van? – Júlia megsimogatta homlokomat. – Kedves, jó molesztálóm.

– Nem vagyok beteg, csak végrendelkezem. Rövid életemet azzal töltöttem, hogy az emberiség boldogítására ügyes gépeket találjak föl. Meg

akartam könnyíteni a kisember életét, hogy több szabad ideje maradjon az élet élvezésére, hogy kivegyem kezéből a piszkos munkákat.

– Csitt! – Júlia ajkamra tette földszagú ujját. – Nem akart maga túl sokat?

– Félek, igen. Egyebek közt föltaláltam a kerék nélküli közlekedést, és most ez lett a vesztem. Ha Eddy nem akarna szolma-detriális tömörítéssel a habok fölött istenkedni, hanem az ősi keréken biciklizne a parton, akkor... akkor...

– Mi lenne akkor, öreg fiú? – állt meg mellettünk Naught. Fél szakálla még mindig megvolt.

– Félrebeszél szegény – tájékoztatta Júlia.

– Nem, csak végrendelkezem találmányaimról – tiltakoztam.

– Nagy feltaláló – mondta Naught –, mielőtt meghal, indítsa meg, kérem, még egyszer villanyborotvám. Nem járhatok így, fél szakállal!

– Átkozott legyek, ha valaha is géphez nyúlok még életemben! – sóhajtottam.

– Kuss! Mert mind a hárman megdöglötök! – hallatszott a kerítés belső oldaláról a tengernagy szava. – Aludni akarok!

– Visszajövök – sügta fülembe Júlia, és Naughttal együtt eltűnt.

7.

Lehet, hogy a kedves lány csakugyan visszajött az éjszaka folyamán, én azonban félig ájultán aludtam hajnalig. Ami csodálatos nagy áldás volt, mert kezem és lábam zsibbadt, egyre jobban fájt derekam, és ülőrészemet mintha fejszével hasogatták volna. Nem szólva egyéb szörnyűségekről, amelyek abból következnek, ha az embernek tizenöt órán át egy helyben kell feküdnie, gúzsba kötötte. Kezdtém megérteni, hogy hajdanában a kipellengérezettek olykor meg is haltak a kalodában. Néha már azt hajtogattam: jobb lesz a halál.

Reggel megjelent Hobbins. Amikor elpanaszoltam neki, hogy milyen embertelen állapotban tartanak, belém rúgott és leköpött.

– Azért a pár óráért már ne izgulj, hapsikám! Hamarosan kicsinálunk. – Ezzel még szorosabbra húzta láncomat.

A fájdalomtól elvesztettem eszméletemet. Ájultságomban rettenetes álmot láttam. A nép egyhangúlag kötél általi halálra ítelt, amit Eddy kegyelemből golyóra enyhített. A két posztókalapos elém állt, és elsütötte szívemre

szögezett puskáját.

A dörrenés után futkosás kezdődött. Nem lehet, hogy az én halálom miatt szaladgálna a sziget egész lakossága! A hangyaboly nyüzsgéséből Froigen hangját hallottam ki:

– Jönnék!

A lánc vágott, tehát még éltem. A tengernagy rohant el előttem, messzelátóval kezében. Eddy utána. Rám se néztek. Hamlet a tenger felé mutogatott. Ellenszélben jött egy motoros bárka.

– Ha elismernek császáruknak – mondotta Eddy visszafelé jövet, éppen előttem –, akkor rabszolgáim lehetnek.

– Nincs elég láncunk – rázta fejét Hobbins. – Csak annyi, amennyi ezen van – rúgott felém. – Likvidálni kell őket.

– Lánc nélkül is engedelmeskedni fognak, ha látják földöntúli hatalmammat – makacskodott Eddy. – A rádió, a puska, megfelelő körítéssel, el fogja szédíteni őket. A fogadtatás legyen grandiózus!

– Egy grandom sincs – vigyorgott a tengernagy. Úgy széthúzta száját, hogy akár maga Fülíg Jimmy is lehetett volna.

– Lesz, ha hazaérünk – biztatta a császár.

– Mennyit írhatok hozzá? – Hobbins elővette noteszát.

– Tízezret. Ha sikerül.

– Kösz. Ez beszéd. – A diktátor immár teljesen egyetértett a császárral.

8.

Körülbelül egy óra idő telt el. Időközben a bárka leállította motorját, és vitorlával a part közelébe ért.

Addigra nálunk minden készen állt az "isteni" fogadtatásra. A partnak kikötésre alkalmas helyén ládákból emelvényt rögtönöztek, leterítették pokróccal, s felült rá karosszékeben Edward császár, fején Hobbins tengernagy egykori matrózsipkájával. Jobbján állt Brigitte, igen lenge és azonfelül átlátszó öltözékben, balján Naught, pilótadresszben.

Az emelvény mögött helyezték el a rádiót, előtte kuporgott Froigen műszerész, és valami jól harsogó zenét keresett az éterben. Parancs szerint egyelőre halkán szólatta a készüléket, hogy aztán megfelelő pillanatban égi harsogássá erősítse föl.

Hamlet, Rogenif, a főkertész és Kacsorek – ez utóbbi FTC betűs fekete szveterében – az emelvény előtt állt díszörséget. Egy lépéssel előttük a tengernagy, akinek keresztcsíkos trikóján a tegnapi orrvérzés foltjai rendjelekként sötétlettek.

Csak Júlia nem kapott beosztást, és ezt arra használta föl, hogy megint mellém kuporodott. Fűrészelni kezdte a kerítésnek azt a cölöpét, amelyre láncomat hurkolták.

A tengernagy közben karmozdulatokkal irányította a vitorlást, hogy hol kössön ki. Hatan álltak a hajóban, fekete bőrű emberek. Értették a mesterségüket! Bravúros kikötési manővert hajtottak végre: a vitorlát szinte lerántották az árbocról, ugyanakkor átvágták a kormányt, s a bárka teste a holt lendülettel megállt a sekély víz szélén. Ketten kiugrottak belőle, s megfogták.

Eddy két pisztolyából a levegőbe lőtt.

Erre a vitorlásan is elővette valaki pisztolyát, és két üdvlövést adott le. Ez a pisztolyos alak – ugyanúgy, mint öt társa – fekete csónadrágot és szürke műanyag trikót viselt. Mezítláb voltak. A csónaktest szakavatott építőre vallott.

Eddy a ládatrón tetejéről ágált:

– Jönni ide! Én lenni főnök. Nagy főnök! Császár! Isten! Benomuki! Benomuki! Hough!

A bennszülöttek vezetője odasétált.

– Hello boy! Ha nem tud jól angolul, beszélhetünk spanyolul vagy portugál nyelven.

A boynak szólított császár fülig elvörösödött. Intett, hogy erősítsék föl a zenét.

– Tudok én angolul, ne féljen! – mondta gögösen.

– Hallja ezeket a titokzatos hangokat? Égi hatalmam van!

– Ne mondja! – csodálkozott a fekete főnök.

– Hát mit gondol, ki énekel itt?

A kapitány fülelt néhány pillanatig, aztán felelt:

– Heddy Labar. Elég régi szám.

Az öt tengerész ezalatt fölsorakozott mögötte. Miközben igazodtak, az egyik ujjal Kacsorekra mutatott.

– Nini, egy igazi Fradi-drukker!

– Nem szurkoló, hanem válogatott játékos. Csatár! – utasította rendre Kacsorek.

– Az istenért, állítsák el a rádiót! – könyörgött a fekete kapitány. – Az ember saját szavát sem érti.

– Tengernagy, bömböljenek még jobban az istenek! – üvöltött Eddy.

– Térdeljenek le Benomuki előtt – visította Brigitte. Leborult, és átkulcsolta Eddy térdét. – Engeszteljük meg haragját!

– Hiszen ez valami agyleprástelep – hőkölt hátra a fekete kapitány. – Azt hittük, kigyulladt a házuk, segíteni jöttünk. De jobb lesz, ha elkotródunk innen, emberek. – Két ujjával szalutált, megfordult, és elindult a hajó felé. A többiek utána.

A tengernagy kiabálni kezdett:

– Álljatok meg! Hé, apafej! Álljatok meg! Beszéljünk értelmesen.

– Magukkal értelmesen? – röhögött az egyik fekete matróz. – Ne közelítsen, mert hasba rúgom!

Ebben a pillanatban a fűrész átvágta a gerendát, láncom leesett. Júlia talpra segített, arcon csókolt, aztán elszaladt.

– Segítség! Emberek! Segítség! – kiáltottam a színesek felé.

A kapitány észrevett, és megértette helyzetemet. Két emberét magához intette, és hozzám szaladtak. A kalodával együtt fölkaptak, és vittek a csónakba.

A többi három tengerész ezalatt pisztolyát a díszemelvény körül állókra szögezte, és lassan hátrált. Bedobtak a csónakba, utánam ugráltak. A vitorlát máris kidagasztotta a szél...

A parton eldörrent az első lövés. A kapitány felkacagott, megnyomott egy gombot, elfordított egy kart, és a csónak farában fölemelkedett egy vaslemez. Fedezéket nyújtott a lövöldözők ellen.

Néhány golyó koppant a vason, de hamarosan lőtávolon kívül jutottunk. Lehúzták a vitorlát, megindították a motort. Sebesen haladtunk a szomszéd sziget felé.

HUSZONKETTEDIK FEJEZET

Megszöktetnek a géptelen paradicsomba

1.

Lassan közeledtünk a parthoz. Ugyanolyan jellegűnek, ugyanolyan

nagynak látszott a sziget, akár a "miénk". Arra kormányozták a bárkát, ahol kis öböl partján fehér házikó bukkant elő a kókuszpalmák alatt. A házhoz kísérték, amelyet virágoskert, faragásos veranda vett körül. Az ajtón tábla: "Ing. Péter." Irodaszobába léptünk be, a kapitány szembeült velem, íróasztala mögé.

- Maga miért volt a foglyuk? – kérdezte.
- Szót emeltem a téboly ellen, amelyet önök saját szemükkel láttak.
- Mit kíván tőlünk?
- Engedjék meg, hogy rádiójukon jelentést adjak, és segítséget kérjek.
- Évek óta nem használjuk a szikratávírónkat – mondta a kapitány. – Nem hiszem, hogy működik még.
- – Hol vagyok?
- Palamu sziget előszobájában. Mindjárt itt lesz az orvos. Ha egészségesnek találja önt, akkor beléphet országunkba.

2.

Az orvosi vizsgálat után a kapitány azt kérte, mondanám el, hogyan kerültem azzal a furcsa társasággal a szomszéd szigetre. Teljes nyíltsággal és őszinteséggel elébe tártam múltamat, nagy terveimet, keserves csalódásaimat és borzalmas kálváriámat. Vendéglátóm mély részvétellel hallgatott. A végén azt mondta: most ő is elmondja élete történetét.

Peter volt a neve. Délről Észak-Amerikába vándorolt néger szülőktől származott. A műegyetem elvégzése után egy autógyárban kapott állást. Fehér nőt vett feleségül. Házassága boldogtalan volt. Boston egyik elővárosában laktak, kertés családi házban. Ezen a településen az számított értékes embernek, akinek mindig új autója és sok legújabb háztartási gépe volt. Fizetésükből ők is bőven áldoztak a gépistennek, élve a részletfizetési lehetőségekkel. Úgy körülgépesítették magukat, hogy az orruk hegye sem látszott ki.

Beszélgetni sohasem lehetett náluk, mert állandóan szólt a rádió, működött a televízió. Különben is, amikor este fáradtan hazaérkezett a gyárból, felesége mindig ilyesmivel fogadta:

"Jó, hogy jössz. Javítsd meg a krumplihámozót, a mosógépet és a kávédarálót. Rémes, mennyi bajom van ezekkel az ócska ládákkal!

Rownéknak bezzeg csak vadonatúj gépeik vannak."

Máskor a hajszárító, a húsdaráló, a bútorfényesítő, a ruhaegyengető vagy a gázgyújtó; ismét máskor a padlókefélő és a levegőillatosító romlott el, de valami mindig okvetlenül hasznavehetetlen volt, és szegény Péter éjfélig bajlódhatott vezetékek kicserélésével, érintkezők tisztításával, alkatrészek olajozásával. Pedig mennyivel jobban szeretett volna kaktuszt termeszteni vagy hangversenyen ülni, vagy bélyeggyűjteménnyel foglalatoskodni! Esetleg olvasni! De Péter reggeltől éjfélig, gyárban és otthon, villamos készülékek szolgája volt.

Egyszer a változatosság kedvéért nem ment haza a gyárból, hanem beült egy kocsmába, leitta magát. Azután másnap is, harmadnap is. A civilizáció gépei elől a civilizáció mámorához menekült. Eleinte cimborákkal ivott, később már egyedül részegedéit le. Éjfélkor, éjfél után támolygott haza. Felesége nem törődött vele. Szerzett valakit a házi gépek javítására. Péter kitartott az ital mellett.

– Boldogságomat – mondta rövid szünet után – végeredményben a kocsmának köszönhetem.

– Lehetetlen!

– Nem vagyok annyira civilizált, hogy hazudjam. Úgy történt – folytatta Péter mérnök-kapitány –, hogy egyszer hozzám ült a kocsmában egy idős néger, és kifaggatott, hogy miért iszom. A végén azt mondta: én az ő embere vagyok. Mert talált egy lakatlan szigetet a Csendes-óceánban, megvette, s ezt olyanokkal népesíti be, akik megcsömöröltek a kötekedő, gunyoros, fehér civilizációtól. Nem bíztam egy ilyen kolónia tartós sikerében, mondtam az öregnek: a gyík is tudja, hogy a majomból nem lesz zebra... De végül eljöttem. Tizenheten költöztünk ide, most harmincan vagyunk. Mondhatom: békében élünk. Senkinek sincs semmije, ezért minden a miénk.

– Kolléga, maga az én emberem! – kiáltottam föl lelkesülten. – Engem is a gépek tettek boldogtalanná. De én még nem találtam meg a szigetet.

– Nézzen körül – szólt Péter hűvös tárgyilagossággal. – Ne várjon csodákat. Két oldala van minden éremnek.

3.

Palamu sziget faluja – mézillatú, rigófütty ős akácerdő közepén – hét

szellős házból állott. Egy tervre készült valamennyi, de a homlokzatok más-más színű virágdíszítése, a verandák különfélesége tarka nyaralóligetté varázsolta.

– Maguk visszataláltak a természethez – állapítottam meg.

– Megfizetünk érte – jegyezte meg Péter.

Akácсорok közt sétáltunk a sziget belsejének megművelt földjei mentén. A partról kókuszpalmák ezrei hajoltak a víz fölé.

– Milyen jót tesz ez a hely felzaklatott idegeimnek – szóltam hallgatag kíséremhöz. – Csak pár órája vagyok itt, de mintha kicseréltek volna. Más a levegő, más az égbolt. Mindig vallottam: a földtől függ, hogy milyen fölötté az ég.

– Egyelőre csak azt érzékeli – intett józanságra Péter –, hogy itt tökéletes csönd van. Azaz pontosabban: itt csak a természet zajong, a fák, a tenger, a madarak, de nincsenek gépek.

– Odaát sem voltak – intettem Eddónia felé.

– Nono! A rádió úgy bömbölt, hogy még most is fáj a fejem.

– Itt rádió sincs? – kérdeztem meghökkenve.

– Egy rádiónk van. A nap bizonyos szakában együtt hallgatjuk. De csak zenét.

– De hiszen ez falanszter! – kiáltottam föl.

– Túlzás annak mondani.

– Megértheti, hogy én, aki egész életemben mindig csak gépeket találtam föl...

– Megértem. De talán megérti ön is. Vagy-vagy.

4.

Éppen a tengerpartra értünk. Már egy idő óta asszonyi csivitelés vegyült az énekesmadarak csirregésébe.

Kis patak szélén álltunk meg, amely itt sietett a tenger ölébe, s a túlsó parton ingruhás öreg és fiatal nők vitték, hordták, áztatták, sulykolták, teregették a fehérneműt. Ifjúságom legkedvesebb olvasmánya, Homérosz *Odüsszeiája* jutott eszembe:

...két kézzel hordták a ruhákat az éjszinü vízbe

*és sebesen vetekedve taposták lent a gödörben.
És az egész szennyest hogy tiszta fehérre kimosták,
végül a tengerparton sorban szétteregették
ott, hol a parti kavics legtisztább lett a haboktól.*

Betéve tudtam a fele eposzt, gép nélkül tanultam meg.

Fiatal, karcsú, feltúrt köntösű lány állt velem szemközt a patakban. Jobbját felém nyújtotta kecsesen, és így szólt:

– Hóha vigyázz, idegen, belepottyansz menten a vízbe!

Ébren vagyok vagy álmodom? Hexameterben beszél ez a sugárzó mosolyú lány a gyönyörű sodrú patak zöld színű partján? Ki lehet ez a látomás? Maga Nauszikaa, a hős szívű Alkinoosz király édes szavú gyermeke köszönt, akár egykor a vihartól partra vetett, furfangos eszű Odüsszeuszt?

Körülnéztem. Néhány lapos szikladarab állt ki a vízből. Azokra lépdelve átszökkenem a patakon, a tündér mellé. Gyönyörködve néztem rá. Szívemet simogató érzés vette két kezébe. Mondtam az antik eposzt:

– Úrnőm, esdekelek; ki vagy? isten? földi halandó?

Hogyha te istennő vagy, a tágterű égbe...

A fényes arcú lány fölemelte ébenfekete kezét, redős ingujjából előtűnt királyi vonalú karja.

– Mért gúnyolsz, idegen? A mi kis szigetünk csupa munka. Egyre meg egyre csak itten mossuk a szennyest.

– De a mosást befejezve fényes olajjal megkenekedtek, és a folyó partján lakomához láttok utána – idéztem Homéroszt, és közben elkaptam a zengő szavú lányka kezét.

– Hohó, megállj! – szólalt meg, egy koros, fáradt asszony, ráncos arcú és szögletes izomzatú. – Ne szédítsd e gyermeket! Kenekedni? Lakomázni? Ő már itt született, s nem tudja, hogy van egy másik világ is, ahol a dologtalan ifjú nőket tejben-vajban fürösztik a magadfajta férfiak. Még gyermek, de már neki is mosni kell, és más nehéz munkákat végezni. Tíz év múlva, mire annyi idős lesz, mint én, fájós-kemény lesz vastag dereka, visszeres és formátlan a lába, érdes és kemény a tenyere, s bizony nem szorongatnád oly buzgón. De mint az őskorban, kőhöz kell csapkodnunk a ruhát, hogy elhagyja szennyét.

Eleresztettem a lány kezét.

- Nem vagyok én olyan, amilyenek hiszel – mentegetőztem alázatosan.
  - Te messziről jöttél – folytatta az asszony. – Mesélj nekünk arról a másik világról. A csodáitokról.
  - A legnagyobb csoda az ember – tértem ki a válasz elől. – A legnagyobb dolog a boldogság.
  - Igaz-e – kérdezte a szép lány –, hogy nálatok vannak olyan mosólyukak, amelyekbe csak bele kell hányni a szennyes ruhát, és az tiszta lesz magától?
  - Hogyne – bólintottam. – Mosógép a nevük.
  - S nem szakad bennük a ruha úgy, mint a kövön?
  - Úgy, úgy.
  - Mit nem mondasz! – A nők körülfogtak. – Mesélj róla!
- Peter éppen utolért.
- Miről beszélnek?
  - Csodálkozom – fordultam szemrehányóan a kapitány-mérnök felé –, hogy a hölgyeknek háromezer éves módszerekkel kell a ruhát tisztogatniuk. Egyetlen mosógép elég lenne a szigetnek.
  - Mondtam önnek: vagy-vagy.
  - Vendég voltam, nem illett gáncsoskodnom.

5.

A mosólyukaknál megismert idős asszonynál laktam. Rutula nénire emlékeztetett, de ő otthon nem főzött soha, csak hetenként egyszer a közös, fatüzeléses konyhán. Marhahús itt nem volt soha. Sokféle halat, sokféle főzeléket és gyümölcsöt ettünk.

Sokat sétáltam, néztem a tengert, a felhőket, élveztem a semmittevést. Az orvos naponta meglátogatott, gyorsan elmulasztotta a kalodában szerzett sebeimet. A géptelen szigeten én attól gyógyultam igazán, hogy semmiféle gép gondolata sem kínozott. A teljes egészség jele mégis az volt, hogy megint a gép jutott eszembe. Elmentem Péterhez.

- Egy mosógépet mégis engedélyezhetne nekik – javasoltam.
- Mondottam: vagy-vagy.
- Egy kicsinyke mosógépet!
- Mit érne vele?
- Nem értem.

– Nálam erősebb gépellenes tényező itt az úr – magyarázta Péter. – Mondja, maguknál odaát, azon a bolond helyen forogtak a gépek?

– Nem. – Izgatottan vártam a folytatást.

– No látja, itt sem forognak. Van itt valami különös kisugárzás, amely megállít minden gépi forgó mozgást.

– Emanáció?

– Vagy talán olyan erővonalak keletkeznek, amelyek lehetetlenné teszik tárgyak forgását. Próbálkoztam néhány géppel, még régen, aztán abbahagytam a meddő kísérleteket. Meggyőztem magam, hogy ez boldogságunk érdekében van így.

Kivezetett a partra. Apály volt, s a visszahúzódott víz helyén mindenféle nagyságú, ismerősen selymes fényű kövek heverték. Péter fölvelt, kezembe nyomott egy ökölnyi darabot.

– Házépítéskor leástunk elég mélyre. Ilyen selyemfényű szikla a sziget általaja. Ebből jön a sugárzás. A maguk szigetén is ilyen kőzet van, ott is leáll a motor, mihelyt sekély vízhez érünk. – Fölemelte két karját, és tehetetlenül leejtette. – A természet kényszerít a végzetes következetességre. Itt nem működhet gép, itt mindent két kézzel csinálunk. S így lesz mindaddig, amíg csak nem sikerül semlegesíteni az emanációt.

– És akkor – vágtam közbe keserűen – itt újra kezdődik az, ami magát elűzte Bostonból. Ebbe nem lehet beletörödni!

– Bele kell törödni. Hiszen látja, az emberek túlnyomó része egyenesen kívánja a túlgépesített civilizációt. Nem tudja meggyőzni őket, hogy a gépek miatt boldogtalanok. Mint ahogyan nem is azok miatt.

Ádáz gondolatom támadt:

– Akaratuk ellenére fogom boldoggá tenni az embereket. – Esztelen szenvedély kerített hatalmába. – Mennyi lehet itt ebből a selyemfényű kőből?

– Töméredek. Az egész tengerfenék.

– Hát én nem semlegesítem ezt az emanációt, hanem megsokszorozom, szertevetítem. És leállítom vele a világ összes gépét!

– Megőrült? Mire jó ez?

– Így kénytelen lesz a maguk példáját követni mindenki. Az egész föld visszatér a paradicsomi állapothoz.

– Gyerekes álom! És láthatta, mi az ára.

– Nem érdekel! – Reszkettem az izgalomtól. – Maga azt mondta: vagy-vagy. Igaza van, a gonosszal nem szabad alkudni. A gonoszt el kell pusztítani.

Akármilyen gépet találunk ki mi, emberszerető technikusok, az embernyúzó gyárosok a saját hasznuk érdekében az emberiség kárára fogják kihasználni. Meg kell állítani minden gépet! – harsogtam, hevesen ágálva.

– Hová ragadtatja el magát? – csillapított higgadtan Péter. – Ha megállítja a gépeket, megöli a civilizációt. Nem egyszerűbb, és föltétlenül helyesebb: a gonosztevőket ártalmatlanná tenni?

– De hogyan? Hogyan? – tomboltam.

– Az emberszerető technikusok – mondta szelíd gúnnnyal Péter – ne találjanak föl ezentúl olyan gépeket, amelyek az emberiség üdvét veszélyeztethetik. Mit szól hozzá? Tudom, sajnos a magafajta megszállott technikustól nem lehet elvárni, hogy korlátozza ötleteit.

– Rólam beszél? – kiáltottam.

– Másfajta ember kell – folytatta Péter. – Filozófus államférfi. Aki a gép szolgájából a gép urává teszi az embert, beleértve a technikusokat is. Aki nem enged olyan gépet csinálni, amelynek segítségével egyik ember leigázhatja a másikat, kizsákmányolhatja a másikat. Higgye el nekem, nincs is már messze ennek az ideje. Talán már megszületett az az ember, aki minden embernek embertársa, minden gépnek megszelídítője lesz.

– Maga tőlem félti az embereket?! – ordítottam egy utolsót, aztán kimerültén leroskadtam. Lehet, hogy Péternek igaza van. Nagy humanistának képzelem magamat, pedig gonosztevő vagyok én is, gonoszt teszek embertársaimnak gépeimmel.

Megsemmisülten hallgattam egy ideig, aztán kibotorkáltam a tengerpartra. Fölvettem egy selyemfényű követ, forgattam kezemben. Hogyan tudnám mégis hasznát venni a technika világában? Az emberiség javára! Zsebre dugtam.

Péter utánam jött, mögöttem állt, kitalálta gondolatomat.

– Ne gondoljon arra, hogy elvisz innen követ – figyelmeztetett.

– Ezt az egy darabot. Kísérletezni. Emlékező.

– Képtelenség. Az a kis darab a zsebemben elég már ahhoz, hogy megbénuljon a hajómotor. Ha megtalálják magánál...

– Jaj! – Ijedten fejem tetejére szorítottam két kezemet, és fedezéket keresve elrohantam oda, ahol legsűrűbben álltak a fák. Közel jártam a megbolonduláshoz. Ha Utten-Artholdy éppen most az agyamat tapogatja...

Péter odahívta az orvost. Hazavezettek, nyugtatót injekciótak belém. Sokáig aludtam.

6.

Kicsiny, báránylapocka-vitorlás csónak közeledett Eddónia felől. Szerencsésen kikötött. Kacsorek és Júlia jöttek benne. Követségben Edward császártól. Hozzám.

A megszökésekre következő éjszakán félelmetes morgás közepette valóságos rengés rázta a szigetet. Drojver rádiójából másnap megtudták, hogy kitört a háború. Japán bombázók elpusztították Alfát és Bétát, amerikai bombázók elpusztították Tokiót, német bombázók Varsót és Londont, angol bombázók Bécset és Berlint, török bombázók Rómát és Párizst, francia bombázók Athént és Isztambult.

Iszonyú pánik tört ki Eddóniában. Azonnal távirózni akartak segítségért. Fölállították a rádiót, de az áramfejlesztő nem működik, a telepek árama pedig már teljesen kimerült, a császári palota villanykörteje sem ég.

Eddy császár azt kéri tőlem: bocsássak meg Hobbinsnak, amiképpen ő is megbocsátja nekem lázadásomat. Térjek vissza, hozzam működésbe a rádiót. Jutalmul hazavisz magával az öreg Klidi hajóján.

Fölényesen mosolyogtam. Persze, csak én tudom megindítani az áramfejlesztőt. És nem tartozik senkire, hogy én is csak most fejtettem meg a titkot. Megkértem Péter kollégát, adja kölcsön a bárkájukat. Azon állítom föl a rádióállomást, kiviszem a mély víz fölé, leadom az SOS-t és földrajzi helyzetünket, aztán partra tesszük a gépeket, és a csónak ismét visszatér ide.

– Rendben van – felelte Péter. – De elkísérjük. Hátha kelepcébe akarják csalni. És ön, ha akarja, visszatérhet hozzánk.

7.

Miután a bárka megközelítette a partot, a kis csónakkal kiszálltam Eddónián, hogy mindent összeszedjek, ami a rádiózáshoz kell. Ott hevert a császári palotában a szolma-detriális műanyag lap is. Amikor megláttam, érdekes gondolatom támadt.

– Naught, kérem, itt a villanyborotvája? Igen? Tartsa a lap fölé, és indítsa meg.

Lélegzetelállítóan izgalmas pillanat után a borotva megindult, szépen és egyenletesen berregett. A műanyag lap elszigetelte a selyemfényű kő emanációját. Megsimogattam a repülő szőnyeget, mindenre használható találmányomat.

– Akkor talán nem is kell kihurcolkodnunk a bárkára – mondtam. – Lássuk az áramfejlesztőt.

A műanyag lap fölé állítottam a generátort. Megolajoztam, ahol kellett, megtöltöttem a tankot, a hengerre rácsavartam az indítókötelet, és elrántottam. Elsőre beugrott és hibátlanul járt a motor.

Diadalmasan néztem körül.

– Aljas, rohadt szabotáló! – ordította hátam mögött a tengernagy.

Megfordultam. Abban a pillanatban már ütések záporoztak fejemen, gyomromon, államon, összecsucoltam. Még néhány rúgást is éreztem.

8.

Amikor magamhoz tértem, ismét a kalodához voltam láncolva. Még szorosabban, mint első alkalommal. Még jobban fájtak tagjaim, még jobban szédültem. Belső fájdalmaim is voltak.

Nem tudnék jelt adni Péter mérnöknek és embereinek, hogy segítsenek rajtam? Lám, ők sejtették...

A tenger felé forgattam nyakamat. Ahol a palamui bárkát sejtettem, ott egy hatalmas csatahajó horgonyzott. Éppen lebocsátotta csónakját. Egyenruhás, fegyveres tengerészek szálltak partra, leoldottak a szégyenfáról, bilincsbe vertek, és a csónakhoz kísértek. Bilincsben vittek föl a csatahajó hágsóján.

A fedélzet tárgyalóteremmé volt átalakítva. Az elnöki emelvényen egy pohos ikerpár ült. Nemcsak talárjuk és parókájuk volt teljesen egyforma, hanem arcuk is. Rutten-Gartholdy Olivér volt az egyik, Utten-Artholdy Euklidész a másik. Fejük fölött két angyalmeztelen fiúcska lebegett az én csodaszőnyegemen.

Az ügyészi asztal mögül fölemelkedett egy különös, régies ruhájú, bőrzekés ember, és rám szögezte ujját.

– Felségsértő, hazaáruló, gyermekrontó, asszonycsábász! – Gittler volt, a sziklafegyház főprófosza.

Asztala alól fölemelkedett Péter mérnök, és célba vett mutatóujjával.

- Meg akarja állítani az egész világ gépeit!
- Halál reá! – kiáltották a négyszögben álló matrózok.

A bíróság kihirdette ítéletét: mint a civilizáció ellenségét, nem lehet megtérni engem a földön.

A tengerészek sora mögül előlépett a két posztókalapos, és karon fogott. Hobbins hátulról rugdosott, mialatt az ágyútoronyhoz vonszoltak. Két matróz segítségével ráültettek egy 42-es ágyú csövének végére, kezembe adták a kis Pacsit, majd kürttel jelt adtak az ítélet végrehajtására.

Az ágyú a páncéltoronnyal együtt forogni kezdett. Előbb lassan, majd mind gyorsabban. Meg kellett kapaszkodnom fél kézzel, azután a másikkal is. Szegény Pacci lerepült a síkos acélcsőről, és szívet tépő gyereksírással eltűnt a habokban. A kő! A kő! – jutott eszembe. Miért hatástalan a zsebemben lapuló selyemfényű csodakő? Hiszen az leállítja a forgást!

Fél kézzel zsebembe nyúltam, de abban a pillanatban a gyorsuló forgás letépett az ágyúcsőről, és kilőtt a világűrbe.

HUSZONHARMADIK FEJEZET

A gépesített paradicsom

1.

Amikor eszméletem nyiladozni kezdett, először az volt a legkülönösebb, hogy nem tudtam, milyen helyzetben vagyok. Nem lehetett meghatároznom, hogy állok-e, fekszem-e, vízszintes vagy függőleges helyzetben, fejjel lefelé vagy fölfelé lebegek-e azon a különös, anyagszerűtlen valamin, amely fönntartott.

Nem messze tőlem óriási homlokzat magasodott, amely elfogta a látótér egész szélességét. A hatalmas kapu köríves, román jellegűnek látszott, két-két oszlop között egy-egy szoborral. De miközben közeledtem hozzá – hogy mi vitt arrafelé, nem tudtam, lábamat legalábbis nem mozgattam –, a háttér elhomályosodott, majd csúcsíves alakot vett föl, ám a szobrok ugyanazok maradtak. Megdörzsöltem szememet, s mire elvettem két öklömet szempilláimról, a szobrok éppen fölrepültek a volutákba csavarodó ívek tetejére.

Lám, haladásom célja éppoly esetleges, mint a helyzet és a mozgás –

szögeztem le. De tovább nem jutottam a következtetésben, mert mire a kapu alá értem, semmi sem maradt a szabályszerű építészeti vonalakból, hanem mintha gomolygó felhők nyílásán surrantam volna át, titokzatos erőtlől röpitve. Egy ideig nem láttam semmit, akárha ködben szálló repülőgép ablakán tekintenék ki. De hogy mennyi ideje tart ez a semmi, arra megint nem volt támpontom. Az idő is esetleges – szögeztem le magamban.

Ekkor égbék színű, szabálytalan hasadékot pillantottam meg. Mellette aranykeretes táblát, amelyen ez volt olvasható: "Ing. Péter." Mérnök kolléga! – lélegzetem föl. Tanácstalanul lézengtem ott. Kopogtassak-e, s ha igen, min? De ekkor egy nagy, fehér szakállas fej bukkant elő a hasadékból. Aztán elötűnt az ember is; fehér köpenyben volt, szivarzsebéből logarléc és kombinált fogó vége látszott ki, fején fehér baszk sapkát viselt, amelyet aranyszínű, keskeny bőrcsík szegélyezett.

– Péter kartárs? – kérdeztem.

– Szolgálatára – felelt az idős mérnök olyan alázatos főhajtással, mintha én sokkal, de sokkal idősebb és rangosabb lennék nála.

Államhoz kaptam, mert az volt az érzésem, hogy nekem talán még tekintélyesebb szakállam nőtt időközben. De hiába tapogattam, tenyerem csak azt tudatta, hogy jobb arcom sima, bal arcom borostás.

– Hol vagyok, kérem? – dadogtam.

A méltóságos mérnök messze merengően mosolygott.

– Nem tudom én sem, kedves barátom, pedig én az idők végtelensége óta állok itt, ezen a helyen.

– Tehát? – kérdeztem elveszetten. – Ön Neustein mérnök? Albert Neustein? Feltaláló? – Csak bólogattam az idős kartárs kérdéseire. – Az emberiség javán dolgozott, ugyebár?

– Csak akartam, de...

– De?

– Mindent tönkretettem. Ahelyett, hogy az embert szolgáló gépeket alkottam volna, olyat terveztem, amelynek segítségével egy méltatlan ember a többi fölé kerekedhetett. Aztán dühömben el akartam pusztítani minden gépet. Szörnyű az én bűnöm. És jóvátehetetlen.

– Ne higgye! Mi helyrehoztuk a hibát, ön pedig végeredményben jót akart.

– A kedves öreg szakállába mosolygott.

– Igen, jót akartam, esküszöm.

– Nálunk a szándék a döntő.

– És a kár, amit okoztam?

– Nincs kár. Elmúlt. Egy röpke pillanat volt csupán, amikor a technikusok kissé előreszaladtak, a pedagógusok meg lemaradtak. Ez okozta, hogy műveletlen emberek milliói egy ideig sok bajt okoztak nekünk a könnyen kezelhető gépekkel. De megszületett a tanítógép, a pedagógusok ennek segítségével behozták a lemaradást. Most már az egész emberiség egyformán érett a gépekhez, nincs többé semmi baj.

– Senki sem él vissza a gépekkel?

– Egy-egy eset még előfordul. Ilyenkor adminisztratív eszközöket alkalmazunk.

– És... ha szabad kérdezni... végül ki találta föl ezt a tökéletes oktatógépet?

– Sokan dolgoztak rajta. Apránként tökéletesítették az ön kissé hebehurgya elgondolását.

– Akkor hát? – kérdeztem megkönnyebbülten.

– önt fenntartott lakosztály várja odabenn – mosolygott nyájasan a drága öregúr.

Zsebébe nyúlt, kihúzott egy kulcsot, pirinyó kis fűrészfogas slusszkulcsot, lehajolt egy fehérén gomolygó képződményhez, s amint hozzáértette, az rögtön megmerevedett, csukott kabinná változott.

Beültem és elhelyezkedtem. Amikor jobbra fordultam, hogy további utasítást kérjek Péter mérnöktől, már nem láttam sehhol. Megint tej fehér köd volt körülöttem minden. Idő és tér megint tapinthatatlanná vált.

Végre feltűnt egy magas ház, gyorsan közeledett, és egyre alacsonyabb lett. Minden átmenet nélkül tágas, kényelmes előcsarnokban találtam magamat. Jobbra hálószoza nyílt, belőle fürdőszoba. Levetkőztem, beléptem a kádba, s mialatt még csak a csapot kerestem, máris illatos, kellemes hőfokú, szappanhajos víz vette körül fáradt testemet.

Mihelyt kiléptem a kádból, zsibbasztó, meleg levegőáram szárította meg bőrömet. Befeküdtem az ágyba. Éreztem, hogy nyomban elalszom. Volt még annyi öntudatom, hogy arra gondoljak, milyen rettenetes lenne, ha ez után a szerencsés menekülés után álmomban Eddy bukkanna föl.

De nem álmodtam semmiről, frissen ébredtem. Nagyon sokat, alhattam, mert igen éhes voltam.

A nappali egyik sarkában ismerős szerkezetet fedeztem föl. Hiszen ez a Lucullus! Vaskos kis könyv volt az ebédlőasztalon; kezelési utasítással. Csak belelapoztam, máris tisztában voltam mindennel. Pedig alaposan tökéletesítette valaki az én egykori találmányomat.

A főzőgépen be kellett állítani a kívánt kalória- és vitaminmennyiséget, benyomni a megfelelő íz, forma és keménység gombját – a többit elintézte a masina, amely független volt az anyagtól: akár vagdalt borjúhúsból is tudott rágós szarvaspecsenyét készíteni. S volt egy külön, befejező fogás; ez egyúttal a szájosítás és fogtisztítás funkciójának is eleget tett.

A prospektus két zárómondata ez volt: "A Neustein feltalálói zsenijének köszönhető és Ing. Péter brigádja által tökéletesített készülék a kényelmi kívánalmakon kívül az egészségügyi igények java részét is teljesíti a lakosság szolgálatában. Dentorit fogyasztása esetén nincs többé fogkő, szuvasodás, gyomorfekély, szájszag."

Boldog melegség öntött el. Igen, érdemes volt élnem.

3.

Egész nap a lakás gépeivel ismerkedtem. A legcsodálatosabb volt a felolvasógép. Beállítottam Rousseau *Émile*-jét, és a következő pillanatban halk zümmögéssel tudatosodott bennem a szöveg. Többször ellenőriztem: a felolvasást senki más nem hallhatta, csak én. Tehát itt akár öt ember is felolvastathatott magának, nem zavarták egymást.

– Ugyanez volt zenével. Zavarásról szó sem lehetett. A "Térkondenzátor" föliratú gombbal beállíthattam, hogy emberek közelében akarok-e lenni, vagy olyan távol tőlük, hogy ne is lássam őket.

Benyomtam a "Névmutató" megjelölésű gombot. Egy kellemes hang közölte: telefonkönyv nincs a paradicsomban, de a név bemondására is kapcsolást kaphatok.

– Kacsorek kettőt kérem.

Néhány pillanat múlva zümmögött a válasz:

– Ilyen nevű lakónk nincs.

– Brigitte M. Beauty?

– Ilyen nevű lakónk nincs – ismételte meg az "égi" telefonhang.

Rutten-Gartholdy Olivért kértem.

– Csak láthatja, ha megnyomja a "Danteon" gombját, de nem beszélhet vele – tájékoztatott a telefonnyilvántartó. – Kapcsolom a megfelelő bugyort.

A telefonhoz tartozó tejüvegen megjelent egy mocskos, füstös kovácsműhely. Az öreg vezér állt az üllónél, vastag medvebőr overallban, és verte a vasát. Csörgött róla a verejték. Gennyes sebek borították tenyerét, ordítva jajgatott: "Nem bírom tovább! Nem bírom tovább!"

– De sohasem lesz vége kínjának – mondta egy hang. – Az idők végtelenségéig fegyvert fog kovácsolni.

Utten-Artholdy is a pokolban volt. Egy hordóban ült, és tölcséren át, ömlött fejébe az olvadt-forró acél. Üvöltött, rémesen szenvedett. Megsajnáltam, kikapcsoltam a tejüveget.

A "Közlekedés" főliratú tölcsérhez hajoltam. – Szeretném meglátogatni Péter mérnököt.

Hamarosan előállt a felhőszerű gondola. Beszálltam. Körülvett a tej fehér köd, majd nesztelenül átsuhantam egy kék hasadékon. Ott állt a fehér szakállas öreg.

– Kolléga úr, gratulálok! – szorongattam a kezét. – Csodálatos ez a gépesített... minek is nevezzem... paradicsom!

Péter mosolygott.

– Hát még ha tudná, hogy ez a sok gép mind önzetlenül szolgálja az embert. Itt nem üzlet a gép. Nincs gyártó, nincs vevő, nincs ügynök. De egyvalami szigorúan tilos. Olyan gépet csak tervezni is, amely kárt okozhat más embernek. A mi rádiónk nem zavarhatja más ember nyugalmát, a mi repülő gondolánkból sohasem lesz bombavető gép.

– De hogyan lehet ezt megakadályozni? – ámuldoztam.

– Én látom a jövőt, és tapogatom az agyakat.

– Úgy, mint Utten-Artholdy? – szörnyülködtem.

– Nem úgy, mert itt minden találmány csak a jót szolgálhatja, az emberiség közös üdvét. Ide nézzen! – A nagy felhő-barlangban millió kis félvezető között milliárdnyi lámpácska vibrált. – Ha jelzést kapok, hogy valaki olyasmit tervez, amivel ő vagy bárki más, most vagy idővel, becsaphatja vagy kizsákmányolhatja embertársát, csak megnyomok itt egy gombot, s a bűnös feltaláló rögtön eltűnik...

– Hová?

– Nyomja meg a "Danteon" föliratú gombot!
– De kollégám, hiszen akkor itt életveszélyes valamit föltalálni! Az embert elragadja a hév... és nem is tudhatja előre, mivé fejlődik a találmánya... Hát ki meri itt törni a fejét új gépeken? Senki! Senki!

Péter a végtelenbe mosolygott.

– Látom, kartárs, nem ismeri maga az embert. A mi országunkban sok csodálatos gép van, de a legnagyobb csoda az ember. Már a régi görögök is tudták ezt. Az alkotás vágya örök.

4.

Visszatértem kis palotámba, szent elhatározással, hogy életem hátralevő részét pihenéssel töltöm. Csak nem kockáztatom ezt a paradicsomi boldogságot! Az ember föltalálja a holdrakétát, aztán egy napon röpül miatta a – pokolba.

Elhatároztam, hogy megírom emlékirataimat. És ekkor nyomban eszembe jutott a drága Rutula néni. Beszóltam a "Közlekedés"-be:

– Szeretném meglátogatni özvegy Rutula Hermannét.

– Küldjük a kabint – jött meg a válasz néhány pillanat múltán.

5.

A tejsűrűségből ismerős házak körvonalai ködlöttek fel. Kiszálltam, és fölmentem a kissé zöldsárga lépcsőn, és beléptem egy ismerős konyhába. Itt nem volt Lucullus. Fatüzeléses spór állt a fal mellett, karikáin lábasok és fazekak tornyosultak. A derék asszonyosság jöttment, tett-vett, vagdalt, reszelt, emelgette a fődőket, öntött az edényekbe, szűrt, szitáit, kavargatott, csakúgy, mint régen.

– Jó estét, asszonyom! – köszöntem. – Hát még mindig a régi spóron?

– Ügynököt nem fogadok – szólt az özvegy, aztán fordult csak hátra. – Ni, maga az, mérnök úr? Talán megint feltalált valami újfajta tűzhelyet?

– Nem én, asszonyom. Soha többé nem találok föl semmit.

– No, végre megjött a jobbik esze! Nem magának való foglalkozás az. Van kedve velem ebédelni? Marhahús lesz, paradicsommártás és petrezselymes

burgonya.

– Köszönöm szépen. – Leültem a hokedlira. Kinyílt az ajtó, betotyogott Grubancs szomszéd fiacskája.

– Csókolom! – énekelte. – Berci bácsi, azt ígérted, mára csinálsz nekem egy igazi gőzhajót.

– Szerafinka – intettem halálos komolyan –, most nem érek rá ilyesmire, és azt tanácsolom neked...

– Szerafinka, hagyd a mérnök urat – sietett segítségemre Rutuláné. – Nézd, mit ad neked a néni. – A gyerek kezébe nyomott egy szép, piros, fa cérnaorsót. – Itt van ez a spulni.

A gyerek mohón kapott utána.

– Klassz! – kiáltott föl elragadtatottan. Aztán felém fordult. – Tartsd meg a hajódat magadnak, te irigy! Beee, olyan holdrakétát csinállok én ebből, amilyen még nem volt a világon. Zzzzzzzzz! – duruzsolt a spulni helyett, és kirepült vele az ajtón.

Igen mindig lesznek feltalálók. A legnagyobb csoda az ember!

1967-1968